

Elkarrizketa • **Idoia Zenarruzabeitia** • EUSKO JAURLARITZAKO LEHENDAKARIOREA

«Beste nazioek ere gure bideari jarraitzeko beldur dira European»

Estatua izan gabe estatu baten eskumen fiskalak izateak errezeloak sortu dituela dio

■ EUROPAKO Batasunean EAEko Kontzertu Ekonomikoa ez dutela ez onartu ezta ulertu ere dio Idoia Zenarruzabeitia. Jaurlaritzako lehendakariordearen iritziz, euskal fiskalitatearen defentsa egin ahal izateko «ezinbestekoa» da European pre-

sentzia izatea, «zuzenean jakin dezaten zer esaten dugun». Bere iritziz, estatua izan gabe estatu baten eskumenak izateak errezeloak sortarazi ditu European. egunkariari emandako elkarrizketan, gogor egiten du Espaniako Gobernuaren kontra,

nahiz eta jarrera aldaketa bat sumatu dion. Arau fiskalak erabat legezkoak direla uste du Zenarruzabeitiak, baina horrek European beldur handia eragiten duela dio, «beste nazioek gure bideari jarraituko dioten beldur direlako». • 20-21

MIREN SAEZ

Jazza bete-bete

■ Getxok hasi zuen Euskal Herriko jazz denboraldia. Ondotik Gasteiz etorri zen, eta orain Baionak hartu du erreleboa, Donostiakoa hasi bitartean (ostegunenan). Denek estilo guztietako jazz-lariak bildu dituzte, izarrak tartean. Gasteizko izarra Shirley Horn izan da —argazkian, jaialdiko azken kontzertuan—; Baionakoa, BB King izango da —asteazkenean ariko da—, eta Donostiakoa, berriz, Van Morrison —hilaren 27an joko du—. • 37-38

politika

■ Mahaikideen askatasuna eskatu du du HBK Hegoaldeko lau hiriburuetan • 6

■ Josemi Esparza presoak Espainiaratu eta berehala aske utzi du Guardia Zibilak • 10

gizartea

■ UEUK 31 ikastaro eskainiko ditu bihurtik aurrera Iruñean • 13

europa

■ Mitchell senadorearen 'mirariaren' zain dira Ipar Irlandan • 23

kirola

■ Zestapunta Castaños-Elizegi eta Alberdi-Goitia bikoteek jokatu dute gaur Munduko Txapelketako finala, Markinan • 35

MIKEL MARTINEZ

Euskal Kultur Astea Renon bihurtik aurrera

■ HAMAR MILA lagun inguru izango da Nevada-ko hiriburuan bihurtik igandera bitarte egingo duten Euskal Kultur Astea. Ekitaldi franko antolatu dituzte, eta Iñaki Uria EGUNKARIAKO kontseilari ordezkariak EGUNKARIAren webgunea aurkeztuko du eta EEBBetako Euskal Etxeen Elkartearen batzarrean hitz egingo du.

Gorane Agirre berriemalle berezia • 11-12

iritzia

gaurko...

...elkarrizketa

Xan Koskarat

• GUREA-KO LANGILEA •

«Ate idekietan altzariak merke saltzen ditugu»

Gurea kooperatibak —Arrosan kokatua— altzariak egiten ditu, eta uztailean 25a arte ate idekiak antolatu ditu, urtero bezala.

■ Zergatik antolatzen dituzue ate idekiak?

Alde batetik, ekoizten ditugun altzariak aurkeztu ditugu. Guk gehien bat Frantziako Estatuan eta Belgikan eta Ingalaterran pixka bat saltzen ditugu altzariak. Urtean zehar, altzari batzuk gibelat etortzen dira, batzuk kaskatuak izan direlako bideetan edo bezeroek ez dituztelako ordaindu. Horiek guztiak salgai ezartzen ditugu prezio apal batzuetan. Alabaina, merkatuari begira, prezioak %30 apalago dira.

■ Nolako arrakasta izaten dute?

Badu hamaika urte egiten ditugula ate urtetik urtera ate idekien arrakasta handitzen ari da. Jendeek badakite operazio hori badela eta, beraz, iduri du beha egoiten direla.

■ Goi mailako altzariak egiten al dituzue?

Bai. Denak basa-gereziz edo haritzegaz eginak dira. Louis Philippe estiloko altzariak egiten ditugu. Beraz, nolaz altzari aski ederrak diren eta aski merke, jendea ate idekiez baliatzen da. Oraindik ez ditugu ate idekietan diren guztiak saldu, baina denak joanen dira.

Eneko Bidegain
BAIONA

...esaera

«Tirania soportatzen duen herriak azkenean horixe merezi du» **Alec Guinness**

...balkoia

Formek hondoa ikusten uzten ez dutenean

• MARTXELO OTAMENDI •

Zein erakunde da herenegun Gasteizen EAEko lehendakari Ibarretzek, Erkidegoko erakundetako buruzagien presentzia lagon-tzarekin, irakurri zuen agiriaren hartzailea? Europako Batasuna? Batasuneko epaitegi bat ote? Espainiako Gobernua? Edo EAEko herritarrak? Izan ere, agiri instituzionalak hartzaile bat baino gehiago dauka, segun zein zati irakurtzen den. Jomugetako bat Europako Batasuna orokorrean eta zenbait azpi-instituzio izanik, nola eta zein komunikabideren bitartez iritsiko da agiriaren mezua, eta horren mamia, erakunde horietako arduradunengana?

Haserre handia sortu du ostiraleko ekitaldirako deia egin zutenengan ELA eta LAB sindikatuen eta EHren ausentziak. Nahiz —gordinegia litzateke— haserre ez duten zuzeneko dei egileek plazaratu, haien alderdietako bozemaileek baizik. Dei egileek bazekiten, deiaren estiloa eta tonua ikusita, ausentzia horiek izango zituztela, PPrenaz gain —bestelako arrazoiak argudiatu zituen ez bat egiteko—. Ekitaldi horietan batzuk, joan zirenak, besteak baino, joan ez zirenak, *erosoago* daude. Politikoki eta ideologikoki. Baina, unearen haserre ulertuta, ez du ematen oso sinesgarria joan ez zirenei batzuek etorkizuneko faktura pasatzeko gogo adieraziz egin duten iragarpena. Salaketa horiek egin dituztenek eduki asko dakite joan ez zirenek ere soberania fiskala zutabatzat jotzen dutela soberania osoaz ari direnean. Baina gauden egoeraren egonda, ezinezko da soberania fiskalaren alde dauden guztiak ekitaldi

bakar batean biltzea, are gutxiago herenegun egin zen bezalakoa bada. Ulergarria da EAEko lehendakariak estilo horretako deia egitea, hori bezain ulergarria da batzuk ez joatea. Seguru al dago EAEko lehendakari Ibarretxe, bide batez galdetzen jarrita, ekitaldira joan ziren guztiak ELA, LAB eta EH bezain konbentzita daudela soberania fiskalaren funtsezkotatasunaz?

• Presioak presioen gainean

Jario amaiezina duen iturriaren pare segitzen dute presioek Espainiako Auzitegi Konstituzionalaren gainean HBko mahaikideei buruzko erresoluzioa dela eta. Purutasun antzuan erortzeko arriskua saihesteko onar dezagun presioegile batzuk (komunikabideak, zenbait politiko, kondenatu batzuk, fiskaltza...) *legitimatuta* daudela horrela jarduteko.

Baina nork horretara gonbidatuta eman du bere iritzia egunotan EAEko Auzitegi Nagusiko buru Manuel Maria Zorrillak afera horretan? «Mahaikideen askatzeak gizartean asaldura sortuko du» bezalako perla oparitu zigun Zorrillak, non oparitu eta Botere Judizialaren Udako Eskolan. Ez da aurreneko aldia Zorrilla, duen karguagatik, ez dagokion soroan belarra zapaltzera sartzen dena, eta bakarren batek, Justiziari eskuliburuetan aitortzen zaion errespetuaren izenean besterik ez bada, ohartarazi beharko lioke publikoki egiten ari denaren ezegokitasuna. Zer ikasiko dute Udako Eskolan biharko epaile eta fiskalek Justiziaren independentzia horrelako irakasleekin?

...pertsonaiak

BALEREN BAKAIKOA • Uda-ko Euskal Unibertsitateko sarrera hitzaldia emango du, euroaren eraginari buruz. Hitzaldia bihar emanen du Iruñeko Larraona ikastetxean, Iruñeko ikastaroei hasiera emanez.

IDOIA ZENARRUZABEITIA • Eusko Jaurilaritzako lehendakariordearen ustez, Luxenburgoko Justizia Auzitegiak Kontzertu Ekonomikoari buruz eman

dezakeen epaia arriskutsua izan daiteke.

RICARDO BILBAO • Eusko Jaurilaritzako Kultura Sortu eta Zabaltzeko zuzendariaren arabera, Kultur Kontseilua hilabete gutxitan eratu-ko da sektoreetako

kideekin.

...datua

561 preso askatuko ditu Ekudorko Gobernuak, protestaldien ondoren lortutako akordioaren ondorioz. Mahuad lehendakariak goitik behera aldatuko du politika ekonomikoa.

...adierazpena

«Mendi automobilismoan Euskadi da Europako erregiorik garrantzitsuenetakoa»

• **Aitor Zabaleta**

Espainiako txapelduna mendi automobilismoan

... seiko urrea

JEAN LOUIS DAVANT

Zuberoan uda beroa

azken aukera bat ukanen dute datorren igandean, Donibane-Lohizun-n. Ez da pastoral, antzerki mota berri bat da, Berzaitzek asmatua,

Azken horrek arrakasta bikaina ukan du iragan uztailearen hamarrean Pettarreko Berrogain-Larüntzen, agian ez gutiago azken asteburu honetan Nafarroa Behereko lehen herria dugun Behaskanen. Ikuskizun miresgarria, olerki kantatuz eta dantzaz egina: huts egin dutenek

dagoeneko haren hirugarrena, *Oihenart* eta *Elkanoren Semeak* ospetsuen ondotik. Bertalde bi pastoral emanak baditu, *Harispe* eta *Atharratze Jauregian*, gizon-orkestra den artista horrek. Hor dugu nire ustez Etxahun berria...

Udamineko pastoral, *Agota*, Junes Casenave-Harigilek idatzia, Altzai eta Lakarriko herritarrek jokatu dute abuztuko lehen bi igandeetan. Altzain

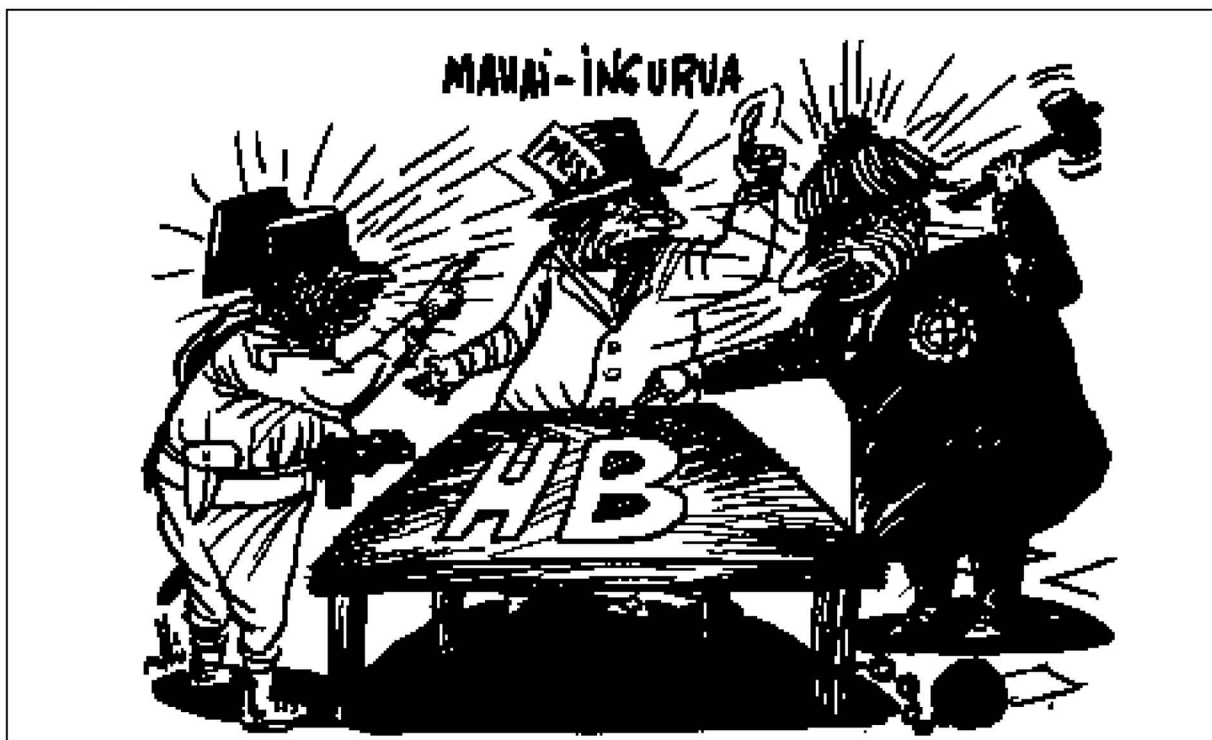
dagoen santa graztar apaizaren zazpigarren euskal trajeria dugu (bertze bat frantsesezkoa Biarno hurbileko Landa herrian antzeztu zuten duela bi urte). Etxahun-Irurik ezarritako markatik hurbiltzen ari zaigu tauladan. Idatzi,

gehiago ere idatzirik badu: bertze lau ala bortz?

Etxahun-Irurik berak ikusi ez zuena, haren azkena, bederatzigarrena, 1979ko urriaren 1ean zendu baitzen, Urdiñarbek ondoko udan antzeztu zuen, eta datorren udazkenean berriz eskainiko digu, zuberotar olerkari kuttunaren hogeigarren urteburukari: hau da *Iparragirre*. Egunka: irailaren 26a eta urriaren 3a.

Nolaz bada horrelako indar oldartsua euskal kulturaren alde hamabost milako bat biztanle dituen ibar honetan? Kezka guzien gainetik (demografiaren eta euskararen beharpen azkarra bereziki), uda hau bederen eguzkitsu egin dezagun.

• MATTIN •

Antropologiaren miseria

• KOLDO ZAGIRRE •

[IDAZLEA]

Ez da pose anti-abertzale bat egitearren aitortzen baldin badut asko poztu nintzela *Homo Antecessor* delakoa, gure eta neandertalekoaren arbaso mankomuna, Burgosen aurkitua izan zela jakin nuenean. Pentsatu nuen mesede egiten zigula nazionalismo merke bat gainditzin hasteko, gure hezurrezko antzinatasuna erlatibizatze-ko. Espainiako ikerlariak halako publizitate ezohiko batean erakusten dituzten gorpukin horiek nire aitona-amonenak dira, Alpeetako harenak bezalaxe; alabaina, inork manipulazio politikoa egiteko tentaldia baldin balu, nik behintzat pozik onartuko nioke, nire abertzaletasuna ezkutu behar izan gabe, euskaldunok, dagoeneko, ez garela «Europako herri zaharrena» edo «Europako lehen familia», espainiarrak hainbeste aztoratu zituen National Geographic-en izenburu hura gogoratzeko. Noizbait behar eta, engoitik gure antropologoen orainaren zantzuak ikertu beharko dituzte gizartean, ez iraganeko puskailak lurrean... Dagoela iragana besteren ardurapean! Antzina ez baina aitzina gu! Onura besterik ez diot ikusten aurkikunde garrantzitsu hori Atapuerca-n gertatu izanari, eta ez Ataunen.

Baina horra non gure antzinazale gazteek jakinarazi diguten, Atapuerca-ko azalazaleak, euskaldunoi dagokigula orain garrantzi bereko aztarnategiren bat aurkitzea Euskal Herrian. Eta zaputza hartu nuen, bai baitakit azalduko dela Euskal Herriaren mugapean, ez haratago, behar den unean, ez lehenago ez beranduago, Atapuerca-ko baino aztarnategi zaharragoren bat. Ekain aipatu da probaleku. Aurkituko zaio, bai, gero eta atzerago doan «iragan bat gure etorkizunari», Txepetxen liburu ospetsuaren titulua

atzekoz aurrera ekarriz. Zaputza hartu nuen, nire abertzaletasuna nazionalismotik urrun begiratu nahi nukeelako.

Arkeologoak, teologoak, hermenautak eta politikoak ere asalatu zituen Itsaso Hileko bazter batean duela mende erdi ezustez aurkitu zen altxorrak: Kristo aurreko 300. eta Kristo ondoko 68. urte bitarteko 850 eskuizkribu, 40.000 zatitan. Testamentu Zaharreko «originalak», juduen historia pasarteak, Kristoren zinezko bizitza, ebanjelioen zati berriak... Itsaso Hileko Eskuizkribuak, antza, ez dira faltsuak. Antzinatasunaren berme dauzkate ikerlariak Karbono 14a, paleografia eta ADNak, eta ez naiz

ausartuko ni orain esaten mundua liluratu zuen hura manipulazio handi baten ondorioa izan zela. Baina inork ez dit ukatuko aurkikunde gertatu zen 1947 hura urte berezia zela... Nazio Batuen Elkartea sionistei Israelgo estatua sortzeko eskubidea aitortu ziezaien presionatzen ari ziren une hartan bertan, ez lehenago ez geroago, aurkitu ziren eskuizkribuak. Azaldu ere Qumran herriko harpeetan azaldu ziren, Israel izan behar zuenaren mugapean, ez haratago. Eta rolo haietan idatzia zegoena judutarren bertokotasunaren froga zen, inork behar bazuen. Palestinarrena baino zaharragoa, jakina. Jainkoak ez du bere herria eskutik uzten.

Ez ote da kasualitate susmagarria, esanen didate ez gutik, euskal-

dunok europartasuna ozenkien aldarrikatzen dugunean Europako biztanlerik zaharrena Burgosen aurkitu beharra, eta ez Araban, Historiak agintzen zuen moduan?

Duela urte batzuk Zubialden gertatu zen faltsutzea ez zen izan irakasle umetu baten lana, edo ez hori bakarrik; egoera politiko-kultural baten isla ere bada. Birritan gaztigatu zuten aditu ingelesek, Euskal Herri-
ritik igortzen zizkieten diapositibak aztertuta, pintura haiek faltsuak zirela. Baina guk sinetsi nahi ez, guk iragana eraiki behar izaten baitugu, oraina ezin eta. Atzodamu batean finkatzen ditugu guk geure eskubideak eta gure ametsak. Gertatuko dira berriz ere,

“
*Denok dakigu
Jainkoaren herria
hiru herri direla,
jainkotasunaren
misterio esoterikoan:
Israel, Irlanda eta
Euskal Herria*

faltsutzeak eta mito sortzeak. Gortzen ari gara, kitzikagarri berria daukate orain euskal zibilizazioaz arduratzen direnek. Eta azalduko da, behar den unean eta lekuan, ez lehenago ez geroago, eta Euskal Herriaren mugapean, ez haratago, Atapuerca-ko atzean lagako duen kate-maila, lur puska honen gaineko gure lehentasuna behin eta betirako frogatuko duena: ez dago alde handirik «guri dagokigu orain aurkitzea» batetik, inperatibo historiko batera.

Jainkoak ez du bere herria eskutik uzten. Eta denok dakigu Jainkoaren herria hiru herri direla, jainkotasunaren misterio esoterikoan: Israel, Irlanda eta Euskal Herria. Behar den unean, behar den lekuan, azalduko da, Jainkoak hala nahita, gure miseria agerian utziko duen aztarna.

••• INMA ERREA

Artearen inguruan

Horiek bai, artistak, arte-galeristak. Arteaz neuzkan usteak —ustelak, antza— iraultzera etorri zaizkit. Uste bainuen artelan baten kalitatea artelanean bertan zeutzala, edo, hobeto esanda, egileak artelan horrek zerbait adierazteko agertutako trebezian eta ahalmenean. Oker omen nengoen, ezen, irakurri ahal izan dudanez, artelanen kalitatean horiek erakutsi eta saltzeko tokiak ere funtsezkoak baitira.

Euskal Herriko hipermerkatu-kate bat sartu berri da hainbat artelan erakutsi eta saltzera, eta hori ez zaie batere gustatu hainbat artegaleriaren jabeek. Horixe azaldu du, behintzat, Nafarroako galeristen elkartearen ordezkariak. Argudio gisa, eta hitzez hitz harturik: «Lan grafikoa ororen eskura izatera iritsiz gero, dagoeneko ezin zaio artelan izendatu». Hortaz, lan bat arte-galeria minoritario eta elitista batean ikusgai badago, eta soilik hainbatek erosteko modukoa bada, orduan bai, orduan artelan ederra. Baina artelan bera hipermerkatu batean topatzen badugu, jende arruntaren begien aurrean, eta, batik bat, edozeinek erosten ahal badu, orduan ez, orduan artelan hori ez da artelana. Nire galdera da: zer da artelan hori, orduan?

Hipermerkatuek ez dituzte artelanak salduko jendearen kultura maila gora egiteagatik, baizik eta beren irabaziak handitzeko. Baina arte-galeriek ere beren irabaziak potoldu nahi dituzte. Behin azaldu zidatenez, arte-galeriek, adiskide izanda, %50 kentzen diete artistei, horien lan bat saldu eta, komisio gisa. Bestela, ehuneko hori handiagoa omen. Hala bada, ez dirudi irabazi makala...

Hegoaldeko farmaziek ere protesta egin zuten hipermerkatuak niniendako janak saltzen hasi zirenean. Hori gertatu aurretik, marka komertzial ezagun baten zerealen kilo batek ia 1.300 pta. balio zuen Hegoaldeko botiketan. Kilo berak, marka berak eta zereal bereak Angeluko hipermerkatu handi horietako batean 800 bat pta. jotzen zuten. Ez naiz hipermerkatuzalea, baina ezta gutxi batzuek bakarrik erabil ditza-
keten boutike eskusiboen aldekoa ere. Ez zere-
alak, ez eta artelanak ere erosteko.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Pirata berriak

■ Asteon kaleratutako datuen arabera, herri aberats eta pobreen arteko amildegia gero eta handiagoa da eta, beraz, gero eta zailagoa gaintzen. Hainbat harritu badute ere, ez naute ustekabeen harrapatu Interneten erabilerari buruzko datuek. Internet toki askotara iristen da, inongo sare pelagikoena da, baina garbi dago arrainak nork jaten dituzten, ontziak norenak diren. Horrek ez du esan nahi, ordea, muzin egin behar diogunik. Aberatsen aldean gaude gu, eta teknologia berriei muzin egiteak informazio eta komunikazio guzuei ihes egitea da. Irizpideak ezartzeko aukerari ihes egitea da. Tresnak menderatzen ez diren bitartean handiagoa da, errezeloa dut, besteek gure orde ez izenean egingo duten erabilera zentzugabea, irizpide gabea. XX. mende amaieran piratak berriro ere sasoiko jarri dituen gauza bat ezin dugu albora utzi.

Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain

zuzendariari@egunkaria.com

943 300 228

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 le-
rro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea
eta NAREN zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak
bere esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

zuzendariari

Euskaldunen eskubideak zapalduta

Iruñeko Euskal Herrian Euskaraz taldeak Administrazio Zentralaren jokaera salatu nahi du.

Hiritar batek, nortasun agiria berritzean, euskarazko arreta eskatu zuen eta, lortu ez zuenez, Erreklamazio Liburuan kexa aurkeztu zuen.

Kexari erantzunez, Poliziako Buruzagitza Nagusiak zera erantzun du: euskaraz atenditzeko betebeharririk ez duela, Foruaren Hobekuntzarako Legeak ez baitu inon hori arautzen.

Nafarroako Euskararen Legea aipatu ere ez du egiten erantzunak, 17.a artikuluan eremu mistoan Administrazio Publikoei zuzentzeko euskara nahiz gaztelera erabiltzeko eskubidea ezarri arren.

Euskaldunen eskubideak zapalduak dira berriro ere, botere kolonialistaren aldetik. Euskararen Legea inozoentzako ipuina bihurtu dute.

Gera bedi gure protestarik gogorrena jasan behar dugun Estatutaren jokabide zaharberriaren aurrean. **Carlos Ibañez Macaya** • Iruñeko Euskal Herrian Euskaraz taldearen izenean

Nork zeri zer inposatu?

Ostiraleko *El Pais* egunkarian eskutitz hau eragin duen albistea irakurri nuen. Ibarretxe Euskal Autonomia Erkidegoko lehendakariaren ahotan honako baieztapena jarri zuten: «Abertzaleei bozkatzeko dieten %55ek ezin diote beren borondatea ezarri abertzaleei bozkatzeko ez dieten %45ei».

— Teheran mugitzen ari da.

Hori ez bada zilegi, zilegitasun gutxiago izango du, orain gertatzen den bezala, %45ek %55i ezartzeak, ez? **Miren Gomez** • Gasteiz

Jaiak eta alkohola

Euskal Herrian hasi da jaien erretolika. Sanjuanak pasa bezain pronto, Euskal Herriko txokoak kalimotxo eta garagardo aparrez bete zaizkigu. Baina ez dirudi inor asaldatzeko denik gure gazteen edateko irrikarekin. Bai, irrika, beharra. Edateari ez deritzot gaiz-

ki. Betidanik edan izan da gure herrietan. Baina autoa tarteko denean, edaria pozoin arriskutsua bihurtzen da. Ez nuke sermoirik eman nahi gutuntxo honen bidez, baina ohartarazi nahi nieke gure herriko gazteei, eta ez hain gazteei, alkohola eta autoa batu ezinak direla. Denok ezagutzen dugu gure inguruan kasuren bat edo beste: istripuan hilak edo zaurituak. Gure politikariek gai honetan ezer gutxi egiten dutenez, bakoitzaren lana izango da autoa eta alkohola ez nahastea. **Patxi Alegria** • Tolosa

galdeiozu...

Mikel Aizpuru

UEUKO ZUZENDARIA

Zer bide darama UEUKo ofizialtasunak?

Mikel Ugartetxea [Audio]

■ **OFIZIALTASUNAK** zer esan nahi du? Gure ikastolentzako titulazio ofiziala lortzen saiatu gara eta erakunde publikoekin harreman onak mantentzen saiatu gara, marginalitatean erori gabe? Horrela bada, bide honek Udako Euskal Unibertsitatea indartzera, lan gehiago eta garrantzitsuagoak burutzera eramanez gaitu. Beste bideren bat jarraituz gero, ez genukeen muga horretara heltzeko aukerarik izango.

Uztailaren 20tik aurrera

Josu Jon Imaz • EUSKO JAURLARITZAKO INDUSTRIA, TURISMO ETA KONTSUMO SAILBURUA

izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua. Bidali zure galderak ordurako.

• MONTXO •

domekako kontuak

• MIKEL ARAMENDI •

Azkeneko hondarrak

Urte politikoa azkenetan dago eta protagonista gehienek auskalo nora ihesi abiatzeko geratzen zaizkien egunak, orduak, zenbatzen okupatuta daukate adimenaren parterik handiena. Gainerako neuronekin, agendak ezartzen dizkien betebeharrak nola edo hala kitatzen saiatzen ari dira. Nolanahi ere, ez eskatu asmamen handirik oraintxe gure plazagizonei.

Atsedean beharra, deskonektatzeko antsia nabaria da aspaldiko urteetan baino gogotiago *beharrean* aritu behar izan duten gure politikarien artean. Lotsati edota arduratsuenek, «urruntasunetik balantzea egiteko» promesa egiten dizute; tolesgabeenak, pott eginda daudela aitortzen dute hitz lauz. Motibo gutxiagorekin kezuka ikusi ditut, hala ere: ez da nolanahiko urtea izan.

Eta denek argi dute irailean beste urte neketsu bat hasiko zaiela. Beharbada hauteskundeekin, gainera. Ekainaren 13ko emaitzen ondoren argi zirudiena —Aznarrek ez zituela hauteskunde orokorrak aurreratu—, gero eta zalantzarriagoa da. Ondorengo tratuetan, gal zitekeen guztia galdu du PPK, eta irabaz zezakeen guztia irabazi PSOEk. Beraz, luzamenduak noren alde jotzen duen ez dago batere garbi.

Iragan irailean abiatutako prozesuaren etorkizunaren alde asko argi ez dauden bezala; esate baterako, bigarren solaskidea benetan zein izan daitekeen, beti balizko errota ez ari-

Jose Maria Aznar Espainiako gobernuburua eta Joaquín Almunia PSOeko zerrendaburua.

tzeko. Oporretatik itzulitakoan, lehen urteburuaren paradan, balantzea egiteko ordua izango da. Eta gauza askotan aitzindari izan dugun Irlandakoa erekin erkatzeko abagunea; baliteke aurretik ipini gatazkiela iruditzea.

Zertaz hitz egin udan?

Bitartean, amaitzeaz dagoenaren azken izpiak geratzen dira *entreténigarri* modura. Lehena eta mardulena, HBko ma-

Abiapuntuan helmuga

Zaragozako Corona de Aragon hoteleko sutea (1979) funtsezkoa izan zen AVT erakundearen sorreran: gertaera hura *ekintza terrorista* zela frogatzea izan zen bere lehen bazkideen xedea... ondoriozko laguntzetatik eskuratu ahal izateko bestelako epaibidez ezin zena. Orain, Biktimen Laguntzarako Legearen gako nagusia ere huraxe izan da, jokoan legokeen dirutzagatik. «ETAk ekintza haren erantzukizuna aitortuko balu», horrek laguntzak eskuratzea ahalbidetuko liekeela esaka ere hasi dira batzuk. Baina... zein ETak? Eta zergatik, euskal erakunde armatuetako edozeinek gertaera hartan ez zuela zerikusirik izan nahiko argi dagoen?

begi-zeharka

• ANDONI EGAÑA •

Sabin Intxaurreaga

‘Bera’

Sozialistek zaputzialdia izan eta Eusko Jaurlaritza utzi zuten hartan izendatu zuten Sabin Intxaurreaga Lan eta Justizia saileko kontseilari. Berekin batera Jaurlaritzan agintea hartu zutenen aldean laister nabarmendu zen hiritarren begietara. Egingo nuke, gehienok berekin sartu ziren kontseilarien izenak ere ez dakizkigula.

Intxaurreagarena bai. Bera nabarmendu ez denean besteek nabarmendu arazi bait dute. Lehen ere sortu izan zuen liskarraldirik, baina azkenengo, gazte erakundeek antolatutako presoaren aldeko itxialdira bisita egitea, mingarri gertatu zaie betikoei. Ni-

ri, ondorengo kexu eta eztabaidatan azaleratu den kontu batek katigatu dit arreta. Zipotzenek jakin nahi izan dute «zer zen» Sabin itxialdira azaldu zenean: Kontseilari eta Gobernuako partaide, EAko politikari, pertsona arrunt... Egungo gizarteak rol desberdinak bereiztera behartzen gaitu, «a nivel de» edo «zerako mailan» higuigarriak hitzetik hortzera erabiliz.

Horrelakoetan hainbat talde eta erakundek Kontseiluaren eskutik euskararen aldeko konpromezua sinatu zuten goiz hartakoa etortzen zait

burura. Gipuzkoarrak Miramongo Teknologia gunean elkartu ziren. Han zen Piter Ansorena adiskidea ere. Sarrerako neskak kontrol-galdera zuze-

haikide espetxeratuen etorkizunarena. Zein-nahi delarik epaia, Madrildo botere judiziala zirpilduta aterako da lazotik: Konstituzionala, barnetik etenda, edo/eta Gorenarekin luzarorako muturtuta. Dimisio mehatxuak eta hitzetik hortzera dabiltza. Erabakiak ezingo du denen atseginerako izan, eta egun batzuetarako hizpidea emango du.

Diputazio eta gainerakoen osaera ere erabakitzeke dago, eta Gasteizko Jaurlaritza sustengatzen duen itunak erronka handia du betekizun horretan. Kontzertuaren aldeko aldarrikapen instituzionalarekin gertatua ikusi eta gero, ez dirudi giroa baikorra denik, baina politikagintzan beharrak eragiten du askotan nahiak baino gehiago.

Abertzalegoaren korrante politiko nagusiak barne-moldakuntza bizkorrean murgilduta daude (EAJ Europako PPTik atera eta Berdeetara joatea izan da aste honetako mugimenduetako bat), eta honelakoetan igarletza da ofiziorik eskergabeena. Txosten gehiegi eta argibide gutxiegi biltzen dutela ikusita edo, CESIDeko espiek ere nahiago izan dute zuzenean Arzalluzengana jotzea. Baina alor honetan ezin da gauza handirik espero oporrek pasatu arte.

Eta orduan... zertaz hitz egingo dute hedabideek abuztuaz? Ez da txantxa: aspaldidanik, Estatu Espainolean udagaraiko albistegiak betetzea izan da Euskal Herriari zegokion betekizun estruktural inplizitoetako bat; aurren, hori ere ez dago bermatuta. Erredakzio batzuetan, zer egin pentsatzen hasita dau-

na egin zion: «Nondik zatoz zu?». Are zuzenago erantzun zion Ansorenak. «Piszinatik». Nor izango zen ba, presoaren aldeko itxialdian zeuden gazteei bisita egin ziena? Sabin Intxaurreaga!

Bertsolariok, gure zokormazoan, sozialista eta popularrak baino naturalagoak gara. Badira, gutxi baina, politikan dihardutenen artean zinez bertsozaleak: Tasio Erkizia —ziharduena, tamalez—, Imanol Murua, Xabier Olano... eta Sabin bera. Guk, honako eta besteko jaialditan entzuleen artean sumatu izan dugunean ez diogu inoiz galdetu izan «zer bezala» datorren. Estimatu egiten diogu joan izana eta kitto.

Maltzagarainokoa atera du egunotan hedabideetara Intxaurreagak. Aspaldikoa du joera. Ni neu fidagaitz naiz horretan. Hogeitamabost lan orduko astearen alde greba egin zuen herri honek, hartara behartzera, erabat kontrakoaren alde ere greba egingo lukeela uste bait dut. Leteren poetarena egiteko hobeak gaude.

EZKER ABERTZALEA SUNTSITZEKO BESTE AHALEGIN BAT IZAN ZELA ETA «PORROT» EGIN DUELA ADIERAZI DU HBK

Mahaikideak askatzea aldarrikatu du HBk PP-UPNren egoitzen aurrean

■ HBko mahaikide presoak askatzeko eskatu zuten atzo Hego Euskal Herriko hiriburuetan eginiko kontzentrazioetan

■ Mahai Nazionala espetxeratzea Ezker Abertzalea suntsitzeko beste ahalegin bat izan zela dio Arnaldo Otegik

■ Prozesu politikoa Mahai Nazionala espetxeratuaren «garaipen bat» dela dio HBk, eta hurrengo kalera irtetea izango dela

E. Goenaga-A. Laskibar-E. Elizondo
Donostia-Bilbo-Iruñea

MAHAI NAZIONALAK espetxean jarraitzeko «inongo eskubiderik» ez dagoela adierazi zuen atzo Arnaldo Otegik Donostian egindako kontzentrazioan. Hain zuzen, hori salatzeko egin zituzten kontzentrazioak Hegoaldeko hiriburuetan. *Mahai Nazionala askatu; Demokrazia Euskal Herriarentzat* lelo pean hainbat eta hainbat lagun bildu ziren mahaikideen berehalako askatasuna galdegiteko.

Mahai Nazionalaren kontrako epaia «epai politikoa» izan zela berretsi zuen Otegik Donostian. «Presio politikoen bidez lortutako epaia izan zen hura, eta une honetan ere presio politikoek jarraitu egiten dute, Konstituzionalaren epaiak Gorenarenaren ildo berari jarrai diezaion», adierazi zuen HBko Mahai Nazionalaren bozeramaileak.

Otegiren esanetan, «Ezker Abertzale osoa suntsitu nahi zen estrategia horrekin, baina porrot egin dute. Gu ziur gaude Euskal Herriak garaipena lortu duela; gure Mahai Nazionalak prozesu politikoa abian jarrai nahi zuen, eta egun abian dago, eta hori zen inportanteena. Hori da haren garaipena». Otegik, baina, bigarren garaipen bati buruz hitz egin zuen: «Orain beste garaipen bat lortuko dugu: gure adiskide mahaikideen askatasuna; izan ere, ez daitezela engainatu, herri honek lortu egingo baitu Espainiako Estatuak mahaikide presoak askatzea». Jone Goirizelaia Bilbon ildo beretik hitz egin zuen. Esan zuenez, mahaikideak aterako direla ziurra da, baita Konstituzionalak aurkako erabakia hartu eta Europara jo behar bada ere; «eta epaia Europara eramaten bada, gainera, Espainiako Estatuak eta Auzitegiak lotsagarri geratuko dira».

Arnaldo Otegi eta Juan Joxe Petrikorena mahaikideek eutsi zioten, besteak beste, Donostiako kontzentrazioan mahaikide presoek askatasuna galdegiten zuten pankartari.

PABLO S. QUIZA

XOUSE SIMAL

Jone Goirizelaia izan zen hizlari Bilboko kontzentrazioan.

Lau hiriburu, eskari bakar bat

Lau protestaldi egin zituen atzo HBk, Bilbo, Donostia eta Iruñean eguerdian, eta Gasteizen arratseko 20:30etan. Bilbon, 175 pertsona inguru bildu ziren Moyua plazan, PPren egoitza aurrean. Ikuurrinez lagundurik hoge minutu inguruko kontzen-

trazioa egin ondoren, Goirizelaia mahaikideekin gertatzen ari denari buruzko azterketa egin zuen, mahaikideen argazki handi baten aurrean.

Donostian ordu berean egin zuten protestaldia ehun lagun inguruk. Gipuzkoako hiriburuan, Prim kalean egin zuen kontzentrazioa. Helburua PPren egoitza aurrean biltzea zen, baina handik

JOXE LACALLE

HBko mahaikide eta kargudunek atzo Iruñean eginiko kontzentrazioa.

ehun bat metrora egin zuten kontzentrazioa; egoitza parean egiteko baimenik ez baitzieten eman.

Iruñean, UPNren egoitzaren aurrean egin zuten HBko hainbat mahaikidek eta EHko zenbait karguk preso dagoen Mahai Nazionalaren askatasuna eskatzeko kontzentrazioa. Pankartaren atzean, besteak beste, Xanti

Kiroga eta Juan Kruz Aldasoro mahaikideak, EHko parlamentario Aurkene Ortiz eta Jose Felix Puio eta Iruñeko Udaleko EHko zinegotzi Jose Abaurrea bildu ziren.

Gasteizen, kontzentrazioa beharrean, manifestazioa egin zuten, Andra Mari Zuriaren plazatik irtenda. Amaieran, HBko Iñaki Olalde hartu zuen hitza.

«Oposizio positiboa» eginen duela onartu du EAren Erregio Batzordeak

■ Nafarroako autogobernua garatzea eta prozesu politikoa izanen ditu ardatz

Erredakzioa / Iruñea

EUSKO Alkartasunaren Erregio Batzordeak bilera egin zuen atzo, Iruñean, joan den ekaineko hauteskundearen emaitzak eta Nafarroako Parlamentua eta Gobernua osatzeko prozesua aztertzeko eta legegintzaldi berrian egin beharreko urrats nagusiak zehazteko. Bilera horretan, alderdiak «oposizio positiboa» eginen duela eta Nafarroan aldaketa politikoa eta hitzarmen progesistak bultzatzen jarraituko dutela erabaki zuten.

Datorren astean abian jarriko den Nafarroako Gobernuaren lehendakaria izendatzeko prozesuan, UPNko hautagai Miguel Sanzen aurkako boza emanen duela berretsi egin zuen Erregio Batzordeak atzoko bileran, eta «Nafarroa alternatiboa osatzeko» beste indar politikoekin elkarlanean aritzeko prest dagoela azpimarratu. Ildo berean, Nafarroako pluralismoa integratzen saia dadila eskatu dio EAK Sanzi.

Bestalde, legegintzaldi berrian alderdiaren ardatz izanen diren gai nagusiak zehaztu egin zituen EAKo Erregio Batzordeak; besteak beste, Nafarroako autogobernuaren eta euskaren garatzeak, prozesu politikoaren defentsak eta elkarriketa eta demokrazioaren bidezko normalizazio politikoa izanen ditu lehentasun EAK.

Foru Aldundiak osatzeko negoziazioak

Erreakzioak

Gipuzkoa eta Bizkaia kudeatzeko PSEren laguntza eskaini dio berriro Redondok EAJri

Lehen ezarritako baldintzak berretsi eta udaletan PPrekin aritzeko aukera agertu du

Iñaki Uriarte / Trapaga

Nicolas Redondo Terreros, Bizkaiko eta Gipuzkoako udal eta diputazioak kudeatzeko elkarlanerako eskaintza egin dio ostera ere EAJri. Alderdi horrek Euskal Herriarrok-ekin dituen akordioak direla eta, EAJk «egoe-
ra eskizofrenikoa» bizi duela esan zuen Nicolas Redondok. Hala eta guztiz ere, udalen gobernarritasuna bermatzeko, EAJrekin hasi nahi du bidea, eta, hori ez gauzatzekotan, PPrekin ituntzeko prest agertu zen.

NAFARROAN Miguel Sanzen aukera lagundu eta Araban PPrena babestu arren, Nicolas Redondok berriro jo zuen iritzia publikora Bizkaia eta Gipuzkoan jeltzaleekin hitzartzeko prest dirauela azaltzeko. «Bake prozesuaz hitz egiteko» eskaintza ere egin zion atzo EAJri.

Ekainaren 13an izandako hauteskundeek erakutsi zuten euskal gizartearen aniztasunean oinarritu zuen UPN-PPri eskaintako laguntza. EHk Gipuzkoan eta PSE-EEK Bizkaian lortutako emaitzek EAJ «egoera oso ahulean» utzi dutela uste du Redondok.

Hori dela eta, garai batean EAJk PPrekin, PSE-EErekin eta HBrekin batera hitzartzeko zeukan ahalmena galdu egin duela uste du. Batekin hitzartuz gero jeltzaleek besteekin adostetik ez daukala ohartarazi zuen. «EAJ HBrekin egon ahal da, baina, HBrekin badago, ezin egongo

SANTIAGO JIMENEZ / EFE

Nicolas Redondo Terreros, aste honetan bertan eskaintako prentsaurreko batean.

da PPrekin aldi berean». Redondo Terrerosen esanetan, egoera horretan dagokeena PSE-EE da, zeinak hauteskundeetan «emaitza bikainak» eskuratu baitzituen.

Lau alderdi lau lurraldeetan nagusi izateko aukerak porrot egin arren, Bizkaia eta Gipuzkoan EAJren eta PSE-EEren arteko akordioa oraindik bideragarri izan daitekeela nabarmendu zuen.

PPrekin bai, EHrekin ez

PPrekin orain arte «inolako akordiorik ez» dutela esan arren, PP «beharrezko den alderdia» dela berretsi zuen. «PP baztertzen saiatzea Liza-

rra defenditu nahi dutenei besterik ezin otu ziezaiekeen», esan zuen Redondok Trapagako herriko etxera egindako bisitan.

Udal negoziazioei begira, PSE-EEko alkateei «jokaleku zabala» utzi diela iragarri zuen. Biolentzia gaitzesten ez duelakoan EHrekiko itunak baztertuz, PSE-EE prest dago gainontzeko guztiekin hitzartzeko. «Udal batzuetan eskaintza egin diete PP eta EAJri, baina badirudi PPK ez duela EAJrekin batera gobernatu gura», adierazi zuen.

EAJri herriz herri ituntzeko ahalmen falta egotzi zion. «EAJk ez die tarterik eman negoziatzeko eta EBB edo BBBk agindua eman arte

zain daude, itxaroten ari dira HBrekiko ituna aurrera doan», ohartarazi zuen.

EAJk beharrezko duen «egonkortasuna bermatzen ez badu beste batzuekin bilatu beharko dugu», esan zuen.

Bestalde, bakegintzaz ere EAJrekin batera jarduteko ere prest agertu zen Redondo. Haren esanetan, EAJrekin bakeaz hitz egiteko ezinbesteko baldintzak bi dira: «Ez konfunditzea gobernu eta bakea» eta «biolentzia arbuatzea helburu politikoak lortzeko tresna moduan».

Azkenik, IUren emaitza txarren ostean, batzuk hala nahi duten arren, PSE-EEK Lizarran IU ez duela ordezkatuko esan zuen Redondok.

Foru Aldundiak osatzeko negoziazioak

EH: «EAJ-EAk erakundeetan aritzeko eskatu izan digute, eta orain trabak jartzen dituzte»

Horri buruzko azalpena eman dezatela eskatu die Arnaldo Otegik bi alderdiei

Eider Goenaga / Donostia

Herri Batasunak ez du «logikoa» ikusten EAJk eta EAK urteetan HBk erakundeetan parte har dezala eskatzea eta orain, Bizkaia eta Gipuzkoa-

ko Foru Aldundietan parte hartzeko prest agertzean, HB gobernakideztat nahi ez izatea. Arnaldo Otegik hitz egin zuen horri buruz atzo Donostian, mahaikide presoen askatasuna eskatzeko egindako kontzen-

trazioan. HBko Mahai Nazionaleko bozeramaileak programaren gainean lortutako akordioa handia dela esan zuen, eta EAJ eta EAK argitu behar dutela zergatik ez duten HB gobernakide nahi.

DIPUTAZIOETAN «gauza oso bitxia» ari dela gertatzen adierazi zuen atzo Otegik: «Urteetan sektore politiko batzuk aritu dira esaten Ezker Abertzaleak eta HBk instituzioetan parte hartu eta gestioaren ardura hartu behar zutela. Orain, Foru Aldundietan hori egiteko prest gaude, eta Bizkaian eta Gipuzkoan programaren gaineko adostasuna dago EAJ eta EArekin. Hori betetzen denez, beste batzuk azaldu beharko dute zergatik jartzen dizkioten trabak gure parte hartzeari». EHk gobernuetan parte hartzeko aukeraren aurrean «itxiera bat» nabari duela adierazi zuen.

Horri buruzko azalpenak ematea, Otegiren ustez, «EAJ eta EAren afera da, ez HBrena». HBk bere jarrera beti argi eta garbi azaldu duela gaineratu zuen: «Jaurlaritzan ez dugu parte hartzen, erakunde artifiziala dela uste baitugu. Baina Aldundietan parte hartzeko prest gaude, proiektu soberanista bat lantzeko aukera ematen dutelako». Gainera, gogorarazi zuen Jaurlaritzan ez dagoela «akordio programatikorik», baina Foru Aldundietan lortu daitekeela. Beraz, akordio hori lortuta, HBk Foru Aldundietako gobernuetan egotea «exijitzen» du.

Bestalde, HBk ez du EAJ eta EAren jarrera «logikoa»

TXEMA FERNANDEZ / EFE

Arnaldo Otegi HBko Mahai Nazionaleko bozeramailea, hauteskunde kanpainan ateratako argazki batean.

ikusten. «Azken urtean batera aritu gara prozesu politiko bat eraikitzen, Lizarra-Garazin batera gaude, euskal presoen alde ere elkarrekin gaude... Beraz, zergatik ezin gara batera aritu udal eta diputazioetan?», galdegin zuen Otegik.

Desadostasun gutxi Bizkaian

Ostiralean, EAJ, EA eta EHren Bizkaiko ordezkarietzek egin zuten hirugarren

bileran, zerrendatuta utzi zituzten diputaziorako gobernua osatzeko zeintzuk diren alderdien arteko adostasun eta ezadostasunak. Erabateko akordioa ez dagoen arren «giro ona eta jarrera egokia» dagoela nabarmendu zuen goizeko hamabi ordutik Bilbo-ko Sabin Etxean izandako bileran jardun zuen ordezkarietako batek.

Partehartze formula alde batera utzita, hori nazio mailako mahaian erabakiko delako, egitarauan aurrera-

pen handiak izan dira. Hala ere, Zabalgardi, udal finantziarioa eta zerga politika bezalako gaietan ezberdintasunek dira. Bihar berriro bilduko dira hiru alderdietako ordezkariak puntu gatazkatsuei irtenbidea ematen saiatzeko.

Bestalde, aipatu behar da dagoeneko Bizkaiko Batzar Nagusiek onartu dutela dute la EAK talde propioa izatea. Hiru batzarkideen bozeramailea Eugenio Iriondo ingeniari ondarrutarra izango da.

Gipuzkoarako eta Bizkairako eginiko eskaintza Arabara zabaltzeko eskatu dio EAK PSE-EEri

Agentziak / Bilbo

EA-K «koherentzia» eskatu dio PSE-EEri, eta Bizkaian eta Gipuzkoan batera gobernatzeko egin eskaintza Arabara zabaltzeko eskaintza global bat egiteko. Nicolas Redondo Terrerosek atzo goizean berretsi zuen eskaintza hori; baina, Araban PPrekin aritzea erabaki badu, koherentziaz jokatzeko eskatu dio Rafa Larreinak. Dioenez, PSE «bi karta-sortakin ari da jokatzeko».

Datozen bi asteetan aukeratuko dituzte Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako ahalzun nagusiak

Agentziak / Bilbo

DATOZEN bi asteetan aukeratuko dituzte EAEko Diputazioetako ahalzun nagusiak. Gipuzkoan etzi egingo dute ahalzun nagusia aukeratzeko osoko bilkura, goizeko 10:00etan hasita. Bizkaian, berriz, asteazkenean aukeratuko dute, eta Araban hilaren 26an.

Ahalzun nagusia aukeratzeko prozedura bera jarraituko da. Lehenik ahalzun nagusirako hautagaiak aurkeztuko dituzten alderdiek, eta haiek euren programa azaldu beharko dute. Ondoren, batzarkide talde bakoitzak hautagaiei galderak egingo dizkie, eta hautagaiek ordu erdi izango dute erantzuteko. Ondoren, bozketa egingo dute.

ABK-k «lurralde askatua» izendatu du Faisaien Uhartea

Frantzia eta Espainiako naziotasuna duen uhartean igaroko dute asteburua

Erredakzioa / Donostia

Frantzia eta Espainiako naziotasuna duen Faisaien Uhartea hartu zuten atzo Autodeterminazioaren Biltzarreko lagunek. Uhartea «lurralde askatua» izendatzeaz gainera, Euskal Herriaren autodeterminazio eskubidea aldarrikatu zuten ekintza horren bitartez.

ABK AUTODETERMINAZIOAREN BILTZARRAK antolatuta, 12 lagun joan ziren atzo eguerdian Bidasoa ibaiko Faisaien Uhartera hura «lurralde askatua» aldarrikatzera. Izan ere, Irun eta Hendaiara artean dagoen uharteak Frantziako nahiz Espainiako naziotasuna du: urte erdian baten esku eta gainerako hilabeteetan bestearen menpe egon ohi da.

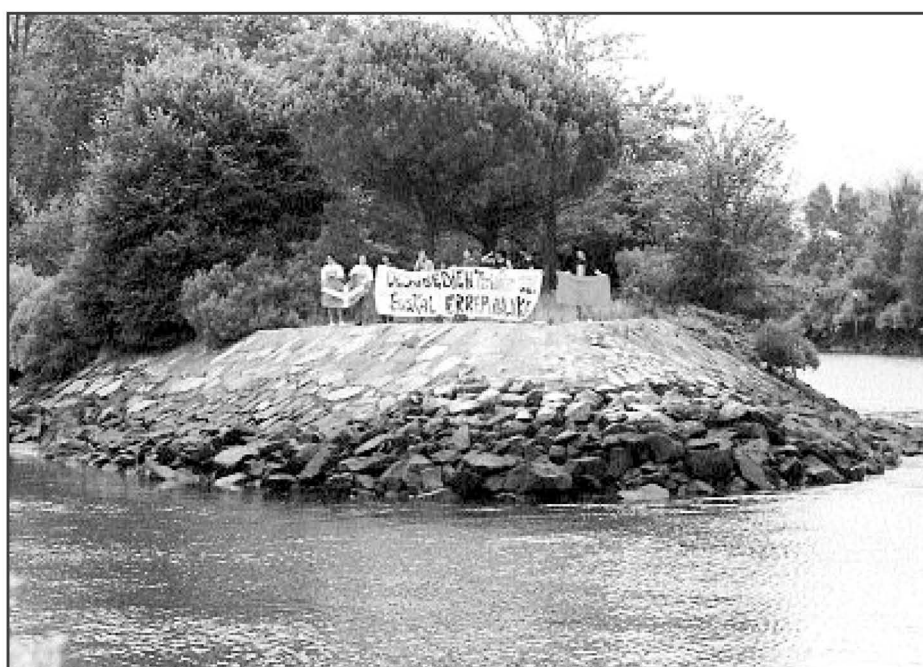
Ekintza hori ABK erakundeak abian duen «prozesu autodeterminatzaile»aren baitakoa izan da. Aipatu prozesua «euskal errepublika subirano» bat lortzeko hasi zuten. Izan ere, orain arteko ekintza sinbolikoak gainditu eta ekimen handiagoak egiteko garaia dela uste dute ABKko lagunek, atzo Faisaien uhartean adierazi zuten: «ETAren su-etenaren aurrean alderdi estatalistek izan duten erreakzioak agerian utzi baitu estatu espainiarra eta frantziarra ez dutela borondaterik Euskal Herria bere etorkizunaren jabe dela onartzeko». Hori dela eta, «desobedientzia zibil soberanistaren aro berria»ri

ekin diote Faisaien Uhartea-
ren okupazioarekin, lurralde horrek «inposatutako estatu-delimitazioaren zentzugabetasuna sinbolizatzen baitu». Hala, uhartearen «Euskal Herriko naziotasuna, eta, beraz, nafartasuna» aldarrikatu zuten atzoko ekitaldian.

Era berean, berezko konstituzioa izango duen Euskal Herriaren alde daudela berretsi zuten, eta, hori lortu arte, Espainia eta Frantziaren aurrean «jarrera desobediente» izateko konpromisoa hartu zuten ABKko kideek. Ildo beretik, alderdi abertzaleei bide horretatik joateko deia egin asmo dutela adierazi zuten.

Atxilotzeko arriskua

Espainiako legearen arabera, ezin da inongo uhartetan gaua igaro. Beraz, atzo gauean polizia ABK-ko kideak atxilotzeko arriskua zegoen. Lerrook idazterako orduan uhartean jarraitzen zuten, eta, egitarauaren arabera, gaur arratsaldean emango diote amaiera uhartearen okupazioari.

EDURNE KOCH

ABK-ko kideek
Faisaien
Uhartea hartu
zuten unea.

GORKA BILBAO

Euskal presoekin hondartzara. Sopelako Larrabasterra auzoko jaiak direla eta, euskal presoen ehunka senide eta lagunek hondartza horretara eta Atxabiribilgora eramane zuten gatibuak Euskal Herrira ekartzeko eskaria. Preso guztien argazkiekin eskuan ilara luze bat egin zuten itsasaldean, eta hondartza alderik aldera bete.

Josemi Esparza Espainiaratu eta gero aske utzi dute

*Lehen aldia da Frantziak Iparraldeko
biztanle bat kanporatzen duena*

Erredakzioa / Donostia

Josemi Esparza atzo bertan Parisko presondegitik atera eta La Jonquerako mugan utzi zuen Frantziako Poliziak. Han Guardia Zibilak atxilotu zuen, baina denbora batez atxiki ostean, berehala aske utzi zuten. Lehen aldia da Iparraldeko biztanle bat kanporatzen dutena.

JOSEMI ESPARZA duela bi urte eta erdi atxilotu zuten, Iparraldean izan sabotaietan parte hartu zuelakoan. Esparzari —Egoitz Urrutikoe-txeari bezalaxe— hiru urteko zigorra ezarri zioten, baina Esparzari bost urtez Frantzian bizitzeko debekua ere ezarri zioten epaileek. Atzo debeku hori gauzatu eta La Jonquerako mugan utzi zuten. Han Guardia Zibilak atxilotu zuen, baina haren aurka ezer ez zuela ikusirik aske utzi zuten. Guardia Zibilak berak eman zion abisua Esparzaren amari, baina lerro hauek idazteko unean amak oraindik ez zuen semearekin hitz egiteko aukerarik izan.

Lehen aldia da Frantziak Iparraldeko biztanle bat Espainiaratzen duena. Izan ere, Josemi Esparzak Iparral-

dean du bizilekua, eta ama eta anai-arrebak ere Iparraldean bizi ditu. Senideek agiri frantziarrak dituzte, baina Esparza Valentzian sortu zenez, espainiar agiriak atxikitzea erabaki zuen soldadutza egin behar ez izateko. Orain, berriz, Frantziak hori erabili du Espainiaratzeko.

Esparzaren familia kezkatuta azaldu da gaztearen egoera dela medio; izan ere, bizitza osoa Iparraldean eratua duen arren bertara joateko aukerarik ez baitu izango datozen bost urteetan.

Gogoratu behar Esparzak hiru urteko espetxe zigorra jaso zuela eta zigor hori duela gutxi berretsi zuela Parisko Auzitegiak. Hala, zigorra atzo bertan bete zuen, eta Frantziako agintariek aske utzi beharrean Espainiaratzea erabaki zuten.

Planchuelok errekurritu egin du ezarri dioten bermea

■ *Bere aurka inolako frogarik ez dagoela uste du*

Agentziak / Donostia

BILBOKO polizia buru ohi Miguel Planchuelo espetxeratzearen aurkako errekurtsua jarri zuen atzo haren abokatu Manuel Murillok. *Brouard auziagatik* Miguel Planchuelo espetxeratzeko agindua eman zuen epaileak hilaren 15ean. Hala ere, espetxeratzeari saihets dezake 5 milioi pezetatako bermea ordainduz gero (200.000 libera).

Manuel Murillo abokatuak, ordea, bere bezeroa baldintzapeko askatasunean aske uzteko eskatu zuen atzo, eta berme merkeagoa jartzea galdegin zuen.

Manuel Murilloren iritziz ez dago Planchuelo kartzelatze-ko «inolako aztarnarik ezta

frogarik ere». Izan ere, abokatuaren arabera, Planchuelo espetxeratzeko arrazoia Jose Amedo polizia ohiak eginiko «oinarririk gabeko» aitormenak dira, «susmo hutsak». Izan ere, polizia ohiaren esanetan, Kantabrian eginiko bileran prestatu zuten Brouarden aurkako atentatua Julian Sancristobalek eta Francisco Alvarezek, Mohand Talbirekin. Murillok salatu duenez, ordea, Amedo ez zen bilera hartan egon, eta, beraz, ezin omen du jakin zertaz hitz egin zuten. Hala-ber, abokatuak esan zuen Planchuelok eginiko gauza bakarra Michel Dominguezi deitzea izan zela, Brouarden aurkako atentua GALEk eginikoa zela gezurtatzeko.

Renoko Aste Nagusia

Hasiera ekitaldiaren bezperan

HAMAR MILA LAGUN BILTZEA ESPERO DUTE NEVADAKO ZAZPIAK BAT ELKARTEAK ETA NABO ERAKUNDEAK

Orain arteko euskal jaialdirik handiena egin nahi dute bihartik aurrera Renon

■ Bihartik igandera arte, Euskal Aste Nagusia eta EEBBetako Euskal Etxeen Elkartearen batzarra egingo dira Nevadako hiriburuan

■ Nevadako gobernadoreak eta Renoko alkateak datorren astea Euskal Kultur Astea izendatu dute ofizialki

■ Iñaki Uria kontseilari ordezkariak EGUNKARIAren webgunea aurkeztuko du eta NABOren batzarrean hitz egingo du

Gorane Agirre / Reno
Berriemaile berezia

LEHENBIZIKO *The Western Basque Festival* Renon egin zen; halaber, estreinako Euskal Aste Nagusia ere bertan egingo da, bihartik igandera bitartean. *Izan garelako gara, garelako izango dira* leloarekin. Orain arteko euskal jaialdirik handiena egiteko asmoa dute antolatzaileek, hamar mila lagun inguru bertaratzeko espero baitute.

Renoko Zazpiak Bat Basque Club-a eta NABO (*North American Basque Organizations*, EEBBetako Euskal Etxeen Elkarte) ari dira Aste Nagusiaren antolaketa lanean, eta egitarau zabala prestatu dute. Bihar, Renoko Unibertsitateko Euskal Mintegiak ateak zabalduko ditu. Asteazkena Euskal Emakumearen Eguna eguna izango da. Ostegunean, Bertsolari Eguna egingo dute, eta bertan izango dira Oihane eta Zihara Enbeitatarrak eta Estitxu Arozena. Ostiralean, EEBBetako Euskal Etxeek bilera egingo dute eta, besteak beste, lehendakari berria hautatuko dute. Ekitaldi horiek guztiak Flamingo Hilton kasinoan izango dira.

Asteburukoak, ohikoa denez, egun jendetsuenak izango dira, Mendebalde Urruneko txoko guztietatik etorriko baitira euskal amerikarrak. Larunbatean, Renoko kale nagusian, Virginia Street-en, kabalgata egin osten, Wingfield parkean egingo dira beste ekitaldiak, hala nola liburu eta disko azoka, Donostiako Ereski taldearen emanaldia,

MIKEL MARTINEZ

Flamingo Hilton kasinoan izango dira Aste Nagusiko ekitaldi gehienak.

kirol erakusketak, meza eta berbenak.

Euskal Kultur Astea Nevada osoan

Euskal Aste Nagusia euskal amerikarren ospakizuna baino zerbait gehiago izango da aurten. Izan ere, Kenny Guinn Nevadako gobernadoreak agiri ofizial bat sinatu du, eta, hala, bihar hasi eta igandera arteko astea Euskal Kultur Astea izendatu dute Nevada osoan. Era berean, Jeff Griffin Renoko alkateak ere gauza bera egin du. Kasu horretan, aipatzekoa da agiriaren paragrafoetako bat euskaraz egin izana.

Euskal Herriko agintariak ere izango dira Renon. Besteak beste, Juan Maria Atutxa Eusko Legebiltzarreko lehendakaria —aste osoa bertan igaroko du— Nevadako gobernadorearekin bilduko da bihar goizean. Eusko Jaurlaritzako Lehendakaritza eta Kultura sailetako ordezkariak ere izango dira, buruak izango ez badira ere.

Duela 40 urte bezalaxe, oraingoan ere Euskaltzaindiak bere ordezkaria izango du *The Western Basque Festival*-en; orduan akademiaren ordezkari lanetan Castor Uriartek jardun zuen, eta egunotan Endrike Knörrek beteko du zeregin hori.

EGUNKARIAk ere hartuko du parte Aste Nagusian: Iñaki Uria kontseilari ordezkariak nagusiak EGUNKARIAren web orrialdea aurkeztuko die Ameriketako euskaldunei, eta NABOren batzar nagusian hizlari ariko da.

'Western Basque festival', 40 urteko bidea

Jendaurreko lehenengo euskal jaia ere Renon egin zen, 1959ko ekainaren 5ean eta 6an

Jaialdi hark piztutako dinamikaren ondorioz sortu zen NABO, Estatu Batuetako euskal etxeen elkarte

Duela 40 urte jendaurreko lehenengo euskal jaia ospatu zen Renon: *The Western Basque Festival*. Euskaldun amerikarrek, batez ere nagusienek, ez dute ahazteko 1959ko ekainaren 5 eta 6an egin zen jaialdia hura. Mende hasieran euskal jaiak mendian izaten ziren, pribatuak edo kasik sekretu gisa, gizartetik aparte. Ondorengo hamarkadetan, osterak, jai publikoak, batez ere *picnic*-ak, ospatzeari ekin zioten euskaldun amerikarrek.

Testuinguru horretan, Nevadan bizi zen euskaldun hirukoteak —John Ascoaga, Robert Laxalt eta Peter Echeverria— euren etnizitateta plazaratuko zuen festival ireki eta handi bat antolatzea erabaki zuten; *The Western Basque Festival* edo antolatzaileek «Lehen Euskal Jaialdi Nazionala» deitu zutena.

Jaialdia Dick Graves Nugget Sparks-eko kasino bateko nagusiak diruz babestu zuen, bere emaztea euskalduna baitzen, lekeitiarra. Festivalak espero gabeko arrakasta izugarria izan zuen; Mendebaldeko herrialde guztietatik abiatutako 5.000 eta 6.000 lagun bitarte batu baitziren.

Lehenengoz, Euskal Herriko baserrien mundu sozial eta kulturalaren irudiak aurkeztu zituen festivalak milaka lagun horien aurrean; hala nola, euskal meza, kantutak, soinuak, mus saioak

1959ko egitarauko hainbat ekitaldi

• Ekainak 6, larunbata

19.30. Nobleentzako ohorezko afaria Dick Graves Nugget Jokotzeko Virginian Room-en.

22.00. «La Jota» eta guztientzako dantzaldia Virginian Room-en. Jim Jausorok eta bere taldearen musika.

• Ekainak 7, igandea

09.00. Renoko Santo Tomas de Aquino katedralean euskal meza, Aita Jose Peñak emanda.

12.00. Artzain txakurren txapelketa Sparks-en.

14.00. Mus txapelketa Virginian Room-en.

Dantza erakuspena: Boiseko Delfina eta Diana Urresti.

Euskal Kantak, Winnemucca-ko taldea.

Harrijasotzaileak eta txingaeurtea.

Artzain eta betzainen arteko sokatira.

14.00. Espainiako enbajadore Jose Maria de Areilzari eta Frantziako enbajadore Herve Alphandi ongi etorria

16.00. Barbakoa handia.

17.00. Zazpi probintzietako euskaldunak elkartu.

19.00. Espainiako Los Churumbeles taldea.

20.00. Denentzako «La Jota» dantza.

Ezkerrean, duela berrogei urteko Western Basque Festival-eko irudiak, garai hartako prentsa estatu batuarretik hartuak.

eta herri kirolak. Era berean, Ameriketako euskaldunen bizimoduaren irudiak ere izan ziren; esate baterako, artzai-kanpamenduak, artzain txakurren erakustal-

diak edota betzain eta artzainen arteko sokatira.

Espainiak eta Frantziak EEBBetan zituzten enbaxadoreak ere izan ziren jaialdi hartan. Gainera, eta Inazio

Maria Etxaide euskaltzainburuaren eskariz, Castor Uriarte Renon izan zen Akademiaren izenean. Hitzaldi beroa egin zuen Castor Uriartek han bildutako jendetza-

ren aurrean. Hona hemen pasarte bat: «Zer ikusi dabe gaur neure begiak emen! Meza santua, zeuen sinismena erakusten, gero kantutak, dantzariak, aizkolariak eta abar, guztien gainetik zuen espanetan geure euskera zar, eder eta maitia, ez bakarrik Euskalerrian jayotakoak, baita zuen seme-alaba Amerikan mundura etorri direnak. Ze gauza ederra eta zoragarria!».

Gorderik zegoen euskal mundua plazara

Festivalaren arrakasta hura oso pizgarria izan zen, eta aurrerantzean beste zenbait estatu eta herrietako euskaldunek euren jaialdiak, klubak eta jarduerak abiarazi zituzten.

Herrialde ezberdinetako klub-en dinamika hori medio, 60ko hamarkadan North American Basque Organization (NABO) edo EEBBko euskal elkarteen federazioa eratu zuten. Geroztik, NABOk euskal jaialdi nagusi bat antolatzen du urtero-urtero, aldi bakoitzean hiri batean.

Gaur egun 29 klub biltzen ditu NABOk: Idaho, Utah, Wyoming, Kalifornia, New York, Washington, Oregon eta Nevadakoak. Izan ere, Kalifornia, Idaho eta Nevada dira euskaldun gehien dituzten estatuak. 1959ko hartaz gero, udako euskal jaiak gero eta ugariago izan ziren.

ekin jokoari

Zein urrun dagoen Reno

Gorane Agirre

ARGAZKILARIA eta biok zeharo poztu ginen Renorako bidaia, Barajaseko aireportutik ezik, Bruselatik barrena egingo genuela jakin genuenean. Eta ez da gutxiagorako, azken hilabete hauetan hedabideetan ikusi ditugun atzerapen amaigabeak medio. Horrela, ostegunean po-

zarren baino erdi lo abiatu ginen Sondikatik goizetik goiz. Goizeko bederatzieta Bruselan ginen. Chicagora bidean bederatzi ordu luzeko hegaldia genuen aurretik. Baina, itxarote guneko eserleketan gure ipurdiak jarri bezain pronto, makinak atzerapenak iragartzen hasi zi-

ren. Hasieran ordu erdiko atzerapena zena, konturatu gabe ia bost orduko itxarotea bihurtu zen.

Azkenean, berandu baino hartu genuen Chicagoraino ekarri gintuen hegazkina, *boeing* horietako bat. Hegaldia luze jo bazuen ere, azkenean Chicagon ginen. Baina, Bruselako atzerapena medio, gure plan guztiak hankaz gora geratu ziren eta berriro itxarotea egokitu zitzaigun. Hori gutxi bazen, Chicagotik Renora zuzenean etorri beharrean, Utah-ko Salt Lake

Cityn eskala egin behar izan genuen.

Azkenean, hemengo goizaldeko 12,30ak aldera heldu ginen Renora, esnatu ginenean ia 30 ordu igaroak ziren eta leher eginda geuden. Horregatik, hegazkinetik jaitsi bezain pronto maleta jaso eta taxi bat hartu genuen lehenbailehen hoteleko ohean sartzeko gogoz. Hala egin genuen, baina taxian sartu bezain pronto gidariak euskaldunak ginela antzean zigun eta hotelera zuzen eramane gabe, asteon inau-

ratu duten Donostia Kalea ikustera eraman gintuen. Beraz, oheak itxaroan egin, «Donostia Kalea» zihoen karteltxo hura ikusi arte behintzat. Azkenean nahi baino beranduago oheratu eta nahi baino lo gutxiago egin ostean, hurrengo egunean goiz esnatu behar, Aste Nagusiari buruz informazioa eskuratu asmoz. Renoko Unibertsitate Basque Studies-era bertaratu ginen, han gure ezustekoa, hain bide luzea egin ostean, EHUKo irakasle ezagun bi bertan ikasten aurkitu genituen.

Bihar hasita, 31 ikastaro eskainiko dira Udako Euskal Unibertsitatean, Iruñean

Baleren Bakaikoak emango du sarrera hitzaldia, euroaren eraginari buruz

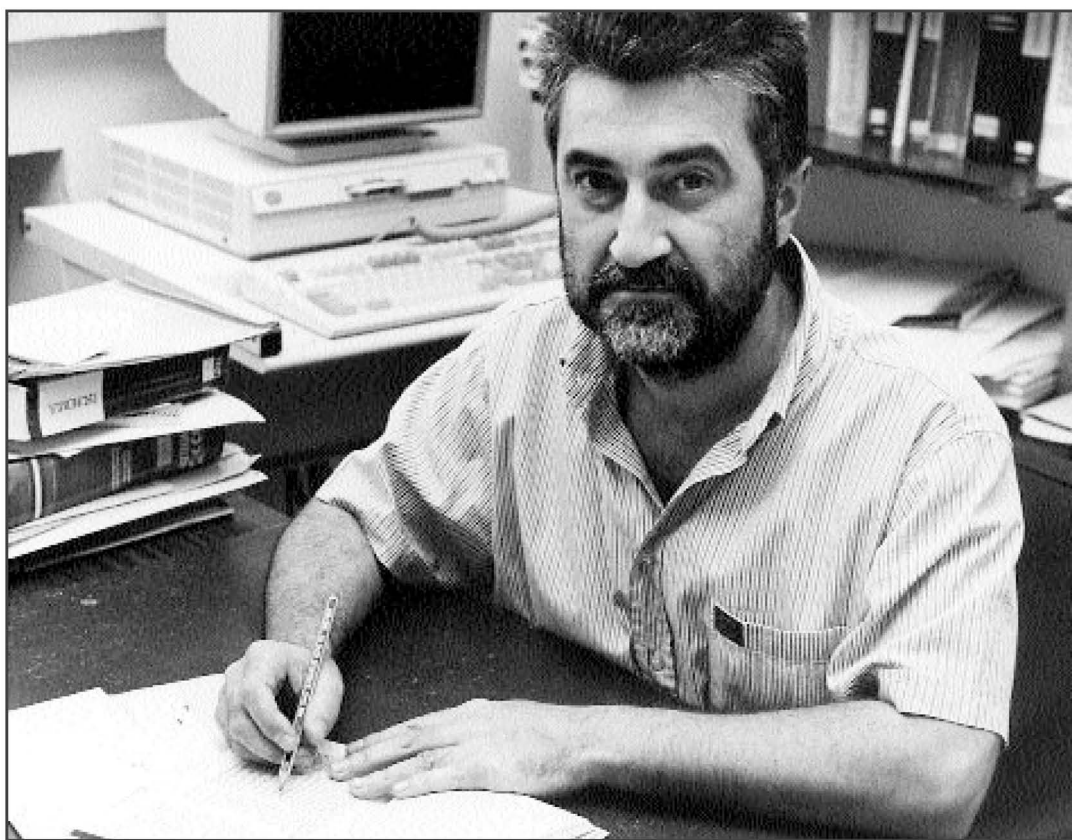
Miren Iriarte / Iruñea

Bihar hasiko da Udako Euskal Unibertsitatearen 27. ekitaldia, Iruñeko Larraona ikastegian. Aurtengoan berrikuntza ugari izanen dira, eta eskola teorikoekin batera klase praktikoak, txangoak eta saio osagarriak antolatu dituzte. Antolatzaileek inoiz baino ikasle gehiago espero dute aurten.

UDAKO EUSKAL UNIBERTSITATEAK (UEU) bihar zabalduko ditu ateak. Miarrizten iragan uztailearen 5etik 9ra bitartean izan ziren ikastaroak, eta orain uztailearen 19tik 30era Iruñean izanen dira. Aurtengoa ikastaroak egiten diren 27. aldia da, eta berrikuntza eta ikasgai berri askorekin dator. Hiru sailetan banaturik daude: Artea eta Komunikazioa, Giza- eta Gizarte-zientziak eta Zientziak. Hogeita hamaika ikastaro ezberdin izanen dira Iturrama institutuan.

Eskaintza zabala

Iazkoekin alderatuz, ikastaro berri anitz izanen dira aurten. Horien artean, giza- eta gizarte-zientzien arloan, literatura eta kazetaritza ikastaroak izanen dira —iaz ez ziren egin—. Gainera, literatura ikastaroan Ramon Saizarbitoriak eta Arantxa Urretabizkaiek hitzaldia emanen dute, uztailearen 20an eta 22an hurrenez hurren. Giza- eta gizarte-zientzien sailean, halaber, filosofia, historia eta sexologia ikastaroak izanen dira besteak beste, eta Julio Ibarra kazetaria eta Antton Olariaga marrazkigileak egonen dira besteren artean.

ARTXIBOKOA

Euroa Euskal Herriko ekonomian hitzaldiarekin zabalduko ditu Baleren Bakaikoak bihar UEUren Iruñeko ikastaroak. 1983tik 1987ra UEUko zuzendaria izana da Bakaikoa.

Zuzenbideko ikastaroan Euskal Herriko lurraldetasunaren inguruan ariko dira, eta uztailearen 27an Nafarroa Garaia eta Nafarroa Beherearen arteko mugara txangoa egingen dute.

Arte eta komunikazioen sailean lau ikastaro izanen dira: antzerkilaritza, arkitektura, bertsolaritza eta musikaren ingurukoak. Zientzietan, berriz, sei ikastaro izanen dira; informatikako ikastaroan Interneteko programazio hizkuntzei eta aktualitatezko beste zenbait gaiari buruz mintzatuko dira. Kimikako ikastaroetara joaten direnek gauza arrunten kimika ezagutzeko aukera izanen dute. Halaber, uztailearen 20an ardo dastaketa egingen dute kimikako ikasleek.

Natur zientzietako ikasle eta irakasleek irtenaldi bat egingen dute Aralar mendikatera.

Hasierako ekitaldia

UEUko 27. ikastaroei bertako zuzendari Mikel Aizpuruk emanen die hasiera bihar, eguerdiko hamabietan, Iruñeko Larraona ikastetxeko areto nagusian. Ondoren, Baleren Bakaikoak sarrerako hitzaldia egingen du, *Euroa Euskal Herriko ekonomian* gaiaren inguruan. Sailetako eskolak arratsaldean hasiko dira, eta Iturrama institutuan izanen dira denak.

Ohikoa denez, ikasleek Larraona ikastetxean egoitza eta otorduak izateko aukera dute aurten ere.

Era askotako saio osagarriak

■ UEUk Iruñean antolatu ikastaroen osagarri, hainbat ekitaldi berezi prestatu dituzte. Saio osagarriak bihar arratsaldeko zazpietan abiatuko dira: *Dominique Garat-en euskal errepublika gogoan* eta *Garaten eragina Hego Euskal Herrian* hitzaldiak eta, ondoren, Mundiñano anaiekin erromeria izanen da. Biharamunean, herrien eskubideei buruz mintzatuko dira Joseba Tobar eta Xabier Galardi, eta, ondoren, poesia erreztaldia izanen da. Asteazkenean, euskal emakume sortzaileak izanen dira mahai-inguruaren ardatz, eta, ondoren, *Xalbadorren antologia* aurkeztuko du Xabier Amurizak. Ostegunean, bozketa elektronikoaren alde onak eta txarrak aztertuko ditu Mikel Aramendik eta, ondoren, kontzertua.

Hurrengo astean unibertsitate telematikoa, euskal film laburrak eta Inkak eta Jugoslavia izango dira ekintza osagarrietako gaiak.

EDURNE KOCH

Espainiako Armadaren 'Juan Sebastian Elcano' ontzia Getariara etortzearen aurka. Datorren asteazkenean, Espainiako Armadaren *Juan Sebastian Elcano* ontzia Gipuzkoako Getariara etortzekoa dela salatu zuen atzo Herri Batasunak, herriko plazan, prentsaurrekoan. Getariako Club Nauticoren jokaera salatu zuten, klubaren 50. urteurrena ospatzeko «herri hau zapaldu beste helbururik ez duen Armadari» gonbita egin diolako. Etorreraren aurka mobilizazioak egingo dituztela iragarri zuten: besteak beste, kontzentrazioa egingo dute, kaian, ontzi militarra Getariara etorriko den egunean (asteazkena), goizeko 10:30etan.

Bederatzi lagun atxilotu dituzte Bizkaian eta Gipuzkoan, drogarekin trafikatzeari leporatuta

Ertzaintzak kokaina, haxixa, droga nahasteko tresnak eta autoak atzeman ditu

Erredakzioa / Donostia

◀ **Ertzaintzak bederatzi lagun atxilotu zituen ostiralean Ermuan, Eibarren eta Elgetan, drogarekin trafikatzaren zuten talde antolatutako kideak izateaz akusatuta. Droga, autoak, dirua eta drogak nahasteko tresnak ere atzeman zituen Ertzaintzak. Polizia Autonomikoa ez du daturik eman nahi izan, sumarioa sekretua delako.**

ATXILOTUTAKO bederatzi lagunei (zazpi gizon eta bi

emakume) 600 gramo kokaina nahasi gabe, 200 gramo kokaina nahasi eta 300 gramo haxixa atzeman zituzten. Horrez gain, hiru milioi pezeeta (120.000 libera), pistola bat, ordenagailu bat, matrikula faltsuak, hamabi bat auto, patrikako telefonoak eta drogak nahasteko tresnak ere aurkitu zituzten atxilotetako egin zituzten herrietan.

Deia egunkariak eman zuten atzo operazioaren berri, baina Ertzaintzak ez zuten informazio gehiago eman nahi izan, sumarioa sekretua delako.

Operazioan atxilotuez gain, beste pertsona bat ere ba omen da talde antolatutako horretako kide, baina alde egitea lortu du. Hala ere, Ertzaintzak espero du hurrengo egunetan hura ere atxilotzea, operazioa guztiz ixteko.

Ondarroan hasitako ikerketaren emaitza

Talde horren kontrako operazioa duela zenbait hilabete hasi zen, Ondarroan. Bizkaiko herri horretako Ertzaintza ohartu zen purutasun handiko kokaina kontsumitzen ari

zela herrian, eta ondorioz hasi zuten ikerketa.

Operazioan parte hartu dute, Ondarroako ertzainez gain, Bergara, Azkoitia eta Eibarko komisarietako eta Brigada Mugikorreko agenteeak.

Atxilotutakoetatik bik bakarrik zuten lan finkoa. Iturri beren arabera, taldea gidatzen zuten pertsonak duela gutxi erosi zuten baserri bat Elgetako Karabietas auzoan, eta baserri horretan jarri zuten droga nahasteko tailerra. Gainera, etxeko garajearen 12 auto atzeman zituzten, denak ere atearren sarraila manipulatu zutenak.

laburrean

■ Inolako eraginik gabeko lurrikara izan da Ollolaldean

RICHTER eskalan 2.6 graduko indarra izan zuen lurrikara bat izan zen atzo Nafarroan. Epizentroa Ollolalde herriaren hegoaldean kokatu zuten Institutu Geografikokoek, baina, SOS Nafarroak adierazi zuenez, Zirizako biztanle batzuek bakarrik deitu zuten larrialdietarako 112 telefono zenbakira, ezta moduko zarata bortitza bat entzun zutela eta. Lurrikarak ez zuen, dena den, inolako kalterik eragin, ez pertsonengan eta ez herri horietako etxebizitzetan. Atzokoa ez da aurtan Nafarroan gertatutako lehen lurrikara, otsailaren Luzaiden 3.5 graduko bat izan baitzen. Iaz ere, beste lurrikara bat izan zen, eta Gipuzkoan eta Bizkaian ere sumatu zen.

■ Milaka tona hornigai helduko da gaur MIR estaziora, dena ondo badoa

MIR estaziora bidean dira milaka tona hornigai, Progres M-42 ontzi espazialean. Dena ondo badoa, gaur iritsiko da ontzi hori MIR estaziora. Hain zuzen ere, ontzian doazen hornigaiak dira estazioak behar dituen guztiak, espazioan egon ahal izateko 2000. urtean lurrera itzuli arte. Gaur egokituko dute Progres ontzia, eta operazio horrek arrisku handia du. Hain zuzen ere, 1997ko ekainean gertatu zen MIR estazioan orain arte izandako istripurik larriena, antzeko operazio bat egi-tean. Hala ere, orain sistema berri bat egokitu dute, *Tory* izenekoa, eta horrela arriskua ez da hain handia izango, adituek diote-nez.

■ Pentsio batetik etxe barruko patiora erorita, oso larri zauritu da estatu batuar bat

E.J.J., 29 urteko estatu batuarra, oso larri zauritu da Donostian, logela bateko leihotik barruko patio-ra erorita. Arantzazuko Amaren ospitalera eraman behar izan zuten, buruan kolpe oso larria zuela. Istripua goizeko sei eta erdiak aldera gertatu zen, ez jakin nola, Gipuzkoako hiriburuko Parte Zaharreko etxe batean. Gizona suhiltzaileek atara behar izan zuten patiotik.

Bi hil eta bi larri zauritu Nafarroako errepideetan

Bizkaian ere pertsona bat larri zauritu da

Erredakzioa/ Iruñea

Asteburuan Nafarroako errepideetan izandako hiru istriputan bi pertsona hilik suertatu dira eta beste bi larriki zaurituak. Istripurik larrienak Villatortan eta Atetzen gertatu ziren, eta bi pertsona hil ziren. Bestalde, A-15 errepidean izan zen ezbehar larrian, Madrilgo bi lagun larri zaurituta gertatu ziren, autoa errepidetik atera ondoren.

LEHEN istripua ostiral arratsaldeko 18:35ean gertatu zen Bilatortako errepidean. 38 urteko Carlos O.G. Burgosko gidariak bere autoaren kontrola galdu zuen, errepidetik irten eta bertan zendu zelarik.

Atetzen gertatutako beste istripu batean, berriz, Ororbiako gizon bat hil zen bera zihoan Opel Kadett SS-8172-AC matrikuladunak behor bat eta moxal bat jo zituenean. Istripua ostiral gaueko

22:15etan gertatu zen Aizoa eta Urritza arteko errepidean, 57 urteko Ramon Maria U.I. donostiarrak gidatutako autoak bi animaliak aurrez aurre jo zituenean. Gidari donostiarrak ez zuen zauri larririk izan eta Nafarroako Ospitalera eraman zuten buruan zauri bat eta kolpe batzuk zituelarik, Manuel L.I. 79 urteko ororbiarra ordea berehalakoan hil zen.

Atzo goizaldean gertatuta-

ARTXIBOKOA

Atzo izan ziren istripu larrietako bat A-15 autobidean izan zen.

ko beste istripu batetan Madrilgo bi biztanle larri zaurituak gertatu ziren. Istripua Nafarroako A-15ean gertatu zen, autobide honek Tafalla aldeko Untzue herria zeharkatzen duen tokian. Ezagutzen ez diren arrazoiengatik M-9818-CD matrikuladun autoa errepidetik irten zen eta Rafael C.E. 32 urteko gidari madrilarrak eta bere ondoan ziho-

an Juan Jose C.P. Leganese-ko 48 urteko biztanleak zauri larriak jasan zituzten. Gidaria Nafarroako Ospitalera eraman zuten, eta J.J.C.P. Bideko Amabirjina-ren Ospitalera.

Bizkaian ere pertsona bat larri zaurituta

Bizkaian ere istripu larri bat gertatu zen, Plentzia

herrian. Goizeko 06:30etan izan zen ezbeharra, Areatza etorbidean. Auto batek eta moto batek elkar jo eta motoan zihoan 18 urteko K.S.A gazteak zauri larriak jasan zituen hanka batean. Ondorioz, Gurutzetako ospitalera eraman zuten, larri.

Herrialde horretan izandako beste istripu batzuetan lau pertsona gehiago zauritu ziren.

Ondorengo urteotan bi urtegi gehiago egin nahi ditu Arabako Foru Aldundiak

■ *Olanon eta Birgaran kokatu nahi dituzte, ur eskasiari aurre egiteko asmoz*

Erredakzioa / Gasteiz

ARABAKO Foru Aldundiko Herrilan Sailak bi urtegi berriren proiektua aurkeztu zituen herenegun Gasteizen. Hain zuzen ere, Olano eta Birgaran kokatu nahi dituzte bi urtegiak, Gasteizaldeak eta Gorbeialdeak pairatzen duten «ur eskasiaren» arazolari aurre egiteko.

Foru Aldundiak, Eusko Jaurilaritzarekin batera, Arabako ur beharren inguruko azterketa egin du. Ondorioz-

tatu dutenez, Arabako zenbait gunetan ziklikoki ur eskasia handia izaten da, uraren eskaria gero eta handiagoa delako, garapen sozial eta industrialaren ondorioz.

Jose Otxoa de Eribe Herrilan diputatuak azaldu zuenez, ez da nahikoa Zadorrak Gasteizentzat ematen duen ur kopurua, eta horrek eragin handia du garapen ekonomikorako, «mugatu» egiten baitu.

Herrilan Sailak baztertu egin du egun dauden urte-

giak handitzea, horrek arazoa handituko lituzkeelako, batez ere Zadorran.

Otxoa de Eribek azaldu zuenez, hainbat azterketa egin ondoren, bi kokagune aurkitu dituzte: Olano eta Birgaran. Olanoko urtegiak 12 eta 20 hektometro kuboko edukiera izango luke, eta Gasteiz, Zigoitia, Zuia eta Urkabustaiz hornituko lituzke. Birgarako urtegiak 6,4 hektometro kubo izango lituzke, eta Arabako lautada hornituko luke.

Lehen oinatza mundutik aparte

30 urte beteko dira etzi gizakia ilargira iritsi zela, eta urteurren horren kariatz ekitaldi ugari prestatu ditu NASAk.

Aurrez inor gutxik sinesten zuen gertakari hark erabat asaldatu zuen mundua.

Zuri-beltzezko telebista handi haietan jarraitu zuten askok gertakaria, irudiak ikusi bai baina han gertatzen zena ezin sinetsirik. Gizakia ilargian lurreratu zen une haiek zuzenean jarraitu zituen jende asko joan zitzaigun hura gezurrezkoa izan zela pentsatuta, horrelakorik gertatzea ezinezkoa zela erabat sinetsita.

Baina gertatu zen; dudarik ez dago. 1969ko uztailak 20 zituen Neil Amstrong astronautak ilargia zapaldu zenean.

Abentura hura, *Apollo 11* izenez bataiatu zutena, lehenago hasi zen. Aurreko misioetan NASAk espaziora jaurti zituen espaziontzien ez zuten ilargian lurreratzea lortu. *Apollo 8*-ak huts egin zuen saio horretan, eta 11

aurrekoak egiteke utzi zuena lortzeko antolatu zuten propio. Aukeratuak zituzten astronautak eta denbora luzez aritu ziren presaketetan. Azkenean iritsi zene g u n a .

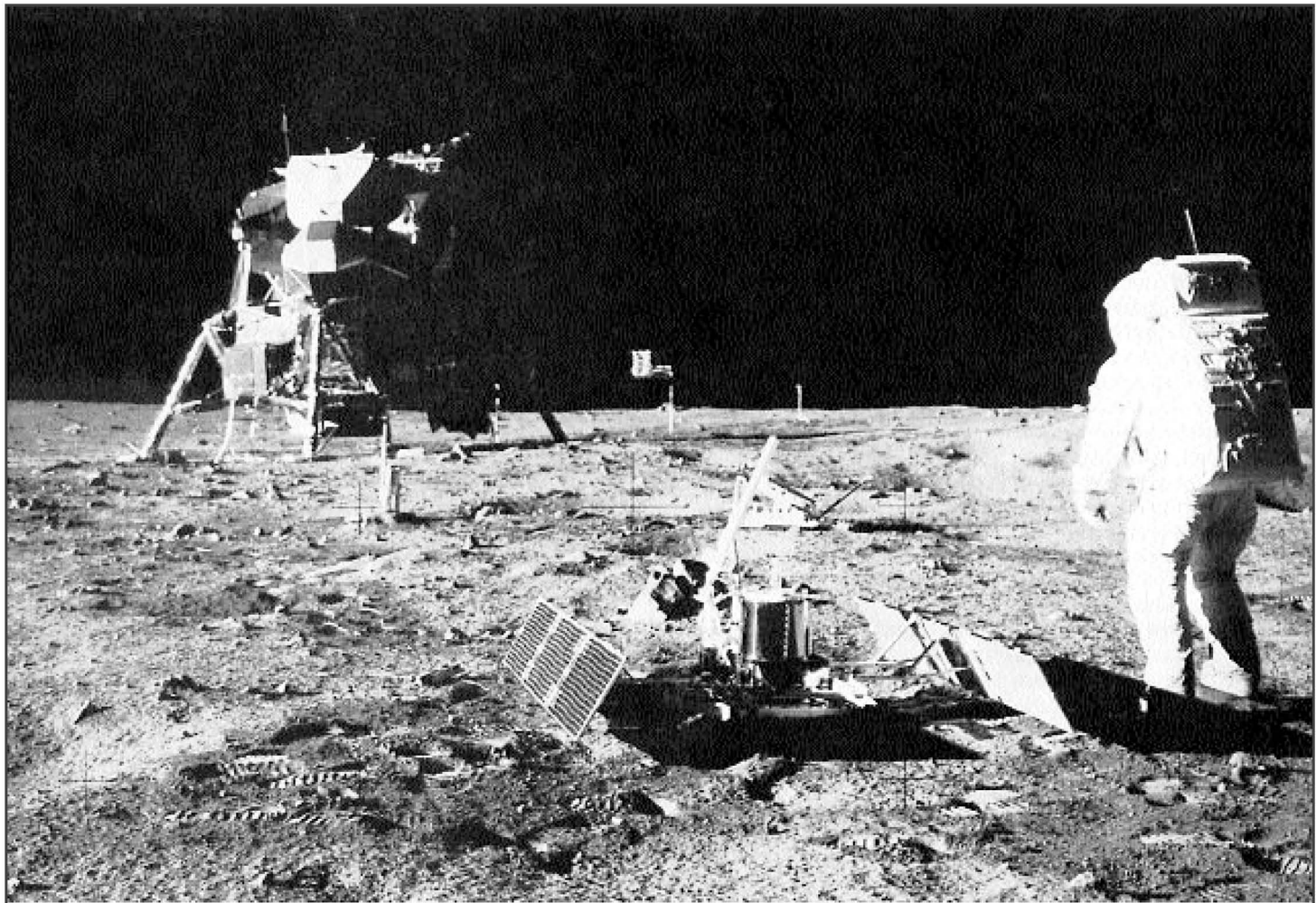
■ ■ ■ Neil Amstrongek utzi zuen oinatzairen irudi hura historiako gertakari handien albumetarako geratu zen erretratatua

1969ko uztailaren 16an, espazioratu zen *Saturn V* ontzia.

Ilargirako bidaia lasaia izan zen. Aurrez egin zuten bidea astronautek eta kasik ohikoa zitzaien hura. Baina ilargiaren parera iritsi orduko hasi zen trantze txarra: sateliteko azalean hartu behar zuten lur eta ilargia bera lehen aldiz zapaldu.

Eagle (arranoa) izeneko lurreratze ontzia behar bezala askatu zen *Saturn V*-etik. Handik aurrerakoak, baina, erabat zaildu zitzaizkien. Lurreratzera bidean altura galduz zihoazela behin eta berriz piztu ziren alarmak eta ordenagailuak kasik blokeatu egin ziren.

Nasako kontrol zentrotik, ordea, agindu zehatz-zehatza

ARTXIBOKOA

Edwin Aldrin astronauta, 1969ko bidaia hartan ilargian paratu zituzten gailu zientifikoen ondoan.

Hamabost urte lehenagotik hasia zen lasterketa

ILARGIRA iristeko lau eguneko bidaia baino ez zuten egin behar izan Neil Amstrong eta *Saturn V*-eko gainerako astronautek. Sateliteko lur gainera iritsi ahal izateko lasterketa, ordea, *Apollo 11* misioa baino hamabost urte lehenago hasi zen, Sobiet Batasun ohia *Sputnik* lehenengoa jaurtitzearekin bat, hain justu.

Gertakari hark ustekabe harrapatu zituen estatu batuek, aspalditik ari baitziren eurak horrelako misioak gauzatu nahirik. Adituen arabera, justu orduan hasi zen gerra hotzaren urte luzeetan ezagun-ezagun egin zen galaxietako edo izarretako norgehiagoka.

Hurrengo saioa ere, ordea, sobietarrek egin zuten. *Sputnik* bigarrena

bidali zuten espaziora, orduko hartan, gainera, izaki bizidun bat barruan zeramala: muduko animaliarik ezagunena bihurtu zen Laika txakurra, hain zuzen ere.

Gutxi gorabehera amerikarrek garai hartan egin zuten lehen saialdia, baina espaziontzia zart egin zien airean jaurti eta gutxira.

Hurrengo lorpena ere sobietarrena izan zen. Yuri Gagarin izan baitzen espazioratu eta Lurrari itzulie ematea lortu zuen lehen astronauta. Sobiet Batasunak alde handia hartu zuen arren, Estatu Batuek ez zuten etsi nahi izan. Zerbitzu sekretuek eta NASako arduradunek isilpean ohartarazi zieten Etxe Zuriko agintariei, erraldoi baten moduko urratsak eginez gero eurak

iritsi zitezkeela ilargira lehenago. Handik gutxira John Fitzgerald Kennedy lehendakariak jendaurrean esan zuen 60. hamarkada amaitu aurretik posible izango zela ordu aate ezinezkoa zirudiena.

Eta bide horretatik ekin zieten bada. *Mercury* eta *Gemini* misioak izan ziren lehenak, eta haien atzetik etorri ziren gero *Apollo* izenekoak.

1968 urteko abenduaren 21ean, gizakiak lehen aldiz utzi zuen Lurra. Borman, Lovell eta Anders astronautak izan ziren lehenak Lurraren grabitatea gainditu eta gure planeta urrutitik eta osorik ikusten. Ilargirainoko bidaia egin zuten haiek.

Han lurreratzea hilabete gutxiko kontua izango zen.

eman zieten; «jaisten jarraitu behar duzue». Hala egin zuten. Leihotik begira ilargiaren azala kraterrez bete zegoela ikusi zuten eta inguruetara jo behar izan zuten leku hobe baten bila. «Azkar!

30 segundo baino ez daukazue. Erregairik gabe geratzen ari zarete», ohartarazi zieten gero.

Baina aski gertatu zitzairen minutu erdi hori. *Eagle* ontzia azkenean pausatu zen

Lasaitasunaren Itsasoan. Gizakia, lehen aldiz, ilargian zen.

Neil Amstrong astronautak satelitearen azalean utzi zuen oinatzairen irudi hura historiako gertakari handie-

nen albumetarako geratu zen erretratatua. Edwin Aldrinek jarraitu zuen gero haren bidea, eta *Saturn V*-eko tripulazioko beste hamar kideek gero. Benetan gertatu zen.

Espazioa Gizakia ilargira iritsi zela 30 urte

Ordu arteko misiorik garestiena izan zen hura

Inoiz horrelako misio baterako jarritako dirutzarik handiena xahutu zuten estatu batuarrek misio hartan: garai hartako 25.000 milioi dolar (4 bilioi pezeta edo 160.000 milioi libera inguru gaur egungo trukean). Aurrez, Panamako kanalaren eraikuntza lanetara baino ez zuten hain dirutza handia bideratu.

Hain proiektu garestia izan zela kontuan hartuta, esan liteke misio hark lortu zuen emaitza, zientziaren alorrean behintzat, kaskar samarra izan zela. Aditu guztiak datoz bat azpimarratzerakoan askoz ere garrantzitsuagoak izan zirela lorpen politiko eta teknologikoak.

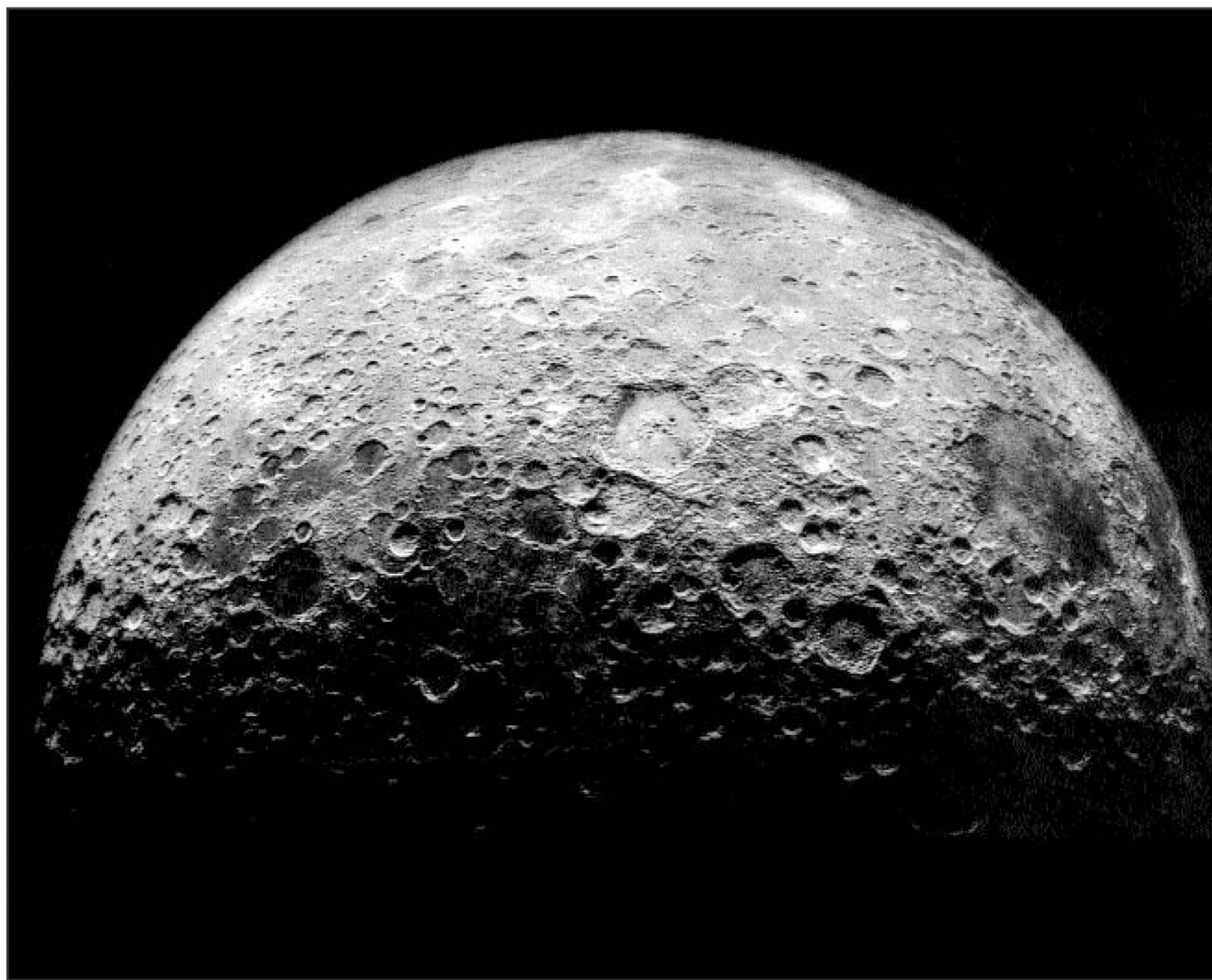
Azken horien adibidetzat jarri dituzte Lurraren inguruan biran dabiltzan sateliteak. Adierazi dute misio hartan lortutako informazioari esker ekin ahal izan zitzaiola aldi berri horri. Gaur egun, sateliteak egunerokoak ditugu ia; haien bitartez jakiten dugu bihar zer eguraldi egingo duen edota hark bidalitako seinaleari esker ikusten ditugu atzerriko telebista kateak.

Aurrerapen horri materialen arloan lortutako beste zenbait ere gehitu behar zaizkio. *Apolo 11* misiorako asmatu zuten, esate baterako, Kevlar izeneko material berezia. Gaur egun, erresistentzia handiko material hori autoak blindatzeko erabiltzen da, besteak beste.

Hori eta antzeko beste zenbait aurrerapenen aldean, baina, ilargirako misio hark izan zuen eragin politikoa izan zen nabarmenagoa, ez mundu zabalean baina bai Estatu Batuetan.

1969. urtean herrialde hartan krisi ekonomikogogor-gogorra ari ziren pairatzen; arrazakeria eta eskubide zibilei buruzko protestaldiak eta eztabaida gorigorian ziren; eta, batez ere, vietnamdarren aurka ari ziren borrokan, eta gerra hark sekula baino kontrako jarrera gehiago sortu zituen. Geroztik behin eta berriz erakutsi duten moduan, orduko hartan ere agintari estatu batuarrek ondo baino hobeto aprobetxatu zuten gertakari hura herritarrek eurenera ekarri eta etxe barruko arazoak isilarazteko. Horretarako ere bai.

Jone Larrañaga
DONOSTIA

ARTXIBOKOA

Ilargiaren hego hemisferioaren irudia, Alfred Wordenek 1971n Apollo ontzitik hartua.

Orain dela 4.600 milioi urte sortu zen

EGUZKIA jaio eta 50 milioi urte ingurura sortu zen ilargia, orain dela 4.600 milioi urte. Nola sortu zen, baina, ezin argitu liteke oraindik, misterio handia izaten jarraitzen du oraindik.

Uste da urrun-urruneko garai hartan planetetara lotu ez ziren harroka pus-kak noraezean zebiltzala kosmosean. Abiadura handian elkarrekin talka egin zuten eta urtu eta baporizatutako puskek barreiatu ziren norabide guztietan. Horrelako prozesu batek eragin ahal izan zuen, ilargiaren jaiotza, nahiz eta ez Apollo 11.ean ez ondorengo misioetan ere, ez dute hori argitzea ahalbidetuko lukeen aztarnarik ekartzea lortu.

Baina orain hogeitahamar urteko bidai harren ondorioz, hasi zen ilargia nolakoa zen jakiten. Gure Lurra alde batera utzita, espazioako beste ezein objekturi buruzko hain informazio zabalik ez dago.

Ilargiari buruz espazioko beste ezein objekturi buruz baino gehiago dakigu, Lurra alde batera utzita noski.

Ilargiko bederatzi leku ezberdinetan jasotako 2.000 lagin baino gehiago daude gaur egun Lurrean eta milaka argazki dituzte jasoak espazio agentzietan, harribitxi modura.

Horiei denei esker dakigu ilargiak 60 kilometro inguruko lodierako azala duela eta harroka eta hautsez osatuta dagoela. Han diren harrokarik berrienak Lurrean diren zaharrenak baino askoz ere lehenago sortuak dira.

Ilargi azalean, gainera, krater handiak daude. Zulo horiek satelitearen sorrera baino askoz ere geroagokoak dira. Esan liteke ilargiaren iarragn hurbilean sortuak direla ilargiaren kraterak.

Badakigu, baita ere, apur bat asimetrikoa dela satelitea —seguruena Lurraren grabitatearen eraginaren ondorioz— eta haren litosfera uniforme delako eta atmosfera partzialki likidua.

Lurrera ekarritako laginek erakutsi dutenez, ilargian burnia gutxi dago, baina beste zenbait mineralen aberatsak dira oso hango harrokak.

Luraren antzeko planeta baten itxura du eta gurearen ezaugarri bertsuak ditu gainera. Han bizi ahal izateko baldintza guztiak betetzen dira nahiz eta bizidunak ez dagoen. Inoiz bizirik izan dela erakutsiko luke ten fosilik ere ez dute aurkitu.

Apolo 11-ko astronautak lurrera itzuli zirenean han urik batere ez zela jakinarazi zuten. Ondorengo misio guztietan ere gauza bera berretsi zuten zientzialariek. Orain gutxi, baina satelitearen poloetan ur izoztua badela aurkitu dute, eta beraz, gizakiak han bizitzeko modua izango lukeela jakin dugu. Bada eta horretarako behar den guztia: aluminioa, burdina, hidrogenoa, helioa, oxigenoa eta ura.

Han bizitzea helburu

Hori jakinik, jada hasiak dira lantzen Ilargian giza eraikuntzak egiteko lehen proiektuak. LunOX Corporation izeneko konpainia estatu batuarrek, esate baterako, Lurretik kanpoko industriarik handiena bihurtu nahi du ehun urteko epean. Ilargi azaleko harroketako erregaia eta oxigenoa ustiatzea da asmoa. Esan dute, gainera, garesti salduko lituzketela.

Mondragon Unibertsitateak bigarren zikloko bi titulazio berri izango ditu

Informatikako eta industriako ingeneriatzak irailetik aurrera egongo dira martxan

Erredakzioa / Bilbo

Mondragon Unibertsitateak bigarren zikloko bi titulazio berri jarriko ditu martxan irailean Goi Mailako Eskola Politeknikoan: Informatikako Ingeniaritza eta Industri Ingeniaritza. Aurrera begira, hirugarren zikloa martxan jartzea ere aurreikusi dute.

IRAKASKUNTZA eskola ugari gaur egungo beharrei egokitzten ari dira azken urteotan. Oraingoan, Mondragon Unibertsitateak, enpresen eta aurrerapenen gizartearen eskaerak asetzeko helburuz, bi titulazio berri irekiko ditu: Industri Ingeniaritzako eta Informatika Ingeniaritzako bigarren zikloak. Azken hori, Enpresa Zientzietako Fakultatearekin batera eratu dute.

Ingeniaritzako bi karrera horietan bigarren zikloa sor-

ANDER GILLENIA

Mondragon Unibertsitateak Arrasaten duen ikastetxea.

tzearen helburua, lehen zikloaren bidez lortu ezin diren profil eta ezagutza mailak eskaintzea da, profesionalen eskaera handia baitago arlo horretan.

Hala ere, Mondragon Unibertsitatea ez da izango titulazioa horiek eskainiko dituen leku bakarra. Izan ere, Informatika Ingeniaritzako bigarren zikloa Euskal Herriko Unibertsitatean eta Deustuko Unibertsitatean ere ematen da. Industri Ingeniaritzako bigarren zikloa, berriz, Nafarroako Unibertsitateak Donostiak duen zentroan eta EHUUn ere ikas daiteke.

Mondragon Unibertsitateko arduradunek adierazi dutenez, bestalde, bi karrera horien hirugarren zikloa eskaintzea ere aurreikusi dute, eta horrekin batera, doktoretza eta master ikasketak ere emango lirateke.

Mondragon Unibertsitate-tik jakinarazi dutenez, Industri Ingeniaritza lan eskaintzarik handiena duen karrera den arren, azken urteotan ikasleen eskaera kopurua jaitsi egin da.

Datorren kurtsoari begira, matrikulazio kanpaina hasia da. Titulazio bakoitzean 50 plaza izango dira.

Euskal erregimen fiskala

IBARRETXEREN GONBITARI UKO EGITEAREN ARRAZOIA EZ ZELA INOREKIKO MESPRETUUA IZAN DIO

Otegi: «Ez gara beti estatutura eta eskumenetara jokatzeko ibiliko»

■ Madrili Kontzertuarekin leial izan dadin eskatzeko fasea gaindituta dagoela dio EHko buruak

■ Arzalluzek aipatu Euskal Estatua errebindikatzeko garaia iritsi dela uste du Arnaldo Otegi

■ Euskal Estatu horren aldarrikapenean EAJ eta EAK EH bidean lagun izango dute

Erredakzioa / Donostia

EUSKAL HERRITARROK taldeko bozeramaile Arnaldo Otegi herenegun Juan Jose Ibarretxe EAEko lehendakariaren buruzagitzapean egin zen Kontzertu Ekonomikoaren defentsarako ekitaldia izan zuen atzo hizpide. Ibarretxek deitu ekitaldira «ez joateko erabakiak» ez duela inorekiko mespretxua adierazten nabarmendu zuen Otegi.

«Herri honetan gure subiranotasuna bilatzen ari den prozesu bat zabaltzen ari gara, eta horregatik ez gaude Madrili Kontzertuarekiko eta eskumenekiko leialtasuna eskatzeko fasean», gaineratu zuen.

«Xabier Arzalluzek lehengo egunean errebindikatzen zuena, Euskal Estatua, errebindikatzeko fasean gaude jada», azaldu zuen EHko buruzagiak. «EAJ eta EAK Euskal Estatu hori eraikitzea erabaki badute, eta ez naiz Euskal Estatu independente baten ari, sei lurraldeentzako subiranotasun eta demokrazia klabearen eraikitako estatu

PABLO S. QUIZA

Ibarretxeren adierazpen instituzionala hizpide izan zuen atzo Arnaldo Otegi.

batez baizik, horren errebindikazioan bi alderdiok bidean lagun izango gaituzte.

Bestalde, Jone Goirizelaia EHko parlamentarioak euskal lege esparrua agortuta dagoela esan zuen atzo, eta

beharrezkotzat jo zuen subiranotasun fiskalari buruzko eztabaida bat zabaltzea.

Goirizelaia ustez, «argia da agortze hori, subiranotasun fiskal jakin baten eskaraz hitz egiten denean,

Espainiako Gobernuak jartzen dituen errekursoengatik eta Bruselako epaiengatik ezin daitezkeelako aurrera eramane, eta guk ez dugu parte hartzerik izaten erakundeotan.

Nafarroako Ogasuna espedientatu du Espainiako Datuen Babesarako Agentziak

■ Nafarroako Gobernuak alegazioak prestatzen ari da jada

Erredakzioa / Iruñea

ESPAINIAKO Datuen Babesarako Agentziak Nafarroako Ogasuna espedientatu egin du, 1993tik 1999ra arteko errenta aitortpenak errazteko asmoz banketxei zergadun nafarren datuak helarazteagatik.

Elkarte horren aburuz, Nafarroako Administrazioak inolako zerbitzu prestaziorik egon gabe zabaldu ditu datu horiek finantza entitateen artean; horrela, zergadun bakoitzaren baimena beharrezkoa izaten da.

Azpimarratzekoa da espedienteak ez duela soilik joan den maiatzaren gertatutako kontuan hartzen, baizik eta 1993. urtetik izan diren datu emate guztiak. Gogoratuenez, joan den maiatzaren, babesik gabeko informazioa biltzen zuen CD-Rom bat helarazi zuten Nafarroako Ogasunak errenta aitortpenaren kanpainan parte hartzen duten banketxei.

Nafarroako Gobernuak, orduan, «huts informatiko» bati egotzi zion gertatutakoaren erantzukizuna. Nafarroako Ogasuna espedientearen kontrako alegazioak prestatzen ari da jada.

Sanz: «Estatuarekin bat defendituko gara»

■ MIGUEL SANZ Nafarroako lehendakariak atzo azaldu zuenez, Europako Batasunak EAEko eta Nafarroako fiskalitateei zabalduko espedientearen aurrean, Nafarroaren defentsa Espainiako Gobernuarekin batera egingo da, «eta ez EAEko ordezkarien eskutik».

Sanzen ustez, «Nafarroako opor fiskalek ez dute zerikusirik EAEko diputazioek ezarritako arauarekin. «Horren erakusgarri da zein errekurso gutxi jarri dizkigun Espainiako Gobernuak. Nafarroan ez dugu gure eskumen fiskalen neurritz kanpoko erabilera egin».

Idoia Zenarruzabeitia

• EUSKO JAURLARITZAKO LEHENDAKARIOEDE ETA OGASUN ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO SAILBURUA •

«Euskal Herriaren bideari beste nazioek jarraituko dioten beldur dira European»

■ ■ ■ Europako Batasunean EAEko Kontzertu Ekonomikoa ez dutela ez ulertzen ez onartzen uste du.
■ ■ ■ Arriskurik handiena Luxenburgoko Justizia Auzitegiaren epaitik etor daitekeela ohartarazi du. ■ ■ ■ Madrili jarrera aldaketa antzeman dion arren, *kuestio prejudiziala* eragin duten errekursoak ez kentzea egotzi dio. ■ ■ ■
Euskal erakundeek Europako Batasunean lekua izatea ezinbestekotzat jo du.

MIREN SAEZ

KONTZERTU EKONOMIKOA kolokan dago Europako Batasunean. Juan Jose Ibarretxe EAEko lehendakariak iragan ostiralean adierazpen instituzionala aurkeztu ostean hitz egin dugu Idoia Zenarruzabeitiarekin.

■ **Badirudi Kontzertuaren alde lehendakariak egin-dako adierazpenak ez duela erabateko kontsenttsua lortu eragile sozialetan eta politikoen artean.**

Hori ikusiko dugu. Ostiralekoa hasiera besterik ez da izan. Lehendakariak esan duenez, adierazpen instituzionala dei bat izan da gizarte osoarentzat, zein egoera latzean gauden esateko. Batzuek ulertu dute alderdi politikoen arteko eztabaida izan dela. Beste batzuek ulertu dute beste era batera egin behar direla gauzak. Baina lehendakariak, azkenean, gauza bat esan du: Kontzertua guztiona dela. Garrantzitsua hori da, eta ekitaldi

Europa

*«Hamabostentzat Europako Batasuna Estatu-
kluba da, eta gu gauza arraro bat bezala
ikusten gaituzte, Estatu izan gabe Estatu baten
eskumen fiskalak ditugulako»*

horrekin lan bat eta bide bat hasi da.

■ **Adierazpen horren inguruan kritika asko agertu dira Kontzertuaren erabilpenarekin, ordea.**

Bai, baina argi dago denok ados gaudela Kontzertuari buruz, ez gaude berbetan Kontzertuaren aplikazioaz. Ekitaldi horretan garrantzitsua zera da: Kontzertuari eutsi egin behar zaiola, eta babestu egin behar dela. Eta horretan nik uste dut denok ados ipiniko garelako, nahiz eta gero ikuspuntu ezberdinak eduki haren erabilpenaz.

■ **Kontzertua arriskuan eta zalantzan dagoela esaten duzunean, egiazko arriskuak ari zara?**

Bai. Nik ez dakit Estatuan eta European azken erabakiak zein izango diren, baina Antonio Saggio Luxenburgoko Auzitegiko abokatuaren iritziek bere horretan jarraitzen badute, benetan arrisku handia dago gure Kontzertuarentzat eta gure autogobernuarentzat.

■ **Funtsezko arazoa zein da, European ez dutela Kontzertua ulertzen ala ez dutela onartzen?**

Gauza biak dira. European eta Estatuetan dena dago zentralizatuta edo dezentralizatuta. Ez dute ulertzen zelan egon daitekeen honelako gauza bat, historikoa eta bi alderen arteko itunaren ondorio. Arraroa iruditzen zaie. Horrek esan nahi du ez dela ulertzen ondo. Bestalde, Europa ekonomikoa eraikitzen ari da, eta Hamabost Estatuarentzat Europa Estatuaren kluba da. Haien zatiz zaila da akordioak lortzea armonizazio ekonomiko edo fiskala egiteko.

Orduan, Hamabosten artean ez badaude ados, eta gero klub horretan gu sartzen bagara, Estatu ez izanik, baina Estatu baten eskumen fiskalak dauzkagularik, hori desajuste bat ematen da. Zer gertatzen da? Gu irteten garelako galtzaile. Gu ados gaude Europako armonizazio fiskalarekin, baina guk ere partaide izan nahi dugu prozesu horretan, horretan kompetentzia osoak ditugulako.

■ **Baina armonizazio fiskalaz gain, arazoa Espainiaren errekursoetatik etorri da, ezta?**

Prozesu biak elkarrekin erlazionatuta daude. Alde batetik, Espainiako Estatuak dio: «Nik Kontzertua defendatzen dut, baina nire Estatuaren barruan errekursoak planteatu ahal ditut». Horrek gaur egun ez du zentzurik, denak daukalako proiektzioa Europa mailan. Europaren barruan gu gauza arraro bat gara, eta gure kidearekin ez bagara ondo konpontzen, hori daukagu koktel guztia.

■ **Europako Komisioaren espedienteak eta Luxenburgoko Auzitegiko auzi prejudiziala arazo bera-
ren bi aurpegiak dira?**

Van Miert-en espediente informatiboa gauzatxo bat da prozesu horretan, baina ez da garrantzitsua. Luxenburgoko Auzitegiko *kuestio prejudiziala* garrantzitsua da, ze hori ikusten da zein diren Europaren tesiak. Baina gauza horiek ez doaz bereiz, dena dago interkonektatua. Eta horren atzetik eztabaida bat dago; zein den Europaren etorkizuna eta zein eginkizun dugun guk, Estatu barruko entitateek. Herrien Europari buruzko eztabaida zabalik dago, baina galdera da ea denok sinesten dugun eztabaida horretan.

■ **Europako Batzorde berriarekin gauzak aldatuko diren esperantza daukazu?**

Nik esperantza guztia guregan daukat, gure herrian, gure erakundeetan eta gure lanean. Zuk sinesten baduzu zure proiektuetan, zure burujabetasunean, zuk hori lehenago edo nekezago aurrera eraman dezakezu. Gaur egun Europako tesiak direnak dira, baina ez dakigu hemendik aurrera beste nazio batzuk ere irtengo diren eta euren ahotsa ipiniko duten.

■ **Van Miertek esaten du euskal arau fiskalak «aurrekari arriskutsuak» direla European, «arbitrarioak» direlako.**

Arau fiskalak ez dira aurre-

Estatua

«Estatuak Kontzertua defenditzeko borondatea badauka, errekurtsuak ken ditzala»

kari arriskutsuak. Aurrekari arriskutsua da gure bidetik beste nazio batzuek jarraitzea, eta eskumen ekonomiko guztiak beren esku egon daitezela eskatzea. Hori da Europarentzat aurrekari arriskutsua.

■ Kontzertuaren arabera hartu diren arau fiskalak legezkoak direla Europan?

Legezkoak dira inolako zalantzarik gabe.

■ Orduan haiek oker daude?

Haiek beldur handia dute.

■ Kasurik txarrean ipinita, Auzitegiak egiaztatzen baditu Saggioren konklusioak eta Europako Batzordearen espedienteak arau fiskalak zigortzen baditu?

Batzordearen espediente informatiboa da. Espediente horrek esango du arau fiskal bakoitza Europako araudiari egokitzen zaion ala ez. Luxemburgokoa beste gauza bat da. Saggioren tesia aurrera badoa, Auzitegiak zera esango du: «Hemen gauza bereziek ez dute balio. Botere fiskalak Estatuarenak dira, eta ez du balio erregio batek Estatuko botereak edukitzea». Tesi hori erabateko zentralizazioa da.

■ Eta tesi horrek zein ondorio ekarriko du?

Tesi hori nagusitzen bada, Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegira etorriko da, eta hortik epaiak aterako dira. Baina kontuan izan epai horiek indarrik gabe dauden arauen gainekoak izango direla. Hor ikusten dira haien inkoherentzia eta kontraesan guztiak. Gu horregatik kezkatuta daude.

■ Aurrekari judiziala izan daitekeelako?

Ez aurrekari juridikoa izan daitekeelako, baizik eta hemendik aurrera gertatuko denagatik. Horregatik planteatu genuen Kontzertuaren aldeko adierazpena, gizarteak jakin behar duelako zer den gure Kontzertua, zertarako balio duen eta zergatik defendatu behar dugun. Horregatik da hain garrantzitsua denok horretan ados egotea.

Joseba Aiartza
GASTEIZ

Estatutua gainditzeko «beste tresna bat»

■ Madrilgo Gobernuarekin izan dituzun bileren ostean jarrera aldaketarik sumatu diozu?

Etorkizunera begira eta borondate mailan, bai. Guk esan diegu ez dela normala arau bakoitzari errekurtsu bat ipintzea koma batengatik. Gerora begira esan diegu: «Hau gure arteko ituna da, eta mesedez, errekurtsua jarri baino lehen, hitz egin behar dugu, ea gure arazoak bideratzen ditugun». Une hauetan 90 errekurtsu baino gehiago dauzkagu zabalik, eta batzuk Kontzertuaren mamiari begira, eta Europar proiektzioa daukatenak. Zuk itun bat egiten baduzu berdinen artean, horrek esan nahi du ezadostasunak eztabaidatu eta akordioak bideratu behar direla.

■ Errekurtsu batzuk kentzeko prest badira ere, garrantzitsuenak ez dituzte kenduko?

Arazoa ez da 30 edo 50 errekurtsu kentzea. Ez da zenbakia, baizik eta kalitatea. Gure egoera larria *kuestio prejudiziale*tik dator, eta hori hiru errekurtsok bakarrik eragin dute. Orduan, Estatuak borondate ona badu, ken ditzala.

■ Espainiak babestu behar al ditu Europar hemen errekurritu dituen arau berberak?

Hori da, eta kontuan hartu arau horiek indarrik gabe daudela. Estatuak 1993an planteatu zituen errekurtsuak hemengo auzitegietan, gero 1998an hemengo Auzitegiak Luxemburgoko Auzitegiari galdetu zion. Aurten hara goaz denok, eta Estatuak esan zuen Kontzertuak legitimitate historikoa eta juridikoa duela. Luxemburgoko abokatua harrituta gelditu zen, baina gero Komisioaren tesiak bideratu ditu bere konklusioetan.

■ Kontzertuaren defentsarik onena euskal erakundeek Europar leku bat edukitzea da?

Hori beti esan dugu guk. Europar gai batzuk daude gure autogobernuari dagozkionak, fiskalitatea eta beste lege batzuk. Horregatik, gure eskumenak erabiliz, gure ahotsa entzutea nahi dugu, zuzenean jakin dezaten zer esaten dugun.

■ Nola bideratuko da hori?

Estatuko Administrazioarekin negoziatzen ari gara, baina aukera hori Estatuak jasotzen du, eta Europako beste erregio batzuek

MIREN SAEZ

Kutxa bateratua eta Banku publikoa

Euskal Autonomia Erkidegoko hiru aurrezki kutxak —BBK, Kutxa eta Vital— bat-egite prozesuan daude, gero eta zabalagoa den inguru ekonomikoan erakunde indartsu bat sortzeko. Prozesu hori bultzatzea Jaur-laritzaren helburuetako bat da, eta Zenarruzabeitiaren saila zuzentzen ari da, nahiz eta «erabakia kutxena» izan. Prozesu honetan urratsak egiten ari direla onartu arren, oso prozesu landua eta zailtasunez bete dela ohartarazi du. Kutxa bateratua

legegintzaldi honetarako abian egongo dela besterik ez du aurreratu. Era berean, Jaur-laritzak bultzatutako Finantza Erakunde Publikoak ere —Banku Publikoa— legegintzaldi honetan argia ikusiko du. Erakunde honen eginkizuna ez da diru politika izango, hori Europako Banku Zentralaren esku baitago, baizik eta EAEko diru publikoak bideratzea. Erakunde honen ziriborroa prest dago, eta Legebiltzarrak eman behar dio onespena.

ere parte hartzen dute Europako erabakietan. Horrek lagundu egingo liguke geure interesen defentsan.

■ Autonomia Estatutua gaindituko duen beste esparru politiko beharrezkoa ikusten duzu?

Gure Estatutua ona izan da gizarteari bizi kalitate bat

emateko eta gure erakunde eta zerbitzuak prestatzeko. Alde horretatik ontzat eman behar dugu. Baina Estatutua agertu zenean ez zegoen Europaren ideia. Guk esaten dugu tresna bat lortu behar dugula Estatuarekin harremanak edukitzeko, eta baita Europako erakundeekin

harramanak edukitzeko ere. Tresna hori berria izan daiteke, edo gaurko Estatutua egokitua, ikusiko dugu. Azken batean, tresnak ez dira garrantzitsuenak, baizik eta gizartearen adostasuna egotea, egoera batetik besterako bidea denon artean egiteko.

KIDEEN BIZITZARI ETA OHITUREI BURUZKO KODE BERRIA AZTERTU ZUTEN ATZO, ROMANO PRODIREN AGINDUETARA

Europako Batzordearen izen ona berreskuratu nahi dute komisario berriek

■ Aurreko exekutiboak dimititu zuenetik lehen aldiz bildu dira Europako Batzorde berriko komisarioak

■ Orain arteko legintzaldietan izan diren gehiegikeriak eragozteko helburu duen kode zorrotza aztertu zuten

■ Atzokoa ez zen bilera ofiziala izan, Europako Parlamentuak izendapenak berretsi arte erakundeak ezin baitu lanean hasi

Erredakzioa / Donostia

IRUZUR salaketa eta zentsura-mozio mehatxuei ezin aurre eginda Jacques Santerrek zuzentzen zuen taldeak dimititu zuenetik, lehen aldiz bildu zen atzo Europako Batzorde berria, oraingo honetan Romano Prodiaren gidaritzapean. Belgikan, Anberes ondoko gaztelu zahar batean. Batzarra ez zen ofiziala.

Europako Batzordeko burua eta komisario guztiak aukeratuta dauden arren, erakundea oraindik ez da formalki osatu, aurrez izendapen guztiak berretsi egin behar baititu Europako Parlamentuak. Urrats hori, nolahi ere, aise gaitutuko delakoan dago Prodi, nahiz eta onartu duen Legebiltzarra «subiranoa» dela guztiz. «Onespena emango duela espero dut, izendatu ditudan kide guztiak lanerako prest baitaude, eta sakon aztertu baititut komisarioak», azpimarratu zuen.

Batzorde berriak 20 komisario ditu, eta horien artean lau bakarrik dira lehengo batzordekoak, udaberri honetako krisitik irtetea lortu

THIERRY CHARLIER / AP

Komisario berriak, atzo, Romano Prodi Europako Batzordeko burua erdian dela.

zutenak, horien artean Neil Kinnock komisario britainiar beteteranoa.

Ohitura kode zorrotza

Hain zuzen ere, Kinnockek osatu du hemendik aurrera

batzordekideek bete beharko duten bizi ohiturei buruzko kode zorrotza. Kode horren bidez, Europako exekutiboaren izen ona berreskuratu nahi dute eta, horretarako, baldintza zorrotzak jarri dizkiete kideei.

Aurreko legegintzaldietako komisarioek iruzur delitu frogaturik ez baina gehiegikeriak ugari egin zituztela agerikoa da, eta halakorik berriro ez gertatzea nahi du exekutibo berriak. Horretarako, karguak eskaini ohi

zuten pribilegio ugari debekatu edota nabarmen murriztu dizkiete komisarioei, batez ere diru irabaziak lortzea ahalbidetzen zizkietenak. Kode hori atzo aztertu zuen batzorde berriak, eta guztiak bat etorri ziren hura indarrean jarri beharraz.

Europako Batzordean Romano Prodi egin nahi duen erreformaz hurrengo bilkuran mintzatuko dira. Atzo iragarri zuten, bilera hori datorren abuztuaren 27an egingo dute.

kode berria

Orain artekoak berriro gerta ez daitezela

■ Neil Kinnock komisarioak landu du Europako Batzordeko kideek jardunean dauden bitartean bete beharko duten kodea. Aurrekaririk ez du, eta orain arte izan diren gehiegikeriak eragozteko helburu. Hona hemen puntu batzuk:

Hitzaldi ordaindurik ez •

Komisarioek ezingo dute dirurik jaso hitzaldiak eman edo kongresuetan parte hartzeagatik.

Irabaziak karitatera • Liburuak idazten badituzte, egile eskubideengatik lortutakoak karitatera bideratuko dituzte.

Etenaldia • Komisarioek euren kargua uzten dutenean urtebeteko etenaldia egin beharko dute irabaziak emango dizkien postu pribatuak onartu aurretik.

Kontrol zorrotza • Sektorre pribatuan hasiz gero, haien jarduna batzorde berezi batek jarraituko du. Ezingo dute Europako Batzordeko informazio pribilegiaturik erabili.

Irabaziak aitortu • Komisarioek edozein finantza interes aitortu beharko dute, baita euren senar-emazteen irabaziak ere.

Auto ofiziala, mugatua • Europako Batzordeak komisarioei jarri ohi dien txoferdun autoak erabilerara mugatua izango du.

Bidaiak, murriztuta • Concordean bidaitu nahi izatera batzordeburuaren baimen berezia beharko dute. Bruselaren eta Europako beste hirien arteko bidea hegazkin pribatuetan egitea debekatuta dago, salbuespen batzuetan izan ezik.

Ipar Irlanda Bake prozesua kolokan

Mitchell EEBBetako senadorearengan jarri dute prozesua desblokatzeko esperantza

Tony Blair eta Bertie Ahern gobernuburuekin bilduko da etzi, Downing Streeten

Karen McCartney / Belfast

Etzi hasiko da Ostiral Santuko Akordioa berrikusteko prozesua, Downing Streeten, Tony Blair lehen ministroaren egoitza ofizialean. Ipar Irlandako bake prozesua biziberri-
tzeko ahaleaginean, Bertie Ahern Irlandako gobernuburua eta George Mitchell Estatu Batuetako senadorea eta iaz akordioa ahalbidentu zuen negoziazio prozesuko lehendakaria hartuko ditu Blairrek.

ERRESUMA BATUKO eta Irlandako gobernuburuek prozesu politikoan aurrera egiteko behin eta berriz egin dituzten ahaleginek joan den ostegunean porrot egin zuten, Stormonteko Asanblea bertan behera geratzearekin bat. Egoera horretan urratsik ezin egin litekeela eta, lehen ministroek George Mitchell senadore estatu batuarrari eskatu diote esku har dezan. Mitchell hiru urte eman zituen Ipar Irlandan akordioaren bila, eta orain «egun batzuz» eta irailean «zenbait astez» berriz ere gaiari eusteko prest agertu da.

Astearteko bileran prozesua nola berrikusi eta berrikuste prozesuari zer epe jarri erabakitzeko asmoa dute. Bi gobernuen asmoa da berrazterketan Ostiral Santuko Akordioan proposatutako erakundeei eustea soilik, eta zehazki, Gobernu autonomoaren eraketari.

George Mitchell berriz ere prozesuan parte hartzeko egin dioten eskakizuna kontuan hartuta, badirudi Ahernek eta Blairrek elkarrizketaren lehen planotik urrutiratu egin nahi dutela. Bi gobernuburuek azken hilabeteetan prozesuaren inguruan hartu duten konpromiso estuak ez du emaitzarik batere eman, eta agerikoa da akordioa lortu ezin izanak sortu dien atseka-be eta ezkortasuna. Agerikoa da, halaber, euren sinesgarritasun politikoari batere mesederik ez liokeela egingo euren irudiak behin eta berriz porrotarekin lotzeak.

Antza denez, berrazterketa prozesu horretan zuzenean hitz egin beharko dute gober-

George Mitchell bitartekaria eta David Trimble UUPko burua, artxiboko irudi batean.

nu autonomoaren desagitea eragin zuen lehian aurrez aurre izan diren bi alderdiek: Sinn Feinek eta Ulsterko Alderdi Unionistak (UUP). UUPko uko egiten dio Sinn Feinekin gobernuan parte hartzeari, Irlandako Armada Errepublikarra (IRA) armak uzten hasten ez den bitartean. Bi gobernuek uste dute, korapiloa askatu eta prozesuan aurrera egingo bada, bi alderdi horiek zuzenean hitz egin behar dutela.

George Mitchell Ipar Irlandako alderdi politiko guztiekin bilduko da datozen bi asteotan egoera politikoaren lehen azterketa egin ahal izateko. David Trimble UUPko buruzagiak atzo esan zuen, ordea, Ipar Irlandako alder-

diek euren artean konpondu beharko lituzketela ezadostasunak, «kanpoko parte hartzerik gabe». Trimble penatuta agertu zen Seamus Mallon Alderdi Laborista eta Sozialdemokratako (SDLP) kideak lehen ministro kargua utzi egin zuelako ostegunean, baina baztertu egin zuen hark eman zion aholkua, alegia, bere bidea jarraitu eta lehen ministro kargua utz zezan.

Mo Mowlan, Ipar Irlandako ministroak ere ez daki ziurtasunez UUPko buruak gobernuburutzan jarraitu ahal izango duen; izan ere, Trimble eta Mallon modu bateratuan aukeratu baitziztuzten euren postuetarako. «Egoera honen ondorio lega-

lak aztertzen ari gara», esan zuen ministroak. Trimblek hiru asteko oporraldia hasiko du gaur.

Joan den ostiralean Gerry Adams Sinn Feineko lehendakariak ohartarazi zuen UUP akordioa bere mesederako berrikusten saiatuko den beldur dela edo, bestela, prozesua guztiz agortu arte luzatzen saiatuko dela. Adamsek zera azpimarratu zuen: «Unionistak bi urteko atzerapen estrategia batekin ari dira eta berrazterketa hau aurrera egitea eragozteko Adamsek zera azpimarratu zuen: «Unionistak bi urteko atzerapen estrategia batekin ari dira eta berrazterketa hau aurrera egitea eragozteko

Vuk Draskovicen alderdi liberalak Milosevic agintetik botatzeko kanpainari ekin dio

■ Serbiako Mugimendu Berritzaileak milaka jarraitzaile bildu zituen atzo lehen mitinean

Erredakzioa / Donostia

SERBIAKO oposizioko alderdi nagusiak, Vuk Draskovicen Mugimendu Berritzaileak, hauteskunde orokor aurreratuak deitu daitezten lortzeko kanpainari ekin zion atzo. Asmoa du agintearen aurkako presioa gero eta gehiago indartzea; hartara, Slobodan Milosevic presidenteak hauteskundetarako deialdia egin beste biderik izan ez dezan.

Draskovicek Serbia erdialdeko Kragujevac hiria aukeratu zuen kanpaina abiatzeko. Bere alderdiak kontrolatzen du inguru hura eta han egin nahi izan zuen lehenengo mitina. Espero bezala, milaka jarraitzaile bildu zituen bere hitzaldia entzutera.

Draskovicek gaur egun Serbian gerra hasteko dagoen arrisku «beldurgarriaz» ohartarazi zuen atzo. «Tentsio sozial hain-handiko testuinguru honetan», azpimarratu zuen, «urrats oker txikiena ematea ere guztiz kaltegarria gerta liteke».

Zoran Djindicek zuzentzen duen Aldaketarako Aliantzak dituen helburu berak ditu Draskovicek ere: Slobodan Milosevic agintetik botatzea. Oposizioa, ordea, gero eta zatituagoa dago eta horrek gobernuarekiko presioaren indarra ahuldu egin du, nahiz eta oposizioak, oraindik ere, egunero ateratzen dituen jarraitzaileak kalera aldatuta eske.

ARAFATEK USTE DU HILA AMAITU BAINO LEHEN HASIKO DIRELA HIZKETAN ISRAEL ETA PALESTINARRAK

Barak: «Arabiarrekiko negoziaketek ondorioak izango dituzte 15 hilabetetan»

■ Baraken arabera, epe hori nahikoa da elkarrizketak amaitzeko Libano, Siria eta palestinarrekin

■ Israelgo eta EEBBetako agintariek bihar aztertuko dute negoziaketak nola egin

■ Albright Ekialde Erdira joango da abuztuan, eta baliteke Sirian ere geldialdia egitea

Erredakzioa / Donostia

ISRAEL eta bizilagun arabiarren negoziaketek emaitzak emango dituzte 15 hilabeteko epean, Ehud Barak Israelgo lehen ministroak herrialde horretako irati eta telebistari atzo esan zenez. EEBBetatik barrena egiten ari den biran egin zituen adierazpenok.

Baraken hitzetan, denbora epe hori nahikoa da bake elkarrizketak amaitzeko Libano, Siria eta palestinarrekin. Izan ere, Israelgo lehen ministro laborista berria prest dago Wyeko akordioa aplikatzeko.

Hitzarmena iazko urrian sinatu zuten Benjamin Netanyahu Israelgo lehen ministro ohiak eta Jasser Arafat PAN Palestinako Aginte Nazionaleko lehendakariak. Israelgo Armada Zisjordaniako lurren %13tik erretiratuko dela biltzen du akordioak, baina Netanyahu eten egin zuen aplikazioa iazko abenduan.

Israel eta palestinarren arteko negoziaketak aurki hasiko direla uste da, bi aldeak irrikitan daudelako. Arafatek berak atzo Gazan esan zuen balitekeela elkarrizketak hila amaitu baino lehen hastea.

Siriarekin nola negoziatu du buruhauste zorrotzagoa Barakek. Garbi du Golango Gainak itzuli beharko dizkiola Damaskoko Gobernuari, gain horiek Siriarenak baitira, nahiz eta 1967ko Sei Egu-

LUKE FRAZZA / EPA

Madeleine Albright EEBBetako Estatu idazkaria eta Ehud Barak Israelgo lehen ministroa, bizkarretik helduta, herenegun Washingtonen egin zuten bileran.

neko gerratik Israelek menpean eduki.

Badirudi hizketaldiotan laguntza izango duela Israelgo lehen ministroak. Madeleine Albright EEBBetako Estatu idazkariarekin hitz egin zuen Barakek herenegun. Hor Albrightek esan zion Ekialde Erdira joango dela abuztuan bake prozesua berriro bultzatzeko, eta litekeena dela Damaskora joatea.

Libanotik soldadu israel-

darrak urtebeteko epean erretiratuko direla berriro iragarri zuen Israelgo lehen ministro laboristak.

Kontu horiek guztiak nahiak dira ordea. Barakek eta Bill Clinton EEBBetako lehendakariak bihar aztertuko dute arabiarrekiko negoziaketak nola egin. Barak New Yorken dago asteburuan, baina Washintonera itzuliko da gaur eta Albrightekin hitz egingo du asteartean.

Liskarrak Libanon

Libanon, berriz, jarraitu egingo dute Hezbola talde xiia eta Israelgo soldaduen arteko liskarrek. Israelgo hegazkinek bi aldiz bonbardatu zituzten atzo Hezbolaren posizioak La Bekaa ibarrean, Libano ekialdean.

Lehen erasoan bi misil bota zituzten hegazkinek Zelaia herrira, eta bigarrenetan lau misil Zelaia eta Johmor herrietara.

Kuwaiteko Legebiltzar berria aztertzen hasi da emakumeei boto eskubidea onartu edo ez

■ Sad Al Abdala Al Sabba ministroak zabaldu zuen atzo Legebiltzarren legegintzaldia

Erredakzioa / Donostia

DATOZEN HAUTESKUNDEETAN emakumezkoen botoa emateko eskubidea onartu edo ez eztabaidatzen hasi zen atzo Kuwaiteko Legebiltzar berria. 50 diputatuak aukeratu zituzten herritarrek hila- ren 3an egin ziren hauteskundeetan, eta organo legegilea atzo hasi zen lanean.

Sad Al Abdala Al Sabba lehen ministro eta printze oinordekoak hitz egin zuen irekiera ekitaldian. Diputatuak eskatu zion Gobernuarekiko harreman samurrago izateko, aurreko diputatuak izanikoa baino. Izan ere, emirrak aurreko Legebiltzarra desegin zuen orain bi hilabete eta erdi, ika-mika zorrotzak zituztelako ministroek eta diputatuak.

Harrezkero, Gobernuak 60 dekretutik gora sinatu zituen eta horiek onetsi edo baztertu beharko dituzte diputatuak. Dekretu polemikoena da emakumeei botoa emateko eskubidea aitortzen diena. Kuwaiten ezin dute botorik eman emakumeek, hori, izan ere, gizonezkoen soilik dagokien eskubidea da.

Baiezkoa emango dutelakoan

Islamistek ez dute entzun ere egin nahi hurrengo bozetan emakumeek botoa eman ahal izatea. Legebiltzar berriko diputatu batzuk islamistak dira, eta beste batzuk liberalak eta Gobernuaren aldekoak.

Adituek uste dute emakumeei boto eskubidea onartzeko nahikoak direla Gobernuko 16 kideren eta 16 diputatu liberalen baietza. Hala bada, dekretua lege bihurtuko da.

Hala ere, Legebiltzarreko diputatuak eta Gobernuaren arteko ika-mikak laster hasiko direla uste dute adituek.

Mahuadek politika ekonomikoa aldatuko du

Akordioa hitzartu dute Ekuadorko presidenteak eta gizarteko sektoreek

Erredakzioa / Donostia

Jamil Mahuad Ekuadorko lehendakariak goitik behera aldatuko du politika ekonomikoa, akordioa hitzartu baitzuen atzo garraiolariei, merkatari, indigena eta gizarteko hainbat sektoreekin. Garraiolariek greba hasi zuten hilaren 5ean, eta, harrezkero, gizarteko sektore ugari egin zuten bat protestekin. 12 egunen ondoren, atzo amaitu zen greba

LARRIALDI EGOERA kentzea izan da Jamil Mahuad lehendakariaren lehen erabakia, atzo hitzartutako akordioaren ondoren. Egoera hori ezarri zuen Mahuadek berak hilaren 6an, Ekuadorren «ordena mantentzeko».

Hitzarmena bi urratsetan lortu zuen Mahuadek. Lehenik, garraiolariekin adostu zuen protestaldiekin amaitzea, eta gero indigenekin. Milaka indigena heldu ziren Quitara herenegun, Mahuadi presio egiteko. Atzo, ordea, beren herrietara itzultzeko hasi ziren.

Horrekin batera, giroa baretu egin zen Ekuadorko osoan.

Akordioak bil-tzen du, besteak beste, gasolinaren prezioa izoztu egingo dela 2000. urteko ekaina arte eta amnistiari egingo direla protestaldietan atxilotutako 561 herritarren.

Mahuad pozik azaldu zen garraiolariekin akordioa hitzartu ondoren. «Hau berri ona da Ekuadorko herriaren-

tzat. Guk bakea egin nahi dugu herrian. Izan ere, isturik gabe lan egin dezakegu», esan zuen lehendakariak.

Lasaitzeko deia egin zien herritar guztiei Mahuadek. Ekuadorrek dituen arazo nagusiekin amaitzeko ahaleginak egingo dituela adierazi zuen, eta, horretarako, Gobernuak ate guztiak irekiko dituela gizarteko zenbait sektoreekin.

Arazo bat konponduta, bigarren bati aurre egin beharko dio Mahuadek: Leon Febres Cordero Guayaquileko alkate eta Ekuadorko presidente ohiak antolatu duen manifestazioari.

Gobernua «gauzak alda» ditzan behartzeko antolatu zuen Febres

Carderok «Martxa baketsu» hori. Hain zuzen, erreformak egiteko eskatu zion alkateak Mahuadi, eta, bestela, kargua uzteko.

Marnifestazioan ekintza bortitzak gertatuko ote diren beldur da Gobernua.

Tankeak

Herenegun Armadako bost tanke eta ehunka soldadu jarri ziren Lehendakartz Jauregiaren aurrean, hori babesteko. Tankerakoa gertatu zen azken aldia 1984an jazo zen, Leon Febres Cordero presidente zenean. Orduan, Armadak babestu zuen Jauregia, lehendakariak Kongresuarekin zuen auzian.

DOLores OCHOA / AP

Ekuadorko Polizia presidentearen Quitoko jauregia babesten, greba nazionalaren lehen egunean.

akordioa

Protestak amaitzeko hitzarmena

Jamil Mahuad Ekuadorko lehendakariak akordioa hitzartu du garraiolariei, indigena, merkatari eta gizarteko beste sektoreekin, 12 egunez iraun duen grebarekin amaitzeko. Hona hitzarmenaren atalak:

Erregaiak eta gasa • prezioa izoztu egingo da 2000. urteko ekainaren 30a arte.

Larrialdi Egoera • Hori indargabetu egin du Gobernuak. Hilaren 6an jarri zuen indarrean, «ordena mantentzeko».

Amnistia • Hilaren 5etik egin diren protestaldietan 561 lagun atxilotu dituzte. Legebiltzarrak horiek amnistiatzea onartu zuen herenegun, eta Gobernuak atzo.

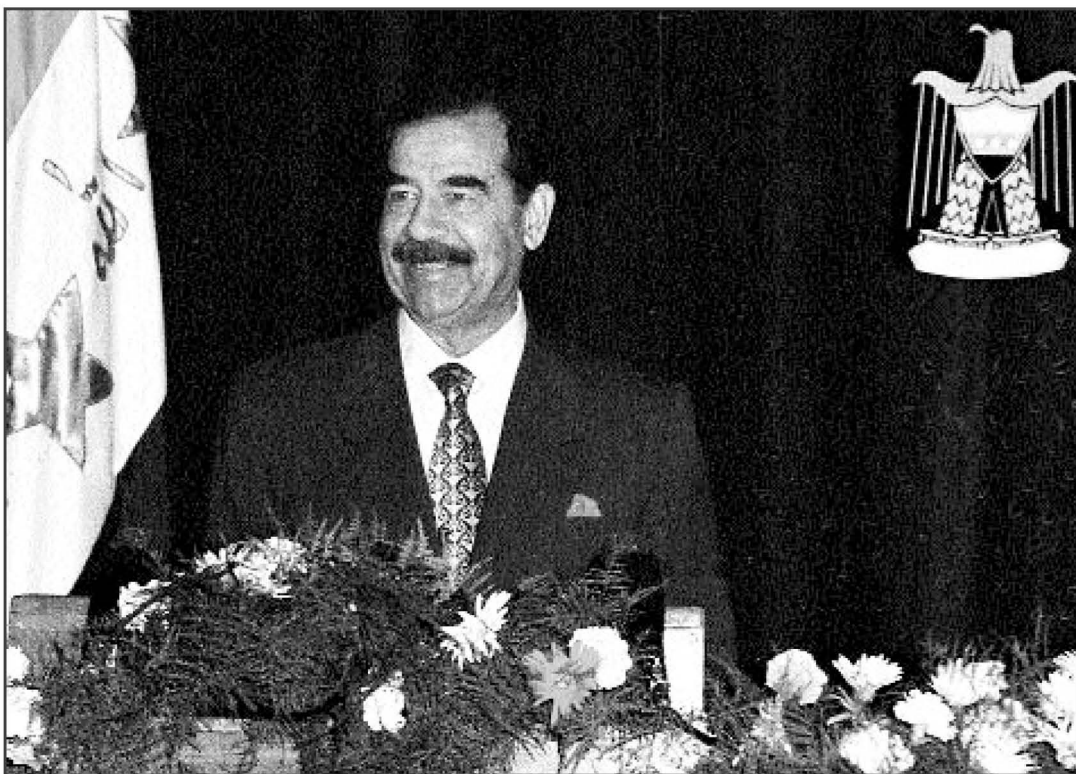
Merkatariak • Herrietako plaza eta azoketan lan egiten duten minoristei fakturazioa aldatuko zaie (Balio Erantsiaren Zerga).

Argindarra • Txiroenentzako prezio bat ezarriko da, eskualde bakoitzak kontsumitzen duenaren arabera.

Diru gordailuak • Banketxeetan herritarrek duten dirua liberalizatzeko egutegia finkatuko da. Izan ere, Gobernuak martxoan agindu zuen gordailu horiek partzialki izoztea.

Zaurituak • Gobernuaren aurkako protestaldietan zauritutakoei osasun gastuak ordainduko zaizkie hilaren 30a bitarte. Ondorio fisikoak dituenari ere diru laguntza emango zaio.

Elkarriketarako batzordeak • Atzerri gaiak, modernizazioa, pribatizazioa, hezkuntza, osasuna, etxebizitza eta gizarte segurantzaz aztertzeko eta proposamenak egiteko batzordeak osatuko dira.

JASSIM MOHAMMED / AP

Husseinek agintea hartu zueneko 31. urteurrena. Saddam Hussein Irakeko lehendakariak atzo ospatu zuen estatu kolpea eman zueneko 31. urteurrena. Nazioari mezu bat irakurri zion ordu eta erdiz, eta hor kritikatu egin zituen Israelekin harremanetan dauden herrialde arabiarrek eta Ekialde Erdiko gaitan EEBBen esku sartzea.

• Futbola

Amerika Kopa: Brasilgo selekzioa da faborittoa Uruguaiaren kontrako gaur gaueko finala irabazteko (23:45) → **30**

• Pilota

Munduko Zestapunta
Txapelketa: Alberdi I.a-Goitia eta Castaños-Elizegi euren lehenengo txapelaren bila gaur → **35**

Txirrindularitza

Frantziako Tourra

Tropelik gabeko etapa

Commessso irabazleak 22 minutuko aldea atera zien faboritoei

Bianditz Iraola / Donostia

SALVATORE COMMES-
SO Italiako txapeldunak irabazi zuen atzo Tourreko 13. etapa —Albin bukatu zen—. Saeco-ko txirrindulariak nahiko erraz irabazi zion esprintean Serpelliniri, berarekin ihes eginda iritsi zen txirrindulariari. Biek 15 gizonetako talde batetik egin zuten ihes Txente Garciak jotako eraso bati erantzutean. Tropel nagusia 22:22 minutura iritsi zen, nahiz eta US Postal eta Kelmek, batez ere Alvaro Pinoren mutilek, ahaleginak egin ahalik eta denbora gutxien galtzeko.

Etapako 8. kilometroan zenbaitek alde egin zuten tropeletik, eta pixkanaka-pixkanaka denbora hartzen joan ziren. Duron mendatean, helmugatik 90 kilometrora, 18 minutuko aldea zeukaten eta hortik aurrera mantendu egin zuten, minutua gora, minutua behera.

Eguneko azken mendatean, Besse-n, Txente Garciak erasoak jo zuen muturrera iristeko metro batzuk falta zirenean, nahiz eta igotzeran ondo ez ibili eta atzean geratzen hasi. Iheskideak ez ziren ados jartzen Txenteren bila joateko eta horrek tarte txiki bat egingen lagundu zion. Azkenean, Commesso hasi zen tiraka, Txente harrapatu zuen arte, eta beranduago Serpellini elkartu zitzaizkien.

Atzeko txirrindulariek elkarri begiratzen zioten eta ados jarri gabe jarraitzen zuten, lasterketa buruak 30 segundoko aldea atera zuen berehala. Lan horretan Commesso saiatu zen gehien; oso indartsu zegoen atzo eta ez zen harritzekoa izan etapa berak irabaztea.

210. kilometroan Txente geratu egin zen aldapa gogor batean. Atzetik zetozen 13 la-

MICHEL SPRINGER / AP

Salvatore Commesso, helmugan, zoriontsu.

gunek segituan harrapatu zuten, eta berriro ere atzean geratu zen, oraingoan Giunti eta Faradzijnekin batera. Lehenengo biak irabazlearen-gandik 5:05 minutura iritsi ziren eta Faradzijnek 10:40 minutu galdu zituen.

Egunean ihes eginda ibili ziren beste 10 lagunak irabazleak baino 2:07 minutu gehiago behar izan zituzten.

Ihesaldia hasieratik

Hamabost lagunak ihesaldia 8. kilometroan gertatu zen. Lehenengo, 8 txirrindularik ihes egin zuten 3. kilometro-rako: Fradzijn, Piccoli, Giunti, Konishev, Totschnig, Lanfranchi, Perez Rodriguez eta Commessok. Bost kilometro aurrerago Meier, Serpellini,

hitz bitan

Tropelik ez:

Alpeen eta Pirinioen arteko etapetan ohikoa den bezala, atzo ere iheslari batek irabazi zuen. Kelme taldeak etapa bukaeran tropeletik tiratu zuen, baina helmugan inoiz baino denbora gehiago galdu zuen tropelak.

Pascual Rodriguez, Cerezo, Megnin, Txente, Peña eta Lebreton elkartu zitzaizkien, eta aurrera jo zuten, tropela oso lasai baitzihoan. Konixev atzean geratu zen Chaudes Aigues lehen mendatean.

Tropela oso lasai ibili zen etapa guztian, iheslariak ez baitziren arriskutsuak sailkapen nagusirako. Hala ere, Armstrongen taldeak kontrola hartu zuen eta gerora Kelmek jarri zen tiraka.

Helmugara berandu iritsi ziren arren, lehia bizia izan zen esprinterren artean, erregularitateko elastiko berderako puntu batzuk oraindik banatzeko baitzeuden.

Telekom taldeak lan biribila egin zuen Erik Zabelentzat, eta hark ez zuen huts egin. Erregularitasuneko liderrak tropelari denbora eman zion. Stuart O'Grady, Zabelen aurkari zuzenena, ez zen esprintean sartu.

«Ez du botikarik hartzen»

Armstrongen mediku Lawrence Einhornek zurrumurruei aurre egin die

Erredakzioa / Donostia

LANCE ARMSTRONGEN medikuak Tourreko liderraren gaineko zurrumurruei aurre egin die. Lawrence Einhorn onkologoaren esanetan txirrindulariak minbizia kontrolpean edukitzeko ohiko azterketak besterik ez ditu egiten.

Zurrumurruen arabera *Interleukin* izeneko botika bat hartzen omen du. Botika hau minbiziaren kontra erabiltzen denetako bat da. Medikuek garbi adierazi nahi izan du hori ez dela horrela *Le Monde* Frantziako egunkariari egin-dako adierazpen batzuetan: «*Interleukin*-a oso produktu toxikoa da eta erabat baieztatu dezaket Lance Armstrongek ez duela hartzen».

Einhornek esan zuen Armstrongek sei hilabetez behin erradiologia azterketa eta odol analisiak besterik ez dituela egiten; izan ere, «gaixotasuna birsortzeko aukerak murriztzak diren arren gerta baitatiteke».

Armstrongek bi urte t'erdi egin zituen kimioterapiarekin, baina hala ere egunero ibiltzen zen 50 eta 80 kilome-

LUIS GENE / EFE

Armstrongen medikuak hark *Interleukin*-a hartzen duela gezurtatu du.

LAWRENCE EINHORN

Armstrongen medikazio auzia

■ ■ ■ «*Lance Armstrongek ez du botikarik hartzen, gaixotasuna kontrolatzeko azterketak besterik ez ditu egiten*»

tro inguru bizikleta gainean entrenatzen.

Tourrean nola dabilen ikusita poztu egin dela dio, eta horren ondo badabil «bere ausardia eta izaera gogorrari esker» dela esan zuen, eta ez dopinagatik.

Lapurra beti maltzurra

Xabier Usabidaga

esan liteke bere itxura juzgatuz; bihurria ematen du, benetan. Hantxe gogortuko zitzaion larrua, inoren aurreran makurtu nahi ezik, eta hamaika aldiz entzuna, «arrangiarsi» (nor bere kasa moldatzea esan nahi du), ondo aski ikasia duela ezagun du, ez baitirudi lotsak enbarazu handirik egiten dionik. Ikusi egin behar zen haren jar-

rrea etapa osteko elkarriketan jendeari txalo jo eta orru egiteko aginduak eman, imintzioka: 24 urterekin!!

Zakur zahar sena berez duelarik eta halako eskola izanik, berak ez beste nork irabazi behar zuen atzoko etapa? «Hau duk pagotxa», esango zuen bere artean. «Indarrez hainbestean nabilela, laster engainatu behar

dizkiat, babalore hauek guztiak». Txentek eraso jo zuenean behintzat, atzean zen, babesean, begiak argi argi zituela. Gero, nafarrari ezina nagusitu zitzaionean, Serpellinik behin eta berriro eskatzen zion erreleboa ezker eskuko keinu arin batekin, mesfidati begiratzaren baitzian nekatu plantak egiten zituelakoan. Serpellini ez zen fio, eta behin ez, bitan jo zion eraso, Commesso baino indartsuago zihoala antzeman zuelako, edo hala iruditu zitzaiolako. Lapurra, ordea, beti da maltzurra.

erreakzioak

Salvatore Commesso • Saeco

«Italiako txapelketa bezain garrantzitsua da garaipen hau»

► «Zaila da bi garaipenen artean aukera egitea. Biek dute garrantzi handia, biak dira-eta profesionalek jauzi egitean amesten dituzun garaipen horietakoak. Beroaren eraginez etapa gogorra izan da. Ohituta nago tenperatura hauetara, baina nahiko gaizki pasatu dudala onartu beharrean nago. Zorionez, jende asko gindoazen ihesaldian eta lan gutxiago egin behar izan dugu».

Abraham Olano • ONCE

«Ihesaldia oso garaiz sortu da, gaitzerdi»

► «Bero handia egin du eta oso lasai joan gara bukeran. Ihesaldia oso garaiz sortu da, eta gaitzerdi. Horregatik joan gara lasaiago. Azken kilometroetan etapa erabaki gabe sartu izan bagina, ikaragarria izango zen hau».

Fernando Escartin • Kelme

«Oso-oso etapa gogorra izan da»

► «Etapa normal batean baino askoz gehiago edan dugu eta hori ongi datorkit niri. Oso-oso etapa gogorra izan da. Beroa bat-batean etorri da. Nekea, hala ere, ez da gaurkoa bakarrik, aurreko egunetakoa ere bai».

Paco Cerezo • Vitalicio

«Ohituta nago berora, baina indarrik gabe gelditu naiz»

► «Etengabe gora eta behera ibili gara eta airerik ez zegoen. Ni ohituta nago berora, eta ez da beroa izan indarra kendu didana. Orain arte korritutako lasterketa guztiek kendu didate niri indarra».

TORRE DEL GRECO. Naples. Italia. Han jaio zen orain 24 urte atzoko garailea: Salvatore Commesso. Eta han hezi, bere zorionerako. Napolesi buruzko aditza, gutxi asko, denon belarritarra heldu dira noizbait, eta, niri behintzat, burura datozkidan lehen kontuak mafia, camorra, delikuentzia eta horrelakoa dira. Ba, hantxe hazi, asko ez txikia baita, eta hezi zen atzoko protagonista beltzarana. Hango kale estuetan makina bat barrabaskeria egingo da, noski, Commesso; hala

Txirrindularitza

Frantziako Tourra

Sailkapenak

13. etapa

1. COMMESSO, Salvatore (SAE)	5:52:45.
2. SERPELLINI, Marco (LAM)	.02ra
3. PICCOLI, Mariano (LAM)	.2:07ra
4. LANFRANCHI, Paolo (MAP)	.d.b.
5. MEIER, Roland (COF)	.d.b.
6. MENGIN, Christophe (FDJ)	.d.b.
7. PEÑA, Miguel Angel (BAN)	.d.b.
8. RODRÍGUEZ, J. Pascual (KEL)	.d.b.
9. LEBRETON, Lylían (BIG)	.2.12ra
10. CEREZO, Francisco (VIT)	.d.b.
11. PÉREZ, Luis (ONC)	.d.b.
12. TOTSCHNIG, Georg (TEL)	.2:19ra
13. GARCÍA, Vicente (BAN)	.5:05era
14. GIUNTI, Massimo (CTA)	.d.b.
15. FARAZLJN, Peter (COF)	.10:40ra
16. ZABEL, Erik (TEL)	.22:24ra
17. CAPELLE, Christophe (BIG)	.d.b.
18. O'GRADY, Stuart (C.A)	.d.b.
19. BARTHE, Stéphane (CSO)	.d.b.
20. SIMON, François (C.A)	.d.b.
21. WUYTS, Peter (LOT)	.d.b.
22. LAMOUR, Claude (COF)	.d.b.
23. OLANO, Abraham (ONC)	.d.b.
24. DIERCKXSENS, Ludo (LAM)	.d.b.
25. LJUNGQUIST, Marcus (CTA)	.d.b.
26. PINOTTI, Marco (LAM)	.d.b.
27. VOIGT, Jens (C.A)	.d.b.
28. TONKOV, Pavel (MAP)	.d.b.
29. WESEMANN, Steffen (TEL)	.d.b.
30. NARDELLO, Daniele (MAP)	.d.b.
31. MOREAU, Christophe (FES)	.d.b.
32. DA CRUZ, Carlos (BIG)	.d.b.
33. SACCHI, Fabio (PLT)	.d.b.
34. AERTS, Mario (LOT)	.d.b.
35. NAZON, Damien (FDJ)	.d.b.
36. ARMSTRONG, Lance (USP)	.d.b.
37. CASERO, Angel (VIT)	.d.b.
38. SALMON, Benoît (CSO)	.d.b.
39. ZULLE, Alex (BAN)	.d.b.
40. BELTRÁN, Manuel (BAN)	.d.b.
41. BOURGUIGNON, Thierry (BIG)	.d.b.
42. CONTRERAS, Carlos (KEL)	.d.b.
43. PERON, Andrea (ONC)	.d.b.
44. HEULOT, Stéphane (FDJ)	.d.b.
45. VAN DE WOUWER, Kurt (LOT)	.d.b.
46. HAMILTON, Tyler (USP)	.d.b.
47. BESSY, Frédéric (CSO)	.d.b.
48. DUFAUX, Laurent (SAE)	.d.b.
49. ESCARTÍN, Fernando (KEL)	.d.b.
50. VIRENQUE, Richard (PLT)	.d.b.
51. MANCEBO, Francisco (BAN)	.d.b.
52. NAPOLITANO, M. (MER)	.d.b.
53. BOOGERD, Michaël (RAB)	.d.b.
54. DESBIENS, Laurent (COF)	.d.b.
55. HAMBURGER, Bo (CTA)	.d.b.
56. HINAULT, Sébastien (C.A)	.d.b.
57. MADOUAS, Laurent (FES)	.d.b.
58. SERRANO, Marcos (ONC)	.d.b.
59. GONZÁLEZ, Santos (ONC)	.d.b.
60. GUERINI, Giuseppe (TEL)	.d.b.
61. BROCHARD, Laurent (FES)	.d.b.
62. CHANTEUR, Pascal (CSO)	.d.b.
63. MORIN, Anthony (FDJ)	.d.b.
64. MICHAELSEN, Lars (FDJ)	.d.b.
65. GALDEANO, Alvaro (VIT)	.22:32.
66. ETXEBARRIA, David (ONC)	.d.b.
67. SECCHIARI, Francesco (SAE)	.d.b.
68. ANDREU, Frankie (USP)	.d.b.
69. DE WAELE, Fabien (LOT)	.d.b.
70. ROUS, Didier (FES)	.d.b.
71. JEKER, Fabian (FES)	.d.b.
72. GÓMEZ, José Javier (KEL)	.d.b.
73. BOARDMAN, Chris (C.A)	.d.b.
74. HORRILLO, Pedro (VIT)	.d.b.
75. LIVINGSTON, Kevin (USP)	.d.b.
76. CATTAL, Stefano (PLT)	.d.b.
77. STEELS, Tom (MAP)	.d.b.
78. VERHEYEN, Geert (LOT)	.d.b.
79. ODRIOZOLA, Jon (BAN)	.d.b.
80. LEYSEN, Bart (MAP)	.d.b.
81. INDURAIN, Prudencio (VIT)	.d.b.
82. REBOLLO, José Luis (ONC)	.d.b.
83. DÍAZ JUSTO, Rafael (ONC)	.d.b.
84. ALEXEI, Sivakov (BIG)	.d.b.
85. MAIGNAN, Gilles (CSO)	.d.b.
86. MAZZANTI, Luca (CTA)	.d.b.
87. GOUGOT, Fabrice (CSO)	.d.b.
88. GOUBERT, Stephane (PLT)	.d.b.
89. FINCATO, Marco (MER)	.d.b.
90. FARESin, Gianni (MAP)	.d.b.
91. VIDAL, José Angel (KEL)	.d.b.
92. GOUVENOU, Thierry (BIG)	.d.b.
93. BRAMATI, Davide (MAP)	.d.b.
94. MARTINELLO, Silvio (PLT)	.d.b.
95. RINERO, Christophe (COF)	.d.b.
96. LELLI, Massimiliano (COF)	.d.b.
97. CASTELBLANCO, Joaquín (KEL)	.d.b.
98. ARRIETA, José Luis (BAN)	.d.b.
99. HUSER, Rolf (FES)	.d.b.

SPLINGER / AP

Erik Zabel,
Cristophe
Capelle eta
Stuart
O'Grady,
atzoko etapan.

100. GARZELLI, Stefano (MER)	.d.b.
101. DE LOS ANGELES, J. (KEL)	.d.b.
102. FDEZ GINÉS, Manuel (MAP)	.d.b.
103. BRASI, Rossano (PLT)	.d.b.
104. BARBERO, Sergio (MER)	.d.b.
105. ARTUNGHl, Marco (MER)	.d.b.
106. VASSEUR, Cédric (C.A)	.d.b.
107. GARCÍA, Francisco (VIT)	.d.b.
108. BELLl, Wladimir (FES)	.d.b.
109. VINOKOUROV, A. (SO)	.d.b.
110. AGGIANO, Elio (VIT)	.d.b.
111. AUGER, Ludovic (BIG)	.d.b.
112. LANGELLA, Anthony (C.A)	.d.b.
113. GUESDON, Frédéric (FDJ)	.d.b.
114. HERNÁNDEZ, Jaime (FES)	.d.b.
115. LOTZ, Marc (RAB)	.d.b.
116. JAKSCHE, Jorg (TEL)	.d.b.
117. MONDINI, Gianpaolo (CTA)	.d.b.
118. BOLTS, Udo (TEL)	.d.b.
119. ELLI, Alberto (TEL)	.d.b.
120. SCHAFFRATH, Jan (TEL)	.d.b.
121. DURAND, Jacky (LOT)	.d.b.
122. ROBIN, Jean-Cyril (FDJ)	.d.b.
123. MARICHAL, Thierry (LOT)	.d.b.
124. CREPALDI, Mirco (PLT)	.d.b.
125. HUNDERTMARCK, Kai (TEL)	.d.b.
126. NAVAS, David (BAN)	.d.b.
127. SOLAUN, César (BAN)	.d.b.
128. VERBRUGGHE, Rik (LOT)	.d.b.
129. VANDEVELDE, C. (USP)	.22:55ra
130. COLOMBO, Gabriele (CTA)	.23:01era
131. RAULT, Dominique (BIG)	.d.b.
132. SCIREA, Mario (SAE)	.d.b.
133. BUENAHORA, Hernan (VIT)	.d.b.
134. CALCATERRA, Giuseppe (SAE)	.d.b.
135. HINCAPIE, George (USP)	.d.b.
136. DE WOLF, Steve (COF)	.d.b.
137. DEN BAKKER, M. (RAB)	.d.b.
138. OTXOA, Javier (KEL)	.d.b.
139. MC EWEN, Robbie (RAB)	.d.b.

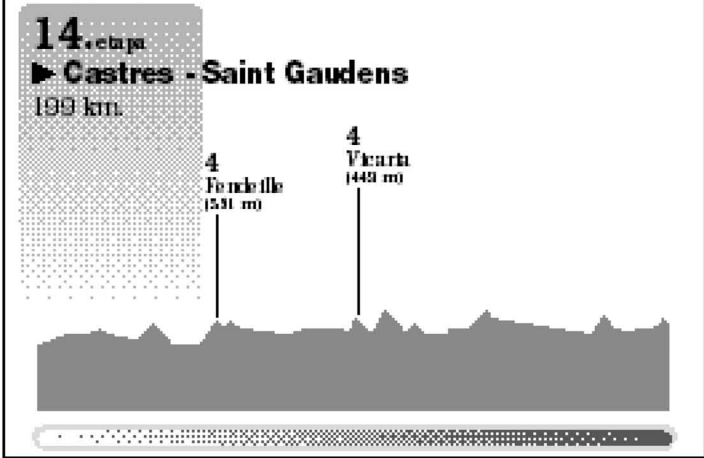
140. DEKKER, Erik (RAB)	.d.b.
141. ZBERG, Beat (RAB)	.d.b.
142. MEIER, Armin (SAE)	.d.b.
143. JONKER, Patrick (RAB)	.d.b.
144. VOGELS, Henk (C.A)	.d.b.
145. KONYSHEV, Dimitri (MER)	.23:20ra
146. DERAME, Pascal (USP)	.d.b.
147. ORIOL, Christophe (CSO)	.d.b.
148. DEMARBAIX, Sébastien (LOT)	.d.b.
149. FORCONI, Riccardo (MER)	.d.b.
150. LEFEVRE, Laurent (FES)	.d.b.
151. LODER, Thierry (COF)	.d.b.
152. BARONTI, Alessandro (CTA)	.d.b.
153. PELLICIOLI, Oscar (PLT)	.26:46ra
154. SWEET, Jay (BIG)	.d.b.

Erretiratu: MEINERT-NIELSEN, Peter (USP).

Nagusia

1. ARMSTRONG, Lance (USP)	.62.32:02.
2. OLANO, Abraham (ONC)	.7:44ra
3. ZULLE, Alex (BAN)	.7:47ra
4. DUFAUX, Laurent (SAE)	.8:07ra
5. ESCARTÍN, Fernando (KEL)	.8:53ra
6. HEULOT, Stéphane (FDJ)	.9:10era
7. VIRENQUE, Richard (PLT)	.10:03ra
8. TONKOV, Pavel (MAP)	.10:18ra
9. NARDELLO, Daniele (MAP)	.10:58ra
10. GUERINI, Giuseppe (TEL)	.11:07ra
11. CASERO, Angel (VIT)	.11:13ra
12. SALMON, Benoît (CSO)	.12:32ra
13. MOREAU, Christophe (FES)	.12:53ra
14. PERON, Andrea (ONC)	.13:32ra
15. LANFRANCHI, Paolo (MAP)	.14:30era
16. ETXEBARRIA, David (ONC)	.15:19ra
17. VAN DE WOUWER, K. (LOT)	.16:16ra
18. MEIER, Roland (COF)	.17:27ra
19. AERTS, Mario (LOT)	.17:31ra
20. HAMBURGER, Bo (CTA)	.17:57ra

Gaurko etapa

Esprinterrentzat aukera.

Pasatu dira Alpeetako-eta mendiak, eta gaur bi gain badaude ere, oso arinak dira –biak laugarren mailakoak–, eta esprinte-rrek gaur beste aukera bat izango dute etapa irabazteko.

92. MAIGNAN, Gilles (CSO)	.1.23:14ra
93. GOUVENOU, Thierry (BIG)	.1.23:57ra
94. SIVAKOV, Alexei (BIG)	.1.24:14ra
95. NAVAS, David (BAN)	.1.24:41ra
96. O'GRADY, Stuart (C.A)	.1.25:03ra
97. SACCHI, Fabio (PLT)	.1.25:38ra
98. BUENAHORA, Hernan (VIT)	.1.26:14ra
99. OTXOA, Javier (KEL)	.1.26:24ra
100. BRAMATI, Davide (MAP)	.1.27:11ra
101. LEFEVRE, Laurent (FES)	.1.28:08ra
102. VIDAL, José Angel (KEL)	.1.28:16ra
103. GUESDON, Frédéric (FDJ)	.1.28:25era
104. MORIN, Anthony (FDJ)	.1.28:26ra
105. ZBERG, Beat (RAB)	.1.28:52ra
106. SCIREA, Mario (SAE)	.1.29:13ra
107. HUNDERTMARCK, Kai (TEL)	.1.29:15era
108. DE WAELE, Fabien (LOT)	.1.29:27ra
109. STEELS, Tom (MAP)	.1.29:36ra
110. RAULT, Dominique (BIG)	.1.29:36ra
111. AGGIANO, Elio (VIT)	.1.30:11ra
112. VANDEVELDE, C. (USP)	.1.31:03ra
113. GIUNTI, Massimo (CTA)	.1.31:11ra
114. RINERO, Christophe (COF)	.1.31:22ra
115. DEKKER, Erik (RAB)	.1.31:52ra
116. PELLICIOLI, Oscar (PLT)	.1.32:30era
117. WUYTS, Peter (LOT)	.1.32:56ra
118. AUGER, Ludovic (BIG)	.1.33:23ra
119. CAPELLE, Christophe (BIG)	.1.33:41era
120. MARTINELLO, Silvio (PLT)	.1.34:13ra
121. PINOTTI, Marco (LAM)	.1.34:38ra
122. HERNÁNDEZ, Jaime (FES)	.1.36:29ra
123. HUSER, Rolf (FES)	.1.37:06ra
124. VOGELS, Henk (C.A)	.1.37:17ra
125. BARBERO, Sergio (MER)	.1.37:19ra
126. MICHAELSEN, Lars (FDJ)	.1.37:39ra
127. CREPALDI, Mirco (PLT)	.1.38:40ra
128. LAMOUR, Claude (COF)	.1.39:43ra
129. BARTHE, Stéphane (CSO)	.1.40:51ra
130. HINAULT, Sébastien (C.A)	.1.41:04ra
131. DA CRUZ, Carlos (BIG)	.1.41:13ra
132. MC EWEN, Robbie (RAB)	.1.41:28ra
133. DEMARBAIX, S. (LOT)	.1.42:24ra
134. BRASI, Rossano (PLT)	.1.42:51ra
135. COLOMBO, Gabriele (CTA)	.1.43:27ra
136. BOARDMAN, Chris (C.A)	.1.43:40ra
137. MARICHAL, Thierry (LOT)	.1.45:12ra
138. DE LOS ANGELES, J. (KEL)	.1.47:04ra
139. CALCATERRA, Giuseppe (SAE)	.1.49:20ra
140. LANGELLA, Anthony (C.A)	.1.49:52ra
141. NAZON, Damien (FDJ)	.1.50:24ra
142. SECCHIARI, F. (SAE)	.1.52:25era
143. LJUNGQUIST, Marcus (CTA)	.1.52:31ra
144. LEYSEN, Bart (MAP)	.1.52:59ra
145. NAPOLITANO, M. (MER)	.1.53:40ra
146. BARONTI, Alessandro (CTA)	.1.53:54ra
147. SCHAFFRATH, Jan (TEL)	.1.56:04ra
148. MAZZANTI, Luca (CTA)	.1.56:17ra
149. HORRILLO, Pedro (VIT)	.1.57:16ra
150. LODER, Thierry (COF)	.1.57:52ra
151. ARTUNGHl, Marco (MER)	.2.00:43ra
152. DERAME, Pascal (USP)	.2.04:34ra
153. DURAND, Jacky (LOT)	.2.20:09ra
154. SWEET, Jay (BIG)	.2.34:03ra

Taldeak

1. ONCE	.187.48:46ra
2. BANEStO	.52ra
3. KELME - COSTA BLANCA	.6:25era
4. FESTINA	.7:17ra
5. MAPEI - QUICK STEP	.13.31ra
6. TELEKOM	.20:17ra
7. LOTTO	.30:26ra
8. COFIDIS	.37:13ra
9. CASINO	.37:27era
10. VITALICIO	.39:14ra

Erregularitatea

1. ZABEL, Erik (TEL)	.213 puntos.
2. O'GRADY, Stuart (C.A)	.208.
3. CAPELLE, Christophe (BIG)	.141.
4. HINCAPIE, George (USP)	.139.
5. STEELS, Tom (MAP)	.135.

Mendikoa

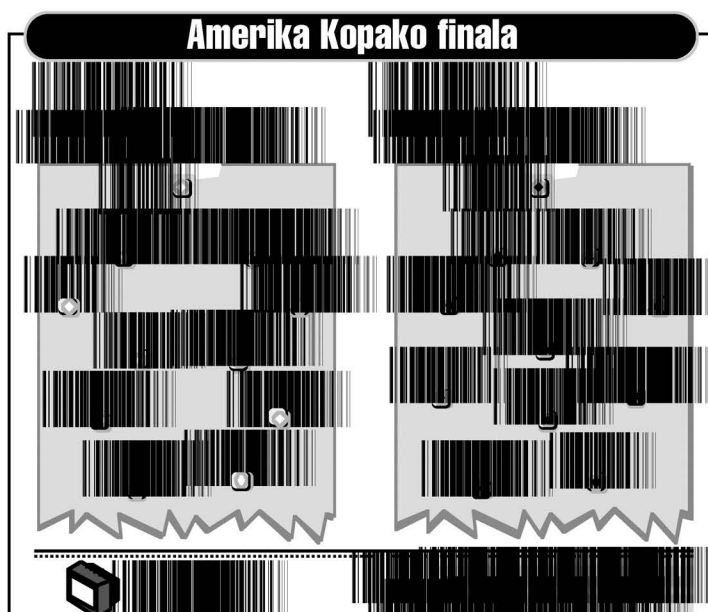
1. VIRENQUE Richard (PLT)	.174 puntu
2. PICCOLI Mariano (LAM)	.142 P.
3. ARMSTRONG Lance (USP)	.131.
4. KONYSHEV Dimitri (MER)	.105.
5. ARRIETA Jose Luis (BAN)	.96

Gazteak

1. SALMON, Benoît (CSO)	.62.44:34.
2. AERTS, Mario (LOT)	.04:59ra
3. CAPELLE, Christophe (SAE)	.10.43ra
4. PEREZ, Luis (ONCE)	.23:16ra
5. GARCIA, F. (VIT)	.24.43ra

Brasilen esku

Faborito ez izateaz baliatu nahi du gaur Uruguai

Aitor Elduaia / Donostia

FINALAREN atarian, Brasil da Amerika Kopako txapel-dun bihurtzeko faborito. Orain artean Luxemburgok zuzentzen duen taldeak jokatu dituen neurketa guztiak irabazi egin ditu. Bostetik bost. Eta seigarrenean hori bera egin nahi dute, noski. Hala balitz, Brasilek eskuratuko lukeen seigarren Amerika Kopa litzateke. Uruguai, berriz, neurketa bakarra irabazita lortu du gaurko finale-ra iristea. Penaltietan aurkariak baino finago ibili da, hori bai.

Uruguai bere alde bi gauza ditu: faborito direnen ardurarik ez duela eta historia. Txapelketa honetan, bien arteko lehietan, Uruguai bederatzi garaipen ditu, eta Brasilek zortzi. Ez da ahanzi behar, halaber, Argentinarekin batera, Uruguai irabazi

dituela Amerika Kopa gehien: hamalau.

Balitzko horiei aurre egiteko prest da Brasil. «Arauzko 90 minutuetan erabaki nahi dugu finala, gure orain arteko jokua hobetuz», aitortu du Luxemburgo hautatzaileak.

Magallanes uruguaiarra, Amerika Kopako partidu batean.

Ronaldo, freskatzen. Txapelketa golegile nagusia izateko aukera du gaur.

Victor Pua hautatzaile uruguaiarraren filosofia

■ BRASIL titulua irabazteko faborito dena ez da kontu berria. Horren aurrean hauxe dio Uruguai hautatzaile Victor Puak aukerei buruz: «Hainbestearainoko lehiatzeko grina dagoen mundu globalizatu honetan, lekutxo bat utzi behar zaie ametsei». Hil edo biziko neurketetara hain ohituak gauden garaioetarako ere, ez da makala Puaren filosofia: «Finalean ez da inor hilko; irabazi, berdindu nahiz galdu litekeen neurketa bat da». Bakarleku izpirituala izandako komentu eraberri-tuan egin dute uruguaiarrek konzentrazioa. «Tenplu» deitu diote.

Brasilek ez du galdu azken sei urteetan

■ ECUADORREN 1993an Txilek 3-2 gainditu zuenez geroztik, Brasilek jokatu dituen hemeretzi neurketetan hamasei garaipen eta hiru berdinketa lortu ditu. Ecuador (93), Uruguai (95), Bolivia (97) eta aurtengo Paraguaiko txapelketetako marka da. Aldiz, hiru berdinketa horiek erabakitzerako orduan, behin bakarrik egin du aurrera penaltietan. Galera horietatik azkena Uruguaiaren aurka jokaturako 95eko finalean izan zen. Orduz geroztik hamaika garaipen jarraian. Uruguai hauts dezake, berriz ere, bolada hori.

Ronaldo ospea berreskuratu nahian

■ IRUDI aholkulari batengana jo du Ronaldo aurrelari brasildarrak. Izan ere, bere irudi ona azkenaldian kaskartu egin da, eta berreskuratu egin nahi du. Hedabideetako kirol ataletan baino, gertakarien ataletan gehiago agertu da txapelketa hasi zenetik. Besteak beste, Mexikoren aurka hautatzaileak aldatzean estadiotik taxi batean neurketa amaitu aurretik alde egin zuela zabaldu da. Horrelako kontuak direla eta, jokariarentzat txapelketako golegile onena izatea bigarren mailan omen dago, eta berak nahiago du arrazoi horregatik azaldu albisteetan.

hor zain

Zamoranok Milango Interren jarraituko du

Ivan Zamorano txiletarrak italiako taldean beste bi urtez jarraituko duela, eta bere ibilbidea sorterriko Colo Colo taldean amaitu nahi duela ere agertu du. Bart jokatu Amerika Kopako hirugarren eta laugarren postuetarako neurketa, Txileko selekzioarekin jokatu duen azkena izan daitekeela ere aitortu du. Fisikoki baino gehiago buru lanetik omen dabil ahul.

Girondinsek hamalau urteko aurrelaria fitxatu du

Fipip Marcic izena du, hamalau urte ditu, kroaziarra da eta Hadjuk Split talde-tik fitxatu du Girondins taldeak. Italiako Juventus ere jokalaria fitxatzeko asmotan omen zen. Bestalde, Pascal Feindouno ginearrak bere lehen kontratu profesionala sinatu du Girondinsekin.

Anelkaren auzian Laziok atzera egin du

Nikolas Anelka Arsenal taldeko jokalaria frantziarraren etorkizuna ez da argitu oraindik. Erromako Lazio ez dago prest Londresko Arsenalen eskatzen dituen 39 milioi dolarrek ordaintzeko (6.000 milioi pezeta, 250 milioi libera inguru). Italiarrak 37 eguneko negoziaketaren bidez kopuru horretara asko hurbildu badira ere, ingelesek ez dute saldu nahi izan. Lazioko presidente Cragnottik uste du Arsenalen beste eskaintza bat baduela eta horregatik ari dela eskatutako kopuruan hainbestearainoko indarra egiten. Beste talde hori Turingo Juventus izan omen liteke.

Madjer Argeliako hautatzaile izendatu dute

Valentziako jokalaria izana da Rabah Madjer algeriarra. Nazioarte mailako jokalaria ere izana da orain zuzenduko duen selekzioan. «Bolada kaskarrean dago taldea eta pizgarri bat behar du», adierazi du hautatzaileak. Munduko Txapelketarako ez zen sailkatu eta Afrikakoan gaizki ibili zen Argelia. Orain, 2002ko Mundialei begira egingo du lan Madjerrek.

Alaves ♦ Taldeak bihar arratsaldean aurkeztuko du Meho Kodro aurrelari bosniarra

Beste golegile beterano bat

Tenerifek utzita ariko da denboraldi honetan

Erredakzioa / Gasteiz

ALAVES-EK ez du egon nahi Julio Salinasen menpe golak egiteko orduan, eta beste golegile beterano bat izango du taldean datorren denboraldian: Meho Kodro bosniarra. Tenerifek utzita ariko da Kodro. Alavesek bihar aurkeztuko du jokalaria, arratsaldeko 18:00etan, Gasteizko hotel batean.

Jokalaria ona da Kodro, Realean erakutsi zuenez behintzat. 1991n heldu zen Realera, 1995a arte egon zen, eta azkeneko denboraldian Ligan 25 gol sartu zituen. Aurrekoan 23. Lehen bietan, berriz, 13 eta 12 hurrenez hurren. Gero Barcelonak fitxatu zuen, 770 milioi pezetan (30,8 milioi libera). Barçan ez zuen ongi jokatu, bederatzi gol sartu baitzitu, eta han denboraldi bakarra egin ostean, azkeneko hiru urteetan Tenerifen egon da. Han ere, ordea, gauza handirik ez: lehen denboraldian sei gol egin zituen, bigarrenean hamabi eta azkenekoan bakar bat bera ere

Kodro —argazkian ezkerrean—, 1996-97ko denboraldian, Teneriferekin Anoeta estadioan jokatu zuenean.

hitz bitan

100 gol Ligan...: 1991tik dago Espainiako Ligan Kodro, eta 1998a arte, Realean, Barcelonan eta Tenerifen, 100 gol egin zituen. Bere marka, 1994-95ean Realarekin: 25 gol Ligan.

... azkena 98ko martxoan: Azkeneko urte eta erdian, ordea, ez dabil sasoiko, eta 1998ko martxotik ez du Ligan gol bakar bat ere sartu. Bere prestigioak asko egin du behera.

ez. Joan den urteko martxotik dago Kodro Espainiako Ligan gol sartzeke. «Garagar-dorik gabeko taberna ematen dut», esaten du 32 urteko jokalaria.

Kodrorekin, lau aurrelari ditu Alavesek. Julio Salinas, Magno eta Javi Moreno dira besteak.

Alaves bihar goizean hasiko da entrenatzen

Erredakzioa / Gasteiz

ALAVES-EK bihar ekingo dio 1999-2000. denboraldiari, goizean hasiko baita entrenatzen Jose Manuel Esnal *Mane* entrenatzailearen aginduetara. Jokalariek goizeko 09:00etarako egon beharko dute Ibaian. Handik ordu erdi pasatxora hasiko dira denboraldiko estreinako saioarekin.

Azkeneko egunetan mediku azterketak pasatzen jardun dute jokalariek. Ostegunean Josete, Berruet eta Karmona pasatu ziren medikuaren aurretik, ostiralean Julio Salinas, Azkoitia, Benito, Morales, Alex, Ibon Begoña eta Grañan, atzo Javi Moreno, Pablo eta Magno. Gaur jaieguna izango dute guztiek. Dena den, falta dira bakarren batzuk medikuaren azterketa pasatzeko. Haien artean taldeak fitxatutako azkeneko bost jokalariaik: Kodro bera, Eggen, Tellez, Nan Ribera eta Mingo.

Bestetik, atzo amaitu zen iazko denboraldiko eserlekuen erreserba egiteko epea. Atzo arte erreserbarik egin ez zuten bazkideek beren tokia gallezakete denboraldi honetarako.

Reala ♦ Oñatin dauka, 18:00etan

Gaur jokatu du lehen partidua

Erredakzioa / Donostia

IAZ BEZALA, denboraldi-aurrea hasi eta segituan jokatu du aurten Realak lagunarteko bere lehen partidua. Hain zuzen, ostiralean ekin zien entrenamenduei talde txuri-urdinak, eta gaur jokatu du Oñatin (Gipuzkoa) estreinako partidua. Oñatiko bertako Aloña Mendi ekipoa izango du kontrarioa, arratsaldeko 18:00etatik aurrera.

Gaurko partidurako hamazazpi jokalaria baizik ez ditu izango Bernd Krauss entrenatzaileak: Alberto, Alvarez, Lopez Rekarte, Fuentes, Loren, Pikabea, Antia, Aranzabal, Gomez, Jauregi, Aramburu, Guerrero, Kuhbauer, De Pedro, Idiakez, Aldeondo

eta De Paula. Sarriegi ere Zubietan izan da egunotan, besteekin batera, baina ez da gaur Oñatin ariko, lesio larri eta luze batetik osatzen ari delako. Dena den, ikusi egin beharko da De Paulak jokatu duen, bihar Munichera baitoa giharretako tratamenduarekin segitzera.

Adepoju, Barkero eta Sa Pinto bihar hasiko dira entrenatzen, besteek baino opor luzeagoak baitituzte. Bonilla ostegun aldera helduko da. Bihar hasiko dira, halaber, Real B-ko Labaka eta Gurrutxaga zentralak, Llorente erdi-punta eta Sergio Francisco aurrelaria lehen taldearekin entrenatzen.

Realak 23an jokatu du bere bigarren partidua, Idiazabalen Eibarren kontra.

Arraunketa ♦ Oriok azken postuan bukatu zuen bigarren zibogon huts egin ondoren

Koxtapek azken luzean

‘Erreka’k bederatzi segundo kendu zizkion Donibanekeori

Ramon Basaldua / Bilbo

EUSKAL LIGAK ezin izan du hasiera hoberik izan. Atzo Donostiako badian jokatu zen estropada ikusgarria izan zen oso, eta lehian izan ziren hamabi traineruek sekulako ikuskizuna eskaini zuten arraunzaleen gozamenerako. Itsasoaren egoerak zeharo baldintzatu zuen estropada eta arraunlarien zein patroien lana ez zen batere eroso izan.

Koxtapek erdietsi zuen garaipena, nahiz eta bandera eskuratzeko zerrendan nahiko atzeratuta zegoen. Pasai Donibanekeok bigarren txandari jardun zuten Oriok, Zumaia eta Hondarribiarekin batera, eta euren denbora onena. Esan beharra dago Joseba Arbona patroia eta haren gizonak azken luzean egindako lan bikainak eman zela garaipena. Hirugarren zibogon Donibanekeoren denbora Koxtaperena baino hiru segundo hobea izan zen, baina helmugan Erreka-koek bederatzi segundo kendu zizkion Donibanekeori. Ikusgarria izan zen benetan Koxtapek egin zuen azken luzea. Esan beharrik ez dago Joseba Arbona patroia eta haren bikaina izan zela eta etekin ona ateratzea hirugarren kaleari.

Oriok eta Koxtapek lehia polita eskaini zuten, bigarren

PABLO S. QUIZA

Oriok eta San Pedroko traineruak, atzoko estropadako une batean.

zibogon oriotarrek kale egin zuten arte. Jesus Mari Garmendia eta haren gizonak estriborretik utzi zuten baliza eta atzera egin behar izan zuten maniobra. Ordurako Koxtape Orioren aurretik zen.

Hirugarren txandaren hasiera asko atzeratu zen, laugarren kaleko kanpoko baliza hautsi egin zelako. Garbi dago atzerapen hori kaltegarria izan zela hirugarren

txandan jardun zutenentzat: Donibaneke, San Pedro, Trintxerpe eta Astillero.

Donibaneke jaun eta jabe izan zen lehenengo txanpatik eta garaipen erraza erdietsi zuen. Estropada amaitu ostean arraunlariak bandera eskuratu zutela uste izan arren, ezusteko itzela hartu zuten bigarren bukatu zutela esan zieten. Azpimarratzekoa da Zarautzek eskuratutako laugarren postua.

Sailkapena

1. Koxtape	22.34.47
2. Donibaneke	22.43.11
3. Castro	23.01.18
4. Zarautz	23.03.96
5. Donosti-Arraun	23.04.83
6. San Pedro	23.04.88
7. Hondarribia	23.07.12
8. Astillero	23.14.52
9. Getaria	23.21.91
10. Trintxerpe	23.26.29
11. Zumaia	23.27.58
12. Oriok	25.47.99

Urdaibairen bigarren bandera Plentzian

Ramon Basaldua / Bilbo

URDAIBAI traineruak garaiaren argia erdietsi zuen atzo Plentziako banderan, Bizkaiko Ligaren laugarren jardunaldian. Patxi Bilbao eta Sabino Astigarraga bikoteak zuzentzen duen koadrilaren denboraldiko bigarren garaipena izan zen atzokoa —Mundakako banderan ere irabazle izan ziren—. Zazpi egun lehenago, Sestaon Isuntza Urdaibairen aurretik sailkatu zen, baina atzokoan Urdaibaik hamairu segundo kendu zizkion Lekitxarra-ri.

Estropada ikusgarria eskaini zuten atzo Plentziako banderan lehiatu ziren

hamabi traineruek. Ontziek erlojupeko estropadan jardun zuten, eta portu aldetik abiatu ondoren, ziboga bakarra egin zuten badia erdian.

Urdaibai eta Isuntza ziren faborito nagusiak garaipena eskuratzeko eta euren artean erabaki zen atzoko bandera. Kaiku ere bandera erdiesteko faboritoen artean zegoen arren, atzoko estropadan garbi geratu zen Jose Manuel Franciscok zuzentzen duen traineruaren errendimenduak behera egiten duela itsasoa zakartzen denean. Kaikuk, Bizkaiko arraun talde ahaltsuenak,

seigarren bukatu zuen atzoko estropada. Urdaibaik 37 segundo kendu zizkion Bizkaitarra-ri.

Urdaibaik egin zuen denborarik onena atzoko estropadako zibogon. Bermeo, Mundaka eta Elantxobeko arraunlariak osatutako ontziak Isuntzak eta Kaikuk baino bost segundo gutxiago behar izan zituen estropadaren lehen zatia betetzeko. Bigarren luzean Asier Aregoren gizonak lantzada bikainak hartu zituzten, eta handitu egin zuten aurkariekiko aldea. Kaikuk arazo handiak izan zituen eta negargarri bukatu zuen. Jose Manuel

Franciscok galtza bete lan du. Txalotzekoa Lutxana arraun talde apalak lortutako hirugarren postua. Santurtzi laugarren izan zen.

Sailkapena

1. Urdaibai A	16.52.59
2. Isuntza	17.05.90
3. Lutxana	17.19.65
4. Santurtzi A	17.27.32
5. Arkote	17.28.04
6. Kaiku	17.29.40
7. Algorta	17.33.63
8. Zierbena	17.41.42
9. Urdaibai B	18.27.92
10. Portugalete	18.28.08
11. Pontejos	18.53.56
12. Santurtzi B	18.53.59

tostartean

Hamabi traineru lehiatuko dira gaur Santurtziko banderan

Hamabi ontzi izango dira nor baino nor gaur eguerdian Santurtziko banderan, Bizkaiko Ligako bosgarren jardunaldian. Parte hartzaileek bi txandatan banatuta jardungo dute. Santander, Pontejos, Portugalete, Santurtzi A, Santurtzi B eta Urdaibai B ariko dira lehenengoan eta Algorta, Isuntza, Kaiku, Lutxana, Urdaibai A eta Zierbena bigarrenengoan. Bizkaiko Ligako estropada guztietan gertatzen den legez, Urdaibai eta Isuntza dira faborito nagusiak garaipena eskuratzeko. Ikusi egin beharko da zelan aritzen den etxeko trainerua, Sotera, eta Kaiku —atzoko negargarri aritu zen—. Santurtziko estropada eremuan ez da olaturik izango. Gaurko estropada Bizkaian jokatzeko den garrantzitsuenetakoa da. Izan ere, irabazleak 600.000 pezetako saria jasoko du (24.000 libera) eta bigarrenak 500.000 pezetako (20.000 libera).

Euskal Ligako B mailako lehenengo estropada Trintxerpen

Euskal Ligako B mailako lehenengo estropada jokatuko da gaur eguerdian Pasaiako, Trintxerpeko banderan. Bederatzi traineru ariko dira nor baino nor erlojupeko estropadan. Hauek dira parte hartzaileak: Ondarroa, Santiagotarrak, Zarautz, Hondarribia B, Hernani, Ur Kirolak, Trintxerpe, Pasai San Pedro eta Pasai Donibane-Koxtape. Azken hiru ontzi horiek ez dira B mailakoak eta euren artean erabakiko da bandera. Trintxerpe nagusitu zen iaz.

Errioxako banderaren bigarren ekitaldia Ortigosan

Errioxako banderaren bigarren ekitaldia jokatuko da gaur eguerdian Ortigosan hiriko Gonzalez de la Casa utegian. Hondarribia, Donibaneke, Zumaia, Ur Kirolak, Ur Joko, Astillero, Castro eta Arkote lehiatuko dira garaipenaren bila. Arkote izan zen irabazlea iaz.

laburrean

Euskal selekzioen aldeko bizikleta martxa. Ondo joan zen atzo Tolosaldeko Euskal Selekzioaren Aldeko Iritzi Taldeak (E.S.A.I.T.) antolatutako bizikleta martxa. Eskualdean urtean zehar egiten dituzten ekitaldien barne, atzokoa bigarren Kostako Itzulia izan zen. 50 kidek osatutako trope-lak Tolosa-Bidania-Azpeitia-Orio-Tolosa ibilbidea festa giroan osatzeko egun osoa hartu zuten.

T E N I S A

■ Marta Marrerok irabazi du Getxoko txapelketa

EMAKUMEEN Nazioarteko IX Txapelketan —Jolasetako pistetan jokatu da—, Marta Marrero 16 urtetako kanariarrak Lourdes Domingez galiziarra mendean hartzeko hiru set behar izan zituen atzo goizean. 6/2, 6/7 eta 6/4 izan zen azken emaitza. WTA zirkuiturako baliagarria izan da txapelketa hau.

F U T B O L A

■ Lara eta Chavez jokalaririk mexikarrentzat sei hilabeteko zigorra positibo emateagatik

HEGO AMERIKETAKO Futbol Konfederazioak hala erabakita, Raul Rodrigo Lara eta Paulo Cesar Chavez mexikarrek sei hilabetez ezingo dute lehia ofizialetan parte hartu, Paraguai-ko Amerika Kopan egin zitzaizkien dopinaren aurkako frogetan positibo emateagatik.

R A L L Y A K

■ Tommi Makinenek lider jarraitzen du Zeelanda Berrian

FINLANDIARRAK ari dira ongien moldatzen Zelanda Berriko Rallyan. Mundialerako puntuagarri den bederatzigarren proban, bigarren eguneko saioak burutu ziren atzo. Lehen egunean bezala, Tommi Makinen finlandiarrak lidergoan jarraitzen du. Atzetik ditu orain Juha Kankkunen eta Tom Garde-meister herrikideak, 1.36ra lehena eta 2.31ra bigarrena. Didier Auriol bigarren postutik bosgarrenera atzeratu zen sailkapenean, eta Carlos Sainzek zazpigarren jarraitzen du.

M O T O Z I K L I S M O A

■ Melandri, Rossi eta Roberts aterako dira lehen tokietan gaur Alemaniako Sari Nagusia

MARCO MELANDRI eta Valentino Rossi italiarrek, hurrenez hurren 125 cc-etan, eta 250 cc-etan, eta, Kenny Roberts estatu batuarrak 500 cc-etan egin zituzten denborarik onenak entrenamendu saioetan. Gaur jokatu da Sachsenring zirkuituan Alemaniako Sari Nagusia.

A T L E T I S M O A

■ Martin Fiz kaskar samar aritu zen atzo Espainiako Maratoi Erdiko Txapelketan

ESPAINIAKO Maratoi Erdiko Txapelketa jokatu zen atzo Logroñon, eta Martin Fiz faboritoetakoa zen arren, zortzigarren izan zen karreran, eta seigarren txapelketan, 1.04.42ko denborarekin. James Moiben kenyarra izan zen irabazlea (1.04-06). Espainiako txapeldun Javier Caballero izan zen.

Golfa ♦ Bost kolpeko aldearekin ekingo dio azkeneko jardunaldiari

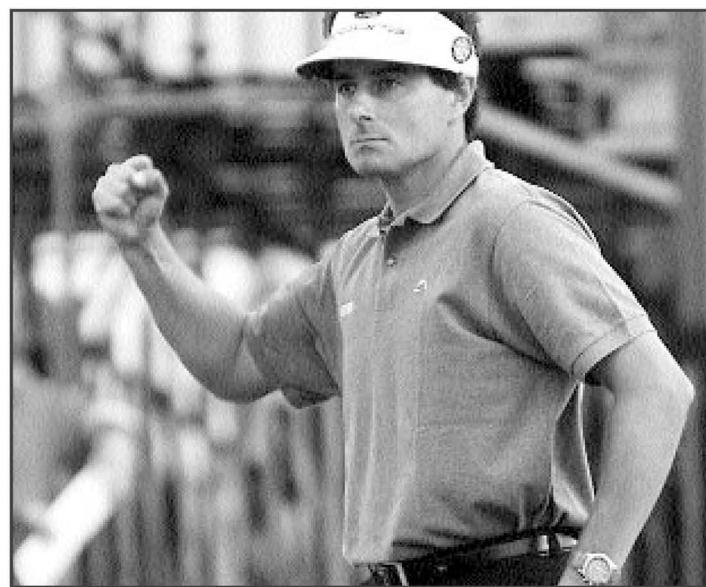
Van de Velde izango da garailea, okerrik ezean

Frantziar bat 1907tik dago British Opena irabazteke

Efe / Carnoustie

JEAN VAN DE VELDE frantziarrak ondo jokatu zuen atzoko jardunaldian, eta British Openeko lidergoa sendotzea lortu zuen. Jardunaldi bakarra falta da txapelketa bukatzeko, eta Van de Veldek eskura dauka garaipena, bigarrena —Craig Parry— bost kolpera baitu. Oso zelai zaila da Carnoustiekoa (Eskozia), baina, hala ere, alde handia da garaiotan daukana.

«Presioa bihar —gaur—?. Bi gauza gerta daitezke soilik: nik irabaztea edo galtzea. Kolpe batzuk ihes eginda ere, gero errekupeatzea lortzen badut, gaur egin dudana bezala, ez dut uste garaipenak alde egingo didanik. Baina nahiz eta bihar 90 kolpe egin, ni jadanik iritsi naiz honaino. Ni lider izan naiz eta hori ere garrantzitsua da British Open baterako», zioen Van de Veldek atzo prentsaurrean. Lehiaketa irabaziko balu,

Van de Velde, atzo, British Openeko hirugarren jardunaldian.

sailkapena

Hirugarren jardunaldia

1. J. Van de Velde (Fra)	213 kolpe
2. Craig Parry (Aus)	218
3. Justin Leonard (EEBB)	218
4. David Frost (H.A.)	220
5. Tiger Woods (EEBB)	220
6. Andrew Coltart (Esk)	220
7. Greg Norman (Aus)	221

dudarik gabe bere garaipenik garrantzitsuenak luke, orain arte torneo bat baizik ez duelako irabazi: 1993an, Erromako Mastersa.

1907an irabazi zuen azkeneko aldiz golf jokalaririk frantziar batek British Opena. Arnaud Massy izan zen orduan garailea.

Sokatira ♦ Euskal Herriko Txapelketaren azken jardunaldia jokatu zen atzo 640 eta 680 kiloetan, Hondarribian

Nuarbek hemeretzigarren txapela

A eta B taldeen arteko indar neurketa oso gogorra eta ikusgarria izan zen 640etan

Koldo Alduntzin / Hondarribia

HOGEITA BAT urte dira Nuarbe sortu zela, eta, Euskal Herriko Txapelketa jokatzeko hasi zenetik, txapel guztiak irabazi ditu. Atzo hemeretzigarrena jantzi zuen 640 eta 680 kiloetan. Gainera, B taldea txapeladunordea izan zen 640 kiloetan. Hain zuzen ere, pisu horretan oso norgehiagoka estua eta borrokatua izan zuten nuarbetarrek elkarren kontra, eta B taldea nagusitu zen, bi tiraldiak irabazita.

Hondarribiko harresiko behe aldeko zelaian jokatu zen saioa. Nahiz eta lehendik txapelak erabakita zeuden, txapelketa osoko ikusle kopururik handiena bildu zen: 200. Bistan da antolatzaileek aparteko lana egin zutela. Bi ordu iraun zuen saioak, eta oso lur egokia izan zuten soka aritzeko; lur beltza eta zuloak egiteko modukoa. Regil, Gonzalez eta Bengoetxea izan ziren epaileak.

Nuarbe A-k eta Mutriku 640 kiloetako bigarren txanda jokatu zuten. Lehen tiraldiak 6 minutu eta 23 segundo iraun zuen, eta bigarrenak 4 minutu. Jarraian B taldea aritu zen mutrikuarren kon-

Nuarbeko Jexux Etxezarreta, Urbietta, Aranberri eta Xebax Gurrutxaga, atzo 640 kiloko tiraldian.

tra, eta txanda horretako lehen tiraldiak ia 5 minutu iraun zuen. Beraz, ondo berotuta ekin zioten nuarbetarren arteko lehiari, 5. txandan. Bi tiraldietan B taldea nagusitu zen, eta bietan faltengatik; 7'45" eta 6'24". Patxi Gurrutxaga, Garate, Ibon eta Andoni Etxezarretarekin indartu zuten Altunak B taldea.

Soka altu zutela hasi ziren tiratzen lehen tiraldian, eta 6. minutua arte ez zen soka erditik mugitu. Bigarren tiraldian antzeko zerbait gertatu zen. Oso tiraldi txalotuak izan ziren. Getxok tiraldi guztiak galdu zituen, baina kasik 20 kilo azpitik aritu zen. Azken sailkapena: 1. Nuarbe A (15 puntu, Nu-

be B (13 p.), 3. Mutriku (8 p.), 4. Getxo (4 p.).

680etan ez zen lehia handirik izan, eta Nuarbe tiraldi guztiak irabazi zituen. Mutriku arazorik gabe menderatu zuen Getxo. Azken sailkapena: 1. Nuarbe (12 p.), 2. Mutriku (8 p.), 3. Getxo (4 p.). Txapelketa igandean amaituko da, Azpeitian.

Nuarbek teknika eta irmotasuna

Koldo Alduntzin

NUARBEEK urteen poderioz ikasitako teknikaz baliatzen da urteroko txapelak bereganatzeko. Horrez gain, tiralari zailduak ditu, eta taldean sartzen diren gazteek ere bide berari jarraitzen diote. Mutrikuren kontra erakutsi zituen atzo aipatutako dohain horiek. Soka metro erdia zuten eramana Mutrikuarrek, baina berehala erantzun zuten nuarbetarrek, eta irmoki kokatu ziren berriro zuloetan. Gero, kontrarioak huts noiz egingo, orduan eman kolpe erabakigarriak.

A eta B-ren arteko lehia ikusi ahal izan zen soilik nekeagatik galtzen dutela tiraldia. Soka ez zen nabarmen B-ren aldera joan; faltekin erabaki zuten.

Errugbia ♦ Australiak 33-6 irabazi zion atzo Hego Afrikari Hiru Nazioetako bigarren jardunaldian, Brisbanen

Wallabiesak nagusi izan ziren gibeledko joko biziarekin

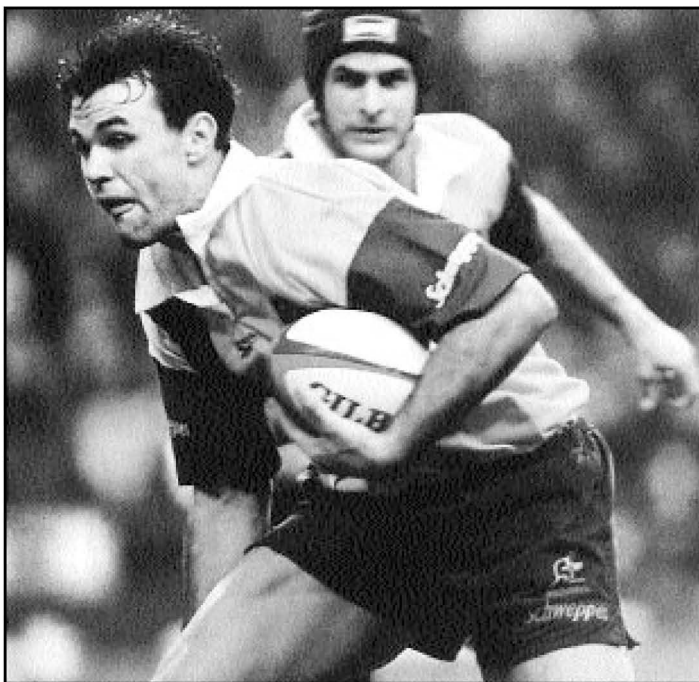
Koldo Alduntzin / Donostia

AUSTRALIAK berriro erakutsi zuen munduko bi onenen artean dagoela, eta Munduko Kopa irabazteko hautagaia dela Zeelanda Berriarekin batera. Atzo Brisbanen (Australia) 33-6 irabazi zion Hego Afrikari, Hego Hemisferioko Hiru Nazioetako txapelketaren 2. jardunaldian. Partida aparta egin zuten Wallabiesek, eta kasik partida osoa dominatu izan ziren.

Baloia berreskuratu eta ziztu bizian erabili zuten eskuz esku. Hegoafrikarren aurka atzo ondo moldatu ziren, nahiz eta aitzinean oso lan bihurria zuten horiek. Gainera, hainbat baloi lapurtu zieten Springboks-ek, eta

gibelera zabaldu zuten bakoi-tzean arriskua sortu zuten. Azkartasun aparta erakutsi zuten Horan, Roff, Grey, Herbert, Tune eta Burkek gibeledan; batez ere korrikaldi motzeko abiaduran. Burke, hala ere, ez zen nahi bezain fin ibili hankako jokoarekin. Guztira, lau entsegu egin zituzten australiarrek, eta horietatik bi Roff hegalekin.

Hego Afrikak ez zuen gaizki jokatu, baina ezin izan zuen australiarren jokoarekin. Entsegua egiteko zorian egon ziren, baina, hiru uztartze bildu ondoren, arriskua urrundu zuten australiarrek. Eraso onaz gain, defentsa zorrotza egin zuen Australiak. Aipagarria izan zen Horan joko zabaltzailea.

Australiako Joe Roff hegalekin bi entsegu egin zituen atzo.

Martikorena, Bidabe eta Artola Argentinan

Jokoa da 21 urte azpitiko Munduko Txapelketa Buenos Airesen (Argentina). Zortzi talde ariko dira; horien artean Frantzia. Frantziarekin hiru euskaldun dira: Bixente Artola eta Philippe Bidabe (Miarritze) eta Laurent Martikorena (Colomiers).

Lau multzotan banatuta lehiatuko dira. A multzoan: Frantzia, Argentina, Zeelanda Berria eta Irlanda. B multzoan: Australia, Hego Afrika, Gales eta Ingalaterra. Partida bakarreko ligatxoa jokatu dute, eta lehen bi sailkatuak finalerdietara sartuko dira.

Zestapunta Munduko Txapelketako finala Markinan

Lehenengoa nahi dute

Castaños-Elizegi eta Alberdi I.a-Goitia gaur, faboritorik gabe

Enekoitz Telleria / Donostia

AURTENGO Mundialean erakutsitako joko sendo eta seguruagatik daude, batik bat, Castaños-Elizegi eta Alberdi I.a-Goitia gaurko finalean. Txapelketa osoan erregularrak izan dira, partidu baina galdu zuten ligaxkan eta merezimenduz atera du baikoitzak bere finalerdia. Hori bai, aurrekari bat bada: Alberdi I.a eta Goitiak ligaxkan galdutako partidu bakar hori Castaños eta Elizegiren kontra galdu zuten (30-35). Gaurkoa finala da, ordea, eta edozer gauza gerta daiteke. 17:00etan hasiko da jaialdia, hirugarren eta laugarren postua erabakitzeko norgehiagokarekin. Egiguren II.ak jokatu du partidu horretan, Jon Barrondorekin, Julien Bereikua eta Domeka Azpiriren kontra. Katxin Uriarteren ordeztu ariko da Barrondo; Uriartek finalerdia ere ozta-ozta amaitu zuen, iztarreko lesioa dela eta.

Mundialak duen bederatzirteko historian, ez da inoiz gaurko bi bikoteekin finalik jokatu. Nola Castaños hala Elizegi durangarrentzat jokatzuten Mundialeko lehenengo finala da; Rikardo Alberdi eta Iñaki Goitiarentzat, ordea, bigarrena. Ez ziren elkarrekin aritu, hala ere. Iñaki Goitiak 1994an jokatu zuen finala, Rekaldeekin, Gernikan, eta 27 tantotan gelditu ziren Jauregi eta Aranbururen kontra. Rikardo Alberdik, berriz, iazko finala jokatu zuen, Bartzelonan, Osarekin, eta haiek ere 27 tantotan gelditu ziren Uriarte eta Barrondoren kontra —herenegungo finalerdian hartu zieten, beraz, ordukoaren ordaina—. Txapela, beraz, lehenengoa litzaiteke lau pilotarientzat.

Kontrarioak benetan gogorrrak dira. Bereikua eta Azpiriren kontra finalerdietan erakutsitako jokoa ateratzen

GORKA BILBAO

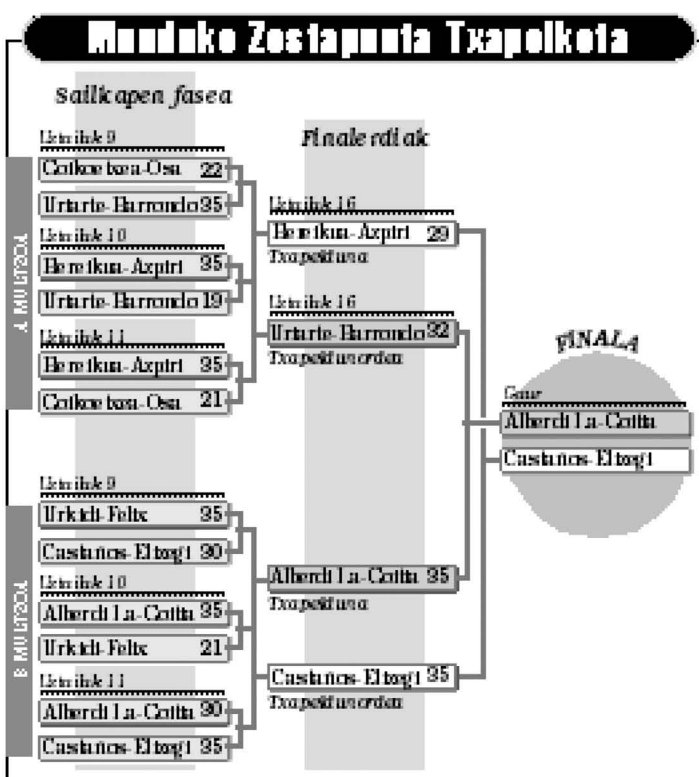
Finalerdietan egindako lana hobetu nahi du gaur Rikardo Alberdik, bere lehenengo txapela janzteko.

badute, oso zaila izango da haiei irabaztea. Izan ere, inoiz Mundialeko finalik jokatu ez izanak ez du esan nahi hasiberriak direnik. Bi mundialetan aritu dira elkarrekin —96an Gernikan eta 97an Gasteizen— eta iazkoan ere parte hartu zuten, baina bananduta.

Alberdi I.a: «Ilusio handiarekin nago»

Goitia eta Alberdi I.a dira gaurko finalisten artean beteranoenak —81ean debutatu zuen bata eta 82an besteak—. Rikardo Alberdik partidu gogorra iragarri du: «Ilusio handiarekin nago Markinan finala jokatzeko. Final gogorra izango da, Durangoko bikotea oso une onean dagoelako. Dena dela, Goitia ere oso sendo dago, eta nik ere finalerdian baino hobeto aritzea espero dut».

Txapelketan bi bikoteek erakutsi duten jokoa ikusita, ez da erraza asmatzek nork apurtuko duen nor.

RIKARDO ALBERDI

«Durangarrak oso une onean daude.

Dena den, Goitia ere oso sendo ari da, eta nik finalerdian baino hobeto aritzea espero dut»

txokoan

Alustizaren sakeak erabaki zuen Arenzanakoa

Partidua 1-0 hasi eta jarraian bost tanto sartu zizkion Alustizak atzo Inaxio Errandonea, eta erabakigarria izan zen alde hori, Patxi Ruizekin, Errandonearen eta Barberito VI.aren kontra irabazteko (22-14). Hasierako koska gaitzailentzat. Patxi Ruiz ederki aritu zen.

Altuna II.a-Iriarte irabazle gazteen estelarrean

Orekatua eta bizia joan zen atzoko Galarretako estelarra. Gazteak ziren laurak. Altuna II.a eta Iriartek irabazi zuten Zeberio II.a eta Etxaberen kontra (40-33). Euskalekoa, Matxin-Eizagirrek Altuna I.a-Lizasoren kontra (40-24).

gaurko partidua

MARKINA. 17:00.

• Munduko Zestapunta Txapelketa. 3. eta 4. postua: Egiguren II.a-Barrondo / Bereikua-Azpuri • Finala: Castaños-Elizegi / Alberdi I.a-Goitia.

TUTERA. 18:00.

• Gorostiza-Barriola / Errandonea II.a-Galarza IV.a • Beloki anaiak / Salaberria-Erasti.

ZARAUTZ. 17:00.

• Ariznabarreta-Imaz / Agirre-Balerdi • Unanue-Arretxe / Nagore-Armendariz.

NAJERA. 18:00. (ETB1).

• Gonzalez-Hirigoin / Badiola III.a-Arroyo • Torneo finalerdia: Olaizola II.a-Zezeaga / Etxaniz-Goñi III.a • Dani-Alberdi III.a / Gabarri anaiak.

IRURTZUN. 17:00.

• Haritz-Cerro / Berasaluze VII.a-Matute • Esain-Galarza III.a-Txafee-Lasa III.a.

BARAKALDO. 19:30.

• Telleria-Arretxe / Larramendi-Fuertes.

OTXANDIO. 18:30.

• Bizkaiko Opena: Zabala-Galarza / Lejardi-Jaio.

URIBARRI GAUBEA. 18:00.

• Oregi II.a / Odriozola • Ansotegi-Bazeta / Esnal-Mendia.

GALARRETA. 16:00

• Estelarra: Matxin-Eizagirre / Altuna II.a-Aizpuru.

EUSKAL. 16:00

• Estelarra: Elizalde-Etxabe / Urreta I.a-A.Lekunberri.

Ricardo Bilbao

• EUSKO JAURLARITZAKO KULTURA SORTU ETA ZABALTZEKO ZUZENDARIA •

«Kultur Kontseilua hilabete gutxitan eratuko da sektoreetako kideekin»

■ ■ ■ Kultura Sortu eta Zabaltzeko Zuzendaritzan Amaia Rodriguezen tokia bete du Ricardo Bilbaok, orain arte Getxoko Kultura zinegotzi izan denak. ■ ■ ■ Zuzendaritzaren orain arteko ildoari eusteko asmoa du, euskal kulturako sektore ezberdinekin zuzenean hitz egin eta beharrian zein lehentasunak erabaki nahi ditu hurrengo hilabeteotan. ■ ■ ■ Kulturgintza bideratzeko Kultur Kontseilua epe laburrean eratuko dela uste du.

RICARDO BILBAO bizkaitarrak berriki heldu dio Eusko Jaurlaritzako Kultura Sortu eta Zabaltzeko zuzendaritzari. Euskal Herriko kulturgintza mundua aberatsa eta bizia dela dio, eta ildo horretan Administrazioaren paperrak zein izan beharko lukeen zehazteari ezinbestekoa deritzo.

■ **Getxoko Kultur Etxeari lotuta egon zara urteetan. Hango esperientzia oraingo ardurara aplikatuko al duzu?**

Oraingo arduraren aritzeko oso garrantzitsua izan da Getxon lan egitea. Han hurbi-letik ikusi ditut kulturgileen arazoak, elkarten egoerak, kezak zeintzuk diren. Gainera, Getxon hainbat elkarte daude, eta harremanak oso inportanteak izan dira sentsibiltate bat barneratzeko. Getxoko Kultur Etxeko teknikari taldea, gainera, Euskal Herriko onenetakoa da, eta asko ikasi dut beraiekin. Pribilegioa izan da Getxoko Kultura zinegotzi izatea.

■ **Legegintzaldi akordioan Kultur Kontseiluaren osaketa aipatzen da. Noizko eratuko da eta zein izango da bere bete-beharra?**

Hilabete gutxitan eratuko dela uste dut. Kontseilu horretan arlo guztietako ordezkariak egongo dira. Garrantzitsua litzateke EAEn halako aholkulari talde bat izatea, sektore bakoitzeko ordezkariekin. Bertan, guztion artean definituko genuke zer behar dugun eta zer egin nahi dugun. Ditugun baliabideen arabera lehentasunak ezarri beharko lirateke.

■ **Zuzendaritzari dagozkion gaien artean zinema dago. Zerk eragin ote du azken urteotako produkzio gainbehera?**

Jaitsiera euskarazko zinemaren zein gaztelaniazkoan

GORKA BILBAO

Diru iturri berrien bila

KULTURA SORTU ETA ZABALTZEKO zuzendaritzaren aurrekontuak urtetik urtera jaitsiz doaz, baina hala ere hemendik aurrera joera aldatuko dela espero du Ricardo Bilbaok. «Guri diru gutxi daukagula iruditzen zaigu, beste sail batzuetan gertatuko zaien legez. Baina daukaguna irizpide egokiekin banatzea da erronka nagusia. Dirua lortzeko beste bide batzuk ere asmatu beharko ditugu, enpresen edota bestelako laguntzen bitartez. Hala ere, Kultura Saileko lehentasunen artean gaudela uste dut», ziurtatu du.

Aurtengo aurrekontuak iazkoen parekoak dira. Orain ari dira zuzendaritzaren barruan diruen banaketa aztertu eta eztabaidatzen. Oro har ehunekoei eutsiko zaiela du Bilbaok. Guztira, 1.600 milioi pezeta inguruko aurrekontua dauka zuzendaritzak (64 milioi libera), aurrekoaren antzera.

Laguntzak eskatzeko deialdiak eraberritu egingo direla iragarri du zuzendariak, «guztionez eroso eta eragingarriago izan daitezen».

gertatu da. Jende asko kanpora joan da lanera, eta ikusi beharko da zergatik gertatu den. Nire ustez, benetako zinema industria osatu beharko genuke. Horretarako ekoizleekin eta telebista bezalako eragileekin berba

egin behar da, eta baita aktore, gidoigile eta sektoreko jendearekin ere, bakoitzaren betebeharra zehazteko. Administrazioaren papera ere argitu behar da, noraino eta nola izan daitekeen eragile eta laguntzaile.

■ **Euskarazko zinema eta euskarara bikoiztutakoa hedatzeko egitasmorik ba al dago?**

Enpresa batzuekin ari gara berbetan gai horretaz. Komenigarria litzateke banatzaileekin ere hitz egitea, euskarazko zinema programatzeko aukerak aztertzeke. Bestalde, ikusentzuleen artean euskarazko zinema ikusteko ohitura bultzatu behar da, eta horretarako agian gazteen mailan suspertu beharko litzateke zaletasuna.

■ **Antzerkiari dagokionez, euskarazko lanak hiriburuetatik urrundu eta herrietako agertokietara mugatzen ari direla dirudi.**

Beharbada hori esatea gehiegizkoa da. Guk Sarearen bitartez euskarazko antzer-

kia programatu eta egiteko laguntza ematen dugu. Baina ildo horretan programatzaileen papera funtsezkoa da. Herrietan edo hirietan egin, euskarazko antzerkia garrantzitsua da. Agian hiriburuetatik antzerki publikoetan haren presentzia areagotzeko erakundearen arteko koordinazioan ere sakondu beharko genuke.

■ **Kale antzerki jaialdiak igaro berri, erakundearen laguntza areagotzearen beharra sumatu da.**

Aztartu beharreko gaia izango da. Lekeition datorren urtean urteurren ekitaldi berezia egin nahi dute, eta ikusi beharko da zein egitarau aurkeztuko diguten eta ahaleginduko gara laguntza areagotzen.

■ **Arte plastikoen arloan artista gazteen kezka da euren lanak ezagutzera ematea. Nola lagun dezake Administrazioak?**

Ildo horretan laguntzak emango ditugu bai artistek euren lana kanpoan erakusteko zein galeriek ere ateratzeko aukera izan dezaten.

■ **Dantzaren atalean orain arteko ekimenez gain berri-rik ba al duzue esku artean?**

Egitasmo polita daukagu Miarrizteko Baletarekin aurrera eramateko modukoa. Haiek EAEko eskoletan lan egiteko aukera aztertzen ari gara.

■ **Musikaren ildoan, klasikoaz gain bestelakoa bultzatzeko planik ba al dago?**

Nire kezka nagusietakoa da pop, rock, jazz eta bestelako musika taldeen lana kanpora ateratzen laguntzea. Iaz SGAerekin batera

erakustaldia antolatu genuen Madrilén. Aukera berriak aztertuko ditugu orain.

Musika

«Nire kezka nagusietakoa da pop, rock, jazz eta bestelako musika lantzen duten taldeen lana kanpora ateratzen laguntzea, aukerak aztertzea»

Montse Arregi
BILBO

Gasteizko Jazzaldia

Marsalisen oparia

Obra bat sortuko du 2001eko jazzaldirako

Joxi Ubeda / Gasteiz

Wynton Marsalis jazz musikari ospetsuak obra bat konposatuko dio Gasteizko Jazzaldiari, 2001. urteko ekitaldian estreinatzeko, Gasteizko 25. Jazzaldian, alegia. Halaxe jakinarazi zuen atzo Iñaki Añua zuzendariak, aurtengo azkeneko saioa amaitu eta ordu batzuetara. Aurtengo jazzaldian, egunero «jende ugari» izan dela ere esan du Añuak berak, eta kontzertuen inguruan «balantze artistiko aparta» egin du.

GASTEIZKO JAZZALDIKO zuzendari Iñaki Añuak atzo EGUNKARIari esan zionez, «oso goiz da oraindik guztira zenbat jende etorri den azaltzeko; izan ere, ordu batzuk besterik ez dira jazzaldia amaitu dela». Dena dela, hainbat datu adierazgarri azpimarratu zituen. «Aurten 2,5eko proportzioan biderkatu da jendeak hartu dituen *pakete turistiko*en kopurua, hotela, gosaria eta kontzertuetarako sarrerak eskaintzen dituzten *pakete*na, alegia.

Abonuak denak saldu dira.

«Horrek esan nahi du programa bikaina izan dela; hala, jende ugari izan da egunero». Emanaldien inguruan «balantze artistiko aparta» egin du Añuak, «zaborrik gabekoa».

«Aurreikuspenak bete egin dira»

Besteak beste, Lincoln Center Jazz Orkestrak Wynton Marsalisekin egin zuen saioa, Brad Mehldau piano jolearena eta Shirley Hornena azpimarratu ditu Iñaki Añuak.

MIREN SAEZ

Wynton Marsalis estatu batuar tronpeta jolea astelehenean aritu zen Gasteizen.

«Aurreikuspenak bete egin dira, eta Kenny Wernerrek eta beste hainbat gaztek ezustekoa ekarri dute».

Añuarentzat, atzoko albistea ez zen Gasteizko 23. Jazzaldia amaitu zela: «Albistea da Gasteizko Jazzaldiaren 25. urteurrena, hori da bene-

tan garrantzitsua». Izan ere, Wynton Marsalisek, egungo jazz musikari ospetsuenetako batek, obra bat konposatuko du Gasteizko Jazzaldia-
rentzat bereziki. Pieza hori 2001ean estreinatu eta disko batean grabatuko da. Iñaki Añua pozik da; izan ere,

musikari hoberenak ekartzeaz gain, bere asmoa zen «luze iraungo duen zerbait» lortzea Gasteizko 25. Jazzaldirako.

Wynton Marsalis estatu batuar tronpeta jole eta konpositoreak musika klasikoa eta jazz jo ohi du, eta aurten 11 disko grabatuko ditu.

SHIRLEY HORN - JOHN SCOFIELD - LOUIS SCLAVIS

Ez adiorik

Musikariak: Louis Sclavisen hirukotea; Shirley Hornen hirukotea, John Scofield, Joe Lovano, Dave Holland eta Al Foster.
Eguna: Uztailak 16. **Lekua:** Principal antzokia eta Mendizorrotzako kiroldegia.

URTERO jazzaldia amaitzen denean, sentsazio gozomikatzat izan ohi dut. Astebetean izugarrizko musikarien pilaketa izan ondoren, jazzaren basamortura. Bai, uztaila amaitu arte, hainbat oasi ditugu aukeran. Esate baterako, Baionako eta Donostiako jazzaldiak. Baina horiek agortzen direnean, ezereza.

Edonola ere, azken jardunaldian izandakoak indarrak eman zizkidan aurrean dugun bide latzari ekiteko. Batez ere, arratsaldean, XXI. Mendeko Jazza sailaren barruan ikusi genuena kontuan hartzen badugu. Horretan, Louis Sclavis saxo soprano, klarinete eta klarinete baxu jolea, Michel Godard tuba jolea eta François Merville bateria jolea ezohiko talde bat osatuz aritu ziren. Talde horrek proposaturikoa ez zen erraza; ikusle batzuei latzegia egin zitzaizkien, inongo babes erritmiko formalik gabe, Sclavisen instrumentuek jorratu zituzten esplorazio sonoroak, baina gehienek jasan zuten —gogoz, gainera— hirukoteak eskaini zuen erron-

ka. Horri esker aukera izan zuten entzuteko Michel Godarden tubari atera zitzaion diskurtso dotorea, instrumentua horretarako hain mugatua bada ere, bere erre-
gistroari erreparatuz gero, zegokion sostengu paperari utzita. Txalogarria litzateke, benetan, honelako musikari handiak, jazzaldian horrenbeste ikusle erakartzen ez dutenak, neguan zehar programatzea. Ezinezkoa ote?

Mendizorrotzan gauean aritu zirenek ez zuten zerikusirik arratsaldean aritu zirenekin. Zorioneko jazzaldi honetan, musika honen historian zehar aritu diren emakume abeslari ospetsuenak ikusteko aukera izan dugu, eta ez da hori emaitza makala. Dirudienez, antolatzaileek denbora luzea eman dute ostiralean aritu zen abeslari eta piano jole Shirley Hornen atzetik, azkenean lortu arte. Izan ere, ez da hori lan erraza izan, zeren eta abeslari

MIREN SAEZ

Shirley Horn, herenegun izan zen saioan.

hauek benetako *damak* baitira. Shirley Hornen itxurak, dotoreziak, abesteko moduak eta karismak argi eta garbi erakutsi ziguten izendapen horren zergatia. Ikusi genuen bezala, osasunez ez dago ondo, adina dela eta, baina oraindik mantentzen du ahots garbia eta adierazgarria. Berak jotzen du pianoa, abestiak laguntzen dituen,

eta modu izugarrian esaten du abestien letra, amodio kontuen inguruan aritzen dena, alegia.

Samurtasunaren ondoren lau musikari erraldoi —Scofield gitarrarekin, Joe Lovano saxo tenorrarekin, Dave Holland baxuarekin eta Al Foster bateriarekin— batu ziren taularen gainera, bakoitzak bere maisuta-

sunak eskaintzeko. Gauzak horrela, pisu handiko emanaldia eskaini ziguten, non eta bakoitzak emandako konposizio propioei esker talde borobila lortu zuten. Aipatu, besterik ez, Dave Hollanden ekarri fin eta dotorea.

Datorren urtera arte.

✍ Gorka Gonzalez de Zarate

Baionako Jazzaldia

New Orleanseko giroan

78 All Stars taldeak bi hitzordu finkatu dizkio Baionako entzuleari, atzo eta gaur

Lutxi Fourcade / Baiona

Hasierako ohiturari jarraikiz, Dominique Burukoak toki berezia egin die New Orleanseko doinuak jorratzen dituzten taldeei. 78 All Stars taldeak bi *swing apero* alaituko ditu aurtengo festibalean.

NEW ORLEANSEKO jazz estiloa atsegin du Dominique Burukoak, Baionako Eszena Nazionaleko zuzendariak. Duela hamar bat urte, Middle Five taldea sortu zuen lagunekin, eta erreperiotorioko obra klasiko gehienak jotzen zituen tronpetarekin. Geroztik, Harresietako Jazz Festibalaren programatzaileak lehentasuna ematen die obra klasikoak eskainiko dituzten artistei, eta New Orleanseko doinuak entzuten ohi dira Baionako festibalean.

Iaz, New Orleanseko karrikako taldeak gonbitatu ondoren, aurtun 78 All Stars taldea gonbidatu du Dominique Burukoak. «Lehen aldi da parte hartzen duguna festibalean gonbidatu bezala, eta, horregatik, hitzordu garrantzitsua da taldearentzat», aitortu zuen Gerald Chauvin, klarinete joleak eta taldeko zuzendariak.

78 All Stars taldea sortu zen 1978. urtean, adiskide talde batek bultzaturik. «Gure izena?... 78, sortu urtea, beraz, eta All Stars erreferentzia egiteko Louis

ANGELA MEJIA

78 All Stars taldea, atzo Baionan eman kontzertuan.

Armstrongen taldeari», azpimarratu zuen Alain Perreau, tronpeta joleak. Sei musikarik osatzen dute taldea, eta 20. urteurrena ospatu zuen iaz. «Nahiz eta musikari aldaketa izan, elementu leialak dira eta taldearen iraunkortasuna frogatzen dugu egun guziz», azaldu zuen Chauvin. Hain zuzen ere, adiskide talde bat izateaz gain, benetako erreferentzia bilakatu dira New Orleans estiloan. Zortzi disko argitaratu dituzte dagoeneko, eta hamabost

aldiz egon dira Frantziako telebistan. «Ikusiz jazzaren arrakasta, nahiko garrantzitsua da», gaineratu zuen.

Jazz berritzailearen mehatxua

Baionako jendeak bi hitzordu izan ditu 78 All Stars taldearekin aurtengo programazioan. Lehen hitzordua iragan zen atzo eguerditan, eta publiko zabala bildu zen musika alegeraz gozatzeko. «Hautatu dugun estiloak

arrakasta handia du jendearen artean, nahiko musika herrikoia da azken finean», azaldu zuen Perreau. Hain zuzen ere, taldeak jotzen ditu erreperiotorioko estandar klasikoak: Luis Armstrong, Georges Gershwin, Duke Ellington edota Sydney Bechet. Georges Brassens konpositore zenaren obra batzuk ere moldatu ditu jazz moduan. Musika alaia eta herrikoia. Aipagarri da, halaber, taldeak bi disko egin izana Brassensen omenez.

Swing-en betetako gualdia

HARRESIETAKO festibala aurrera doa, eta lau hitzordu izanen dira gaur. Lehendabizi, eguerdian, *swing apero*-a izanen da 78 All Stars taldearekin. 18:00etan, Philippe Duchemin hirukotea entzuten da, katedraleko kalostrapean. Ordezkatuko du duela gutxi pausatu zen Henri Chaix pianojole suitzarra.

Gualdi beroa izanen da ondotik harresietan. Lehendabizi, Tuxedo Big Band ariko da 20:00etan. Swing garaia berpizteko asmoz, Paul Cheron saxofoi joleak sortu zuen taldea 1990ean. Hirugarren diskoa plazaratu du aurtun, Ella Fitzgerald eta Chick Webben omenez. Mariannick Saint-Ceran kantaria izanen da arratseko ustekabea.

Jimmy Smith Quartet entzuten da gualdiaren bigarren zatian. Organo jolea etorri zen Baionako festibalera duela bi urte eta arrakasta handia bildu zuen. Jimmy Smith ariko da hirukotearekin, eta, besteak beste, azpimarra daiteke Phil Upchurch piano jolea.

Beste egunetan bezala, gualdia amaituko da Mercure hotelean. Philippe Milanta hirukoteak alaiturik, festibaleko musikariak bilduko dira antolatuko *jam session* hitzorduan. Jazzazaleek aukera izanen dute besta jarraitzeko Milantaren gonbitekin.

Olatz Gorrotxategi sopranoa bihar Barakaldon

*Fernando de la Torre baritonoarekin
batera ariko da Algortako kantaria*

Montse Arregi / Algorta

Olatz Gorrotxategi soprano algortarrak kontzertu lirikoa eskainiko du bihar Barakaldoko Politeknikoan. Egitarau zabala eta alaia prestatu du, Fernando de la Torre baritonoarekin batera interpretatzeko. Gorrotxategi Italian bizi da, eta lirikan aurrera joateko Euskal Herritik atera beharra dagoela deritzo. Pozik itzultzen da etxera.

BIHAR arratsaldeko 20:00etan hasiko da Barakaldoko Politeknikoan Olatz Gorrotxategi sopranoaren eta Fernando de la Torre baritonoaren errezitaldia. Pianoan Itziar Barredo izango dute lagun. Emanaldian opera ariak kantatuko dituzte, eta baita abestiak ere. Bakarka zein duan ariko dira kantariak. Puccini, Mozart, Rossini eta beste musikagile ezagunen lanak interpretatuko dituzte, oso egitarau erakargarrian.

Kantari bizkaitarra gustura itzultzen da Euskal Herrira kantatzera. Urte batzuk daramatza Italian eta eskertu egiten ditu etxean emanaldiak eskaintzea. Bere ahotsa «eztia, eta, oso handia ez bada ere, ondo entzuten den horietakoa» dela azaltzen dute adituek. Bere abotsari hobeto datorkion musika *bel canto* delakoa da. «Asko landu ditut Puccini eta Mascagni bezalako musikarien lanak, baina duela urte bi inguru konturatu nintzen Rossini, Donizetti, Bellini eta halako egileen lanak hobeto zetozkidala», azaldu zigun atzo.

Bel canto, zailagoa den arren, nahiago du. Beraz, bere gustuak eta ahotsaren berezitasunak bat datoz.

Milanen bizi da duela urte batzuetatik, eta bertan kantu irakasle da eskola batean, musika sakro kontzertuak eskaini eta operak interpretatzeaz gain. Gaur egun *Don Pascuale* prestatzen ari da, datorren urterako. Irakastea asko maite du, baina aldi berean kantari ibilbidean aurrera egiten laguntzen dio, «oraingoz ez delako erraza

niretzat bertatik bakarrik bizitzea», adierazi zuen.

Kantu lirikoaren munduan aurrera egiteko Euskal Herritik ateratzea beharrezkoa dela deritzo Gorrotxategik. «EEBBetara, Alemaniara edo Italiara atera behar da. Italian, esaterako, oso garrantzitsua da hizkuntza eta bertako musikalitatea ikastea».

OLATZ
GORROTXATEGI
Helburuak
Kontzertuak
egitea gustukodut, baina operakantatzea da nirehelburua»

Musikaren munduan duen helburu nagusia «profesional ona» izatea litzateke. Bere hitzetan, «kontzertuak egitea asko gustatzen bazait ere, opera egitea dut maiteen, agertokian egotea, antzerkiarekin duen lotura...». Hala ere errezitaldiak opera egitea baino zailago direla deritzo, «zu bakarrik zaudelako, piano jolearekin batera, ikusentzuleen aurrean. Operan jantziak, dekoratuak eta beste kantariak dituzu inguruan, eta publikoak guztia begiratzen du».

Opera egiteko helburua lortzeko bidean, aurten aukeraren bat izango duela aitortu zigun, baina ez zuen zehaztasunik eman.

GORKA BILBAO

Olatz Gorrotxategi sopranoa, atzo, Algortan.

Kantariaren ibilbidea zaila dela onartzen du. Oztopo nagusien artean lehena ikasketak lirateke. Bere ustez «garrantzitsua da hasieratik irakasle ona izatea. Bestela batetik bestera zabiltza. Gainera, inor atzetik zure lana atsegin duena eta bultzatuko zaituena ez badaukazu, oso zaila da aurrera egitea», konstatu zigun.

Audizioen lehia

Kantari lirikoen artean konpetentzia oso handia dela nabarmendu zuen Gorrotxategik. Gainera, azken urteetan gero eta abeslari korear eta japoniar gehiago ari dira etortzen Europa aldeko agertokietara. «Haiek teknika izugarria daukate, eta, gainera, asko eta asko dira. Sarritan egon naiz Italian audiozioetan eta europarrak gutxi batzuk bakarrik elkartu gara». Asiako kantariak, teknika maila handia izateaz gain, disziplina itzela duten kantariak direla ziurtatu zigun Olatz Gorrotxategik.

Estreinako Erromeria Egunak hainbat belaunaldi dantza giroan uztartu ditu

Uste baino dantzari eta jende gehiago bidu zen atzo Errenteriako jaian

Erredakzioa / Donostia

Ekimenaren antolatzaileen nahia (Ereintza Dantza Taldea) erruz bete zen atzo, Errenteriako herri-gunea erromeria esparru handi bilakatzea hain zuzen ere. Aparteko erantzuna izan zuen Erromeria Egunak, eta, bai goizaldeko ekitaldietan nahiz arratsaldekoetan, dantza giroa eta alaitasuna izan ziren nagusi.

GOIZEKO 11:00etan hasi zituzten atzoko Erromeria Egunaren egitarau zabala osatzen zuten ospakizunak. Euskal Herri osoko dantzariak eta musikariak kalez kale aritu ziren hamaikatzko dantza erakustaldi egiten eta

bidenabar giroa alaitzen. Hasiera batean antolatzaileek ehun pertsona inguruko hiru talde biltzea espero bazuten ere, azkenean bostehun dantzaritik gora elkartu zirela adierazi zion

Erantzun itzela

■ ■ ■ Aparteko arrakasta izan zuen eguerdian Zumardian eginiko dantza sueltorearen erakusketa kronologikoak

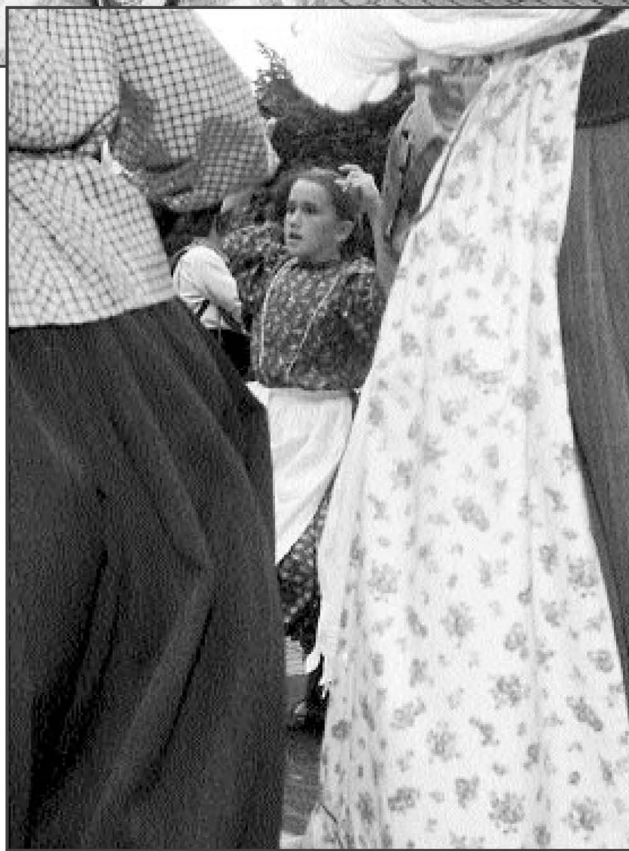
EGUNKARIAri ekitaldiaren antolatzaileetako bat izan den Jon Mayak.

Kalejiraren ostean, aparteko arrakasta eskuratu zuen Zumardian eginiko dantza sueltorearen erakusketa kronologikoak. Izan ere, Euskal herriko eskualde guztiak eta hainbat garai ordezkatzuz dantzariak belaunaldika antolaturiko taldeetan igo

EDURNE KOCH

Euskal Herri osoko dantzariak aritu ziren atzo.

baitziren oholtza gainera. Mayak belaunaldi eta eskualde bakoitzeko ordezkariak eginiko lana eta prestaketa egokiak azpimarratu zituen: «Partehartzaileak beraiek ere emozionatu egin dira sortu den giro apartarekin. Askok urteak zeramatzaten dantza egin gabe eta itzulera hunkigarria suertatu zaie». Euskal Herritik kanpoko alerik ere izan zen erakustaldi horretan; Argentinako Mar de Platatik etorritako dantzariak ere beraien saioa eskaini baitzuten. Orotara hirurogei bat dantzarik parte hartu zuten erakusketa bizi horretan: haur hasi berriak, dantzari iaioak, 70 urte dituztenak...

Denek ala denek, dantza sueltorearen uztartzea, jazkeran eta baita dantzatzeko eran izan duen garapena argi eta garbi azaldu zuten.

Goizeko dantza saioen ostean, jaialdira hurbildutako dantzariak ongi merezita-

ko bazkaria izan zuten herriko polikiroldegian. Haatik, bertan bildutako lagunek izan zuten gorputza astintzeko betarik; musikariak jotako piezek eta sorturiko giro onak bazkalostea nabarmen luzatu baitzuten.

Ondoren arratsaldeko antolaturik zeuden ekintzek eman zioten jarraipena jaialdiari. Herriko hiru gune ezberdinetan hiru erromeria ospatu baitzuten aldi berean. Arratsaldeko 18:30etatik aurrera Zumardia dantza giroz jantzi zuten makina bat trikitilari, txistulari,

fanfarre, dultzainero eta albokariak. 20:00etan berriz erromeria Esmalteria plazara igaro zen eta jaigiroak azkeneko bilgunea Xenpellar plazan izan zuen. Goizeko arrakastari eta erantzun apartari jarraiki hiru ekintza hauek begitatzera ere jende andana bat urreratu zen, milaka izan baitziren ikuskitzuna hurbiletik jarraitu zutenak.

Jaialdiari amaiera egokia, bai Esmalterian eta bai Zumardian 22:30etatik aurrera izandako dantzaletiek eman zien. Beraz, dantza doinuek Errenteriako kale eta bazterrak, giro onez busti zituzten atzokoan.

Ipuin atsegina

Filma: Notting Hill. Erresuma Batua, 1999. **Zuzendaria:** Roger Michell. **Gidoigilea:** Richard Curtis. **Argazkia:** Michael Coulter. **Musika:** Trevor Jones. **Aktoreak:** Julia Roberts, Hugh Grant, Rhys Ifans, Emma Chambers, Hugh Bonneville, James Dreyfus. **Iraupena:** 124 minutu.

IRRIBARREA galdu gabe, gustura ikusten den ipuin atsegin eta entretenigarria da *Notting Hill*. Irudimen handiz eta delizioski atontzen ditu komikotasun kutsuko uneak —hasierako ordu erdian batez ere— Richard Curtis gidoigileak. Ikuslearen inplikazioa erabatekoa da eta irriak inoiz abandonatuko ez zaituen laguna dirudi.

Four Weddings and a Funeral komedia erromantiko arrakastatsuan erabilitako baliabide bertsuak ezin hobeto darabiltza Curtisek *Notting Hill* txukunean ere. Bertan, ezagun egin zuen komedia bikainaren rola —keinuz keinu— errepikatzen du Hugh Grant. Andie McDowell soil-soilik falta da. Nolanahi ere, Julia Roberts erakargarriak —*My Best Friend's Wedding* apartan bere dohain komikoekin ezusteko polita eman zigun— ahanzturaren lurraldera erbesteratzen du McDowell zozoa.

William (Hugh Grant) gazte herabea da oso. Lotsatia baina erromantikoa. Ez du maitasunik gabeko harremanetan sinesten. Maite izan dituen emakumeek, ordea, beti apurtu diote bihotza. Bakardadea du maitale bakar. Bere patua da, antza. Egunen batean, Anna Scott-ek, Hollywoodeko izar distiratsuenak (Julia Roberts Julia Roberts beraren rolan?), bere bizitza argituko du. Printzesa eta liburu saltzailea, baina, klase ezberdi-

ARTXIBOKOA

Julia Roberts eta Hugh Grant, filmeko eszena batean.

nekoak dira. Ezinezko maitasuna dirudi. *Notting Hill*, ordea, ipuin ederra da. Eta ipuinetan, egunerokotasun ospelean ez bezala, ezinezko maitasunik ez dago.

Gozoegia da usu

Erromantizismoa nagusituz doan heinean, nabarmen egiten du behera filmak. Izan ere, Hug Grant eta Julia Roberts-en arteko maitasun harremana azukreztatuegia da zenbaitetan, melenga izatera ere iritsiz. Parkeko bankuaren eszena aipatu erromantizismo gaindosi horren etsenplurik argiena da. Musiak gehiegizko protagonismoa erdiesten du eta bikotetik pikatuan urruntzen den kameraren mugimendua efektistegia da.

Dena dela, bigarren mailako pertsonaien ekarpen aberatsek maitasun istorioaren ahultasunak egokiro itxuratzen dituzte; umore puntu ahaztezinez zipriztinduz filma. Baina pertsonaia kutun

horiek ez dira umore hutsera mugatzen bakarrik. Unerik dramatikoenean ere, afariaren eszena bikainean, gizatasunez betetako samurtasunez hunkitzeko gai baitira.

Roger Michell zuzendariak halaber Hugh Grant hitsaren —Porto Belloko merkatutxoan barna galdurik— bakardade etsia erakusten duen sasi-plano sekuentzia eder eta surrealista bat dakarkigu. Ondo jositako *travelling* mugimendu luze baten bitartez Hugh Grant-en samina, neska ahanztezina ahanzi ezin duelarik, lau urtarotetan zehar senti dezakegu.

Notting Hill komedia erromantikoa ipuin polit eta entretenigarri bat besterik ez da. Etengabe irribarrea lapurtzeko gaitasuna duen film atsegina. Gozoegia da usu. Inozoegia du amaiera. Baina, hala ere, sentimendurik ezkutuenak leunki laztantzen ditu. Ez zaizue damutuko.

.....
Iñaki Lazkano

laburrean

D A N T Z A

■ Zangoza eta Elizondon dantzatuko dute Rosarioko Nafarren Elkarteko dantzariak gaur eta bihar

ROSARIOKO Nafarren Elkarteko dantzariak (Argentina) Zangozan eskainiko dute gaur emanaldia, herri horretako Rocamador taldeko kideekin batera. Arratsaldeko 20:30etan izanen da, Carmengo auditoriumean. Bihar, berri, Rosarioko dantzariak Elizondon izanen dira, eta Baztandarren Biltzarrean parte hartuko dute. Aurretik, Baztango alkate Francisco Oiartzabalek hartuko ditu udaletxean, goizeko 11:00etan.

■ Euskal Herriaz kanpoko lau taldek parte hartuko dute Bidasoako Folklore Jaialdian

UZTAILAREN 23 eta 27 bitartean Bidasoako bailaran egingo duten Nazioarteko Folklore Jaialdian Euskal Herrikoak ez diren lau talde ariko dira, Irungo Eraiki dantzataldeak gonbita egin ostean: Toledoko Koro eta Dantzen taldea, Marokoko Bouregreg elkarte, Hungariako Kiskelep, eta Azerbaijango Djoudjalarim. Ekitaldiak hilaren 23an hasiko dira Iruenen, hilaren 26an Irunera itzuliko dira eta jaialdiari amaiera Hendaian emango diote uztailearen 27an.

A N T Z E R K I A

■ Telesforo Monzonen 'Eneko Bizkai eta Maria Lorka' antzeztuko du Ereintza Antzerki Taldeak Erreterian

DATORREN uztailearen 23an eta garai bateko ohiturari jarraiki, Ereintza Taldeak Telesforo Monzonen *Eneko Bizkai eta Maria Lorka* obra taularatuko du Erreterian. Bi saio egingo dituzte; lehena arratsaldeko 20:00etan eta bigarrena gaueko 22:30etatik aurrera. Ereintzaren ekinaldi berria hasi zenetik oholtzaren gainean agertzen duten hirugarren antzeppen saioa izango da honako hau. Lehenago, Mikel Ugalderen *Jaioko dira berriak* eta Imanol Eliasen *Urkiola* taularatu baitzituzten.

M U S I K A

■ Bakioko Musika Astea bihar hasiko da Bilboko Kantu Liriko Lehiaketako irabazleen emanaldiarekin

BIHAR hasi eta hurrengo igandea arte egingo da Bakioko Musika Astea. Jaialdiari hasiera emango diote Bilboko Nazioarteko Kantu Liriko lehiaketako irabazleek bihar. Etzi Pablo de Naveran eta Alfonso Sebastian biolontxelo eta piano bikotea ariko da. Hilaren 21ean Virtuosos de Caracas areto orkestraren txanda izango da, eta biharamunean arpa eta gitarra kontzertua entzuteko aukera izango da Sylvia Gutierrez eta Cristina Sanchezen eskutik. Hilaren 23an alboka kontzertua izango da, eta 24an Bakio zein Mungiako abesbatzak eta Bilboko Akordeoi Orkestra Sinfonikoa ariko dira. Astea Joaquin Atxukarro piano jole ospetsuarekin amaituko da.

■ Donostiako Jazzaldirako sorta turistikoak agorturik daude

URTERO Donostiako Jazzaldiko antolatzaileek egin ohi duten pakete turistikoaren salmenta —kontzertuetarako sarrerak, hiriko zazpi hoteletan lo egiteko aukera eta beste zenbait zerbitzu— bertan behera utzi behar izan dute dagoeneko, guztiak saldu baitira.

■ **Gaur** ■ Trintxerpeko danborradaren antolatzaileekin izan gara. Antzuolan Galiziako herriarekin bat egingo dute

Karmenak Trintxerpe

Antonio Vazquez

• Danborradaren antolatzailea

«Itsasgizonek ez dute atsegin danborra jotzen ibiltzea»

Hasieratik, eta urtez urte, Antonio Vazquez Karmengo Amaren danborrada antolatzen aritu da. Haur eta gizonen danborradak ere koordinatzen ditu.

■ **Zergatik omentzen duzue Karmengo Ama danborrada batez eta ez beste modu ohikoago batez?**

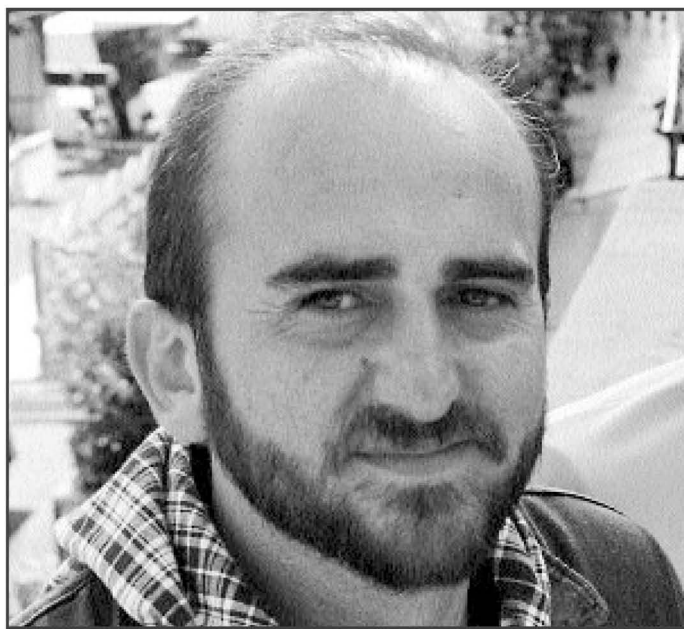
Sarritan hitz egiten dugu omenaldi mota hau egiten nolatan hasi ote ginen. Duela hamahiru bat urte, Trintxerpeko jaietako patroia kalera ateratzen ez genuela konturatu ginen, beste herri askotan ez bezala. Orduan bagenuen danborrada bat, eta, patroia kalera ateratzeko gogoia eta asmoa zela eta, bi ekitaldiak bateratzea erabaki genuen. Beste modu batean egin genezakeen, baina horixe izan zen orduan erabakitakoa. Urtez urte ospakizunak gero eta arrakasta handiagoa lortu duela ikusi besterik ez dago.

■ **Trintxerpeko jaiek hamabi urte besterik izan ez arren, Karmengo Amari omenaldia aspalditik egiten zaio.**

Bai, hala da. Garai berriko omenaldia prestatzen ari ginela, adineko pertsonekin hitz egin genuen. Haiek gogoan zuten aspaldian Ama Birjinari egiten zitzaion omenaldia, baina beste modu batean egiten zela zioten, orain herrikoia omen da. 1921. urteko argazkiak lortu ditugu duela gutxi.

■ **Zein doinu jotzen dituzue danborradetan?**

Gehienak Donostian jotzen direnak dira. Hala ere, badugu geure doinu bat ere, eta jotzen dugu: *Aupa Trintxerpe*.

GARI GARAIALDE

■ **Zer-nolako parte hartzea izaten da danborradetan?**

Danborradak oso arrakastatsuak dira. Hala ere, esan behar da emakumeek esker osatzen direla dauden danborrada mistoak. Herriko itsasgizonek ez dute oso atsegin danborra jotzen ibiltzea, bul-

tzada handia behar izaten dute.

■ **Trintxerperi herri deitzen diozue orain...**

Gehienontzat hala baita. Ni trintxerpearra naiz, nahiz eta ofizialki Pasaiaiko barruti batekoak ere ez izan.

Julen Arzelus

Maribel Mujika

• Danborradaren zuzendaria

«Misterrek txanpaina edan behar dute»

Emakumeen danborradaren zuzendaria da Maribel Mujika. Hainbat urtez geldirik izan ondoren, emakumeek berriro danborra jotzeari ekin zioten duela hamahiru urte.

■ **Misterrak dira emakumeen danborradaren bereizgarria. Nola aukeratzen dituzue?**

Maiatzean Trintxerpeko emakumeei deialdi ireki bat egiten zaie, eta bertan bozketaz urteko hiru misterrak eta banderadunak aukeratzen ditugu. Gizonen danborradetan ez bezala, guk ez dugu aukeraketan fisikoa ezertarako kontuan hartzen. Besterik gabe, herriaren alde zerbait egin duten gizonak aukeratzen saiatzen gara; polit edo itsusi berdina dio.

■ **Emakumeek danborra jotzen duten bitartean zer egiten dute misterrek?**

Julen Arzelus

GARI GARAIALDE

Batez ere, ongi pasatu. Horrez gain, jendea agurtzen eta gozokiak botatzen ari tzen dira. Hori bai, irten aurretik txanpain botila bana edan behar izaten dute, lotsa kentzeko. Danborrada amaitzean afari bat egiten dugu eta emakumeek urteko mister eta banderadunak gonbidatzen ditugu.

Mairuaren alardea Antzuola

Galizia eta Euskal Herria bat eginez

Irati Agirreazaldegi ■

Galiziaren eguna

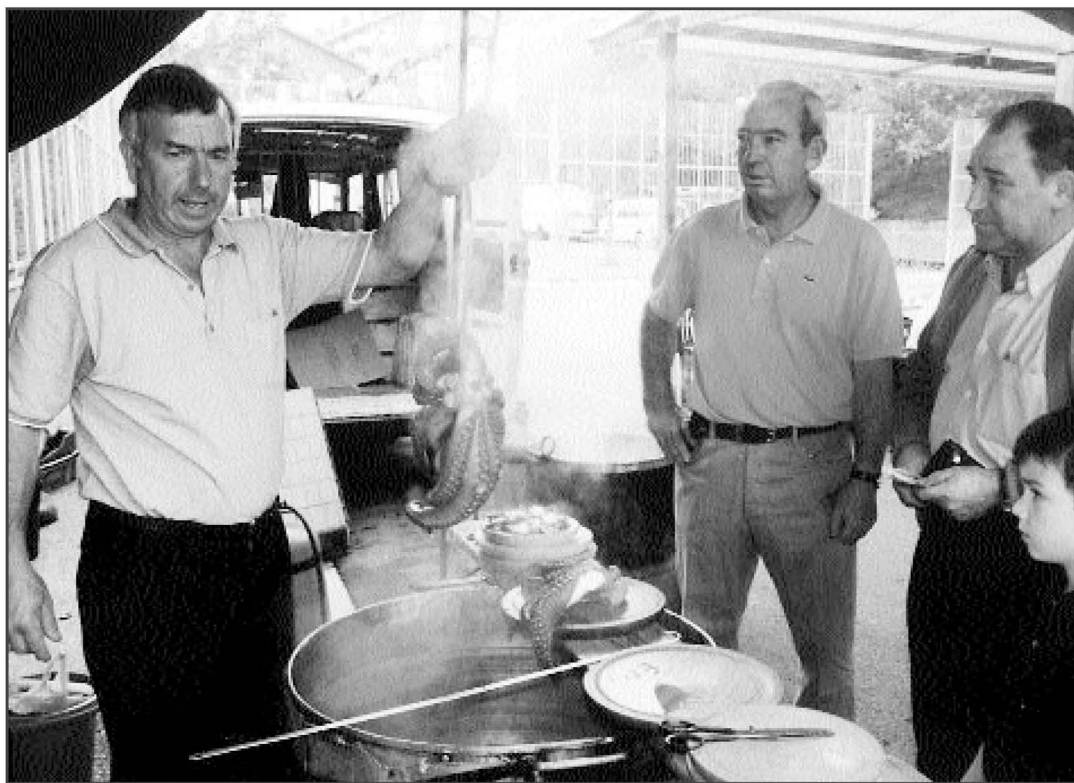
GAUR Galiziako doinu eta usainak nagusituko dira Antzuolako kaleetan, baina galiziar kulturaz gain, bertako jendea ere ariko da ekitaldiak antolatzen eta berauetan parte hartzen.

Egunean zehar presoan eskulanak egongo dira ikusgai. Goizean goizetik jaietako azken eguna aprobetxatu nahi eta ohetik jaiki ezinda dabiltzanak esnatzeko Lagunak txarangaren doinuek alaituko dituzte Antzuolako kaleak. Dutxa bat hartu ostean herri bazkarira joango dira asko eta asko.

Amnistiaren Aldeko Batzordeak antolatutako bazkariaren ondoren presoak Euskal Herriratzearen aldeko jaialdia egingo da, eta goizean esnatu ezinda ibili direnak siesta garaian lo geratu ez daitezen, berriz ere Lagunak txarangakoak arituko dira doinu alaiak eta gogorrak jotzen. Arratsaldean Iruñeko Kiti Cancelek eta Patxi Errok malabar ekitaldia eskainiko dute.

Beste herrialdeetako kulturaren berri izan dute Antzuolarrak aurreko urteetako jaietan ere. Aurten folkloreak eta gastronomiaz gozatzeko aukera izango da jaietako azken egunean. Egun osoan Antzuolan Escola de Gaitas Galegas Trisquele-ko kideak izango dira. Donostiako galiziarren etxeko taldea da. Goizeko 11:00etan hasita herriko auzoetan kalejira egingo dute eta 12:30etan Galiziako dantzen erakustaldia eta gaiten kontzertua izango dira plazan. Une berean Galiziako gastronomia dastatu ahal izango dute bertara gerturatzen direnek. Olagarroa, Padrongo piperrak, enpanada, eta lakoia jateko modua izango da, Albariño eta Ribeiro ardoz bustita.

Bazkalostean Galizian oso ohikoa den *queimada* egingo da, eta beraien herriko kulturaren azken erakustaldia arratsaldeko 17:30etan egingo dute: Galiziako dantzak eskainiko dituzte plazan.

IRATI AGIRREAZALDEGI

Galiziako gastronomian ohiko den jaki bat jango da Antzuolan: olagarroa.

Batetik, herri bazkaria eta txaranga, bestetik, Galiziako dantzak. Antzuolako jaien azken eguna kulturen mestizajea egiteko gune aproposa bihurtuko da.

Jaiak jai, iritsi da festeta-

ko azken eguna Antzuolara. Herritarrek Suan Blai musika taldearen eta Lagunak txarangaren doinuekin agur esango diete jaietako *Pobre de mi* ospetsua ez dute kantatuko baina negar

malko bat edo beste ez da faltako herritarren begietan. Datorren urtea arte inguruko herrietako jaietara konformatu behar. Bitartean azken eguna ahal den ondoan aprobetxatzea izango da onena. Bihar batzuk hondartzara joango dira, besteak mendira eta badira zorte eskasagoa izan eta lanera joan beharra izango dutenak ere. Akabo Antzuolako jaiak, akabo parranda egunak eta akabo festa giroa.

Uztaila aurrera doan heinean, gero eta giro beroagoa eta atsedenaldirako garai hobe izango dugu. Lanean hasiko zaretenoi, jaiak ahazteko eta gogor aritzeko besterik ezin dizuet esan, beste-ei, berriz, ondo pasatu opor-rak!

MUSIKA

ALEGIA

- **Jim Jim.** Bulebarrean, 00:00etan. Ondoren Eider eta Oihana.

BAIONA

- **Jazz kontzertuak.** 12:00etan 78 All Stars P. de la Libertén; 18:00etan Henri Chaix Kate-draleko klaustroan; 20:00etan Jimmy Smith Quartet R. de Mousserollesen; 22:00etan Tuxedo Big Band R. de Mousserollesen; eta 00:00etan Philippe Milanta Trio Mercure Hotelean.

BARAKALDO

- **Hemendik At.** Herriko plazan, 22:00etan. Jaiak.

DONOSTIA

- **Txirula eta gitarra kontzertua: Mikel Piris eta Enrique Solinis.** Kontserbatorioan, 20:00etan.
- **Visión.** Groseko Zuhazti plazan, 22:00etan.

LEKEITIO

- **Ratos de Porao.** Kabaua aretoan, 22:00etan.

URRETXU

- **Urretxuko Musika Tailerra.** Iparragirre plazan, 13:30etan.

TUTERA

- **La Oreja de Van Gogh.** Zezen Plazan, 22:30etan.

ZUMAIA

- **Ostantza taldea.** Dantzaldia Eusebio Gurrutxaga plazan, 18:30etan.

ANTZERKIA

DONOSTIA

- **Todo por la Concha, Udako gau baten komedia.** Kontadore Gazteguneko taldearen eskutik, Zuloaga plazan, 10:30etan.

ERRO

- **Caninando.** T'Omblogo taldearen eskutik, 12:30etan.

SORALUZE

- **Stand up comedy.** Macrea Clark irlandarrak antzeztua.
- **Trainspotting.** Juanlu Escudero antzeztua, Gaztelupe tabernan, 22:00etan.

ZORNOTZA

- **666.** Ylana antzerki taldea, Zor-notza aretoan, 20:00etan.

BERTSOLARITZA

ALEGIA

- **Azpeitiko bertsolariak.** Bulebarrean, 22:30etan.

MUSIKA

Los Pérez de Nochistlán mariatxiak • Gernikako Seber Altube auditoriumean, 20:30etan

ARTXIBOKA

12 musikaririk osatzen dute Los Pérez de Nochistlán taldea.

Zacatecasko mariatxiak Gernikan

OÑATI, Eibar eta Tolosako herriek 1996an Mexikoko Zacatecas herriarekin senidetze ituna sinatu zuten. Ondoren, 1998an Los Pérez de Nochistlán mariatxiak Euskal Herrira etorri ziren zenbait kontzertu eskaintzera, eta aurten ere berriz etorri dira mexikarrrak.

1943an sortu zen Los Pérez de Nochistlán taldea, eta sortzaileak Pedro Arcadio eta Crispin eta Agustín Pérez izan ziren. Gaur egungo garaietara itzuliz, 1990ean Nicolas Perezek hartu zuen taldea eta urte horretan grabatu zuten *Los Pérez en vivo* diskoa. Disko horrekin emanaldi ugari eskaini zituzten Mexikoko Guadalajara, Leon, Monterrey, Mazatlán eta beste hainbat hiritan.

Taldearen hurrengo bi diskoak *Canto a mi tierra* eta *Canciones de ayer y hoy* izan ziren.

Uda honetan Eibarren, Arrasaten, Tolosan, Zumaian, Lekeition, Mungian, Azkoitian, Legazpin, Elgoibarren eta Oñatin jo dute, eta oraingoz gaurkoa izango da Euskal Herrian eskainiko duten azkeneko kontzertua.

Mariatxi sinfonikoa lehen-dabizi Gernikako kaleetan eskainiko dute, 19:00etatik aurrera. 20:30etan, berriz, kontzertua eskainiko dute Seber Altube auditoriumean. Aukera paregabea, dudarik gabe, doinu mexikarrekin gozatu nahi duen guztiarentzat.

Urtzi Urkizu
DONOSTIA

DURANGO

- **Jose Ignacio Lobo-Raul Guerreroaren argazkiak.** Arte eta Historiako museoan, uztailaren 30a arte.

ERANDIO

- **Eduardo Lopezen marrazkiak.** Astrabuduako Josu Murueta kultur etxean. Bihar azken eguna.

GARAPE

- **Rodeiegako ermitako Donejakue.** Enkarterrietako museoan, uztailaren 24a arte.
- **Ekialdetik Mendebaldera.** Stephane Duroyren lanak, Enkarterrietako museoan, irailaren 30a arte

GERNIKA-LUMO

- **Espetxean 1937-1942. Bizitza eta heriotza giltzapean.** Gerni-

ka Museoan, erakusketa iraunkorra.

GORLIZ

- **Guatemala, etorkizuna artotari lotuta.** Uztailaren 22a arte kultur etxean.

LEGAZPI

- **Langileak Jauregian!** Argazki erakusketa, Bikuña jauregian, irailaren 30a arte.

MIARRITZE

- **Latinoamerikako arte garai-kidearen bilduma.** Berlleueko erakusgunean, urriaren 3a arte.

TRAPAGARAN

- **Fernandez Bañuelosen argazkiak.** Kultur etxean, uztailaren 20a bitartean.

URRETXU

- **Agurtzane Iturberen arte-lan erakusketa.** Juan de Lizarazu erakusgelan.

ZARAUTZ

- **Ondorengoak.** Alazne Odriozolaren pinturak, Dada pubean, uztailaren 31 arte.

BESTELAKOAK

ALEGIA

- **Artisau Feria.** Pasealekuan goizeko 11:30etatik aurrera.

ARAKIL-UHARTE

- **Abiadura Handiko Trenaren Aurkako Akanpada.** 10:00etan mendi ibilaldia; 18:00etan *Megahiriak: desarrollismo urbanoa* ikusentzunezko-hitzaldia; eta 23:00etan antzerkia.

ARABA

GASTEIZ

GURIDI. Notting Hill: 17:00 - 19:45 - 22:30. Se buscan Fulmontis: 17:00 - 19:45 - 22:30. Goomer: 17:00. Rewind: 19:45 - 22:30. Cuarteto de La Habana: 17:00 - 19:45 - 22:30. Manolito gafotas: 17:00 - 19:45 - 22:30. Matrix: 17:00 - 19:45 - 22:30. Vampiros: 17:00 - 19:45 - 22:30.

MIKELDI. Rugrats: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30.

MIKELDI ZINEMAK. Wing commander: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. El beso de Judas: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. La momia: 17:30 - 20:00 - 22:30. Notting Hill: 17:30 - 20:00 - 22:30. Matrix: 17:00 - 19:45 - 22:30.

SAMANIEGO. El rey y yo: 17:30. Flores de otro mundo: 20:00 - 22:30. Waterboy: 17:30 - 20:00. La trampa: 20:00 - 22:30. La sombra de Caín: 17:30. Nunca me han besado: 17:30 - 20:00 - 22:30.

BIZKAIA

BILBO

ASTORIA. Matrix: 16:45 - 19:30 - 22:15.

AVENIDA. Manolito gafotas: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Matrix: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Nunca me han besado: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Rewind: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 20:00. Goomer: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Dime que estoy soñando (J.B.A.): 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.

AYALA. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30.

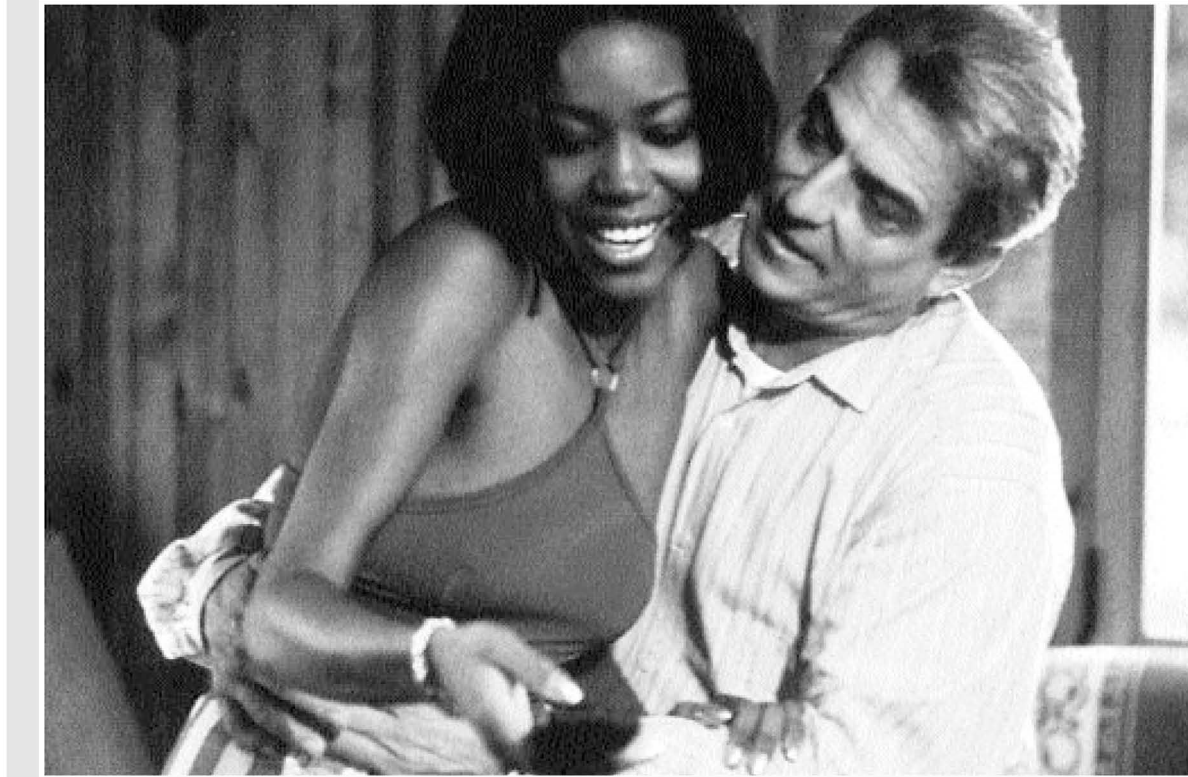
CAPITOL. Notting Hill: 16:45 - 19:45 - 22:30. Matrix: 16:45 - 19:45 - 22:30. La momia: 16:45 - 19:45 - 22:30. Alguien como tú: 22:30.

COLISEO ALBIA. Manolito Gafotas: 17:30 - 19:45 - 22:00.

IDEALES. Notting Hill: 17:00 - 19:45 - 22:30. Se buscan Fulmontis: 17:30 - 20:00 - 22:30. Matrix: 16:45 - 19:45 - 22:30. Cuarteto de La Habana: 17:15 - 20:00 - 22:30. Vampiros: 17:00 - 19:45 - 22:30. Wing Commander: 17:30 - 20:00 - 22:30. Rugrats: 17:30 - 20:00. The Waterboy: 22:30. Rewind: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI. Notting Hill: 17:30 - 20:00 - 22:30. La momia: 17:15 - 20:00 - 22:30. La trampa: 17:30 - 20:00 - 22:30. El beso de Judas: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MULTI. Sue pérdida en Manhattan (J.B.A.): 17:30 - 19:45 - 22:30. Nunca me han besado: 17:30 - 20:00 - 22:30. El coronel no tiene quien le escriba: 17:30 - 19:45 - 22:30. Flores de otro mundo: 17:30 - 20:00 - 22:30. Romance X: 17:30 - 19:45 - 22:30. La

‘Flores de otro mundo’

Iciar Bollainek zuzendutako lana da, eta emakumeek egindako karabana baten ondorioz sortutako hiru biko-teren istorioa kontatzen du. Komediaren eta dramaren arteko filma, Espainiako barnealdeko lurraldeetan gertatzen den despoblazioa, bertako gizonen bakardadea eta bizitza berri bati heldu dioten emakumeen egoera deskribatzen ditu. Euskal Herriko hainbat aretotan ikus daiteke, hegoaldeko lau hiriburuetan adibidez.

sombra de Caín: 17:30 - 20:00 - 22:30. Solas: 17:30 - 19:45 - 22:30. Todo sobre mí madre: 17:30 - 20:00 - 22:30.

BARAKALDO

MAX CENTER. Matrix: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Wing commander: 11:45 - 17:00 - 20:00 - 22:30. Notting Hill: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Notting Hill: 11:45 - 17:00 - 19:45 - 22:30. Rugrats: 11:45 - 16:30 - 18:30. Manolito gafotas: 20:30 - 22:30. Se buscan Fulmontis: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. The Waterboy: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. La momia: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Vampiros: 11:45 - 16:45 - 19:45 - 22:30. La momia: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Nunca me han besado: 11:45 - 22:30. La momia: 16:30 - 19:30. Alguien como tú: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30. La sombra de Caín: 22:30. Cuarteto de La Habana: 17:00 - 20:00 - 22:30.

BASAURI

BILBONDO. Vampiros: 17:00 -

20:00 - 22:30. Matrix: 16:45 - 19:45 - 22:30. Rugrats: 16:30 - 18:30. Manolito gafotas: 20:30 - 22:30. Se buscan Fulmontis: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. The Waterboy: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. Cuarteto de La Habana: 17:00 - 20:00 - 22:30. La momia: 16:45 - 19:45 - 22:30. Notting Hill: 16:45 - 19:45 - 22:30.

SOCIAL ANTZOKIA. La trampa: 17:15 - 20:00 - 22:30.

DURANGO

ZUGAZA. Comportamiento perturbado: 19:00 - 22:00.

ELORRIO

ARRIOLA. La trampa: 20:00.

GALDAKAO

TORREZABAL. Nunca me han besado: 19:00 - 21:30.

GERNIKA

GERNIKA. La trampa: 19:00 - 22:00.

GETXO

LAUREN. The Matrix: 16:15 - 19:15 - 22:15. Alguien como tú: 16:20 - 18:20 - 20:20 - 22:20. El beso de Judas: 16:10 - 18:20 - 20:30 - 22:35. Nunca me han besado: 16:20 - 18:30 - 20:40 - 22:45. Supercop: 16:20 - 18:20. La vida es bella: 20:15 - 22:30. Piensa en mí: 16:15 - 18:15 - 20:10 - 22:10. Cuarteto de La Habana: 16:10 - 18:15 - 20:15 - 22:30. Vampiros: 16:10 - 18:30 - 20:40 - 22:45. Se buscan Fulmontis: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. Notting Hill: 16:30 - 19:30 - 22:30. La Momia: 16:30 - 19:15 - 22:15. Wing commander: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30.

AREETAKO GRAN CINEMA. Flores de otro mundo: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LEIOA

CINESA ARTEA. Rugrats: 12:00. El beso de Judas: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15. Notting Hill: 12:15 - 16:00 - 16:45 - 18:45 - 19:30 - 21:30 -

22:15. La momia: 12:15 - 16:00 - 18:45 - 22:00. Se buscan Fulmontis: 12:00 - 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15. The Waterboy: 12:00 - 16:00 - 20:00. Nunca me han besado: 17:45 - 22:00. The Matrix: 12:15 - 16:15 - 19:00 - 22:00. Mi marciano favorito: 12:15. Vampiros: 12:00 - 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Cuarteto de La Habana: 12:15 - 16:30 - 22:15. La Trampa: 19:00.

ONDARROA

BIDE ONERA. La trampa: 19:15 - 22:30.

PORTUGALETE

COLISEO JAVA. Notting Hill: 17:30 - 20:00 - 22:15.

SANTURTZI

SERANTES. Nunca me han besado: 17:15 - 19:45 - 22:30. Manolito gafotas: 17:15 - 19:45 - 22:30. La momia: 17:15 - 20:00 - 22:30.

SESTAO

AMEZAGA. Todo sobre mi madre: 20:00.

GIPUZKOA

DONOSTIA

ASTORIA. La momia: 17:00 - 19:30 - 22:30. Se buscan Fulmontis: 17:00 - 19:00 - 21:00 - 23:00. Notting Hill: 17:15 - 19:45 - 22:30. El beso de Judas: 17:00 - 19:00 - 21:00 - 23:00. Romance: 17:00 - 19:15 - 21:00 - 23:00. Vampiros: 17:15 - 19:30 - 22:30. Matrix: 17:00 - 19:45 - 22:30.

TRUEBA. Bulworth: 17:30 - 19:45 - 22:00. Wing commander: 17:30 - 18:45 - 22:00.

PRINCIPE. Solas: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:45. Se buscan Fulmontis: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:45. Flores de otro mundo: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:45. El cuarteto de La Habana: 17:00 - 19:30 - 22:00. Nunca me han besado: 17:00 - 19:30 - 22:00. Rewind: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:45.

GARBERA. Notting Hill: 17:00 - 19:30 - 22:15. Vampiros: 17:15 - 19:45 - 22:15. Matrix: 17:00 - 19:45 - 22:30. The Waterboy: 17:15. El cuarteto de La Habana: 19:45 - 22:30. Rugrats, aventuras en pañales: 17:15 - 19:15. Alguien como tú: 22:15. Wing commander: 17:00 - 19:15 - 22:15. La momia: 17:00 - 19:45 - 22:30.

WARNER LUSOMUNDO. Se buscan Fulmontis: 12:10 - 16:15 - 18:15 - 20:20 - 22:30. Nunca me han besado: 12:30 - 16:00 - 18:00 - 20:10. La trampa: 22:15. The Waterboy: 12:10 - 16:15 - 18:15 - 20:30 - 23:00. Matrix: 12:00 - 17:00 - 19:00 - 20:00 - 22:00 - 22:45. La momia: 12:00 - 16:45 - 19:30 - 22:15. Notting Hill: 12:20 - 17:00 - 19:45 - 22:30. Mi marciano favorito: 12:20 - 16:30. The Goomer: 12:30 - 16:15 - 18:00. Manolito gafotas: 12:30 - 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:00. Vampiros: 12:30 - 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45.

ARRASATE

ALAI. Flores de otro mundo: 17:00 - 19:30 - 22:00.

AZKOITIA

BAZTARTXO. Nido de cuervos: 17:15 - 19:30 - 22:00.

AZPEITIA

SOREASU. Como caído del cielo: 17:00 - 19:30 - 22:00.

BEASAIN

USURBE. Nido de cuervos: 19:30 - 22:15.

BERGARA

NOVEDADES. Payback: 17:00 - 19:30 - 22:15.

hiriburuetak

ALGUIEN COMO TU. EEBB. Zuz.: Robert Iscove. 91m. Zack. Los Angelesko institutu bateko ikaslerik ezagunetakoa da. Gelako delegatua, ohorezko ikaslea, eta futbol taldeko kapitaina da. O konfiantza handia du bere buruarekin eta gelakide batekin apustua egiten du, baietz institutuko edozein neska promoziozko erregina bihurtu. Lagunak apusturako aukeratzten dion neska ez dute mutilek kezkatzen, eta ez da aurpegia makilatzearen aldekoa. Ez dago esan beharrik... Zack berarekin maiteminduko da. *Bilbo (Capitol), Iruñea (Golem Baiona).*

CUARTETO EN LA HABANA. España. 1999. Zuz.: Fernando Colomo. Aktoreak: Ernesto Alterio, Mirtha Ibarra, Javier Cámara, Laura ramos eta María Esteve. Jatorri iluna, eta etorkizuna argiagoa ez duen musikari baten istorioa da hau. Protagonista, bere balizko amaren bila doa La Habana, eta han, amarekin batera, intzestua egiteko sekulako grina pizten dion arreba ere aurkitzen du. Bertan, ama, alana eta alabaren pretendientearekin batera, laukotea osatuko dute. *Gasteiz (Guridi), Bil-*

bo (Ideales), Donostia (Principe, Garbera), Iruñea (Golem Baiona).

EL BESO DE JUDAS. EEBB. Zuz.: Sebastian Gutierrez. Thriller bat da. Eletronikako magnate bat bahitu egin dute batetik, eta bestetik, gaizkile talde batek senadore baten emaztea hil egin du gura barik. Gertaera horiek ikertzeko ardura Friedman poliziari (Alan Rickman) eta Hawkins FBIko agenteari (Emma Thompson) emango zaie. *Gasteiz (Mikeldi zinemak), Bilbo (Mikeldi), Donostia (Astoria), Iruñea (Olite).*

EL CORONEL NO TIENE QUIEN LE ESCRIBA. Mexiko-Espainia-Frantzia. Zuz.: Arturo Ripstein n.118 m. Gabriel Garcia Marquez idazle kolonbiarraren izen bereko eleberrian dago oinarrituta film hau. Fernando Lujan eta Marisa Paredes dira protagonista nagusiak, eta Salma Hayek aktore eza-gunak ere rol txiki bat betetzen du. Gizon zahar baten istorioa kontatzen du film honek. Nekatuta bizi da, eta asteen behin posta dakarren itsasontzira joaten da armadan borroka egiteagatik ematen dioten pentisioa jasotzera. *Bilbo (Multi).*

GOOMER. España 1.999. Zuz.: Jose Luis Feito eta Carlos Varela. 75m. Aktoreak: (ahotsak) Cruz y Raya, Jordy Estadella eta Carmen Alarcón. Komikietako pertsonaia baten pertsonaiaren adaptazio zinematografikoa da Marrazki bizidunetan. Goomerrek, emerjentziazko lurrartzea egin beharko du planeta ezezagun batean. Aberasteko nahiari uko egin beharko dio, eta gainera, extralurtar neskazahar baten jazarpen sexuala jasoko du. *Donostia (Warner Lusomundo), Iruñea (Olite), Gasteiz (Guridi).*

LA SOMBRA DE CAÍN. España - Portugal - Holanda. Zuz.: Paco Lucio. 90m. Aktoreak: Laia Marull, Eusebio Poncela eta Isabel de Castro. Ustelkeria nagusi den familia dirudun baten istorioa da. Esther, (Isabel de Castro) ia behea jotzeko dagoen altzairu lantegi baten jabea da. Bere semea, Daniel, iragan iluna duen emakume batekin ezkondu da, eta Danielen koinatua, Barne Ministerioko kargu garrantzitsua, Danielen emaztearekin maitemindua dago. Indarkeria, heriotza, maitasuna, eta

sua dira nagusi filma honetan. *Gasteiz (Samaniego), Bilbo (Multi).*

LA TRAMPA / HAUTE VOLTIGE. EEBB. 1999. Zuz.: Jon Amiel. Munduko arte lapurrek onena eta dotoreena da Robert Mac MacDougal. New rken Rembrandt bat desagertzen denean, auzi horrekin arduratzen den aseguru etxeak Mac harrapatzea erabakiko du, eta ikertzailek onena hartuko dute horretarako (Catherine Zeta-Jones). Ginek bere edertasuna erabiliko du Macen laguntzailea izateko lapurreta handi batean. *Baiona (Vauban), Gasteiz (Samaniego) Bilbo (Mikeldi), Donostia (Warner Lusomundo).*

LA VIDA ES SILBAR. Kuba-Espainia. uz.: Fernando Perez. 106m. Fernando Perezen film honek sei sari irabazi ditu Habanako zinemaldian. Luis Alberto Garcia eta Isabel Santos dira aktoreetako bi. Hiru gazteren istorioa kontatzen du. Mariana dantzaria da, eta balet ikuskizun batean parte hartzea da bere helburua, baina horretarako inorekin oheratu gabe. Julia sarri zorabiatzen da, eta psikiatrak bere obsesioekin lotzen

ditu zorabioak: gizakiei eta animaliei laguntzea. *Iruñea (Golem-Yamaguchi).*

MANOLITO GAFOTAS. Espainia, 1999. Zuz.: Miguel Albadalejo.. Manolito Gafotas Carabanchelgo mutiko bat da, eta uda batean nagusien mundua ezagutuko du. Hitzuna eta irudimentsua da, eta bere abenturak ikusten dituzten haurrentzat heroi berria izango da. *Gasteiz (Guridi), Bilbo (Avenida), Donostia (Warner Lusomundo), Iruñea (Olite).*

MI MARCIANO FAVORITO. EEBB. Zuz.: Donald Petrie. 100 m. Estralurtar baten eta kazetari baten istorioa kontatzen du. Kazetaria extralurtarra ezagutu eta eskusiba lortzen saiatuko da, baina hark gauzak zail jarriko dizkio. *Donostia (Warner Lusomundo).*

MON PERE, MA MERE, MES FRERES ET MES SOEURS. Frantzia. Zuz.:Charlotte de Tutckeira. 1h 30m. Anne emakume gazte eta alaia da. Hiru ume ditu hiru gizonekin, eta aitek ez dituzte haurrak ezagutzen. Halako batean, hamaika urteko Victorrek ai-

ta ezagutu nahi duela esaten du, eta amonak oporrak antolatuko ditu Mexikon. Ametsetako hotel batean familia guztia elkartuko da. *Baiona (Marine).*

REWIND. Zuz.: Nicolás Muñoz. 94m. Aktoreak: Daniel Guzmán, María Al-dunez, Enrique Simón eta Paz Gómez. Antena istalatzaile baten istorioa da. Andresen helburua, Monica-ren bihotza konkistatzea da. Baina Monica-ren teniseko irakaslea agertzen denean Andresen planak bertan behera eroriko dira. *Gasteiz (Guridi), Bilbo (Avenidas, Ideales), Donostia (Principe), Iruñea (Golem-Yamaguchi).*

ROMANCE. Frantzia. Zuz.: Catherine Breillat. 95m. Catherine Breillatek emakumearen sexualitateari buruz duen ikuspegia azaltzen du Mariaren (Caroline Ducey) pertsonaiaren bidez. Marie bere mutil-lagunarekin maiteminduta dago, baina ez du berearekin maitasuna egitea lortzen. Hori dela eta, beste gizon batzuekin ase nahi ditu bere fantasia sexua lak; batzuk oso gogorrak gainera. *Bilbo (Multi), Donostia (Astoria).*

zinema

DEBA

ZUBELZU. Flores de otro mundo: 19:30 - 22:00.

EIBAR

RIALTO. **Matrix**: 17:00 - 19:30 - 22:15.

UNZAGA. *Nunca me han besado*: 17:00 - 19:30 - 22:15.

IRUN

TXINGUDI. **Notting Hill**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **The Waterboy**: 16:00 - 18:15. *Nunca me han besado*: 20:30 - 22:45. **Vampiros**: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. **Goomer**: 16:00 - 18:15. **El beso de Judas**: 20:30 - 22:45. **Se buscan Fulmontis**: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. **La momia**: 17:00 - 19:45 - 22:30.

LEGAZPI

LATXARTEGI. La sombra del faraón: 19:30 - 22:00.

MUTRIKU

EDERRENA. *Las fuerzas de la naturaleza*: 16:00 - 19:00 - 22:00.

OÑATI

SANTA ANA. Solas: 19:30 - 22:30.

TOLOSA

LEIDOR. Flores de otro mundo: 17:00 - 19:30 - 22:30.

IPARRAGIRRE. Aprendiendo a vivir: 17:00 - 19:30 - 22:30.

ZARAUTZ

MODELO. La sombra del faraón: 17:00 - 19:30 - 22:30.

ZUMAIA

AITA MARI. Solas: 19:30 - 22:15.

LAPURDI

BAIONA

VAUBAN. **Matrix**: 14:30 - 19:45 - 22:15. *Une bouteille a la mer*: 14:30 - 19:45 - 22:15. **Sexe intentions**: 14:30 - 19:45 - 22:15. **Tout sur ma mere**: 14:30 - 19:45 - 22:15. **College attitude**: 14:30 - 19:45 - 22:15. **Mon ami Joe**: 14:30 - 19:45. **Haute voltige**: 22:15.

MARINE. **Le corrupteur**: 14:30 - 19:45 - 22:15. **Le detonateur**: 14:30 - 19:45 - 22:15. **Universal soldier**: **Le combat absolu**: 14:30 -19:45 - 22:15. *Elle est trop bien*: 14:30 -19:45 - 22:15. **Studio 54**: 14:30 -19:45 - 22:15. **Mon pere, ma mere, mes freres et mes soeurs**: 14:30 -19:45. **Wing commander**: 22:15.

HENDAIA

LES VARIETES. **Babar**: 15:00. **Mon pere, ma mere, mes freres et mes soeurs**: 21:30.

MIARRITZE

ROYAL. **Matrix**: 14:30 - 19:45 - 22:15.

estreinaldiak

■ **NOTTING HILL**. EEBB, 1999. Zuz.: Roger Michell. 124 m. Kome-dia erromantikoa da. Hugh Grant eta Julia Roberts aktore eza-gunek jokatu dituzte rol nagusiak. William Thacker (Grant) ezi-nezko maitasun batekin amets egiten duen gazte lotsatia da, eta Notting Hilleko liburudenda batean egiten du lan. Egun ba-tean, Anna Scott Hollywoodeko izar distiratsua (Roberts) libu-rudendan sartuko da, eta, bien begiradak gozo gurutzatuko di-ra eta gorputzean gora kili-kili handia sortuko zaie. ***Gasteiz (Guridi, Mikeldi zinemak), Bilbo (Capitol, Ideales, Mikeldi), Donostia (Astoria, Garbera, Warner Lusomundo), Iruñea (Golem-Baiona, Principe de Viana), Tutera (Cinemax), Irun (Txingudi), Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Portugalete (Java), Leioa (Artea), Getxo (Lauren).***

■ **SE BUSCAN FULMONTIS**. Espainia, 1999. Zuz.: Alex Calvo-Sotelo. 88 m. *Full Monty* film britainiar ospetsuan pentsatuta sortu dute *Se buscan Fulmontis*. Era berean, komedia bat da. Hiru mutil gazte dira pertsonaia nagusiak, 30en bat urte dituz-te eta behar barik daude. Amancio *El Rancio* (Antonio Molero), Refor (Guillermo Toledo) eta Felipe (Ernesto Arango) dira gazte-ok. Hiru horiez gainera, Angelines ere (Sonia Javaga) egoera berdintsuan dago, langabezian. Dirua lortzeko zer egin pentsa-tzen, buruko min galantak izango dituzte. ***Gasteiz (Guridi), Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria, Principe, Warner Luso-mundo), Iruñea (Golem-Yamaguchi), Tutera (Cinemax), Irun (Txingudi), Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbon-do), Leioa (Artea), Getxo (Lauren).***

■ **WING COMMANDER**. EEBB, 1999. Zuz.: Chris Roberts. 100 m. Zientzia fikziozko filmea da, eta aktore nagusiak dira Freddie Prinze, Saffron Burrows, Matt Lillard eta Tcheky Karyo. Killrat-hi izeneko alienigenen erasoari aurre egin beharko die Lurreko Armadak, alienigenek gogor egingo dute-eta Lurra bereganatu guran. Iparraldean orain dela zenbait astez gero ikus daiteke. ***Gasteiz (Mikeldi zinemak), Bilbo (Ideales), Donostia (True-ba, Garbera), Baiona (Marine), Tutera (Cinemax), Barakal-do (Max Center), Getxo (Lauren).***

■ **DIME QUE ESTOY SOÑANDO**. Frantzia, 1999. Zuz.: Claude Mourieras. Mourierasek hainbat galdera egiten ditu film honen bidez: Zenbateraino onartuko genuke moldatu bako haur bat? Zein irizpideren arabera neurtzen da normala zer den?... Horrelako galderak egingo ditu behi batez maitemindu den gazte batengandik abiatuta. Julien da gaztea (Vincent Dene-riaz), 19 urtekoa. ***Bilbo (Avenidas).***

■ **BULWORTH**. EEBB, 1999. Zuz.: Warren Beaty. 107 m. Zuzenda-riaz gainera, pertsonaia nagusiaren rola ere jokatzen du Warren Beatyk. Komedia dramatikoa da, eta Beatyk senadore demokrata baten papera jokatzen du. Bizimoduaz ez dago gus-tura, eta bere buruaz beste egitea erabakiko du. Baina hori egin baino arinago, bere iritzi guztiak lau haizeetara zabalduko ditu, batez ere arrazakeriaren aurkako pentsamendua. Horre-la, trapu zikin ugari aiereratuko ditu, eta Nina gazte afro-ameri-karra ere ezagutuko du (Halle Berry); bai eta maitemindu ere. ***Donostia (Trueba).***

■ **COLLEGE ATTITUDE / NUNCA ME HAN BESADO**. EEBB, 1999. Zuz.: Raja Bosnell. 107 m. Jossie kazetariak hogeita bost urte bete ditu, eta oso ona da lanean, baina desastre hutsa maitasunaren arloan. Institutu batean infiltratu beharko du gaur egungo gazteak nolakoak diren ezagutzeko. Josiek bere bizitzako aro zail bat bizi beharko du berriro, baina beste ikas-leak baino zaharragoa izanik. Ipar Euskal Herrian aste hone-tan estreinatu dute, baina Hegoaldean orain dela zenbait aste. ***Baiona (Vauban), Gasteiz (Samaniego), Bilbo (Avenida, Multi), Donostia (Principe, Warner Lusomundo), Barakal-do (Max Center), Getxo (Lauren), Leioa (Artea), Irun (Txin-gudi), Tutera (Cinemax), Santurtzi (Serantes).***

■ **LE CORRUPTER**. EEBB, 1999. Zuz.: James Foley.105 m. Zine-ma beltza da. Nick Chenek hainbat urte daramatza Chinatow-nen lanean, gaizkileen kontra. Egunen batean beste polizia bat hasten da berarekin lanean: Wallace. Polizia hori zuria da, eta laster hasiko da deseroso sentitzen. Gainera, Chenen jardue-rak ez dira oso argiak. ***Baiona (Marine).***

■ **STUDIO 54**. EEBB, 1999. Zuz.: Mark Christopher. 105 m. Hiritik kanpo bizi den gazte batek Studio 54rekin amets egiten du, hau da, New Yorkeko gaueko modako diskotekarekin. Antzina-ko Greziako atleten itxura dauka, eta, horri esker, ez du arazo-rik izango han onar dezaten. Baina orduan hasiko dira arazo-ak. ***Baiona (Marine).***

■ **LE DETONATEUR / VAYA UN FUGITIVO**. EEBB, 1999. Zuz.: Pat Proft.85 m. Parodia bat da. Zenbait filmen gaineko txiste ugari egiten ditu. Leslie Nielsen, Kelly LeBrok eta Richard Crenna dira aktore nagusiak. Azken horrek komiko moduan dituen dohainak erakusten ditu. Ipar Euskal Herrian aste honetan estreinatu dute, baina Hegoaldean aspalditik ikus daiteke. ***Baiona (Marine).***

La fille sur le pont: 14:30 - 19:45. *Elle est trop bien*: 17:00 - 19:45 - 22:15. **Mon a mi Joe**: 14:30 - 17:00. **Haute voltige**: 17:00 - 22:15.

NAFARROA

IRUÑEA

GOLEM (BAIONA) . **La momia**: 17:15 - 20:00 - 22:30. **Notting Hill**: 17:15 - 20:00 - 22:30. **Cuarteto de La Habana**: 17:30 - 20:10 - 22:45. **Vampi-ros**: 17:30 - 20:10 - 22:45. **Matrix**: 17:15 - 19:45 - 22:30. **Rugrats**: 16:30 - 18:30. **Alguien como tú**: 20:30 - 22:45. **GOLEM (YAMAGUCHI)** . **Se buscan Fulmontis**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45. **Flores de otro mundo**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45. **La vida es silbar**: 16:30 - 18:30 - 22:45. **Re-wind**: 17:30 - 20:30. **Todo sobre mi madre**: 20:00 - 22:30. **El silencio**: 16:30 - 18:30. **Place Vendôme**: 20:30. **Higt art**: 22:45.

OLITE. **The Matrix**: 17:15 - 20:00 - 22:45. **Goomer**: 17:30 - 20:00 - 22:15. **Manolito gafotas**: 17:30 - 20:00 - 22:45. **El beso de Judas**: 20:45 - 22:45. **The Waterboy**: 19:00. **Rugrats**: 17:15. **PRINCIPE DE VIANA**. **Notting Hill**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **The Mummy**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LIZARRA

LOS LLANOS. **Rugrats**: 17:00 - 18:45. **La Trampa**: 20:30 - 22:45. **La sombra del Faraón**: 20:30 - 22:45. **Ma-nolito gafotas**: 17:00 - 18:45. *Nunca me han besado*: 18:15 - 20:30 - 22:45.

TUTERA

VERSALLES. **El beso de Judas**: 20:30 - 22:30.

CINEMAX. **Se buscan Fulmontis**: 16:00 - 18:00 - 20:30 - 22:15. **Notting Hill**: 17:00 - 20:00 - 22:30. **La momia**: 17:00 - 20:00 - 22:45. **The Matrix**: 17:00 - 20:00 - 22:30. **Manolito Gafotas**: 16:00 - 18:00 - 20:15 - 22:15. **Goomer**: 16:00 - 18:00 - 20:30 - 22:15. **Rugrats**: 16:00 - 18:00. *Nunca me han besado*: 20:15 - 22:30. **Wing Commander**: 16:00 - 18:00 - 20:30 - 22:30. **Vampiros**: 16:00 - 18:00 - 20:15 - 22:45.

NAFARROA BEHEREA

DONIBANE - GARAZI

VAUBAN. *Mary a tout prix*: 21:30.

ZUBEROA

MAULE

MAULE BAITHA. *Kirikou et la sor-cière*: 20:00. *Asterix et Obelix contre César*: 22:00.

Neska gazte bat haurdun dago, eta amarekin bizi da, apartamendu eskas batean, eta elkarki laguntzea baino ez zaie geldituko. Zambrano zuzendariak Kubako San Juan de los Bañosko zinema eskolan ikasi du, eta hau du bere lehen luzeme-traia. ***Bilbo (Multi), Donostia (Prin-cipe).***

VAMPIROS. EEBB, 1999. Zuz.: John Carpenter. Aktoreak: James Woods, Daniel Baldwin, Sheryl Lee, eta Maximilian Schel. Nuevo Mexican kokatzen da banpiroen istorio hau. Jack Crow (James Woods) eta bere lagunak banpiroen komunitate bat akabatu izana ospatzen ari dira alkoholez eta prostitutetz gainezka dagoen jai batean. Baina Valekek prostitutetako bati helduko dio. Hau gertatu ondoren, Crow, Mon-toyak, (Daniel Baldwin), eta Vatica-nok bidalitako apaiz batek prostitu-ta erabiliko dute Valekenganaino iristeko. ***Gasteiz (Guridi), Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria, Gar-bera, Warner Lusomundo), Iruñea (Golem-Baiona).***

horoskopoa

Uxue Agirre

A R I E S
marboak 21 - apirilak 20

Igandea eta lanera joan behar? Beno, zu bezala bes-te asko daudela pentsatu.

T A U R U S
apirilak 21 - maiatzak 20

Hori da hori lurrin usaina... ona da, baina, hainbeste botatzea ere...

G E M I N I S
maiatzak 21 - ekainak 20

Iritsi da hainbeste amestu-tako unea. Dagoeneko maleta prestatzen ari zara.

C A N C E R
ekainak 21 - uztailak 20

Barre txiki horrekin ez duzu inor engainatuko. Bart kris-torena egin duzu.

L E O
uztailak 21 - abuztuak 23

Zuk duzu telekomandoa es-kuetan, baina tira, ez zaude bakarrik telebista ikusten.

V I R G O
abuztuak 24 - irailak 23

Sorgin samarra dirudizula esan dizute? Ez dabilza oso oker.

L I B R A
irailak 24 - urriak 23

Egunero ibiltzen zara txu-kun apainduta, baina gaur hitzik gabe utzi nauzu.

S C O R P I U S
urriak 24 - azaroak 23

Hori da gosea hori, badirudi aste guztian ez duzula ezer jan.

S A G I T T A R I U S
azaroak 24 - abenduak 23

Egin zazu leku apur bat, edo ahaztu egin zaizu lau lagun zaudetela denda berean?

C A P R I C O R N U S
abenduak 24 - urtarrilak 20

Zure giharrek izango dute pisua, burua behintzat ondo arina duzu.

A Q U A R I U S
urtarrilak 21 - otsailak 18

Hori da hori eguzkia hartze-ko irrika, urduri jartzen nauzu horrelakoetan.

P I S C I S
otsailak 19 - marboak 20

Lasai... azken eguna da, baina asteburukoa. Bost egun barru, oporrak.

efemerideak

‘Euskalerria’ aldizkaria kaleratu zen

1880. urteko uztailaren 18an kaleratu zen *Euskalerria* aldiz-kariaren lehen alea. Aldizkari kulturala zen, eta Euskal He-rriko hizkuntza, kantuak, ohi-turak, araudiak eta historiaren berri eman nahi zuen. Jose Manterola fundatzaileak Gi-puzkoako idazle eta pentsala-riak bere inguruan bildu zituen bere proiektua bultzatzeko asmoz.

1946. Ikurrina jartzeagatik, Joseba Elozegi espetxean sartu zuten.

SANTUAK

Marina Antiokiakoa, Itsasne.

Araba

GASTEIZ. *09:00-22:00*: URIBARRI, Posta kalea, 6. **CARRETER**, Arriagako Atea, 41. **MUJIKA**, Done Jakue, kalea, 51. *Gau eta egun*: GONZALO-BILBO, Posta kalea, 34. **LAUDIO**. *Gau eta egun*: SOLAUN, Lamuza, 1.

AMURRIO, **ARTZINIEGA**, **AIARA**, **URDUÑA**. *Gau eta egun*: HERNANDEZ, Elexondo kalea, 11 (Amurrio).

Bizkaia

BILBO. *Egunez*: ARENAZA, Autonomia kalea, 9. **ARRIETA**, Poza Lizentziatuaren kalea, 38. **BENEDICTO**, Altamira, 26. **FERNANDEZ MOLINA**, Artekalle, 33 (Alde Zaharra). **MARTIN SANCHEZ**, Iturriaga, 4 (Santutxu). **MENTXAKA**, Larrako-Torre, (San Inazio). **MONTES**, Tiboli, 31. *22:00etatik aurrera*: **ARIETA**-ARAUNABENA, Agirre Lehendakariaren Etorbidea, 1. **EGIRAUN**, Hurtado Amezaga, 10. **ARRATIA**. *Gau eta egun*: ZAMALLOA, Askatasuna kalea, 15 (Areatza). **BARAKALDO**. *Gau eta egun*: GONZALEZ ARRIETA, Nafarroa, 28.

BASAURI. *Gau eta egun*: LAZARO, Madril, 6. **BERMEO**, **MUNDAKA**. *Gau eta egun*: SARMIENTO, Mikel Deuna Enparantza, 4 (Bermeo). **DURANGALDEA**. *Gau eta egun*: SAGASTIZABAL, Askatasun Etorbidea, 19 (Durango). **ERANDIO-TXORIERRI**. *Gau eta egun*: FERRER, Etxegorri, 3. Astrabudua. (Erandio). **GALDAKAO**. *09:00-22:00*: DOISTUA, Ibarluze, 2. **GERNIKA**, **BUSTURIA**, **FORUA**. *Gau eta egun*: DOMINGUEZ, Don Tello kalea, 7 (Gernika). **GETXO**. *Gau eta egun*: MARTINEZ AZUMENDI, Basagoiti, 46 (Algorta).

LEIOA. *09:00-22:00*: DAZ MONTERO, Kandela Zubietza, 19. **LEKEITIO-EA**. *Gau eta egun*: CASTRO, Atea kalea, 14. **MEATZALDEA**. *Gau eta egun*: SARRIA URIGUEN, Nieto Ulibarri, 2 (Trapagaran). **MUNGIALDEA**. *Gau eta egun*: GÓLZARRI, Olerkari Lauatxeta, 12 (Mugia). **ONDARROA**, **MARKINA**, **BERRIATUA**. *Gau eta egun*: BONET, Iturribarri, 18 (Ondarrau). **PORTUGALETE**, **SANTURTZI**, **SESTAO**. *Gau eta egun*: GARCIA SANCHEZ, Murrieta, 36 (Santurtzi). *09:00-13:30*: NUÑEZ-BABARRO, Txabarri kalea, 22 (Sestao). **GARCIA DIAZ**, Alonso Allende, 12 (Portugalete). **URIBE-KOSTA**. *Gau eta egun*: MATEOS, Itxas-Bide, 3 (Gorliz). **ZORNOTZA**. *Gau eta egun*: ARANBURU, Txiki Otegi, 3.

Gipuzkoa

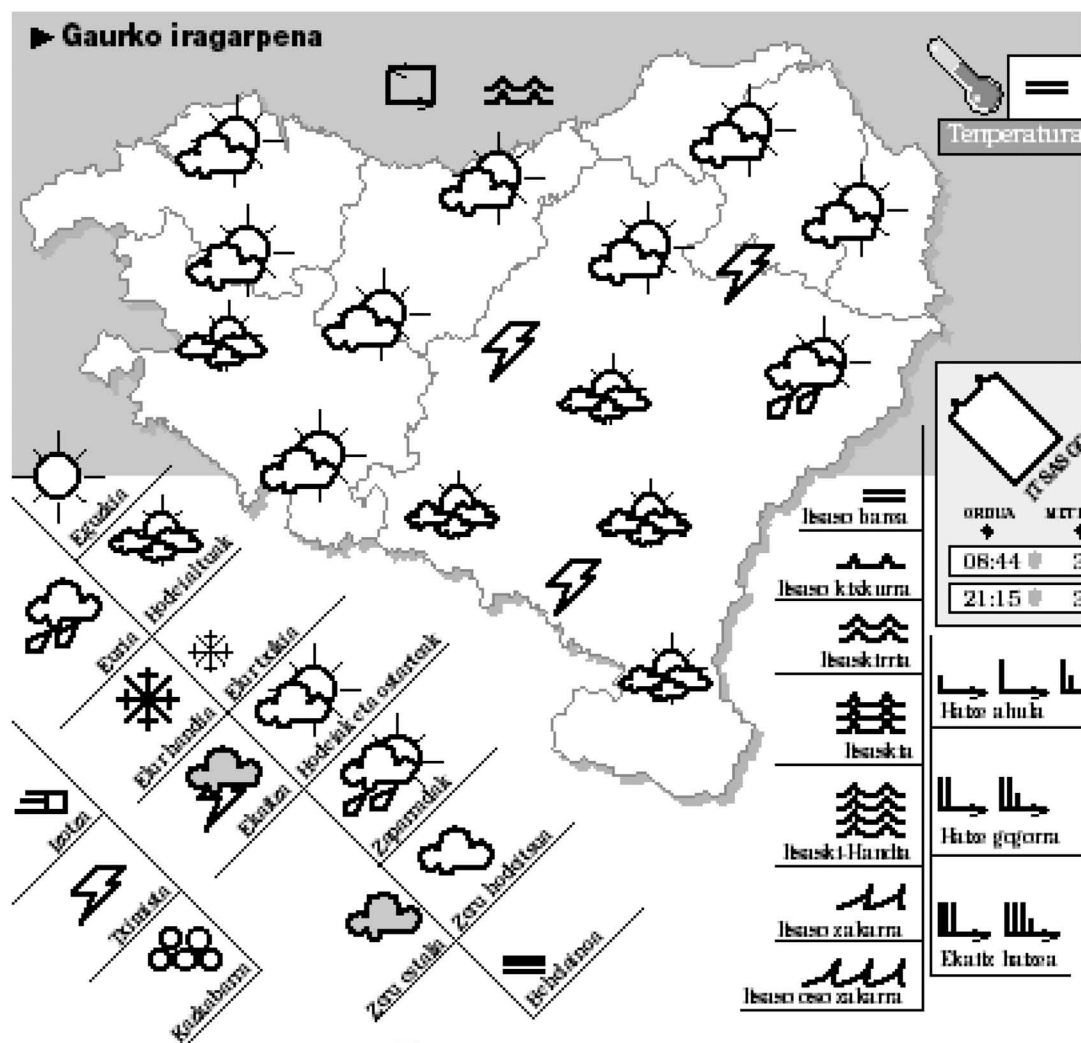
DONOSTIA. *09:00-22:00*: PEREZ AZANZA, Urbietza, 24. **MARCO**, Terranova, 7 (Amara) **CABEZUDO**, San Franzisko, 54 (Cros). **ESPINOSA**, Larratxo, 98 (Alta). *Gauetz*: ETXEBERRIA, Txurruka kalea, 5. **ANDOAIN**. *Gau eta egun*: ANSA, Ondarreta. **ARRASATE**. *Gau eta egun*: ESPAÑOL, Iturriotz, 17. **AZKOITIA**, **AZPEITIA**. *Egunez*: ZULAIKA, Harzubia Hiribidea, 20 (Azpeitia). *Gau eta egun*: AZPIAZU, Kale Nagusia, 66 (Azkoitia). **BEASAIN**, **ORDIZIA**. *Gau eta egun*: CUESTA, Nafarroa etorbidea, 39 (Beasain). **BERGARA**. *Gau eta egun*: MOZOS, S. Pedro, 4. **BILLABONA**, **ANOETA**, **IRURA**, **ASTEASU**, **ZIZURKIL**. *Gau eta egun*: BRONTE, Korreo, 20 (Tolosa). **DEBA**, **MUTRIKU**. *Gau eta egun*: PORTILLO, Astillero, 2 (Deba). **EIBAR**, **ERMUA**. *Gau eta egun*: AZKUE, Toribio Etxeberria, 4 (Eibar). **ELGOIBAR**, **SORALUZE**, **MENDARO**. *Gau eta egun*: F. ETXEBERRIA, Santa Ana, 1 (Elgoibar). **ERREENTERIA**, **LEZO**, **PASAIA**. *Gau eta egun*: PAGES, Biteri kalea, 11 (Erreenteria). **ESKORIATZA**, **GATZAGA**. *Gau eta egun*: ITURRALDE, Mitarte kalea, 18 (Aretxabaleta). **HERNANI**, **URNIETA**. *Egunez*: AIZPURU, Latxunbe Berri, 11 (Hernani). *Gauetz*: ANSA, Ondarreta (Andoain). **HONDARRIBIA**. *Gau eta egun*: LIZARRAGA, Damarri kalea, 1.

IRUN. *Gau eta egun*: ETXEBESTE, Luis Mariano, 2. **LASARTE-ORIA**, **USURBIL**. *Egunez*: BIDAUR, Jaizkibel plaza, 2 (Lasarte). *Gauetz*: ANSA, Ondarreta (Andoain). **OIARTZUN**. *Gau eta egun*: GOROSTIAGA, Arragua z/g. **OÑATI**. *Gau eta egun*: GALARZA, Kale Berria, 6.

Nafarroa

IRUÑERRIA. *09:00-22:00*: FERNANDEZ BLANCO, Sancho Ramirez, 3. **GOIENA**, Eretokietza, 2. **GABAS**, Txapitela, 22. **MADOZ**, Zaragozako errepeidea, z/g (Arrizabalaga). **IZQUIERDO**, Divina Pastora, 11 (Antsoain). *22:00-09:00*: RUIZ PRADOS, Nafarroa Beherea, 13. **MADOZ**, Zaragozako errepeidea z/g (Arrizabalaga). Iruñea aldeko farmazietara jotzeko SÓS Navarra: 22 60 00.

Oharra: Frantziako legeei segituz, se-gurtasun neurriengatik Ipar Euskal Herriko guardiko farmazien izenak ematea debekatu-rik dago. Guardiaiko farmazia batera joateko herriko edo eskualdeko polizia komisariara deitu beharra dago derrigorez.

Hodei ugari, bereziki, ipar partean eta mendialdean

GARDNER

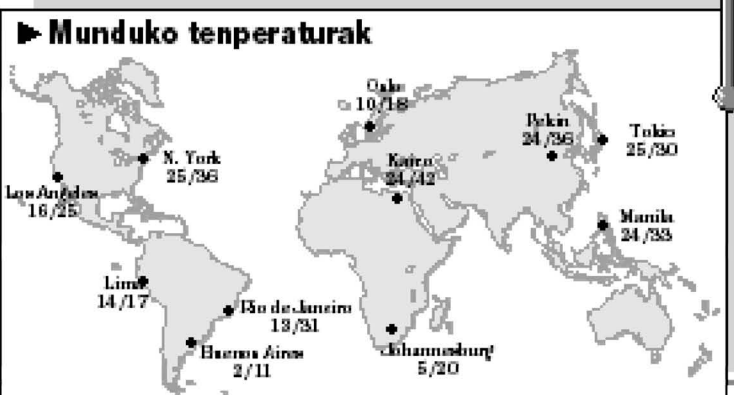
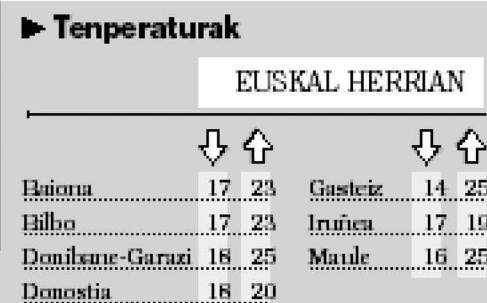
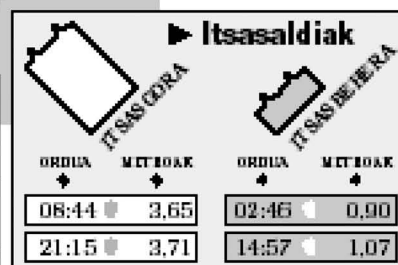
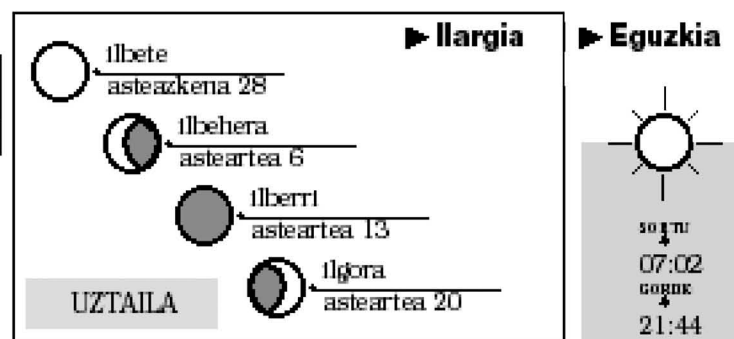
Aroak ez du aldaketa nabarmenik ezaingo. Katetik aldaldeko hutsa itxiki da, eta eguerditi aurrera norabide aldatzekorako, eta elumabarretetik atzetara, ipar-mendebaldeko ukitua hartuko da. Haket ugari, berria, eta balaz ere arratsaldean. Egutako azken orduetan euri urtsikua ezaingo da, batak bait ipar-izean eta mendit inguratzen. Barnealdean, ordea, eguzkiak goizetako aukera pargabea. Temperatura, berdin.

ETHAR

Norabide aldakorreko batez ahala galdutako da Euskal Herri osan. Hodeiak tartekatuko dira, baina presioak gero egingo duenez, egunkotasun atmosferikoa arazotik egingo da eta, ondorioz, eguraldi eguzkitsua ere izango da. Aukera polita, ahal bezain gero aprobetxatzeko. Temperaturak zerbitzari gero egingo du.

ITSASOA

Kantaurtitsasoko lehenengo 20 metetara, norabide aldatzeko batesa bultzatzen da, eta 2-ko itzazkarekin, itsasgizona emagritza du. Tarteka, ipar-ekialdeko, 3-ko ufaletan, itsasgizona gunean sortarazten dugu. Ipar-mendebaldeko hondakoa itsasgizon metro bat eta bi metro arteko distantzia sortu dezake.

denborapasa ♦

GURUTZEGRAMA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2						■						
3				■							■	
4						■			■			
5					■					■		
6			■					■				
7											■	
8					■					■		

EZKER ESKUIN

1. - Hizema. 2. - Legsa. Etxe bat, obra bat *eggn.* 3. - Nauka. Argala. Nitrogenoa. 4. - Urrezko moneta zahar. Titania. Infusio-mota. 5. - Barazki-mota. Ukan. Kontsistente errepikatua. 6. - Ogi hitz elkartekari. Daude. Gizon txena. 7. - Pluralari begazi harraparia. Bokala. 8. - Portua. Nuen, hari. ... *eggn.* gutikari.

GOTLIK BEHERA

1.- Bihitegjak, Iastategjak. 2.-
Emabateko akalaketa. 3.- Nau.
Modu atztekia. 4.- Istu. Edari
alkoholikuna. 5.- Da. niri.

E. SUGGESTED READING

Indioa. 6.- Lehenengoia.
Hidrogenoa. Astako estatua.
7.- Mestegetan diharduena.
8.- Hostoa. Hizki grekoa. 9.-
Gehiagi. Joan nadin. 10.-
Toka dut. Iparratamak. 11.-
Nork atzizkia. Baita.
Oxigenoa. 12.- Pluralen
lugarre-mota.

Aureliano Soluzioni

1. Jukatu, 2. Muittu, 3. Alatu, 4. Mäkelä, 5. Alatu, 6. Jukatu, 7. Housu, 8. Kinkki, 9. Karkki, 10. Tuomi, 11. Oksanen, 12. Saarela, 13. Karkki, 14. Kinkki, 15. Jukatu, 16. Karkki.

telefonoak ♦

Hegoaldetik Iparraldera hots egiteko: 00-335 aurrezenbakia. **Iparraldetik Hegoaldera:** 00-34

IPARRALDEA			
• Kostaldeko ospitalea	59443535	• Errepidetako informazioa	945222058
• SAMU	15/59633333	• Ertzaintza-Arkaute	945282000
• Pozoindatze kasuetan	56.96.40.80	• Miñoika	945135500
• Suhiltzaileak	18	• Goardia Zibila	945256100
• Suhiltzaileak BAmEn	59635555	• Txagorritxuako Ospitalea	945007000
• Polizia	17	• Santiaگوکو O. Orokorra	945007600
• Baionako Suprefetura	59590919	• Ospitale Militarra	945136577
• Elektriara gas arazak	14/59521018	• Poliklinika	945140900
• Errepidetako berri	56963333	• Arana Eritetxea	945282800
• Kontseilu Orokorra	59257840	• Naa. S. Esperanza	945252500
• Miarritzeko aireportua	59239066	• Asepegi klinika	94527451600
• SNCFko trenbidea	59555050	• Araba klinika	945162500
• Laborantza Ganbara	59295043	• Forondako Aireportua	945163591
• Ordua telefonoz	3699	• Gasteizko RENFE	
• Meteo agiria (grabatua)	59220330	• getokia	945230202
• Meteo zerbitzua	59238415	• Autobus getokia	945258400
• Baiona Taxi	59594848	• Radio Taxi	945273500
		• Elbarrituentzako taxiak	608870144
HEGOALDEA		BIZKAI A	
• SOS Deiak	112	• Diputazioak	
• Udaltzaingoa	092	• Suhiltzaileak	949422800
• Polizia Nazionala	091	• Bilboko suhiltzaileak	944233000
• Ordua telefonoz	093	• Gurutze Gorria	944222222
• Telefono argibideak	1003	• DYA	944319200
		• Ertzaintza	944441444
A R A B A		• Larrialdiak (Osakidetza)	944007474
• Suhiltzaileak	945161163	• Basurtuko ospitalea	944006099
• Gurutze Gorria	945222222	• Galdakaoko eritetea	944007000
• DYA	945281020		
		• Santa Marina	944006900
		• Gurutetzako ospitalea	946006000
		• Sondikako aireportua	944869301
		• RENFE	944238633
		• Eusko Tren	944338008
		• Bizkaia irriti taxiak	944162222
		• 'Radio Taxi'	944448888
		• 'Tele Taxi'	944442333
		• Naturgas 902- 123456 / 900- 400523	
		• Alkoholiko Anonimoko	944150751
		• HIESari aurre egiteko	
		• Hiritar Elkarte, T -4	944221240
G I P U Z K O A		N A F A R R O A	
• DYA	943464622	• SOS Deiak/foruzaingoa	112
• Gurutze Gorria	943222222	• Iruñeko suhiltzaileak	948222222
• Itasoko Gurutze Gorria	943272222	• DYA	948171717
• Ospitale Probintziala	943006000	• Gurutze Gorria	088
• Erresidentzia	943007000	• Errepidetako informazioa	948237000
• Gurutze Gorria (Donostia)	943214600		948427500
• Gurutze Gorria (Iruñ)	943611203	• Goardia Zibila	948221100
• Poliklinika	943462200	• Egungo Psikiatri O. 948273812/61	
• Deba Garaiko eritetea	943035300	• Nafarroako Ospitalea	948422100
• Zumarragako ospitalea	943035300	• Bideko Ama Birjina O.	948429400
• Bidasoako ospitalea	943007700	• Noaingo aireportua	948168700
• Mendakoko ospitalea	943032800	• Iruñeko Autobus	
• Amarako ospitalea	943007400	• getokia	948223854
• Ertzaintza	943288888	• RENFEko getokia	948130202
• Goardia Zibila	943211100	• Radio Taxi	948221212
• Hondarribiko aireportua	943642240	• Teletaxi	948232300

zozketak ♦

Bonoloto				Loteria primitiva		

telebista ♦ irratia

Udarako, zinemaren aldeko apustua ETBn

'La noche de...' saioaz gain, izango da zinemaz gozatzeko beste aukerarik

Erredakzioa / Donostia

Euskal Telebistak film eskaintza zabaltzeko aukera egin du uda honetarako. Ildo horretatik, zinema ez da *La noche de...* saioan soilik izango; ostegun gauean, *Cine éxito* saioan, eta igandeetan, *Domingo Bond*-en, film zerrenda luzea ikusteko aukera izango da. Horien artean izango da izen handiko pelikularik ere.

BESTE behin, Euskal Telebistak, film emanaldia areagotzeko apustua egin du udarako. Felix Linaresek aurkeztutako *La noche de...* izan ohi da orain artean zinemaz gozatzeko aukera eskaintzen duen saioa. Baina uda honetan film gehiago izango dira, eta *La noche de...* saioaz gain, izango da emanaldi horiei lekua egingo dien beste tarte pare bat ere. Ostegun gauean arrakasta handiko filmak ikusteko parada izango da *Cine éxito* saioan, eta igandeetan, uztailen eta abuztuan, munduko agente sekreturik ospetsuenaren jarraitzaile direnek *Domingo Bond* saio berria ere hortxe izango dute, ETBn.

La noche de... saioan

ARTXIBOKOA

Denzel Washington eta Angela Basset aktoreak, *Malcom X* filmean.

eskainiko dituzten filmetako bat Hugh Grant-ek eta Andie MacDowell-ek protagonizatutako *Cuatro bodas y un funeral* izango da. Oliver Stonen *Cielo y tierra*, eta Stephan Ellioten *Las aventuras de Priscilla*, reina del desierto filmak izango dira beste bi. Spike Leeren *Malcom X*, *El planeta de los simios* —zientzia-fikziozko klasikorik handienetakoa— eta *Flirteando con el desas-*

tre tituluak ere emango dituzte Euskal Telebistaren zinema eskaintzan. *La guerra de los Rose* komedia umoretsua, *Dolores Claiborne* misteriozkoa eta *Sirenas* ere izango dira ikusgai. Azken horretan Cher abeslari eta aktore ospetsuak lan egiten du. *Thelma y Louise*, *Viven!* eta *Atrapados sin salida* film arrakastatsuek osatzen dute ETBren udako film eskaintza.

Udarako zenbait film

Izenburua

Cuatro bodas y un funeral
Cielo y tierra
Las aventuras de Priscilla
Malcom X
El planeta de los simios
Flirteando con el desastre
La guerra de los Rose
Dolores Claiborne
Sirenas
Thelma y Louise
Viven
Atrapados sin salida
Moonraker
El hombre de la pistola de oro
Diamantes para la Eternidad
007: al servicio de su majestad
Espectra
Solo se vive dos veces
Desde Rusia con amor

James Bond protagonista

Domingo Bond saioaren barnean izango diren filmeak dira, besteak beste, *Moonraker*, *El hombre de la pistola de oro*, *Diamantes para la Eternidad*, *007: al servicio de su majestad* eta *Espectra*. *Solo se vive dos veces* eta *Desde Rusia con amor* filmeekin bukatuko du *Domingo Bond* saioak bere ibilbidea.

txoritxoari mokoka

♦ Sara Lostau

ORAINGOAN karrikara doa kronikaria. Telebistari so egunak eta gauak emanik, birtualitatearen leihatila ahalguztiduna kitzikatzea bilakatu zaio baitaezpadako elikagai. Hori eta karrika, bizia. Horregatik, oraingoan karrikara doa kronikaria.

Beldur, haatik, ez ote duen topatuko, adituek dioten «nolako gizartea halako telebista» aski barneratuaren eraginez, telebistaren idera gero eta jende eskas eta ergelagoa, bizigarritasunez gero eta endekatu eta mendratuagoko gizartea. Eta ez. Zorionez, oraindik behinik behin, ez.

Gizarteak abantxu beretzat daukan telebistatik urrun dihardu. Nahiz peril handiez inguratua izan, setiatua erranen luke kronikariak, geure telebista-

Karrikan

tzat daukaguna baino aise heldu eta sanoagoa da gizartea. Zenbait gune eta gizarte sail berezietan ezik, telebistan ageri den eta ezkutatzen den jendexkaren kretinismoa, adibidez, ez da nabaritzen gizartean. Eta karrikan lizuntasan osasuntsu eta jai giroa nagusi.

Sanferminak bukatu dira, baina beste jai anitzen aiduru, uda sasoi egokia da karrikaz gozatzeko: jaietan, naturan, solasean, pausan. Eta beti gertatzen da: bizitzarenean murgiltzean bidaide mota anitz topatzen dira.

Kronikariak, terraza batean jarriarik, aspaldiko lagun batekin egin du topo. Sanferminetatik heldu zen. «Urteoro

bezala osatuxeago heldu naiz. Bertan norbederaren eta gizartearen jatorrizko kaosaren antzeko giroa da bizitzen eta, ondorioz, erritualaren ukituaz, berriz ere osatuago arrapizten. Jaiak, gainerat, berdindu egiten ditu, bertikalki hierarkizaturiko gizartearen aitzia, eragin berdintzaile eta horizontatzailea du. Eta hori, laguna, bizi-terapia da; oso bizi-terapia ona». Hau erran eta gero garagardo trago luze bat edan du lagunak.

Laguna jaiari buruzko diskurtsoari zerraion eta kronikaria telebistan ikusitako entzierroez oroitu da (ai, birtualitatea beti gomutan...), eta pentsatu du: entzierroa eta beste edozer eman dezaket telebistaz, baina jaiak, karrika, zinezko bizitza ez. Oraingoan bederen...

aditzea badut ♦

Xabier Lasa

Faxa

Egiteagatik • Manuel Rivas idazle galiziarari entzun genion oraindik orain nola salatzen zuen kazetariak faxari dion menpekotasuna, eta zein urrun dagoen erreallitatearekiko. Geroztik, Juan Cruz kazetari, idazle eta irrati-tertulianoa ere gaitxotasun horixe autokritikatzen sumatu dugu. Era berean, tenerifearrak banitateak eta egozentrismoak itsututako kasta omen den horri eredu anglosaxoniarra jarri dio parez pare: gertaerak kontrastatzeaz gain, ez du obsesiorik adierazpenen salerosketarekin, eta pertsona ezagunak notizia bihurtzen ditu egin dutenagatik, ez esan dutenagatik.

% 80 • REko Udako Terrazaren barruan antzerkiari buruz egindako tertulian David Barbero izan zen, kazetaria alfer malapartatutaz jo ostean, faxari dion menpekotasuna zenbakitu zuen: publikatzen duen %80 faxetik heltzen zaio. Depresioan jausi gabe, antzerkiaren egoera fatalista nagusitu zen mahai-inguruko kideek antzerkiari egin zioten erradiografia txit argigarrian. Eta, nolaz ez, berandu baino goizago, antzerkiak hedabideetan duen oihartzun eskasa irteten zen tertulian. Erantzuna aho batez etorri zen: gizarte merkantilista honetan, antzerkiak aire bohemio punttuari eusten dio, ez dio markentinari heltzen bere burua saltzearen. Hala baltiz, formula erraza da, nonbait: antzerki konpainiek prentsaburuak beharko lituzkete beren taldean, kazetarien eta faxen hariak mugitzen jakingo lukeen elementu maltzurra eta pelmatzarra, alegia.

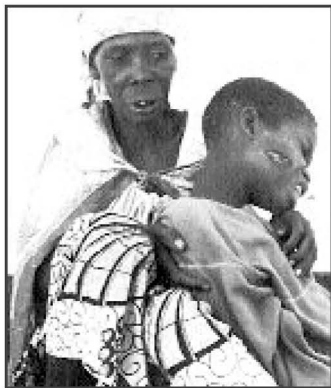
Billyren zain • Panorama etsigarri hori kazetarien gremiotik barrutik datorkigu marraztua. Egun, erredakzioetan egiten den kazetari-tza diskurtsibo eta boterearekiko akritikoari astindua emango dion Billy Wilder, Lemmon eta Mathau sarkastikoen bertsio modernoa noiz pantailaratuko zaigun zain gaude. Zinemazale eta prentsa kontsumitzaileoi gertatzen zaigun kontsolamendu bakarria delako.

telebista ♦ irratia

Angolari
buruzko
dokumentala

ETB2 • 10:30etan

Angola: Caravana de vida izeneko dokumentala eskainiko dute gaur goizean, Azimuts saioaren barruan.

Uruguai-Brasil,
Europa Kopako
finala

TVE1 • 23:30etan

Amerika Kopako finala jokatuko dute gaur Uruguai eta Brasil futbol selekzioek, Paraguain.

Zestapuntako
Munduko
Txapelketako
finala

ETB1 • 17:00etan

Zestapuntako Txapelketako finala, eta 3. eta 4. postuetarako partidua jokatuko dira gaur.

TVE1

07:35: ¡Domingo fiesta! Haur eta gazteen-
tzako marrazki bizidun
eta telesail sorta.
10:05: Hercules.
11:00: Motozikismoa.
15:00: Telediarrio-1. Al-
bistegia.
15:30: El tiempo. Egu-
raldiaren iragarpena.
15:35: Txirrindularitza.
Frantziako Tourra.
17:35: Zinema.

Por mis pistolas.
Zuz: Miguel M. Delga-
do. Aktoreak: Mario
Moreno Cantinflas,
Isela Vega. 1968.

20:20: Waku-Waku.
Lehiaketa.

21:00: Telediarrio 2. Al-
bistegia.
21:20: El tiempo.

21:25: Zinema.
Blanco humano.
Zuzendaria: John
Woo. Aktoreak: Jean-
Claude Van Damme,
Lance Henriksen.
1993.

23:30: Futbola. Amerika
Kopa: Uruguay-Brasil.
01:25: Zinema.

**Demasiado
riesgo.**
Zuzendaria: Menahen
Golan. Aktoreak: Jan
Michael Vicent, Mi-
chael Pare. 1996.

03:15: Noticias.
03:20: Zinema.

**Despido
improcedente.**
Zuzendaria: Joaquín
Luis Romero Mar-
chent. Aktoreak: Je-
sus Puente, Juanjo
Menéndez. 1980.

04:40: Zinema.
**El pájaro de
plumas de
crystal.**
Zuzendaria: Dario Ar-
gento. Aktoreak: Tony
Musante, Suzy Ken-
dall, Enrico Maria Sa-
lerno. 1968.

LA 2

06:00: Euronews.
07:45: Kontzertua.
08:45: Tiempo de creer.
09:00: Cita con la tie-
rra.
09:30: Pueblo de Dios.
10:00: Ultimas pregun-
tas.
10:25: Testimonio.
10:30: El día del Señor.
11:30: Ciudades perdi-
das.
12:30: Expedición uru.
13:20: Vietnam, país
del sur.
14:25: El niño.
15:20: La ruta alternati-
va. Camino de San-
tiago.

16:20: Polo a Polo.
16:50: Fauna callejera.
17:20: Estadio 2.

Bela; Hondartzako fut-
bola; Espainiako Rally
Txapelketa: Trial Indo-
or; Grausko Triatloia;
Atletismoa, Sevilla-
99.

19:30: Araucaria.
20:00: Días de cine.

21:00: Linea 900. La
agonia de un río.
21:30: Paraísos cerca-
nos. SNueva Inglate-
rra, un viaje de invier-
no.

22:30: La Huella. Costa
Rica.
23:00: Los gibones de
Phuket.

00:00: Negro sobre
blanco. Lorca y Dali.
Un amor imposible.

01:00: Zinema.
Tierra.
Zuzendaria: Julio Me-
dem. Aktoreak: Car-
melo Gomez, Emma
Suarez. 1995.

03:00: Zinema.
**La Lola se va a
los puertos.**
Zuzendaria: Juan de
Orduña. Aktoreak:
Juanita Reina, Manuel
Luna. 1947.

TF1

05:55: Le destin du
docteur Calvet.
06:15: Embarquement
porte n°1.
06:45: TF1 Jeunesse.
09:55: Météo.
10:00: Auto moto.
10:35: Les masters de
pétanque.
11:15: Les vacances de
l'amour. Telesaila.

12:10: Météo.
12:15: Le juste prix.
12:50: A vrai dire.
13:00: Le journal.
13:20: Le successeur.
14:10: Mike Land. Tele-
saila.

15:05: Pensacola.
16:00: Vidéo Gag.
16:15: Pacific blue.

17:10: Dawson.
18:00: Vidéo gag.
18:30: 30 millions d'a-
mis.

19:00: 52 Sur la une.
20:00: Le journal.
20:50: Zinema:

Hibernatus.
Zuzendaria: Edouard
Molinaro. Aktoreak:
Louis de Funes, Clau-
de Gensac.

22:25: Les films dans
les salles.
22:35: Zinema:

L'héritier.
Zuzendaria: Philippe
Labro. Aktoreak: Jean
Paul Belmondo, Char-
les Denner.

00:30: TF1 Nuit.
00:45: Rencontre a La
Prée n°2. Kontzertua.

01:30: Très pêche.
02:25: Reportages.

02:55: Histoires natu-
relles.
03:45: Nul ne revient
sur ses pas.

04:10: Histoires natu-
relles.
04:40: Musique.
05:00: Histoires natu-
relles.

FRANCE 2

06:00: Anime tes va-
cances.
08:20: Expression di-
recte.
08:30: Emissions Reli-
gieuses.
08:45: Connaitre L'is-
lam.
09:15: Émissions isra-
élite.
09:30: Orthodoxie.
10:00: Présence pro-
testante.

10:30: Le jour du Seig-
neur.
11:00: Messe.
11:50: Du paganisme
au chirstianisme en
Gaule (2/5).

12:05: Geopolis.
13:00: Le journal.

13:25: Rapports du lo-
to.
13:35: En attendant le
tour.

15:25: Frantziako Tou-
rra.
17:40: Vélo club.
19:05: Stade 2.

20:00: Le journal.
20:55: Zinema.
Le ruffian.
Zuzendaria: Jose Gio-
vanni. Aktoreak: Lino
Ventura, Bernard Gi-
raudeau.

22:55: Mémoires d'exil.

Dokumentala.

00:30: Musiques au co-
eur de l'été.
02:35: Loubards des
neiges.

02:50: Paysages humi-
des.
03:20: Un cas pour
deux. Telesaila.

04:15: Stade 2.

FRANCE 3

06:00: Euronews.
06:45: Les minikeums.
08:30: L'armada du siè-
cle 99.
08:55: Les minikeums.
10:30: C'est pas sor-
cier.
11:00: Autour du tour.
11:35: L'armada du siè-
cle 99.

12:05: Comment ça
va?
12:35: Le 12-13.
12:55: L'armada du siè-
cle 99.

13:25: Un cas pour
deux.
14:25: L'armada du siè-
cle 99.

14:55: Keno.
15:05: Tiercé.
15:25: Nes parmi les
animaux sauvages.

15:50: Telefilma:
**Poursuite dans
l'Orient-Express.**
17:40: L'armada du siè-
cle 99.

20:45: Le journal de
tour.

21:05: Inspecteur Derrick.

Telesaila.

00:35: Zinema.
**Les chiens de
paille.**
Zuzendaria: Sam Pec-
kinpah. Aktoreak:
Dustin Hoffman, Su-
san George.

02:40: Amaiera.

A 3

06:30: Sirenas.
07:10: Los problemas
crecen.
07:30: Club Megatrix.
12:50: Canciones de
nuestra vida.
15:00: Noticias. Albiste-
gia.
15:30: Zinema.

**Condesa por un
día.**
Zuzendaria: Ron La-
gomarsino. Aktoreak:
Tea Leoni, D. W. Mof-
fett. 1994.

17:30: Zinema.
Speed Limit.
Zuzendaria: John
McPherson. Aktoreak:
Michael O'Keefe,
Ed Begley. 1994.

19:00: Tocados por un
ángel. Telesaila.

19:55: Espejo público.
21:00: Noticias.
21:45: Esos locos baji-
tos.

23:00: Vive el verano.
01:55: Zinema.
**Como una y
carne.**
Zuzendaria: Steve
Kloves. Aktoreak:
Dennis Quaid, Meg
Ryan, James Caan.
1993.

04:05: Televenta.

T 5

06:30: Tarzán.
07:00: Mi amigo el ma-
pache.
07:20: Amigos del bos-
que.
07:40: Jin Jin y sus
amigos.
08:00: Barney.
08:20: Space strikers.
08:40: Sabuesos de
Hollywood.

09:00: Beast Wars.
09:25: Club Disney.
12:00: El Zorro. Telesai-
la.
13:00: Walker. Telesai-
la.

14:00: Karlos Argiña-
no.
14:30: nformativos Te-
lecinco. Albistek.

15:25: Zinema.
**Durmiendo con
peligro.**
Zuzendaria: Jorge
Montesi. Aktoreak: To-
ri Spelling, Ivan Ser-
gei, Lisa Banes. 1996.

17:45: Zinema.
**El expreso de
los vampiros.**
Zuzendaria: Stephen
Williams. Aktoreak:
Chauncey Leopardi,
Natanya Ross, Tony T.
Johnson. 1996.

19:30: L. A. Heat.
20:30: Albistegia.
21:30: 7 vidas. Telesai-
la.

22:15: Fiebre del do-
mingo noche.
00:15: Expediente X.

01:15: Zinema.
**Un hombre
llamado caballo.**
Zuzendaria: Elliot Sil-
verstein. Aktoreak: Ri-
chard Harris, Judith
Anderson, Jean Gas-
con. 1970.

03:15: Infocomercia-
les.
04:30: Frontón.

M 6

06:05: M comme musi-
que.
08:25: Filles a papas.
08:55: Studio sud.
09:25: M6 Kid.
11:20: Turbo.
11:50: Spots evene-
ment.

12:20: Demain a la une.
13:15: Telefilma:
Texas justice.
Zuzendaria: Dick
Lowry. Aktorea: Peter
Strauss.

16:40: Plus vite que la
musique.
17:15: Le prince et le
souffre-douleur.

18:55: Stargate: SG-1.
19:50: Tour de France a
la voile.

19:54: 6 minutes.
20:10: E = M6.
20:45: Sport 6.

20:55: Zone interdite.
22:50: Culture pub.
23:20: Telefilma:
Clarisse.
Zuzendaria: Burd
Transbaree. Aktorea:
Brigitte Lahaie.

00:40: Sport 6.
00:55: M comme musi-
que.

02:00: Luther Allison.
Kontzertua.
04:25: Fréquentstar.

05:15: E = M6.
05:35: Sports événe-
ment.

CANAL + (e)

06:50: Zinema: Amigas
hasta la muerte. 08:20: El
juego de las lunas. 08:50:
Pim, pam, plus. 11:14:
Dokumentala. 12:03: Zinema: Air Force One.
14:00: Magacine. Toma 2. 14:30: Avance. Redac-
cion. 14:35: Txirrindularitza: Mountain bikeko Es-
painiako Buelta. 15:00: Fútbol mundial. 15:30: Zi-
nema: El premio. 16:54: Zinema: Volcano. 18:15:
Previo Toros. 19:00: Zezenak. 21:30: Brigada de
bomberos. 22:30: Zinema: La caja negra. 23:57:
Golf: Britainiako Opena. 01:58: Zinema: Camara
sellada. 03:46: Zinema: Ambicion peligrosa.
05:17: Zinema: Todo por una promesa.

CANAL + (f)

06:40: Zinema: Le bon-
heur a encore frappe.
07:55: Zinema: Dieu seul
me voit. 09:55: Zinema:
Le pacificateur. 11:55: South park. 12:20: Flash in-
fo. 12:30: Rions un peu... 13:30: Les guignols.
14:00: Les forces de la terre. 14:55: Telefilma:
Jack Reed. 16:25: Invasion planete terre. 17:05: A
la une. 17:30: H. 17:55: Fash info. 18:00: Zinema:
La mere ideale. 19:20: Fash info. 19:30: Ça carto-
on. 20:35: Zinema: Paradise road. 22:30: Ned et
stacey. 22:55: Futbola. 01:00: Golf: Britainiako
Opena. 03:00: Cyclone partie. 03:45: Zinema: Le
clone. 05:10: Surprises. 05:30: Basket rétro.

LA CINQ

03:00: Les ecrans du sa-
voir. 05:00: Les grands do-
cuments de la cinquieme.
06:30: Cousin William.
06:45: Les grands documents de la cinquieme.
07:45: Ça tourne Bromby. 09:05: L'art du 7° jour.
11:30: Lettres d'Amerique (6/13). 12:00: Le cine-
ma des effets speciaux. 12:30: Les orphelins du
peten. Dokumentala. 13:30: Les lumières du mu-
sic-hall. 14:00: Les carnets de Noé (19/20). 15:00:
Neil Armstrong. Dokumentala. 16:00: Les enquê-
tes du National Geographic. 16:30: Les cinq derniè-
res minutes (5/12). 18:05: De Gaulle et la gauche.

ARTE

19:00: Maestro. 19:50: Ar-
te Info. 20:15: Cartoon
Factory. 20:45: La cour-
se de la lune. Dokumen-
tala. 22:45: Bons baisers de la lune! Dokumentala.
22:15: Un grand pas pour l'humanité? Dokumentala.
22:45: Zinema: La souris sur la lune. Zuzendaria: Ri-
chard Lester (1963). 00:15: Apollovision. 00:40:
Metropolis. 01:40: Telefilma: Us go home! Zuzen-
daria: Claire Denis (1994). 03:00: Amaiera.

'Goenkale,
esker 1.000'
bihar

ETB1 • 22:15ean

Gaur ez dute
Goenkale, esker
1.000 emango, bihar
baizik. Eta
gonbidatuetako bat
Anne Igartiburu
izango da.

gaurko filmak Ane Muñoz

■ EN EL CALOR DE LA NOCHE.

Sidney Poitier, Tibbs inspektore protagonistaren rolean, hil-keta bat argitu nahian dabil, alde batera eta bestera. Jewison-en zinta poliziako arrakastatsu hau maiz igorri dute, baina erraz ikusten da eta oso entretenigarria da, gainera.

■ HIBERNATUS.

Komedia eroa da, Louis de Funes komikoaren umorea gustukoa duzuenontzat aproposa. Eta elementu txiki barregarri horren alboan, Olivier haren semea azaltzen da. Urte askoan izoztuta egon den agure bat aurkitu dute Ipar Poloan, eta sendiarengana eraman. *Vaudeville* baten modura planteaturiko antzerki ezagun baten zinemaratze arrakastatsua da, zaharkitu samarra.

■ EL PAJARO DE LAS PLUMAS DE CRISTAL.

Dario Argentok, *Suspiria* eta beste film fantastiko ahaztezin batzuen sortzaileak, film bitxi gomendagarri honekin hasi zuen zuzendari karrera. Mario Bava maisuaren miresle sutua dela argi adierazten du, bai eta genero fantastikoa terrorearekin konbinatzeko trebetasun handia duela erakutsi ere.

■ TIERRA.

Hona Julio Medemen hirugarren eta azken aurreneko film luzea. Argumentua erdi-fantastiko eta erdi-metafisikoa da, eta, gutxi batzuek ulertzen badute ere, irudi sujerentez jositako zeluloide puska fina da; edukiz, sakona, eta estetikaz, zoragarria eta oso-oso berezia. Carmelo Gomez aktoreak Angel protagonistarena antzezten du, zuzendariaren musa izandako Emma Suarez goxoaren eta beste aurpegi ospetsu batzuen alboan; Silke, Nancho Novo, Karra Elejalde eta Txema Blasco tartean. Medem irudiekin jotzen dakien olerkari paregabea da, dudarik gabe.

Sara Montiel gazterik Hollywoodeko
guapoen erdian

■ VERACRUZ. Aldrich maisuaren *western* paregabe hau ikusteko aukera kontuan har ezazuen eskatuko dizuet. Sarita Montiel gaztetxo bat Cooperren eta Lancasterren mailako izarren alboan azaltzen da, sekulako rola egiten. Mexikar lurretan kokatua dago, eta pertsonaiak mugaren bi aldeetara mugitzen dira. Klasi-ko ederra da, erritmo biziko istorioa kontatzen du, oso argazki politez hartua eta soinu banda apropossez girotua.

Veracruz	♦ ♦ ♦ ♦
1954, Robert Aldrich	ETB1 15:25
Durmiendo con el peligro	♦ ♦
1996, Jorge Montesi	T5 15:25
En el calor de la noche	♦ ♦ ♦
1967, Norman Jewison	ETB2 15:30
Condesa por un día	♦ ♦
1994, Ron Lagomarsino	A3 15:35
Poción de amor número nueve	♦ ♦
1992, Dale Launer	ETB2 17:30
Speed Limit	♦ ♦
1994, John McPherson	A3 17:30
Por mis pistolas	♦
1968, Miguel M. Delgado	TVE1 17:35
El expreso de los vampiros	♦ ♦
1996, Stephen Williams	T5 17:45
Paradise Road	♦ ♦
1996, Bruce Beresford	C+ (f) 20:35
Hibernatus	♦ ♦
1969, Edouard Molinaro	TF1 20:50
Le Ruffian	♦ ♦
1983, Jose Giovanni	F2 20:55
Blanco humano	♦ ♦
1993, John Woo	TVE1 21:25
Moonraker	♦ ♦
1979, Lewis Gilbert	ETB2 22:20

La caja negra	♦ ♦
1998, Jeff Bleckner	C+ (e) 22:30
L'Héritier	♦ ♦
1972, Philippe Labro	TF1 22:35
La souris sur la lune	♦ ♦ ♦
1963, Richard Lester	Arte 22:45
Clarisse	♦ ♦
Burd Transbaree	M6 23:20
Zezen basatia	♦ ♦ ♦ ♦
1980, Martin Scorsese	ETB1 00:10
Les chiens de paille (J.B.A.)	♦ ♦ ♦ ♦
1971, Sam Peckinpah	F3 00:35
Tierra	♦ ♦ ♦ ♦
1995, Julio Medem	La2 01:00
Un hombre llamado caballo	♦ ♦ ♦
1970, Elliot Silverstein	T5 01:15
Demasiado riesgo	♦ ♦
1996, Menahem Golan	TVE1 01:25
Como uña y carne	♦ ♦
1993, Steve Kloves	A3 01:55
La Lola se va a los puertos	♦ ♦ ♦
1947, Juan de Orduña	La2 03:00
Despido improcedente	♦
1980, Joaquín Luis Romero	TVE1 03:20
El pájaro de las plumas de cristal	♦ ♦ ♦
1968, Dario Argento	TVE1 04:40

♦ TXARRA ♦ ♦ ESKASA ♦ ♦ ♦ BALEKOA ♦ ♦ ♦ ♦ ONA ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ BIKAINA

ARTXIBOKOA

Emma Suarez eta Carmelo Gomez, *Tierra* filmean.

ETB 1

07:00: **Gaztea musika.**
08:05: **Superbat.** Yoi Yogi Show; Atlantidako printzea.
08:55: **Divertimento.**
10:20: **Egi bidean.**
10:30: **Meza Santua.**
11:30: **Kirolaz blai.** Bela: Euskal + Getariako 100 miliak. Surf-skate: Open zone 99. Futbola 7: Easo cup 99.
13:30: **Auñamendietan.**
14:00: **Gaur egun.** Albistegia.
14:25: **Euskal Herria: Maite ditut gailurrak.**
15:00: **Txirrita.**
15:25: **Zinema.**

Veracruz.

Zuzendaria: Robert Aldrich. Aktoreak: Gary Cooper, Burt Lancaster, Denise Darcel. 1954.

16:55: **Kirolaz blai.** Pilota. Zesta punta: Munduko Txapelketa: 3. eta 4. postuak.
Eskuz binaka: Gonzalez-Hirigoiien / Badiola III - Arroyo. Traineru estropadak. Santurtziko bandera. Laburpen berezia.
20:30: **Gaur Egun.** Albistegia.
20:55: **Futbola: Aloña Mendi - Reala.**
22:40: **Pilota: Eskuz binaka.** Capellan - Zezeaga / Gofi II - Gofi III.
23:35: **Frantziako Tourra.** 14. etapa: Castres - St. Gaudens.

00:10: **Zinema.**
Zezen basatia.
Zuzendaria: Martin Scorsese. Aktoreak: Robert de Niro, Cathy Moriarty, Joe Pesci. 1980.
02:20: **Kontzertuak.**
03:45: **A ze pare.**
04:15: **Benta Berri.**
04:40: **Ikusgela.** Haur eta gazteentzako saioa.
05:40: **Biblien arteko lehia.**
06:25: **Gure hirien itzala.**
06:55: **Amama sukaldari.**

ETB 2

09:05: **Del país de los vascos.** Dokumentala.
09:05: **Tiempo para Euskal Herria.**
09:35: **Forum.**
10:00: **El imperio del sol.** Dokumentala.
10:30: **Azimuts.** Angola: Caravana de vida. Dokumentala.
11:00: **China, el dragón milenario.** Dokumentala.
11:30: **Luar.**
12:35: **Esta es mi gente.**
13:35: **Vida salvaje.** Dokumentala.
14:25: **Teleberri.** Albistegia.
15:30: **Zinema.**

En el calor de la noche.

Zuzendaria: Norman Jewison. Aktoreak: Sidney Poitier, Rod Steuger, Warren Oates.

Poción de amor número nueve.

Zuzendaria: Dale Launer. Aktoreak: Tate Donovan, Sandra Bullock, Dale Midkiff. 1992.

19:15: **Supervivientes.**
20:00: **Zoombados.**
20:55: **Teleberri.** Albistegia.
21:30: **Uno de los nuestros.** Lehiaketa.
22:20: **Somingo Bond.**
Moonraker.
Zuzendaria: Lewis Gilbert. Aktoreak: Roger Moore, Lois Chiles, Richard Kiel. 1979.

00:40: **La noche fantástica.** Más allá del límite: Estudio de viabilidad. Historias de la cripta (01:25ean): El vampiro reticente / Amado hasta la muerte.

02:25: **Simon.**
02:45: **Celebrity.**
03:30: **Amaiera.**

irratia ♦

Euskadi Irratia. Gaur, igandea izanik, *Aldarte onean* magazina izango da 10:00etatik 13:00era bitartean. 10:10ean, Gustavo erreportaria izango da bere istorio eta xelebrekeriekin. 10:20an, abenturen eta kirolen tartean, Felix Magunagoikoe-txea elkarriketatuko dute. 10:40an, malabarista talde bati buruzko erreportaia izango da. 11:00etan, trikitixa, Aitor Letamendia eta Harkaitz Lasarekin. 12:15etan, modari eta bereziki bainujantziei buruzko

tartea, Uxue Urrestirekin. 12:35ean, Kate Camino euskal amerikarrarekin solasaldia, aste honetarako Nevada antolatutako Euskal Asteari buruz.

Herri Irratia. Goizean, 08:00etan, *Goizean Goiz* irratsaioak jardunari ekingo dio. 09:00etan, meza emango dute. 10:00ak eta 12:00ak bitartean, berriz ere, *Goizean Goiz* irratsaioek izango dute hitza. 12:00etan, estropaden gainean ariko dira; Santurtziko

bandera izango da jokoan, eta zuzenean emango dute traineruen arteko leiharen berri. 13:30etan, kirolen ildotik jarraituz, *La Movida Deportiva* saioa izango da. 14:30etan hasi eta 15:30ak bitartekoa, *Brújula* saioaren tartea izango da. Ondoren, 15:30etan, Frantziako Tourra zuzenean jarraitzeko aukera eskainiko dute. 17:30etan, *Musical*-en, hainbat kantutxo eta soinu entzungai. 18:00etan, *Sector Pop*, eta 20:00etan, *Efe* berri agentzia.

Kate motzean

♦ Alaitz Telletxea • TRIKITILARIA

«5.000 ale saldu ditugu Japonian»

► Zer moduz uda?

Ongi. Apirilaren bukaerari buruzko berriaren aurkezpen kontzertu batzuk egiten hasi ginen, eta gero maiatzetik abendu arte arituko gara. Uztailaren nahiko lasai, abuztua a tope eta iraila bete xamartuta.

► Zuen diskoak dezenteko saldu dira Japonian.

Abuztuaren 18an goaz. Elkarlanean disko etxeak bidali zituen Kepa Junkera, Maixa eta Ixiar, Oskorri eta gure diskoak, eta denen artean 5000 ale saldu ditugu, eta promozioa egiteko joateko aukera sortu zaigu, sei egunez.

► Jotzeko aukerarik izango duzue?

Prentsaurrekoak eta promozioa egiteko goaz. Azaroan jotzera joateko hitz egiten ari gara.

► Nola harrapatu zaitu zurrunbilo honek guztiak?

Hasieran ezustean. Hori imajinatu gabe grabatu genuen lehen-dabiziko diskoa. Gero, jende mordoa etxera deika, emanaldi pila

bat... hori dena. Nik gaizki pasatu nuen momentu batzuetan; egoterra berria zen: lagun berri pila bat, zenbait jenderen jarrera aldaketa... Orain pixka bat lasaitu da. Hobeto.

► Gazteak izanda, nortasunean eragin handia izango du horrek?

Ikasgai bat balitz bezala hartu dut. Pertsona beti aldatzen da, baina bizitzak jartzen dituen ikasgai guztiak. Ez dut usate horrek bereziki asko aldatu gaituenik, lehenengo berak gara.

► Lehen musika hobby-tzat zenuten, eta orain zuen lanbidea da.

Bai, eta nik, ahal dudanean bitartean, honetan jarraitu nahi dut, nahiz

Oiartzuarra. Bederatzi urterekin hasi zen trikitixa jotzen, eta 13rekin bikotea osatu zuen Mainerrekin. Orain hiru bat urte arte ezagunak ziren Oarsoaldean, baina lehen diskoaren arrakastak beren musika, Euskal Herriko azken txokoraino ez ezik, Japoneraino ere hedatu du

«Pertsona aldatzen da bizitzak jartzen dituen ikasgaiekin»

► Erromeria zer da gehiago, kontzertua ala berbena?

Guk beste talderen batekin jotzen dugunean, ordu eta erdi inguruko kontzertua egiten dugu, eta hor gure abestiak jotzen

ditugu. Erromeria egiten dugunean, besteen zenbait abesti ere sartzen ditugu, eta hiru ordu egiten ditugu asko jota.

► Zure amak etxetik alde egin diozula esan dit.

Hori zen nire ametsetako bat: bakarrik bizitzea. Tarteka gaizki pasatzen dut -labadora izorratu zitzaidan lehenengoan-, baina betetako amets bat balitz bezala sentitzen dut.

► Ia beti Mainerrek aurkeztu ditu kantuak. Lotsatia?

Bai, oso. Jotzea, ondo; baina eszenatokian, elkarriketatzen... izugarri lotsatzen naiz. Dena den, hasi nahi dut kantuak aurkezte-eta.

► Gizartea matxista dela usate al duzu?

Oro har, bai. Gauzak aldatzen ari dira, gazteengan gutxiago ikusten dira horrelako jarrerak, baina helduengan ikusten da, etxe askotan. Gauzak aldatu dira, baina gehiago aldatu behar dute.

► Ikusi izan ditut bi baino gehiago agertoki petik zuei astakeria sexualak esaten.

Gutxitan. Aktuazio gehienetan haurrak dira publiko nagusia, eta horiek ez dute horrelako-

rik esaten. Hori goizeko hiruretatik aurrerakotan gertatzen da, jendea xixpatzen denean, noizean behin, ez da norma. Ni neure kasa ibiltzen naiz eta ez naiz asko enteratzen.

► Telebistan ea lesbianak zineten galdetu zizueten.

Denetik entzun dugu: lesbianak garela, sudurretik denetik sartzen dugula kantatzera igo aurretik... Ez nau batere kezkatzen. Lehengoan neska bat etorri zitzaidan nik porro pila bat erretzen nuela esanez, eta nik ezetz, oso noizean behin erretzen dudala, eta ez zidan sinistu, berak jakingo du. Jendeak behar du horrelako morbo bat edo...

► Eskerrak hemen ez dagoen prentsa arrosarik..

Barre egingo genuke irakurriz.

► Hondarribiko Alardean ere arazoak izan zenituzten.

Oso emanaldi gogorra izan zen, eta arazoak izan genituen bukatzeko.

• Mikel Markez •

Bilintx

DONOSTIAN: Fermin Calbeton, 21
 Tel.: 943 42 09 30 - 943 42 00 80 / Faxa: 943 42 23 63
IRUNEN: República Argentina, 4 - Tel.: 943 62 68 17
TOLOSAN: Arostegieta - Tel.: 943 67 35 33
BERGARAN: Ibargarai, 14 - Tel.: 943 76 40 50
 E-mail: Bilintx@jalgi.com

Xalbador

IRUÑEAN: Comedias, 14
 Tel.: 948 22 41 67 / 948 22 99 81 - Faxa: 948 21 10 61
 E-mail: Xalbador@jalgi.com

**ORAIN DENAK
 BATERA INTERNET-EN**

megadenda

www.jalgi.com/megadenda

Arriaga

GASTEIZEN: San Prudentzio, 7
 Tel.: 945 14 45 01 - Faxa: 945 13 56 01
 San Anton plaza, 7
 Tel.: 945 26 90 33 - Faxa: 945 26 22 12
 E-mail: Arriaga@jalgi.com

Urretxindorra

BILBON: Iparragirre, 28
 Tel.: 94 424 02 28 / 94 424 43 96 - Faxa: 94 424 42 35
 E-mail: Urretxindorra@jalgi.com

XX.
mendeko
euskal
pertsonaiak

gaur:

Joxemiel
Barandiaran
Aierbe

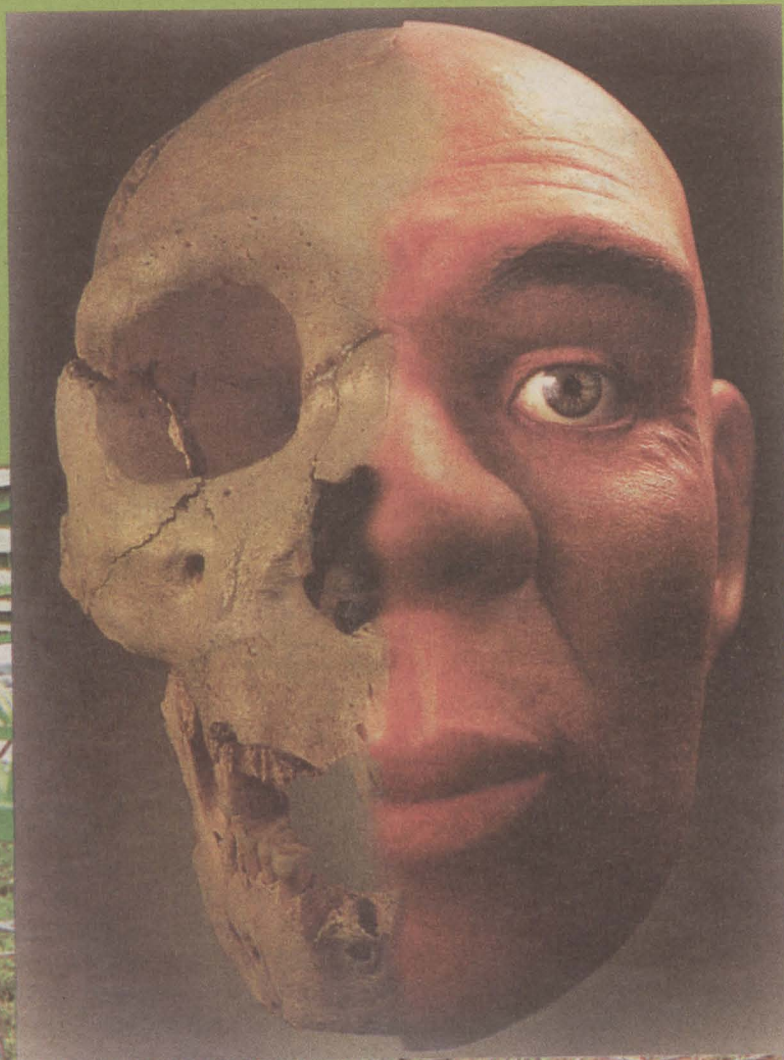
Euskal
abertzaletasunari
ekarpenak
Nafarroatik

igandeko

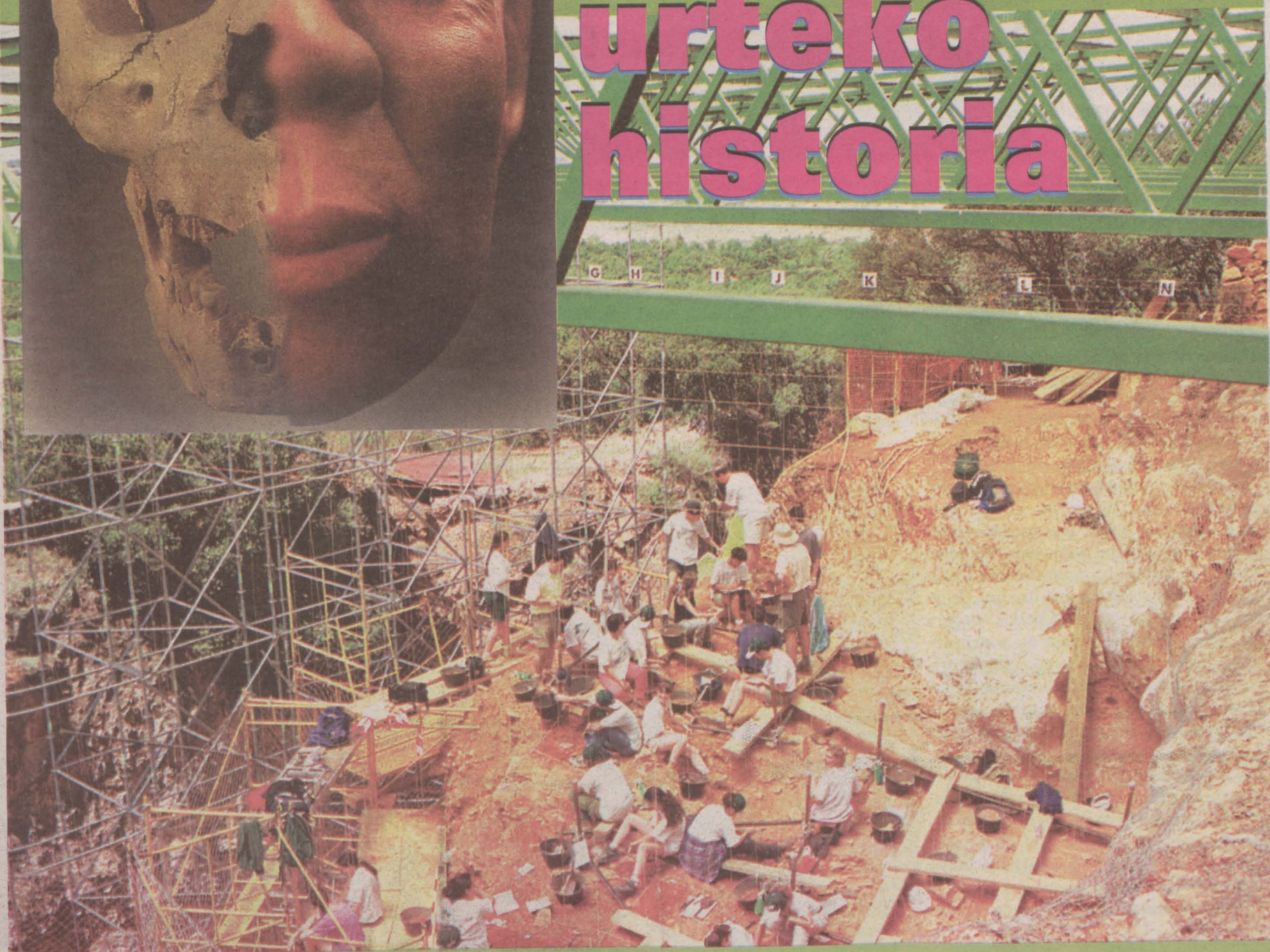
KZ

ase ta gose, Marta Agirrezabala berde bizi, sugeak nabigatzen, infogerra

Atapuerca:

Gizakiaren milioi bat urteko historia

Nafar pizkundea, euskal pizkundea

Euskal
abertzaleta
sunari
ekarpenak
erresuma
zaharretik
begiratuta

I AZKO ETA AURTENGO UDA-
BERRIAN Pamiela argita-
letxeak plazaratutako his-
toria dibulgazioko liburu
bik beren egileek uste ez
bezalako arrakasta izan
dute Hego Euskal Herriko
eta, batez ere, Nafarroa
Garaiko irakurleen artean. Tomas Urzainki
abokatuaren *La Navarra marítima* (1998)
eta Mikel Sorauren historia irakaslearen
Historia de Navarra, el Estado Vasco (1999)
liburuak dira. Dagoeneko hamar mila ale
saldu dituzte bien artean, eta bada zerbait
liburua euskarri bezala kolokan dela dioten
garaian. Bestalde, egileak ez dira ogibidez
historia ikerlariak. Beraz, jomuga akademi-
koetan baino gehiago iritziguneetan eragin
asmo dute, une oroz iruten den atzoko,
gaurko eta biharko historian, betiere gaine-
rakoen iritzietara zabalik.

Bistan da edozein libururi egin dakiokeen
goraipamen nagusia une aiposean irte-
tea eta gizartean bizirik dagoen gai baten in-
guruan eragiteko gai izatea dela. Bi liburu
hauek lehen baldintza erabat betetzen dute.
Izan ere, Euskal Herrian bizi den une eta gi-
ro berri honetan eztabaida politikoak gero
eta indar gehiago hartu bide du, zoritxarre-
ko eta ez hain aspaldiko beste modu batzuk,
zorionez Historia bilakatu bide diren neurri
berean. Zabaltzen ari den prozesu politiko
berriaren atarian, Euskal Herriaren egitu-
raketa juridiko eta politiko berri baten ka-
rietara, ideia, iritzi, proiektu ezberdinak
plazaratzea litzateke lehen urratsa. Nafa-
rroatik egiten den ekarpen honen asmoa,
urrutirago joan gabe, Trantsizio garaian
euskal proiektu politiko bateratu bati buruz
eginiko hutsak zuzentzea litzateke, betiere
egileek Historia ikusteko eta azaltzeko du-
ten modutik.

Euskal nazioaz

Bigarren baldintzari dagokionez, zuhurta-
sun handiagoz neurtu beharko litzateke
zenbateko eragina izango duten. Urzainki
eta Soraurenen liburuaren tesi nagusia zera
da, inoiz euskal naziorik izan bada, nafar
Estatuari, hots, Nafarroako Erresumari zor
zaio, eta azken hau Euskal Estatuaren kon-
figurazioa da. Soraurennek dioenez, «subira-
notasun politikoa, Estatu izatetik erdietsiko
dugu eta Euskal Estatu horren lurraldetasunak
badu Nafarroatik darion tradizio histo-
rikoa. Nafarroan badugu berezko iturri
juridiko eta instituzionala. Hori baliatuz eta
gaurkotuz, subiranotasuna barru eta kan-
po aldera erabiliz eratu behar dugu Euskal
Estatua».

Datu historikoen gisa honetako interpre-
tazio eta aurkezpena guztiz zilegi den arren,
historiaren berezko kontzeptu dinamikoak
lehen izandakoa egungo kode politikoetan
berresteko, egungo herri honetako bizilagun-
en borondate politikoarekin bat egin behar
du, Nafarroako Erresuma indarrez desager-
tarazi zutenez gero izandako bilakaera his-
torikoa gogoan izateaz gain. Datu objektibo-
en nahiz batzuek edo besteek interpreta-
tuak izan- eta gogo subjektiboen uztartzea
ez da beti erraza. Iruñeko bi egile hauek uz-
tarketa hori -beste ikuspegi gehiagoren ar-
tean- bideratu dezakeen aukera bat defen-
datzen dute, Historian errotua eta orain ar-
te oso erabilia izan ez den historiografiaren
argitan ulertua.

Mikel Sorauren eta
Tomas Urzainki, *Historia
de Navarra, el Estado
Vasco* eta *La Navarra
marítima* liburuaren
egileak.

Beraien helburu nagusia, batetik Nafa-
rroaren historia politikoaren ikerketa saioei
bultzada berri bat ematea da eta, bestetik,
berriz, Nafarroak Historian izan duen joko-
tik abiatuz, euskaldunen Estatu Nazional
baten oinarriak Erresuma Zaharretik azala-
ratzea. Ahalegin horietan *historia* «ad pro-
bandum» izkiriartzen dutela leporatu dienik
bada, «izan garena» eta «izan nahi duguna»
bereizteko gaitasunik gabe (Xabier Zabaltza
historialariak, Egunkaria, 1999ko ekaina-
ren 24an). Agian, etor zekizkiekeen kritikei
aurre hartuz edo, Soraurennek liburuaren
sarreran aipatzen du «guk Nafarroako His-
toriaren ikuspegi hau eskaintzen dugu, gu-
re identitateari buruzko eztabaida aberas-
teko asmoz, eta gutxienez dagoeneko aski
ezagunak diren beste zenbait iritziren mai-
lako zilegitasunez».

Izan ere, Nafarroaren identitateari buruz-
ko eztabaidak beti sortzen du aldeko eta
aurkako jarrerarik. Gainera, zein iturritatik
edaten den eta noren urratsak jarraitzen di-
ren erabakigarriak dira ondorioetara iriste-
rakoan. «Gu -dio Urzainkik- Moret, Iturrall-
de, Kanpion, Olabe, Olorizen historiografia-
ren jarraitzaile gara eta Asociación Euskara
de Navarra-koen tradizioa atxiki nahi dugu.
Haiek bezala, ikasketa plangintzekin estali
eta historiografia espainolaren bidez orde-
katu nahi izan den memoria kolektiboa be-
rreskuratu nahi dugu. Aranaren abertzale-
tasunak ez zuen bat egin gure historiografia
nazionalarekin eta ondorioak bestelakoak

MIKEL SAIZ

Tomas Urzainki

«Gu Moret, Iturralde, Kanpion, Olabe, Olorizen historiografiaren jarraitzaile gara eta Asociación Euskara de Navarra-koen tradizioa atxiki nahi dugu. Haiek bezala, ikasketa plangintzekin estali eta historiografia espainolaren bidez ordezkatu nahi izan den memoria kolektiboa berreskuratu nahi dugu»

izan dira, subiranotasunaren aldeko ekimenaren ordezkari politika paktistak bultzatuz».

Egiteko horretan, Soraurenen ustez, urteak beharko dira, «ideologia garaileak guregan sortu dituen aurreiritziak ez baititugu hain erraz uxatuko. Historiak ematen dio zilegitasuna botere politikoari. Horregatik, espainolek gu ere espainolak garela diote, gisa honetan beraien jokabide politikoa zilegiztatzen dute». Horretaz gain, aurreiritzi horien bazterketan, beste zailtasun bat suertatzen da euskal nazionalismo historiakoaren joera nagusia.

Aranak, jarraiki zuen historiografiari esker, hastapenetik kritikarik gabe onartu zuen Gaztelarekiko harremana, foruetan gauzaturikoa, berdinaren arteko orekatik zertorrela. «Gure instituzioen, Pirinioetako Zuzenbidearen eta Nafarroako Erresumaren haritik tira izan balute -Soraurenen ustez-, Euskal Nazioaren subiranotasuna Nafarroan oinarrituko zuket. Zoritxarrez, Aranak Gaztelako Estatuaren barnean kokatu gintuen 'borondatezko itunen' bidez, Nafarroako Erresumaren zatiketa lehenik eta Erresuma beraren konkista berantago, nafarrok -hitzaren zentzu zabalean- askatasunez erabakia ez zela izan ohartu gabe».

Bestalde, metodologia kontuez gain, identitatearen azterketak sortzen duen harrobotsaren oinarrian Nafarroa hitza beraren erabilera anizkuna dago. Urzainki eta Soraurenen erabileraren arabera, Nafarroa eta nafartasuna kontzeptuak gehiago dira ikuspegi politiko bati atxikiak, egun izen horrekin identifikatzen dugun lurralde zatia baino. Egile hauen nafar kontzeptu politikoa ez da mugatzen Estatuko sare instituzionalean aitortzen den Foru Komunitatera soilik, ezta ere Aranaren ondorengoek balizko Euskal Estatu baten baitan Nafarroari emango lioketen probintzia estatus arruntera. Gaur egun Espainian indarrean dagoen Konstituzioaren idazketa garaian, oraino Hego Euskal Herriko lau lurralde

historikoen bilakara instituzionala erabakitzeke zegoen, aski ezaguna egin zen «Nafarroa Euskadi da» leloaren alderantzizkatzean datza, grafikoki esatearren, bi egile hauen ideografia politikoa.

Erresumaren zatiketa

Urzainkiren liburuan aski ongi nabarmentzen da ideia hori. Nafarroa izenarekin ezagutzen ziren Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako lurraldeak, Erresuma-

ko gainerantzeko lurraldeekin batera. 1200 urtean, konkista bidez, hiru probintzia horiek Gaztelari lotu zitzaizkion. Nafarroako itsas portuak ziren lurralde horiek, Nafarroaren mendebaldeko itsas lurraldeak, Erresuma mundura eta komertziora zabaltzen zutenak. Hortatik datorkio, hain zuzen, titulua liburuari. Europan XI. eta XII. mendetan izandako ontzigintzaren eta itsas jardueraren hastapenetan ere partaide izan baitziren Nafarroako portuak.

Urzainkik defendatzen duen Nafarroa kontzeptuari lotua dagoen lurraldetasuna, beraz, aipatu urte hartaraino baizik ez zen egon indarrean. Alfontso VIII.a Gaztelako erregeak zatitu zuena ez da geroztik inoiz instituzio politiko eta juridiko berberen esku egon. Tarteka denboraldi labur baterako herri batzuen atxikimendurik izan da (kasu, Irun eta Hondarribia), baina ez luzarorako lotura sendorik. Eta hain zuzen, Urzainkiren ustez, 1200 urtean hasten da Nafarroaren hondamena eta orduan sortzen ere geroztik Euskal Herrian izan diren liskarren iturria.

Hiru mende geroago, hain zuzen ere 1512an, Fernando Aragoi eta Gaztelako erregea, Penintsulako Erresumak bere tronupean jartzeko asmoz, Nafarroa indarrez hartzen hasi zenean galdu zen subiranotasuna, eta geroztik ez da erabat berreskuratu. Nafarroa Behereak bere subiranotasunari eutsi zion, 1620an Louis XIII.ak Frantziako Koroari lotu arte. Orduz gero, 1789ko Iraultza arte, mugaz honat zegoen Nafarro-

aren gisako estatusa ukan zuen. Izan ere, menpean hartutako mugaren bi aldeetako lurraldeetan nafar foralitatea berretsi zen, «gisa honetan, konkistatzaileek 'itun politikoa' bailitza bereganatutako lurraldeetako biztanleriaren aldarrikapenak isilarazteko. Hala ere, -Urzainkik dioenez- hori ez zen Nafarroako Estatu izandakoaren kondarra baizik». Orduan hasi zen, bi egileen liburutik jasotzen denez, hasiera batean Gaztelaren eta joan den mendetik honat Espainiaren ordezkari politiko eta instituzionala, urteetako menpekotasunak eta lortutako itunek, emeki-emeki, Nafarroaren subiranotasun izpiritua gero eta indartsuago zen Espainiako Erresumaren baitan urtu zutelarik.

Soraurenen liburuak azpimarratzeko sakena, hain zuzen ere, une hortatik aurrera egiten du. Esan liteke liburuak bere hamahiru ataletan bi zati ezberdin dituela, bien arteko muga, batetik, Modernitateak eta, bestetik, egileak zati bakoitzari eskainitako orrialdeek ezartzen dutelarik. Lehen zazpi ataletan, oso sintesi laburrean, gai hauek jorratzen ditu egileak: hasi Pirinio mendebaldeko biztanleen ikuspegi antropologiko batetik eta erromanizatzeko prozesua, Erdi Aroa, Euskal Herriaren bilakaera Erdi Aroan, Nafarroaren bereizitasunak inguruko herriei parekatuz eta Erresumaren subiranotasuna galdu arteko garaia arte. Une hortatik aitzina, Euskal Herria Modernitatean nola kokatzen den azaltzen du, Nazio-Estatuarekin eta, batez ere, Espainiarekin harremanak nola bideratzen dituen adieraziz; kontakizuna 1936ko guda-tearekin burutzen da.

Interes biren arteko oreka

Esan bezala, Nafarroako Erresuma ohia Gaztelaren baitan nahitaez integratzearen ondorengo sortzen den egoera azpimarratzen du bereziki Sorauren. Euskal lurraldeak joan den mendea arte hornitu ziren egitura instituzional bereziak bi interesen arteko oreka nabarmentzen omen du. Batetik, Gaztelako Koroak Euskal Herria kontrolatzeko zuen gogoeta, bestetik, euskaldunak bere buruaren jabetza erabat ez galtzearen nahia. Egileak dioenez, «sistema hauek guziak Foruaren dinamikari esker sortu ziren eta Gaztelak gu bereganatu baino lehenagokoak dira. Mendebaldeko lurraldeetan (Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa) Gaztelari lotu ondorengo sortu ziren, agian Nafarroa Garaia imitazio moduan».

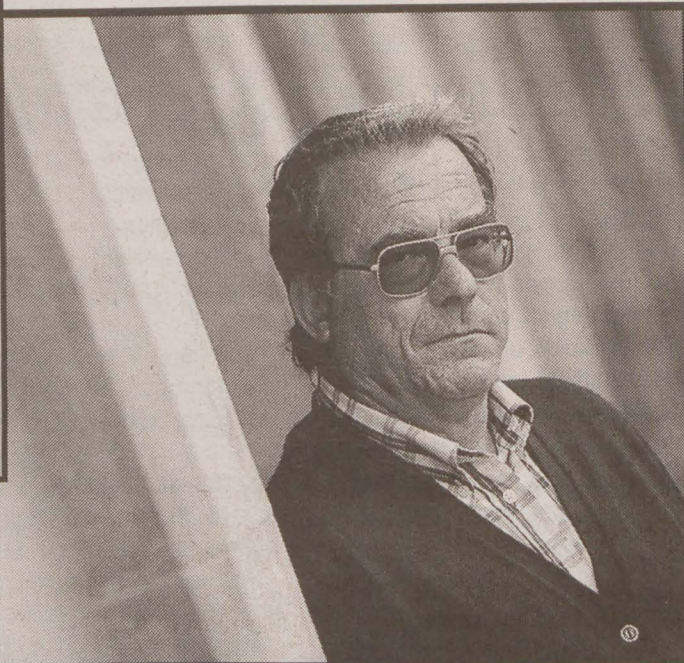
Dena den, Foruen aitzakia, lurralde bakoitzaren bereizitasuna elkarren arteko zatiketa areagotzeko erabilia izan dela salatzen du egileak. «Sarri liskar gogorak izan ditugu euskaldunok -dio Sorauren- baina liskar horiek Euskal Herriaren batasunaren aurka erabiltzea zinez interesatua da. Nafarroako Erresuma ez zuten nafar mendebaldekoek bukatu, Gaztelako Koroak baizik, eta honen ondorengoak, Espainiako Erresumak, eman zigun azken astindua».

Hauek lirateke bi liburu hauen hari nagusiak. Egileek, Historiari begiratuz, aurrera begira sor litekeen Euskal Herriaren egituraketa juridiko eta politiko berri bati buruz gogoeta bide bat eskaintzen dutela esan liteke. Oraingoz gogoeta hutsa. Agian, inoiz gauzatu ahalko dena.

• Pablo Joxe Aristorena •

Mikel Sorauren

«Sarri liskar gogorak izan ditugu euskaldunok, baina liskar horiek Euskal Herriaren batasunaren aurka erabiltzea zinez interesatua da. Nafarroako Erresuma ez zuten nafar mendebaldekoek bukatu, Gaztelako Koroak baizik, eta honen ondorengoak, Espainiako Erresumak, eman zigun azken astindua»

MIKEL SAIZ

Gizakiaren eboluzioaren lekuko

Giza historiaren hastapenaren liburuko orrialdeak Atapuercan irakurgai

ATAPUERCAKO MENDILERROARI ESKER, gizakiaren eboluzioari buruzko hainbat alderdi ilun argitu dira. Era berean, orain arteko teoriak hankaz gora jarri eta berriak egitea ahalbidetu du Burgosko mendilerroan gorderik zegoenak. Izan ere, Europan aurkitu den hominido zaharrenaren gorpuzkiak topatu dituzte bertan: duela 780.000 urte bizi izan zen *Homo antecessor* gizaidearen hezurak, alegia. Aurkikuntza horrek frogatzen du uste zen baino 300.000 urte lehenago etorri zela gizakia Europara. Halaber, *Homo sapiens* eta *Homo neanderthalis* lotzen dituen antzinako espeziea aurkitu dutela uste dute. Horretaz gainera, erdi pleistozeno garaiko (730.000 urtetik 120.000 urtera bitarteko garaia) giza fosil gehien topatu duten lekua da Atapuerca.

Nolanahi ere, misterio gehiago gordetzen dute Euskal Herriko oso gertu dagoen Atapuercako aztarnategiek. Izan ere, hango kobazulo barruko jalkiera bakoitzean gizadiaren historiaren zati handi bat dago jasota: milioi bat urteko historia, alegia.

Atapuerca ezagutu eta han zer aurkitu duten jakiteko, bertaraino joan gara, Tolosako Udalak antolatutako txango batean. Aztarnategien gaineko azalpenak emateko Juan Luis Arsuaga paleontologo eta Atapuercako indusketen zuzendaria izan dugu lagun, baita Ignacio Martínez bere lankide eta natur zientzietako irakaslea ere.

Egin ez zen trenbideari esker, aztarnategiak ikusgai

«Trenari zor diogu Atapuercako aztarnategiaren aurkikuntza», esan digu bisitaren hasieran Juan Luis Arsuaga paleontologoa. Izan ere, Erresuma Batuko The Sierra Company Limited elkarteak trenbidea egin nahi izan zuen Atapuercako mendilerroan mende honen hasieran. Asmoak, ordea, bere hartan gelditu ziren.

Trenbidea egiteko hasitako lanen ondorioz, kare-harrizko mendien iparraldeko hegala erditik ebaki zuten. Hori zela eta, agerian gelditu zi-

ren ordura arte gorderik zeuden zenbait kobazuloren barrualdeak. Inoiz funtzionatu ez zuen trenbidearen zati horri *Trenaren lubakia* deitzen diote. Eta lubaki horretan daude, hain zuzen, Atapuercako hiru aztarnategi garrantzitsuak: Elefantearen leizezuloa, Galeria eta Dolina Handia.

Elefantearen leizezuloa da Atapuercara sartu eta berehala eskuinetara dagoen aztarnategia. «Leizezuloaren beheko aldea duela milioi bat urtekoa da. Baina ezin dugu segituan aztertu behealdea; goikoa aztertuz joan behar da beherantz, aurkituko dugun guztia ongi ulertzeko garrantzitsua baita aztarnak gorde ziren modu eta ordena berean aztertzea», zehaztu digute aztarnategiko lurrean tentu handiz fosilen bila ari diren lagunek. Hain zuzen ere, Natur Zientzietako Museo Nazionala, Madrilgo Unibertsitate Konplutenseko Paleontologia departamendua eta Tarragonako Rovira y Virgili Unibertsitateko Historiaurrearen departamendua dira Atapuercako aztarnategietan ikerketak egiten ari diren erakundeak. Eta Juan Luis Arsuaga, Eudald Carbonell eta Jose Maria Bermudez de Castro dira, beste 50 lagunekin batera, aztarnategietako iker-

Juan Luis Arsuaga, Atapuercako gizona

Madriren jaioa (1954), Santadarren eta Bilbon hazia, eta Madriren hezia da —profesionalki behinik behin— Juan Luis Arsuaga paleontologoa. Hala ere, batek baino gehiagok Burgoskoa dela uste du —egunkari honetan ere behin baino gehiagotan jarri dugu hori—, eta ez da horregatik haserre jartzen; aitzitik, harro sentitzen da. Izan ere, han igarotzen ditu, Atapuercako mendilerroan alegia, uda guztiak. J.M. Bermudez de Castro eta Eudald Carbonellekin batera, Atapuercako aztarnategietako indusketa lanen zuzendaria da 90. hamarkadaren hasieratik.

Abizenak aditzera ematen duenez,

hemengoak ditu arbasoak. Ondorioz, eta nongotarra den galdegin diogunean, euskalduna sentitzen dela esan digu. Gainera, gai izan da Arrasateko Lezetxiki aztarnategiari buruz EGUNKARIAK ateratako artikulua ulertzeko. Gustuko lekuan aldaparik ez, antza.

Hezurren leizezuloko 32 banakoen fosilak, *Homo antecessor* Europako hominido zaharrenaren arrastoak... giza eboluzioaren teoriak aldatu dituen aurkikuntza berrien lekuko izan da Atapuercako aztarnategietan. Lekuko ez ezik, langintza horretan jardun du buru-belarri. Ondorioz, Asturiasko Printzea saria eta Gaztela eta Leongo Giza Zientzien

saria jaso zituen —taldeko gainerako ikerlariekin batera— 1997. urtean.

Hala ere, egoniko lana zabalteko ahalegina-rengatik nabarmentzen da Arsuaga. Baita gauza zailenak modu errazean azaltzeko daukan trebeziagatik ere.

Madrilgo Complutense Unibertsitateko paleontologia irakaslea da egun, eta unibertsitate berean lizentziatu eta egin zen doktore, biologian hain zuzen.

Horretaz gainera, University College of London unibertsitateko irakasle bisi-taria da. *Journal of Human Evolution* aldizkari-ko kolaboratzailea, mundu zabaleko argitalpen eta unibertsitate garrantzitsuenetan hainbat lan egin ditu.

Dolina Handiko aztarnategian indusketa lanak egiten.

keta lanak aurrera daramatzatzen adituak. Lehen ikerketa lanak 1980. urtean hasi ziren, Emiliano Agirrek zuzendurik.

Elefantearen leizezuloa duela 200.000 bat urte itxi zen. Urak ekarrita edo berez pilatuta, lurak kare-harrizko koba «beteta» utzi zuen. Beraz, urte horretatik atzerako aztarnak (milioi bat urte bitartekoak) ari dira aztertzen aztarnategian.

Trenaren lubakitik metro batzuk aurrera egin, eta Galeria izeneko leizezuloa dago. Haitzuloak 35 metro koadroko eremua du, eta lurrez beterik -ia goraino- gelditu zen duela 300.000 urte inguru. Eta trenbidea egiteko eginiko lanei esker, kobazulo barruko jalkiera guztiak daude ikusgai; kobazuloa urez estalirik zegoen garaitik hasita. «Kobazuloa urez beterik zegoen garaikoa da

behealdeko buztin horixka. Garai hartan ez zen inor sartzen kobara», azaldu digu Juan Luis Arsuagak Galeriaren parean. Jalkiera horixkaren gainean jalkiera fin bat ageri da, beltz kolorekoa. Saguzaharren gorotzak eta haiek utzitako arrastoen fosilak direla argitu digu paleontologoak, «ura joan eta kobazuloa agerian gelditu zenean saguzaharrak izan baitziren bertan bizitzen jarri ziren lehen izakiak». Hala ere, horren gaineko jalkiera gorria da handiena. Jalkiera hori kobazuloa kanpora ireki eta izaki bizidunak bertara sartu eta arrastoak utzi zituzten garaian sortutakoa da, hainbat urtetan zehar. «Batzuk nahita eta besteak nahi gabe sartzen ziren Galeria leizezulora. Izan ere, kobazuloaren goialdean zulo bat zegoen. Zulo horretatik jausi eta kobazulotik irten ezin

zirela gelditzen ziren animalia asko», azaldu digute.

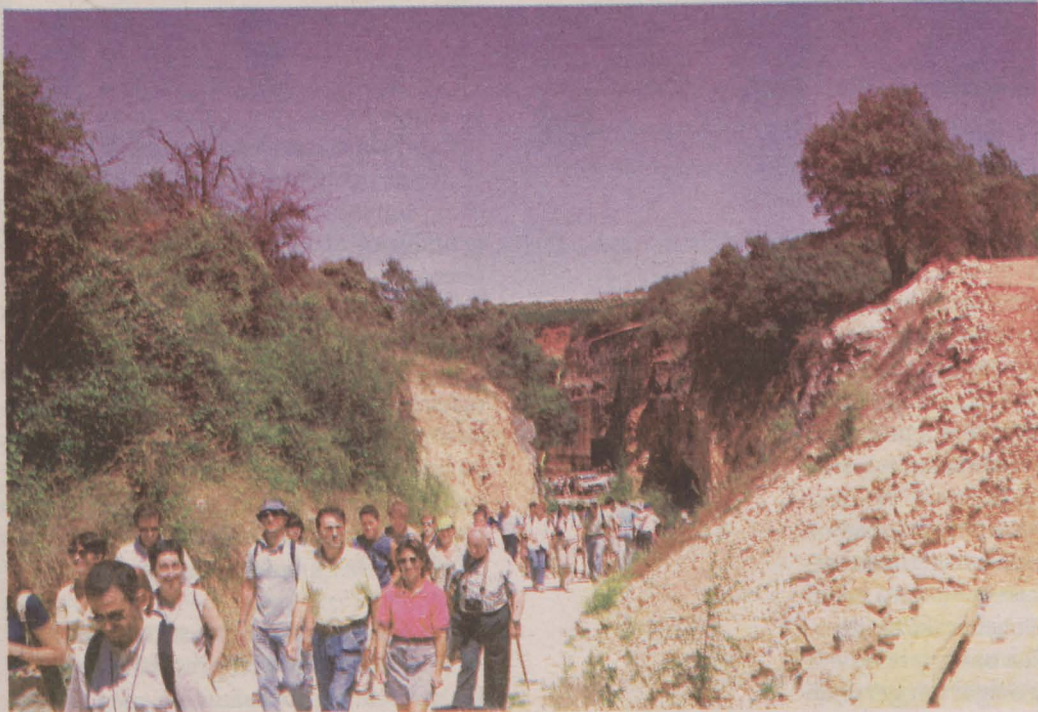
Kobazulo horrek, ordea, bazuen beste sarrera erosoago bat, eta handik animalia haragijaleak eta gizakiak sartzen ziren, barruan hilda gelditu ziren animalien bila. Hori adierazten diete, behintzat, ikerleei kobazuloan aurkituko hainbat tresnak (duela 350.000 eta 150.000 urte bitartekoak) eta animalien hezur arrastoek. Guztira, 1.400 tresna arrasto aurkitu dituzte, eta animalien fosilak, berriz, 6.150.

Paleomagnetismoa: Fosilen adina neurtzeko metodoa

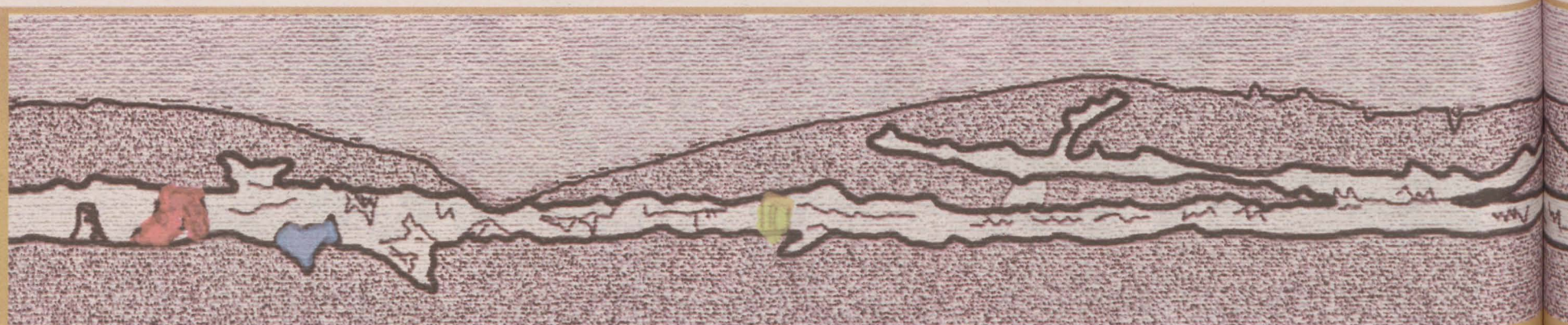
Ignacio Martinez natur zientzietako irakasleak, Juan Luis Arsuaga paleontologoarekin batera, aurkikuntza garrantzitsuak egin ditu Atapuercan. Martinezek azaldu digu aztarnategietako fosilen adina neurtzeko erabiltzen duten metodoa: «Arrastoen adina neurtzeko hiru modu nagusi daude: arrastoak alderatzea zein garaitakoak diren badakigun animalien fosilekin (metodo erlatiboa); karbono 14aren proba egitea (metodo kimikoa); eta paleomagnetismoa erabiltzea».

Paleomagnetismoaren bitartez, nahikoa modu zehatzean jakin ahal da fosilak zein garaitakoak diren. Lurraren eremu magnetikoaren aldaketak neurtuz lortzen da hori, Lurraren barnealdeko imanak urteetan zehar izan dituen norabide aldaketak kontuan hartuta. «Magnetita mineralaren norabidea aztertzen dugu, mineral horrek Lurraren imanaren norabidea hartzen baitu. Gaur egun eta azken urteotan Ipar polorako norabiderantz begira egon da imana eta, ondorioz, magnetita minerala», esan digu Ignacio Martinez irakasleak imanaren eta mineralaren arteko lotura azaltzeko. Magneti-

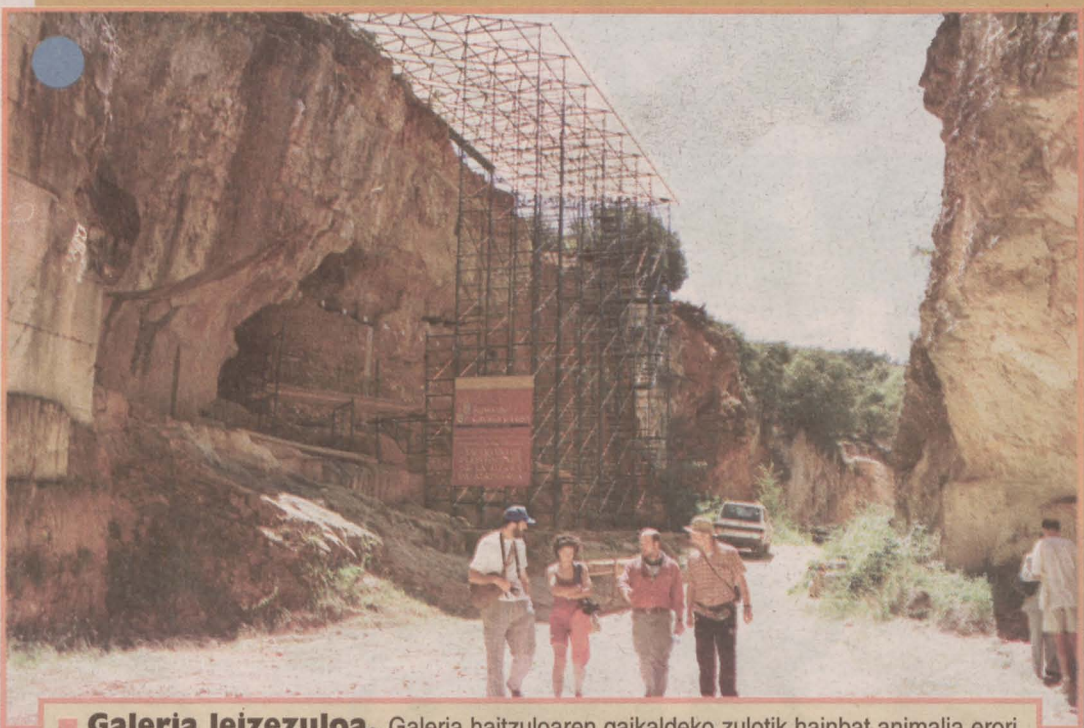
«Aurkituko
dugun
guztia ongi
ulertzeko
garrantzitsua
da aztarnak
gorde ziren
modu eta
ordena
berean
aztertzea»

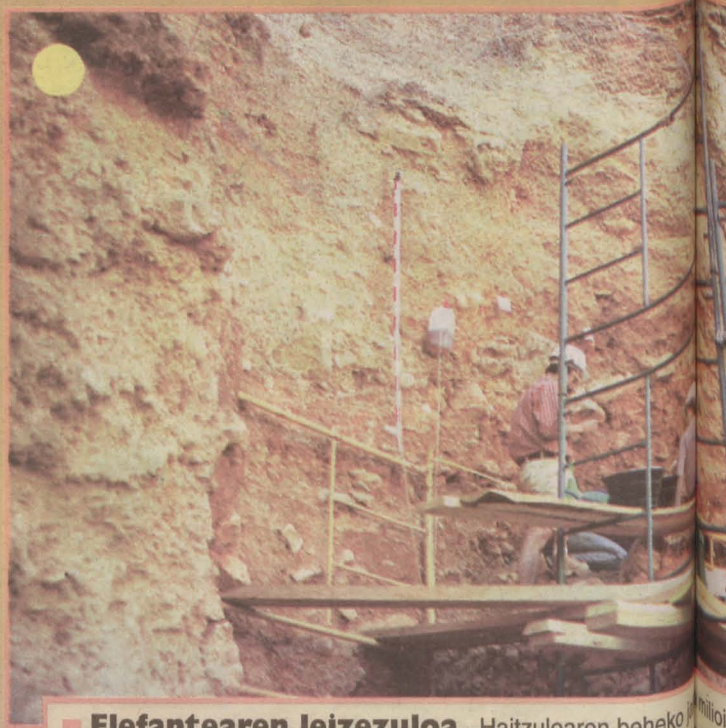
Trenaren lubakitik ikus daitezke Elefantearen Leizezuloa, Galeria eta Dolina Handia haitzuloak. Argazkian Trenaren lubakiko ibilbidea.

• Argazkiak: Josu Iztueta •

■ **Galeria leizezuloa.** Galeria haitzuloaren gaikaldeko zulotik hainbat animalia erori ziren barrura. Hori dela-eta, duela 800.000 urtetik hasi eta orain dela 300.000 urte arteko fosilak topatu dituzte bertan; 6.000 inguru.

■ **Elefantearen leizezuloa.** Haitzuloaren beheko aldean daude hainbat animalia fosil. Hori aztertu aurretik, ordea, goiko jalkiera guztiak aztertu ondoren laborategian analizatuko dituzte.

ta minerala labar baitan gordezen da, baina buztinean aurki daitezkeen basalto mineralak ere balio omen du neurketa bera egiteko.

Luraren imana orain Ipar polora begira dagoen arren lehen aldeantzikoa gertatzen zela zehaztu digu Martinezek. Imanaren norabide aldaketa hori duela 780.000 urte gertatu zen. Ondorioz, lehen aipaturiko mineralen norabidea negatiboa (duela 780.000 urtetik atzerakoa) edota positiboa den (duela 780.000 urtetik aurrerakoa) aztertuz, mineral hori dagoen jalkierako fosilak zein garaitakoak diren jakin daiteke.

Dolina Handia: Giza eboluzioaren teoria berriaren sorleku

Galeriatik 50 metro aurrerago Dolina Handia leizezuloa dago, hura ere erditik ebakirik. Haitzuloaren jalkieren neurria 14 metro luze da, eta metro horiek guztiak ari dira aztertzen Arsuaga eta bere lan taldea. Elefantearen haitzuloan bezalaxe, goitik behera ari dira egiten indusketa lanak; berrienetik

■ **Homo antecessor.** Dolina Handian duela 780.000 urteko Homo antecessor gizaidearen arrastoak aurkitu dituzte. Hominido espezie berri horren aurkikuntzak berritu egin du giza ebozuzioaren teoria. European aurkitu den gizaide zaharrena da.

zaharrenera, alegia. Hala ere, haitzuloaren barruko garai guztietako jalkierak zer gorde dezaketen jakiteko geruza bakoitzetik laginak hartzen ari dira leizezuloaren albotik, hau da, jalkieren ertzetik. Duela milioi bat urtetik hasi eta 200.000 urte bitartera arteko jalkierak daude bertan.

Guztira 11 geruzatan banatu dute Dolina Handia leizezuloa. Zazpigarren geruzan eremu magnetikoaren aldaketa sumatu zuten ikertzaileek. Hala, hortik beherako sei geruzek 780.000 urtetik milioi bat urtera bitarte dutela jakin dute. Eta seigarren geruzan

(780.000 urte baino zaharragoa) topatu zituzten Atapuercako ikertzaileek orain arte European aurkitu diren gizaide zaharrenen arrastoak. Fosilak aurkitu zituen ikertzailearen omenez, Aurora geruza izena du 86 giza fosil topatu zituzten leku horrek; arrasto horiek 6 gizaiderenak dira. 1994. urtean eginiko aurkikuntza horretako hominidoei *Homo antecessor* esaten diete.

«Kanibalismoaren adibiderik zaharrena da», adierazi du Juan Luis Arsuagak Dolina Handiko aztarnategian; «hezurak ikusita, segituan jakin genuen beste gizaide batzuek jan zituztela», zehaztu digu. Izan ere, *Homo antecessor* hominidoen hezurrek haragia kentzeko eginiko ebakiak eta seinale gehiago dituzte. «Hasiera batean, ez genekien zergatik jan ote zituzten, baina, hezurak nonahi eta nolanahi utzi zituztela ikusirik (beste animalien hezurrekin nahasturik, adibidez), elikatzeke jan eta hil zituztela ondorioztatu genuen», azaldu digu Atapuercako indusketen zuzendariak.

Indusketa lanak azkarrago egiteko jende gehiago jarri dute Dolina Handiko aztarnategian lanean. Hala ere, jakitun dira geruza zaharreraino iristeko urte asko igaro beharko direla; «eta gure ondorengo belaunaldiak aurkikuntza oso garrantzitsuak egingo dituzte Atapuercan», adierazi digute Arsuaga eta Martinez ikertzaileek. Izan ere, litekeena da gizakia Atapuercan lehenago bizi izana.

Hezurren kobazuloa: misterioaren zuloa

Trenaren lubakitik eskuineko mendi tonto-

milioi bat urtekoa
ak aurkitu

■ **Kobazulo Nagusia.** Kobazulo Nagusiaren barruan dago Hezurren leizezuloa. Hiru lagun baino gehiago batera sartu ezin diren kobazulo horretan, 32 gizaideren arrastoak topatu dituzte. Inoiz ez dira hainbeste giza fosil batera aurkitu.

sa. Hezurren leizezuloan aurkitu dute Neanderthal aurreko gizaidearen
ez bataiatu duten pelbis handi horrek, atzera botatzen du Neanderthalak
zailtasunengatik desagertu zirela.

rrera igota dago Kobazulo Nagusia. Eta ha-
ren barrualdean, berriz, Hezurren kobazu-
loa. Hara joateko, oso bide bihurritik igaro
eta 14 metroko horma bertikala jaitsi behar
da; espeleologiako materiala behar da hara
joateko. Lekua, gainera, oso txikia da.

1992. urtean han aurkitu zituzten giza
arrastoek 300.000 urte dituzte, eta izuga-
rrizko garrantzia izan dute garaiko gizakia-
ren azterketa egiteko. Izan ere, 32 gizakiren
ia 2.000 fosil aurkitu dituzte; gorputzaren
zati askotarikoak, gainera. *Homo heidelber-*
gensis espezieko fosilak dira aurkiturikoak.

Bost burezur ia osorik topatu dituzte, eta,
gainera, garai hartako giza pelbis bakarra
aurkitu dute, *Elvis* izenekoa. Pelbisaren ta-
mainak, nahikoa handia baita, atzera bota-
tzen du Neanderthalgo gizakiak erditzeko
zuten zailtasunagatik desagertu zirela dio-
en teoria.

«Historiaurreko gizakia gaur egungoa bai-
no lehenago hiltzen zen, baina ez biologiko-
ki gehiago iraun ezin zuelako, egoera horre-
tan bizirik irautea zailagoa zelako baizik»,
zehaztu digu Ignacio Martinezek garaiko gi-
zakien iraupenari buruz.

Juan Luis Arsuagaren arabera, gizaki
haiek ez ziren kobazuloetan bizi: nomadak
ziren. Beraz, hainbeste lagun kobazuloan
hilik badaude, apropos eraman behar izan
zituzten. «Erritual baten ondorioa dela diru-
di; hori da, behintzat, misterioa argitzeko
gure hipotesia», azaldu du. Erritual horri
esker, inon baino gizaki fosil gehiago aurki-
tu dituzte batera Atapuercan.

Hasi besterik ez dira egin

Hezurren haitzuloaren aberastasuna izuga-
rria da. Aurkitu dituzten fosilek nahiz aur-
kitzeke daudenek izugarri lagunduko dute
giza eboluzioaren nondik norakoak jakite-
ko. Gauza bera gertatzen da Dolina Handi-
ko aztarnategian eta besteetan. Bestalde,
aurten Mirador kobazuloa aztertzeari ekin-
go diote. «Han Neanderthalgo gizakiaren
arrastoak aurkitu eta espezie ezezagun ho-
rri buruzko informazioa jasotzea espero du-
gu», adierazi digu Juan Luis Arsuagak. Era
berean, hurrengo udan hasi nahi duten
proiektu berria zertan datzan azaldu zigun
Koba Nagusiaren sarreran, Portalongo sa-
rrean hain zuzen: «Neanderthal eta Cro-
Magnongo gizakien arrastoak topatzea es-
pero dugu. Halaber, bien arteko harremana

'Homo antecessor': Europako gizaidetik zaharrena

Atapuercako Dolina Handiko seigarren
geruzapean 86 giza arrasto aurkitu zituzten
1994. urtean. Arrasto horiek duela 780.000
urte inguruko 6 gizaiderenak dira; haien
hortz, hagin eta burezurak, hain zuzen.
Espezie berri hori *Homo antecessor* izena
eman diote. Aurkikuntza horrek hankaz
gora jarri du giza eboluzioaren teoria; izan
ere, ia 300.000 urte aurreratzen du gizakia-
ren etorrera Europara.

Berez, haien arrastoek ez zuten kobazu-
lo barruan egon behar, garaiko gizaideak
ez baitziren haitzuloetan bizi; nomadak
ziren. Arrasto horiek han egoteko arrazoia
hau da: beste espezie batek janak izan
zirela. Hau da, beste gizaide batzuek
Homo antecessor horiek jan eta haien
hezurrak kobazuloan utzi zituztela. Eta
hipotesi hori baieztatu egiten dute *Homo*
antecessor gizaidearen hezurrek dituzten
seinaleek: handik haragia askatzeko tres-
neriaz baliaturik eginiko ebakiek, alajaina.
Orain, zein homo espeziek jan zituen argi-
tzea falta da.

Homo antecessor espeziea Afrikatik eto-
rri zela diote; han sortu zen *Homo ergaster*-
en ondorengotzat jotzen dute adituek.
Hala, *Homo antecessor* -ek Europara etorri
eta bertan bere bilakaera propioa izan zue-
lako teoria darabilte esku artean ikerleek.
Hipotesi horren arabera, Dolina Handian
aurkituriko gizaidearen ondorengoa *Homo*
heidelbergensis izan zen, eta hortik *Homo*
neanderthalensis, hots, Neanderthalgo
gizakia sortu zen. Hori ondorioztatu dute,
behintzat, Dolina Handiko eta Hezurren
haitzuloko arrastoak alderatu ondoren.
Aipaturiko kobazuloan Neanderthal aurreko
32 gizaidearen arrastoak topatu dituzte.

Bestalde, Neanderthal eta *Homo sapiens*
espezien artasoa komuna *Homo antecessor*
dela uste dute. *Homo sapiens* gizakia,
ordea, ez zen hemen sortu; Afrikan sortu
zen, hango eboluzioaren ostean. Eta duela
200.000-100.000 urte inguru etorri zen
honantz, hemen bizi ziren Neanderthalgo
gizakien kaltean, azken horiek desagerta-
razi egin baitzituen.

nolakoa izan zen jakin, eta, besteak beste,
gure espeziearen artasoa zergatik irten zen
garaile jakiteko saioa egingo dugu».

■ **Ainhua Oiarzabal**

ATAPUERCA

Marta Agirrezabala

EHNEKO KIDEA

GARI GARALDE

«Bezeroak baserritarrena gerturatu beharko luke»

T OLOSAN EUSKAL HERRIKO Nekazarien Elkartek duen egoitzaraino (hankak lurrean, alpeste bila) luzatzen du sindikalismo-alorreko militantzia hitz bizi, zehatz eta errazeko biologo baserritar etsi-etsi honek, hitzaldi franko eman eta argitalpen askotxotan kolaborazioak idatzi ondoren, egiazko iraultza (erabatekoa, alegia) garestia baita, denbora asko kendu eta zeharoko morrontza exijitzen baitugu: aztura eta jokamolde ugari erruz aldatzen hasi behar dugu ala gureak egin du, borroka hori erabatekoa baita: «Noski, galtzeko duguna ez baita bakarrik lurraldetasuna (gizakirik gabeko lurraldea ez da deus), ekonomia, kultura, elikabidea, ingurugiroa, tradizioa, euskara eta alderdi horiek, bai zik eta gure izaera eta gure sustraiak, euskaldunok hortxe baitaizkagu erroak. Lurrarekiko atxikimendua bera ere galduz gero, gaizki ibiliko ginateke denok, baserritar zein kaletar».

■ Galbide horretarako joerarik hauteman al duzu, bada?

Prozesua aspaldi abiatu zen, jakina, baina duela hamabost-hogei urtetik honako hiritartze-prozesua izugarri azkartu da, faktore ugari (espekulazioa, Euskal Herri osoko administrazioen politika, alderdi politiko guzti-guztien lagakeria...) eraginda.

Adibide adierazgarri bat jarzearren, ene bi ilobetako batek badaki esnea behetik datorrela, baina baserritarrak badaki behiari errapetik ateratzen zaiola ere: kultura horren gabezia geroz eta nabarmenago bihurtzen ari zaigu gizarte honetan, akaso gure erosokeriaren ondorioz: galdetzea ere molestia dugunez, besteek ematen digutena baik ez dugu irensten, auzitan jarri gabe.

■ Potentzia horien gerra-interesak komertzial soilak ote dira?

Ez, noski, interes eta helburuak askoz ere globalagoak dira, baina biderik seguruenak elikagaiak kontrolpean edukitzea dute: gizartea informaziorik gabe, janzerarik gabe... eduki dezakezu, baina ez janaririk gabe: hortxe da gakoa.

■ Zer da, beraz, eragiketa hori, borroka ala zapalkuntza hutsa?

Nondik ikusten duzun, gauza bat edo bestea izan daiteke. Gerra da, bi potentzia (EEBBak eta bere lagunak, batetik, eta Europa, bestetik) elkarren kontra eta Hirugarren Mundua harapatzearen ari direlako, mundu zabaleko merkatua konkistatzeko. Zapalkuntza da

guretzat, dudarik gabe, prozesu horri aurre egiteko defendabiderik ez baitugu, gure burua zeharo erasogarri ikusten ari gara eta.

■ Nolako armaz hornitu beharko genuke lehian esku hartzeko?

Modu askotakoak izan daitezke armak: Administrazioak, adibidez, behar bezalako hezkuntza eman beharko luke, ekoizlea bere tokian ezagutu eta bertako produktu naturalak eros ditzagun; udalek, baserriaren kaltean industriari eta banatzaile erraldoiei sekulako erraztasunak eman ordez, nekazariari ekoiz-

penaren ateak zabaltu beharko lizkiekete, lurralde aproposak eskainiz, zergetan diskriminazio positiboak eginez; baserritarrek beren aldetik banaketa-sareak osatu beharko lituzkete, bitartekariak eskuak ahalik eta eragin txikiena izan dezan; bezeroak baserritarrena gerturatu beharko luke, unitate bakarra osatzen dugula ulertuz eta ulertaraziz, hau da, zubigintza-lanean jardun beharko genuke denok, elkarren-gana hurbildu eta bata bestea hobeki ezagutzeko: premiak, lanbideak, kultura eta abar.

■ Bezeroak, oraintxe bertan, zer du eskura?

Gure osasunak geroz eta hutsune gehiago ditu, alergiak egunetik egunera ugaltzen ari dira eta, ondorioz, jendeak dirutza handiagoa gastatzen du botiketan. Gure proposamena bestelakoa da: erosi produktu sanoak eta, bai osasunak, bai patrikak ere, biek eskertuko dizute. Kontua ez da pezeta edo libera gehiago gastatzea, aukera aproposak eginez dirua hobeki bideratzea baizik. Eta ekoizlea ezagutzea, hemengo nekazaritza, zorionez, herrien gertuko inguruetan garatzen da: noiznahi ezagutzeko modukoa dugu denok: baserrira joan, oilaskoak edo tomateak nola zaintzen diren ikusi, galderak egin, jakin-minak asebetzea, hitz batez.

■ Eta erosketak militantziaz egitea: hori ez al da gogor samarra?

Kontua da militantzia bestela erabiltzea; hau da, bitartekari horrek esnea laurogei pezetatik beherago eskaintzen badit, hori ezinezkoa dela pentsatu behar dut nik, prezio horretan gizabidez ezin daitekeela lanean ibili; beraz, ezinbestean iruzurra dagoela ekoizletik kontsumitzaileerako bidean eta, hortaz, ez gaituela gaiztakerietan lagun izango.

■ Zubiaz beste aldera baserritarra dugu: hark ere

Produktua

Hegaluzea oliba-oliotan

Conservas Alegria, Arana tar Sabin, 11, ONDARROA (Bizkaia). Pisu garbia: 112 g. (hegaluzea, 82 g.; olio, 30 g.). Prezioa: 235 pezeta, 9,5 libera; kiloko, 2.865 pta., 115 lib. Osagaiak: hegaluzea eta oliba-olioa. Testua, espainolez, frantsesez, ingelesez eta alemanez.

Arrasateko hipermerkatu erraldoian eskaintzen zitzaigun, era tentagarrian, lata birziklagarrian ontziraturik datorren ondarrutar («Ondarroa-Spain») horien hegaluzea, gutizia bailitzan. Heiskoa bezain garestia ez den arren, Ortiz firmak merkatu-ratzen duenaren bikoan dabil hau, prezioz. Kalitatez (bai olio, bai arraina) berdintsu dira denak, onak. Gauza bat aitortu behar zaio: lehen-gaien kopuruak jator adierazi izana. Bestelako kalitatea ere eskatu beharko, kanpoko lau hizkuntzatan, gurea putzura kondenu dute eta.

Kalitate-kopuru-prezioa: ondo...

eginkizunen bat bete beharko luke lehia horretan, ezta? Orain arte bazirudien irabazle gertatzen ari zela, hein batez...

Horixe baietz: baserritarri produktuetan kalitatea eta lanbidean prestakuntza galdatu behar zaio, zorrotz galdatu gainera, bere burua antola dezan, hasieratik bukaeraraino prozesu osoa kontrola dezan, hazia ereite-tik, garraioa... mahairaino ia-ia. Irabazle gertatzen ari zen, bai, baina irabazle eskasa, epe motx-motxerako mozkinak ateratzen zituelako: baserritarrak ikasi beharko du pikareskaren bide hori urria duela.

• Edorta Agirre •
TOLOSA

Sugeak, gezurrezko etsaiak

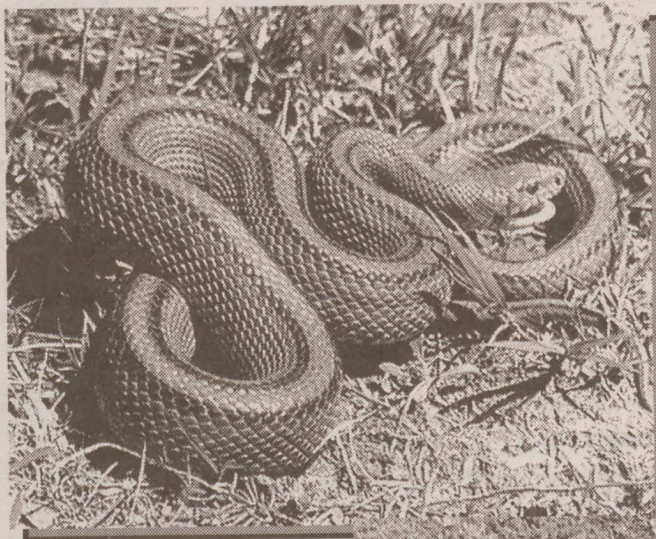
Espezie batzuk arriskuan daude Euskal Herrian

O SPE TXARREKO ANIMALIAK aipatzean, aurreneko postuetan sugeak agertuko dira seguruenik. Izen txar horren jatorria erlijioan edo kulturean

izanda, ez dago zalantzarik funts gutxikoa dela. Sugeak, oro har, ez dira arriskutsuak, eta hala direnek gutxitan hiltzen dute. Hala ere, urtero, udako hila-beteotan, animalia hauen aurkako benetakako gurutzada egiten da, a h a z t u r i k

babestuta daudela edota absurdua baserritarrentzat lagungarriak direla. Pentsa nolako absurdua den gure gizartearen beldurra, sarritan suge itxura duten animaliak -adibidez, ziraunak eta eskinkoak- berdin-berdin akabatzen direla, baka-rrik antzekoak izatearen bekatuagatik.

Euskal Herrian baditugu hamar suge espezie nagusiak. Horietatik hiruk pozoia erabiltzen dute beren jana bilatzeko: Seoane sugegorria (*Vipera seoanei*), Aspis sugegorria (*Vipera aspis*) eta Montepellierko sugea (*Malpolon monspessulanus*). Horietatik bakarrik sugegorrien pozoia izan dezake nolabaiteko arazorik gizakientzat; hala ere, oso arraroa da animalia horien ziztaden ondorioz norbait hiltzea. Izan ere, errazagoa da perretxikoak jaten hiltzea hauetako suge baten ziztadaren ondorioz baino. Berdin dio. Sugeak akabatu behar dira.

Goian eskailera-sugea (*Elaphe scalaris*). Lerro hauen parean eskulapioren sugea (*Elaphe longissima*). Behean seoane sugegorria (*Vipera seoanei*).

Karraskarien kontrolatzaileak

Zaila da biblian hain jokabide txarra izan zuena ia-ia gaitzik egiten ez duen animalia dela sinestea. Baina horrela da. Ulertzeko, hauen dieta oro har zein den besterik ez dugu ikusi behar: saguak eta beste karraskari txikiak, txoriak, narrastiak... Esan dugunez, baserritar askorentzat lagun ezin hobea da, arazo kulturalak izango ez balira.

Euskal Herriko sugeak

Espeziea	Bizi den lurraldeak	Babespena
Suge berde-horia <i>Coluber viridiflavus</i>	Gipuzkoako ekialdean eta Pirinioetako bi aldeetan	Interes berezikoa
Iparraldeko suge leuna <i>Coronella austriaca</i>	Euskal Herri osoan, Ebro aldean izan ezik	Ez dago arriskuan
Hegoaldeko suge leuna <i>Coronella girondica</i>	Euskal Herri osoan, goi mendietan izan ezik; batez ere, Araban eta Nafarroan	Ez dago arriskuan
Eskulapioren sugea <i>Elaphe longissima</i>	Alde atlantikoan eta Nafarroako iparraldean	Interes berezikoa
Eskailera sugea <i>Elaphe scalaris</i>	Errioxa eta Ebro aldean	Interes berezikoa
Montpellierko sugea <i>Malpolon monspessulanus</i>	Errioxa eta Ebro aldean	Interes berezikoa
Suge biperakara <i>Natrix maura</i>	Euskal Herri osoan, goi mendietan izan ezik	Ez dago arriskuan
Suge gorbataiduna <i>Natrix natrix</i>	Euskal Herri osoan, goi mendietan izan ezik	Ez dago arriskuan
Aspis sugegorria <i>Vipera aspis</i>	Nafarroako eta Arabako hegoaldean eta Pirinioetan	Ez dago arriskuan
Seoane sugegorria <i>Vipera seoanei</i>	Euskal Herri osoan, aurrekoa agertzen den tokietan izan ezik	Ez dago arriskuan

Gizakien jazarpena eta automobilen harrapaketak ditugu animalia hauek pairatzen dituzten mehatxu nagusiak. Horren ondorioz, larria izaten hasi da espezie batzuen egoera. Hori da eskailera-sugearen kasua (*Elaphe scalaris*): suge

handi hau -metro eta erdiko tamainakoa izan daiteke- gizakioi ez digu inongo kalterik sortzen, baina ikusi bezain pronto akabatzen ditu jendeak. Eskulapioren sugearekin antzeko zerbait gertatzen da, ezen ofidio hori errepideetan jartzen baita askotan -beroaren bila-, eta autoek harrapatu egiten baitute. Bigarren horren populazioari dagokionez, Euskal Herrikoa da Penintsulako handiena.

Dena dela, gure sugeek dituzten mehatxu nagusiak neurri handi batean ekosistemen suntsipena da. Horregatik, beharrezkoa da animalia hauen etorkizuna ziurtatzea, berezko inguruak babestuz. Hori lortzeko, suge gaiztoen mitokeria deuseztatzea dugu lehenengo urratsa.

• Joxerra Zabala •

Deialdia

Izturitzeko leizeak

Uztailaren 24an eta 31an, larunbata biak, Eusko Arkeologia elkarteak ateak zabalik egunak antolatu ditu Otsoze-laia eta Izturitzeko harpeak erakusteko. Leizeak oso egokituta daude turistek ikusteko, baina hala ere interes handia dute.

Errekako txosna

Urtero bezala Erreka Plataforma Ekologistak txosna bat irekiko du Bilboko Aste Nagusian. Tabernaren txandak betetzeko laguntza behar dute. Ekimen horrekin esku-ratzen duten diruarekin urte osoko lanak finantzatzeko dituzte. Lan horretan lagundu nahi baldin badiezu, dei eza-zu lehenbailehen 94-4790119 telefonora.

Salaketa

Pagoen mozketa

Joan den udaberrian Gorla gainean, Bergarako inguruan, berrogei bat pago bota zuten egurra aprobetxatzeko. Irakurle batek txikizioen argazkia bidali digu, esanez orain inguruan alertze eta pinuak besterik ez direla gelditzen.

berde bizi

3332. POSTA KUTXA
20080-DONOSTIA

► Zabalgir@bezeroak.euskaltel.es

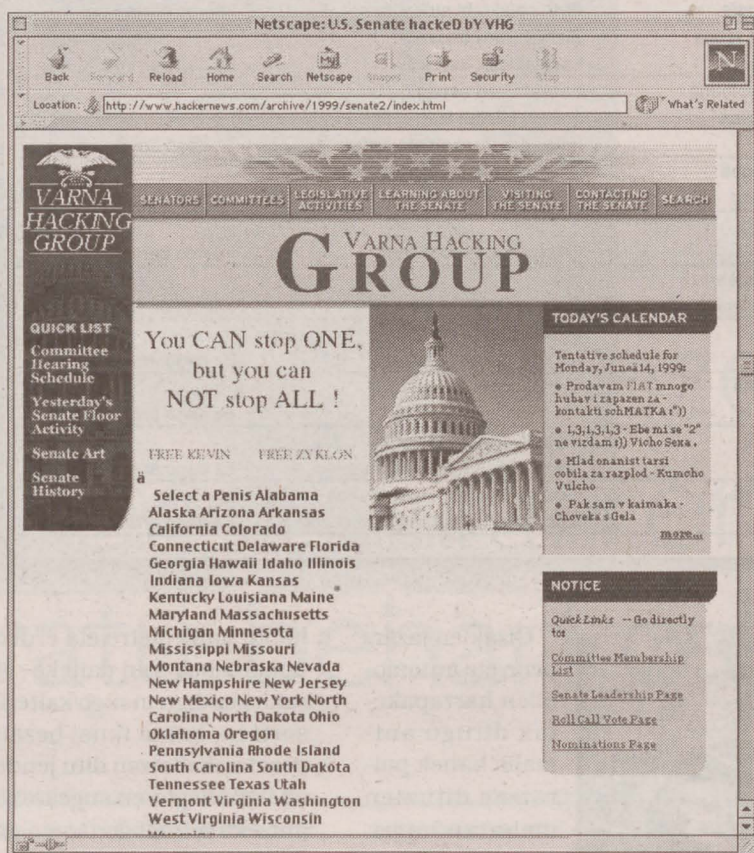
amarauna ► Internet gerra informatikoen gatazkalekua

Boterea infogerraren beldur

AMERIKARRAK FAMATUAK dira etsaiak asmatzen. komunistak, errusiarrak, martiztarrak eta musulmanak izan dira mende honetan amerikarren mamuak. Teknologiaren aroan Internet da hackerrak edo ziberterroristak, modako etsaiak, eroso mugitzen diren ingurunea.

Beldurra edo paranoia izan, Clintonek 1.400 milioi dolar eskatu zizkion EEBB-tako senatuari urte hasieran infogerrari ekiteko. Infogerra hitza 1976. urtean erabili zuen estraineko aldiz Pentagonoko buruzagi Andi Marshallek. Balak barik bit-ak jaurtikiko ziren gerra bat imaginatzen zuen berak.

Hala ere, hackerrak normalean ez daude antolatutik eta eraso isolatuak egiten dituzte. Helburu militar-politiko zehatzak dituen hacker taldearen irudia karikatura baino ez da. Halabaina, egia da gatazka lekua sarera igerotzen ari dela, eta zenbait adibide izan dira, iragan berri den gerran Jugoslaviako gobernuak hacker taldea bildu baitzuen EEBB-en kontra ekiteko. Baina zibergerra ekin-

tza nagusiak amerikarren aldetik abiatu dira, NSAk etengabe Internet arakutzen baitu Echelon bezalako sareen bidez. EEBB-tako Gobernuak, etsai dituenen sare militarretan eta banku kontuetan sar-

tzen aditua da eta taktika hauek gehien erabiltzen dituen bera da, William Church-ek *Tech Web* aldizkarian adierazi berri duenez. Church infogerran aditua da eta CIWARS enpresa zuzen-

tzen du. Enpresa honek herrialde eta enpresen informazio sistemen segurtasuna aztertzen du, puntu ahulak aurkituz eta soluzioak proposatuz. Informatikaren arloa ikuspuntu militarretik aztertzen dute, gaur egun sare hauetan ordenagailuz gidatutako zentral elektrikoak, telefono operatzaileak eta beste asko izan baitaitezke hacker bakan edo antolatuen xede. Halabaina, «terroristek oraino ez dute zibergerriarako trantsizioa egin», dio Churchek.

Hackerrak antolatzeke lehendabiziko saio bat egingo da Las Vegasen, Chaos Computer Club taldeak antolatuta, abuztuaren 6an hasiko den hiru eguneko kanpaldian. Hacker gehienak indibidualistak dira, eta helbururik izatekotan ekonomikoak izaten dituzte. Hala ere, egia da EEBB-tako Gobernuarekin lotutako erakunde askok hacker antolatuen erasoak jasan dituztela: maiatzean Etze Zuriaren gunea, ekainaren hasieran FBIren gunea nagusia eta ia hilabeteren buruan armadaren hasierako orrialdea. Hau dela eta, gobernuak infogerrarako sail berri bat sortu du.

- Hackerren bilera www.defcon.org
- Hackerren erasoak <http://www.hacknews.com/archive/crackarch.html>

amarauna ► hackerrak espainiar erara

«Hacker 'proetarra' bat atxilotua»

Honelako perla aurki genezake iragan osteguneko ABC egunkaria irakurrita. Irakurketa sakonagoak, ordea, baieztapen honen funtsa zein

den erakutsi digu. Goardia Zibilak uztailaren 9an ustezko hacker bat atxilotu zuen, 22 urteko Daniel Ortiz, Murcia-ko Aguilas herrian. Barne

Ministerioko ordenagailuetan sartu izana eta, kalteak eragiteaz gain, sekretuak zabaltzea leporatu diote. Halabaina, espainiar egunkari honen arabera, «sinesgarritasun osoko iturriak» aitatzuz, litekeena baita Ortizek ETA-ren aldeko taldeentzat informazioa pasatu izana.

ABCren arabera, aspaldi zebilen Goardia Zibilaren delitu informatikoen saila ustez Barne Ministerioan sartu zen hackerraren atzetik. Iragan urteko ekainean igarri zuten eraso ministerioko ordenagailu batean eta orduz gero erasotzailea identifikatzeko lanetan ibili dira. Duela zenbait hilabete erasoaren berri eman zuen Jaime Mayor Oreja ministroak. EEBB-tako Hotmail doako e-posta zerbi-

tzuaren helbide bat, terapia83@hotmail.com erasotzailearen arrasto bakar moduan eman zen ezagutzera orduan. Iragan asteko atxiloteta FBIren eta Los Angelesko fiskaltzaren laguntzari esker egin ahal izan dute. Hotmail enpresaren log-ek Murcia-ko zerbitzari batera bideratu zituzten ikerketak eta hemendik Daniel Ortizen atxiloteta eratorri zen.

Hala ere, ezustea gaztearen etxea miaztean etorri zen: ETArekiko lotura. Euskal gazte zenbaitekin lotzen duten eskutitzak aurkitu dizkiote Ortizi eta Espainiaren aurkako irainak agertzen dira. Ikerketaren arabera, Ortizek lan egiten duen kanpinean hainbat euskal gazte joaten da eta, gainera, iragan ekaineko hauteskundeetan EHk boto bat jaso zuen Aguilas herrian. Erabateko frogak, alajaina.

Webguneak

Belar usaina

Izen hori jarri diote Guadalarako (Espainia) euskaltegi bakarrak jarri duen webguneari. Gaztelaren bihotzean dagoen hiri honetan bada euskaltegi txiki bat iaztik, jada hamar ikasle eta bi irakasle dituen. Webgunean, Milmarcoseko *Mingaia* izeneko berbetaren gaineko informazioa ematen dute. El-karte batek Mingaia-aren hiztegitxo bat osatu zuen 1979. urtean eta, bertan ikusten denez, euskal hitz batzuk bazirenn. Mende hasieran zenbait artzainek hitz egiten bazuten ere, desagertuta da-go egun mingaia hau.

► Belar usaina <http://campus.fortuneclty.com/boston/443/>

Perretxikoak udan

Onddoak batzeko sasoirik aproposena ez badugu ere, Interneteko basoan Euskal Herriko perretxikoak agertu dira. Fenomeno bitxi horren eragilea Xabier Igartua oñatiarra izan da. Gazte honek oso-osorik euskaraz dagoen webgunea prestatu du Euskal Herrian diren perretxiko eta onddoen bilduma zaballarekin. Jangarritasunaren eta izenaren arabera sailkatuta daude onddoak, latinez eta euskaraz dituzten izenekin.

► Euskal Herriko perretxikoak <http://xoom.members.perretxikoak/>

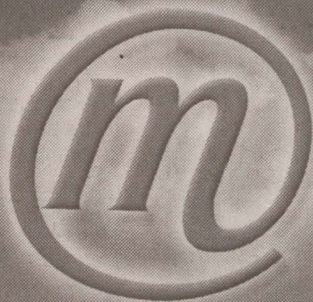
info

Departamenduaren alde

Ipar Euskal Herriko hautesien elkarteak badu bere leihoa sarean. Goitik behera erdaraz dagoen webgunean elkarteak aurkeztu eta euskal departamenduaren aldeko aldarrikapena azaltzen dute. Besteak beste, elkartearen osaketa, azken berriak eta kontakturako aukera ematen dute bertan. Gai honi buruzko dokumentazioa ere jaitsi daiteke webgunetik.

► Hautetsien elkarte <http://www.paysbasque.com/asso-dpb/>

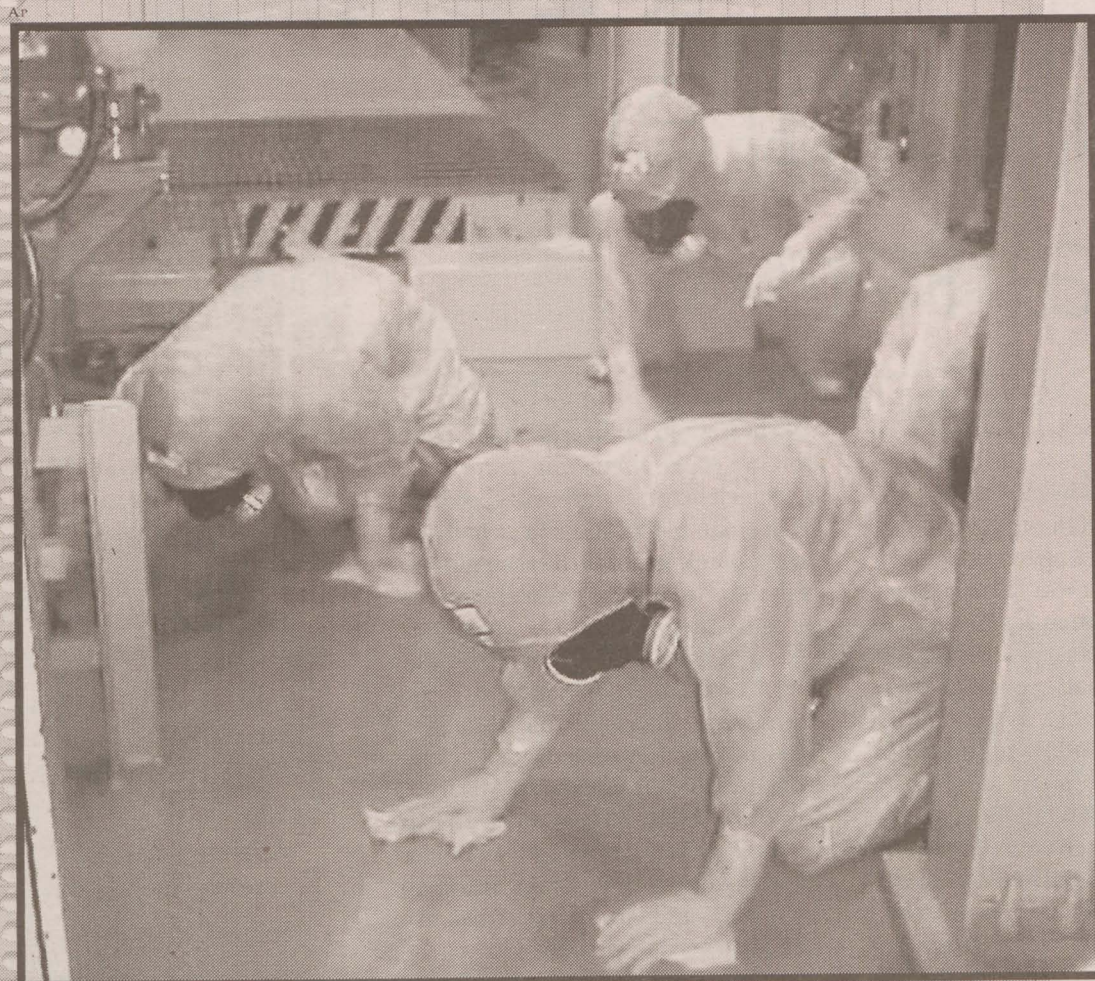
ZURE DENDA BIRTUALA

Liburuak, diskak, bideoak...

120.000 artikulua baino gehiago etxetik mugitu gabe.

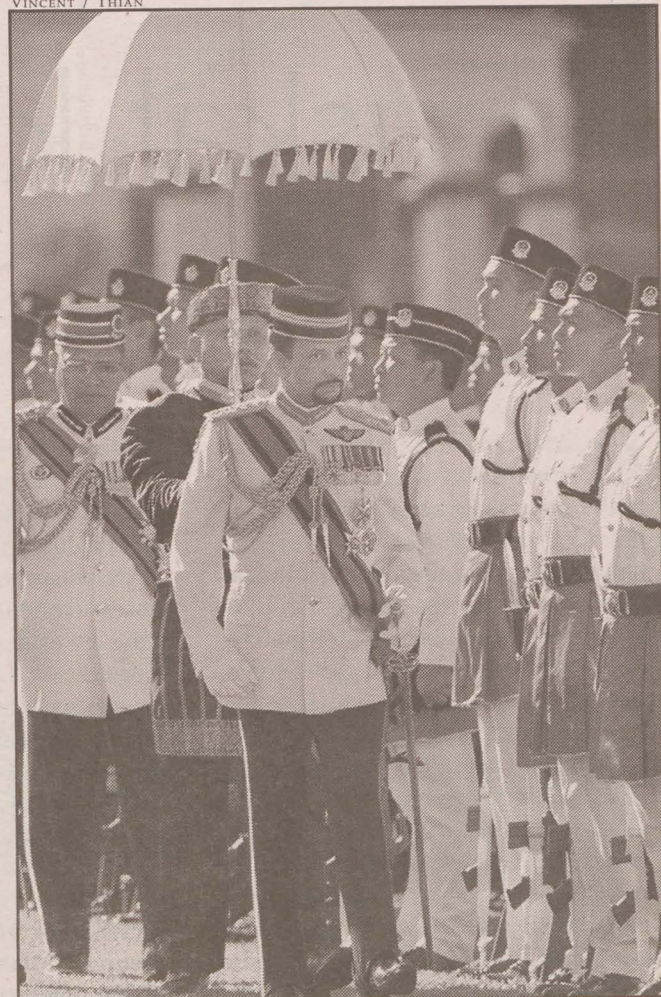
WWW.JALGI.COM/MEGADENDA

■ Ihes nuklearra Japonian

Argazkiko langileak ihes nuklearrak aztertzen dituzten teknikari japoniarrak dira. Iragan astelehenean Tsurugako zentral nuklear batean istripua gertatu zen, eta ur erradioaktiboaren ihesa izan zuten. Istripua ez zen oso larria izan; baina, betikoa: merezi al du horrenbesteko arriskuak hartzea?

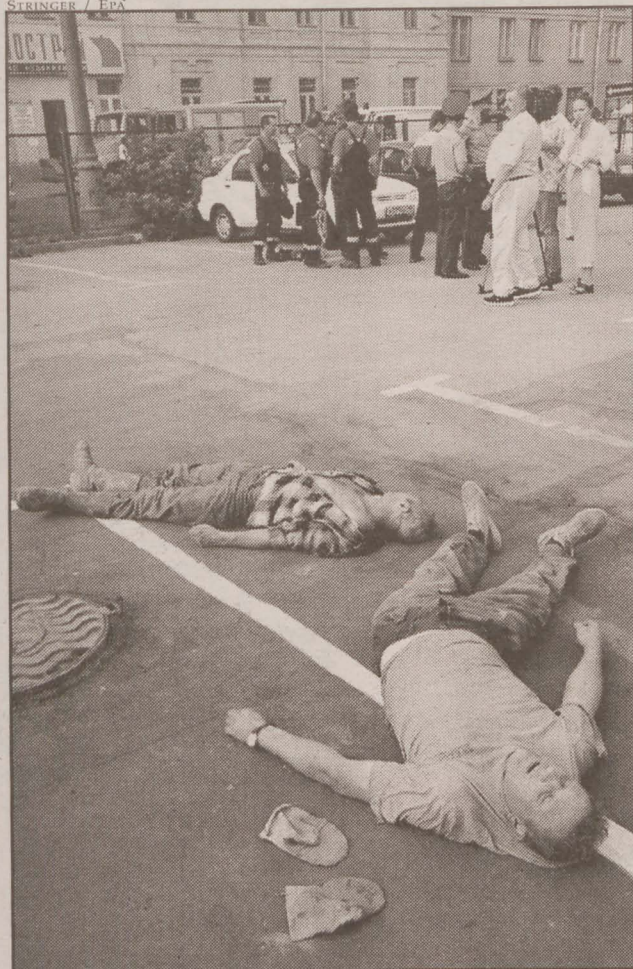
VINCENT / THIAN

■ Sultanaren urtebetetzea

Bruneiko Hassanal Bolkia sultanak 53 urte bete zituen iragan ostegunean, eta goitik ospatu zuten. Bolkia munduko gizonik aberatsenetakoa da. Duela gutxi arte zerrendako lehen postuan ageri zen, baina, dirua barra-barra xahutzen duenez, postu batzuk jaitsi da sailkapenean.

STRINGER / EPA

■ Beroak hilda Moskun

Argazkian hilotz ageri dira Moskuko Udaleko langile bi. Egun hauetan Errusiako hiriburuan beroak itotzen dabilta, eta bat baino gehiago hil dira, argazkiko bi hilak bezala. Zulo batean lanean ari zirela hil ziren, beroak jota. Ez da giro Moskun, ez neguan ez udan.

■ Batzar aspergarri samarra

Sudango Omar Hassan el Baxir lehendakariak ez zuen gehiago jasan. Aljerren OUAk egunotan egin duen goi bilera aspergarri samarra gertatu zitzaion Sudango agintari nagusiari, eta, azkenean, lokartu egin zen. Zorionez, amaiera ekitaldian etorri zitzaion logura.

SOPHIE AASERUD / AP

■ Hitler gaztearen margolanak

Koadro hau eta beste bi enkan-tean erosi zituen asteazkenean Austriako erosle anonimo batek. Balio artistiko handirik ez duen arren, balio sinbolikoa badu, Adolf Hitlerrek gaztetan margotutakoa baita. Gaztetako grina horri jarraitu izan balio...

MICHEL EULER / AP

Euskal kulturaren patriarka

BIZI ZELA UKO EGIN ZION GUK TITULARrean eman diogun tituluari, halako ohorerik ez zegokiola uste baitzuen. Gainera, Euskal Herri matriarkatuaren bultzatzailea izanik, kulturari patriarka bat jartzea desgoki irudituko zitzaion ataundar «gizon ttipi handiari» -Bitoriano Gandiagaren hitzetan-. Beste guztientzat, aldiz, halaxe izan zen bizitan Joxemiel Barandiaran, Aita Barandiaran, On Joxemiel. Bere jarduera eta izatea hamaika aldiz bere ahotik entzundako bi premisetan oinarritu zuen. Ikerketa arloan «nor naiz ni? nondik nator? nora noa?» hiru galderak zituen abiapuntu. Bizitzako jokabidea hautatzeko orduan, berriz, sagarrondoaren irudia zuen, txikitan gurasoek erakutsitakoa: «Ikusten al duzu sagarrondo hori? Gero eta sagar gehiago, orduan eta makurrago. Horrela jokatu zeuk ere: gero eta jakintsuago, orduan eta umilago».

Bederatzi anaia-arreben artean azkena izanik, ez da harritzekoa gazte garaian hartu zuen bidea, seminaristarena. Amak Perunezar baserriko ganbaran jakinarazi zion Joxemieli gurasoek seme gazteenarentzat amestutako bokazioa.

Apaiztu eta gero ernetu zitzaion, berriz, etnografia eta antropologiaren bokazioa. Handik gutxira hasi zen harremanetan Telesforo Aranzadirekin eta Enrike Egurenekin. Hainbat indusketa eta ikerketa lan egin zituzten elkarrekin Euskal Herrian, Aralarren bereziki. Bidaiatu ere egin zuten beste herrialdeetara, han gauzak nola egiten ziren ikusi eta ikasteko. Hogeitazko kolaborazioa

izan zen hiruren artekoa. Norbaitek *los tres tristes trogloditas* ezizena eman zion hirukoteari, eta askok horrela eza gutzen dute talde hori, nahiz eta Joxemieli irribarreak ihes egiten zion ezizen hori entzundakoa: «Gu ibiltzen ginen hiru, eta esaten ziguten 'los tres tristes trogloditas'. 'Los tres' egia da, 'tristes' ez, eta trogloditak bai, kobatan ibiltzen baiken. Gauza horiek asmatu zituenak ere!... Beno, badakizu, mundua hala da eta».

Umorea ez zitzaion falta Joxemieli, bereziki airean eusten ziren teoriari aurre egiteko: «Esaten dute euskarak eta Kaukasoko hizkuntza batzuek antzekotasun handiak dituztelako, gurea lurralde haietatik etorritako hizkuntza izan litekeela. Nik berriz diot: ez ote dira Kaukasoko hizkuntzak guretik sortutakoak izango? Azkenean, handik hona eta hemendik hara, bide bera ez al dago ba?».

Ironia puntu hori eduki, eta batzuetan ataundar oren burugogortasuna erakusten zuen arren, sagarrondorik emankorrena baino umilagoa zen On Joxemieli. Askok ezin zuten ulertu apaiza izanik nolatan zebilen ikerketa jarduera horietan, bata eta bestea kontrastanean egongo balira bezala. Berak argi esan zuen biak elkarrekin lotuta erraz asko eramane zitezkeela. Bazen On Joxemieli bestelako gauza batzuk leporatu zizkionik ere; Franco diktadorearen ondokoek gorri, masoi eta separatista izatea egotzi zioten. Noski, salaketa hori bera jaso zuten Gerra Zibila irabazi eta gero Francorekin bat egin ez zuten kleroko guztiek.

Erbestera jo behar izan zuen, baina hori ere esperientzia ona izan zen On Joxemielen zat, Saran urte gogoangarriak eman baitzituen, eta ez baitzuen eragozpenik izan bere ikerketekin jarraitzeko; are gehiago, ikerketak sakondu egin zituen.

Ataun maitea

Baina herrimina herrimina da. Iloba Pilar -On Joxemielen ibilera guztien lekuko isil eta fidela- eta biak Ataunera itzultzeko irrikaz zeuden. Hala, 1953an itzuli ziren biak. Ataungo Perunezar jaiotetxearen alboan etxea eraiki eta Sara jarri zioten izena, erbestean etxe izan zuen herriaren omenez.

Ordur geroztik Ataun bizi zen On Joxemieli. Kanpotik egin zizkieten hainbat lan eskaintzari uko egin zion Ataundik ez mugitzeko. Lanean, ordean, jo eta su aritu zen. Ekain, Altxerri, Santimamiñe, Lezetxiki -gaur egun indarra hartu du berriro-, Jentilbaratza..., kobazuloz kobazulo, lankide berriekin (Altuna...) aztarnen bila, herriz herri ahozko literatura jasoz. Ikertzaile gazteentzat erreferentzia puntu, eta etorkizuneko ikerketentzat oinarri.

Azken eguna arte lanean, bizi izan zituen ia 102 urteak -«ezer ez gizakiaren sorrerarekin alderatuta»- laburrak baliu bezala. Eta Sarako ateak zabalik, izan EAEko eta Nafarroako lehendakariak, izan Espainiako Juan Carlos erregea, edo izan Gabonzahar egunean Berri onakin gera eta Zorionak zuri kantatzera joaten zitzaizkion herritarrek.

• Koldo Aldabe •

1889 ♦ Abenduaren 31n jaio zen Ataunen.

1914 ♦ Apaiztu egin zen, Gasteizen.

1916 ♦ Telesforo Aranzadi eta Enrike Egurenekin hogeitaz indusketa lanetan aritu zen.

1918 ♦ Gasteizko Apaiztegi etnografiako laboratoriora sortu zuen.

1922 ♦ Aranzadirekin batera Europar zehar bidaiatu zuen.

1926 ♦ Gasteizko Apaiztegi nagusiko erretore izendatua.

1936 ♦ Gerratik ihes.

1942 ♦ Saran kokatu zen.

1953 ♦ Ataunera itzuli.

1965 ♦ Nafarroako Unibertsitateko Etnografiako katedradun. Euskaltzain oso.

1978 ♦ *Honoris causa* doktorea EHUtik, Deustuko Unibertsitate (1986) eta Complutensetik (1987)

1989 ♦ Omenaldi handia Ataunen.

1991 ♦ Abenduaren 21ean zendu zen.

Idazlanak

♦ Besteak beste: *Eusko Mitologia*, *Euskalerriko leen gizona*, *Antropología de la población vasca*, *Cuestionario para un estudio etnográfico del Pueblo Vasco*, *Mitología vasca*, *Aspectos sociológicos de la población del Pirineo Vasco*. Barandiaranen lan guztiak.

Indusketa lanak

♦ Santimamiñe, Aitzbitarte, Lezetxiki, Ermitia, Jentiletxea, Lumentxa, Urtiaga, Altxerri, Ekain... eta beste hainbat leizetan, hamaika trikuharritan...

